

GRAĐENJE JEDNE KONTRAINSTITUCIJE

ISTORIJA INSTITUTA
ZA FILOZOFIJU I
DRUŠTVENU TEORIJU

Igor Cvejić

Olga Nikolić

Michal Sládeček

AUTORI

NASLOV GRADENJE JEDNE KONTRAINSTITUCIJE: ISTORIJA INSTITUTA ZA FILOZOFIJU I DRUŠTVENU TEORIJU	4 8
IZDAVAČ Institut za filozofiju i društvenu teoriju, Univerzitet u Beogradu	14
ZA UREDNIKA Petar Bojanić	30
RECENZENTI dr Sreten Vujović dr Milivoj Bešlin dr Adriana Zaharijević dr Predrag Krstić dr Đorđe Pavićević	70
LEKTURA Draško Vuksanović	
DIZAJN I PRELOM Tijana Radovanović Nadežda Todorović Miloš Nikolić	114
ŠTAMPA Donat Graf, Bograd	
DATUM I MESTO IZDANJA Beograd, jun 2019.	134
TIRAŽ 300	
ISBN ISBN 978-86-80484-39-6	
	150
	156
	158
	175
	236

Uvodna reč

Petar Bojanić

Predgovor

Osnivači

Predistorija

- Situacija u SFRJ
 - Skup na Bledu 1960.
 - Korčulanska ljetna škola (1964-1974)
 - *Praxis*
 - Studentski protesti 1968.
 - „Slučaj” osam profesora Filozofskog fakulteta
-

Centar za filozofiju i društvenu teoriju (1981-1991)

- *Praxis International*
 - Povećanje broja zaposlenih
 - Istraživački rad na Centru za filozofiju i društvenu teoriju
 - Dalje borbe s vlastima
 - Višepartijski sistem i raspad SFRJ
-

Institut za filozofiju i društvenu teoriju (od 1992)

Institut danas

- Istraživačke jedinice
 - Godišnja nagrada Miladin Životić
 - Projekti, događaji i međunarodna saradnja
 - Izdavačka delatnost
-

Direktori

Spisak zaposlenih

Višegodišnji nacionalni projekti

Arhivski dokumenti

Pregled događaja (1992-2019)

4

UVODNA REČ

Reč je o neizvesnoj instituciji koja je na svojem početku, unutar jednog režimski podobnog instituta, profesorima Beogradskog univerziteta bila samo sklonište. Nazivam je neizvesnom ili institucijom u protivljenju, prigovaranju i protestu ili, jednostavno, paralelnom institucijom (*contre-institution*) jer je i danas, nakon tridesetak godina postojanja, budućnost Instituta za filozofiju i društvenu teoriju Univerziteta u Beogradu sasvim daleko od neupitne. Zašto je to tako i kako je to moguće? Zašto posle skoro devet godina rada i rukovođenja Institutom, zajedno sa svim saradnicima, nisam uspeo da ga dovoljno institucionalizujem, omogućim mu bolji status i pospešim njegove izgleda za stabilniju autonomiju? Zašto je ova institucija i dalje ugrožena a istovremeno i dalje neposlušna, zašto je uvek u otporu?

Ako država jeste institucija svih institucija, ili institucija nad svim institucijama i institutima, onda državu u kojoj radimo, koja se više puta rekonstruisala, menjala i propadala, obeležava ključni institucionalni nemar, i konačno, jedna forma konstantnog antiinstitucionalizma. Prvi članovi tada budućeg Instituta teorijski su gradili novu socijalističku Jugoslaviju, ali je država ili partija te države neutralisala njihovo delovanje odstranivši ih iz nastave, umanjila im je uticaj, skrajnuvši ih u „čisto“ istraživanje. Nakon tog prvobitnog perioda, novi članovi Instituta štitili su Saveznu Republiku Jugoslaviju te potom pravili novu demokratsku Srbiju... neuspešno, jer su ubrzo uklonjeni, da bi jedan od najvažnijih među njima bio ubijen upravo s raspadom SRJ. Demokratski temelji institucija jedne nove države ipak nisu ustanovljeni.

Svoj mandat direktora započeo sam planom čiji je cilj bio da ispita odgovornost Instituta, ili pre odgovornost njegovih zaposlenih članova u izazivanju sukoba, rata i stvaranju loše države koja zapravo nije postala država ili institucija nad svim institucijama. Smatrao sam da prethodni Institut nije bio *dovoljno* institucija ili *dovoljno* regulativna kontrainstitucija, jer su njegovi članovi kao pojedinci više radili za sebe i svoje interese, bili su politički (često veoma neuspešno) aktivni. Nedavno smo ustanovili nagradu Instituta, nazvali je *Nagradom Miladin Životić* i time odabrali angažovanje za promene, neumornost u borbi protiv nasilja, rata i nepravde kao svoje osnovno nasleđe.

Najvažniji moj cilj bio je da se Institut vrati nauci, istraživanjima i davanju preporuka javnim politikama, da se u nje-

govim okvirima organizuju seminari, radionice, letnje škole, konferencije nacionalnog, regionalnog i međunarodnog karaktera. Institut tako postaje mesto susreta naučnika i naučnica iz Srbije s najvažnijim svetskim teoretičarima humanističkih i društvenih nauka, sve više kolega iz Evrope dolazi u Institut kako bi sprovodili stručne i istraživačke projekte i provodili studijske boravke. Izdavačka delatnost Instituta višestruko je uvećana i časopis Instituta *Filozofija i društvo* zahvaljujući naporima urednika i uređivačkog tima dospeva na svetske liste vrednovanja, obezbeđujući time da se među njegovim koricama nađu sve referentniji tekstovi teoretičara i teoretičarki. Trećina doktorata mladih istraživača i istraživačica odbranjena je na prestižnim svetskim univerzitetima koji tako postaju naši prvi partneri. Oni što su svoje doktorske radove pripremali i branili u Srbiji, zahvaljujući međunarodnim institutskim kontaktima, prepoznati su kao relevantni sagovornici i sagovornice i u međunarodnoj naučnoj javnosti. Zajednički rad i *zajedno* postaju presudne reči s kojima svi pokrećemo projekte, evropske ili regionalne, sarađujemo s različitim fondacijama, pišemo knjige i tekstove i temeljno promišljamo (naučnu ali i društvenu) zajednicu.

Konstruisanje institucije Instituta i vraćanje naučnika njihovoj osnovnoj delatnosti – ekspertske proizvodnje konceptata i ideja – naporedo je praćeno agresivnim udaljavanjem novih političara ili pseudodržavnika od eksperata. Kada s društvene i političke scene nestaju dva istinska teoretičara i saradnika Instituta, bivši predsednik i ubijeni premijer, priučeni partijski intelektualci, potpuno raznorodnih političkih orijentacija i ideologija, nastavljaju s razvaljivanjem institucija. U poslednjih deset godina strukture vlasti ne prepoznaju Institut kao mesto ekspertize upravo zato što im nedostaje vizija koja prevazilazi kratkotrajne i utilitarne političke ciljeve. Institucija države danas postaje groteskna institucija nad institucijama i pretendujući da ima sposobnost upravljanja Institutom, namerava da mu oduzme akademsku autonomiju. Nekompetentni i iracionalni, u savezu s neradnicima i pasivnima, uvek će predstavljati novi izazov za naš otpor i zajedničku akciju.

Petar Bojanić, *direktor Instituta za filozofiju i društvenu teoriju Univerziteta u Beogradu*

PREDGOVOR

Ova knjiga nastala je s namerom da se predstavi istorija jedne od najznačajnijih istraživačkih institucija iz oblasti društveno-humanističkih nauka u Srbiji i regionu, uz ukazivanje na duboku isprepletanost istorije Instituta za filozofiju i društvenu teoriju s istorijom jugoslovenskog i srpskog društva, u kome je Institut nastajao i opstajao, upornom borbom za kritičko, slobodno i javno mišljenje. Institut su osnovali i kroz njega prošli neki od najistaknutijih disidenata Jugoslavije i političkih aktera postjugoslovenske demokratske tranzicije. Uprkos zaokretima koji su se desili, a koji su Institut opredelili pre svega ka istraživačkom radu, a manje ka političkom delanju, ova ustanova i danas nastoji da bude stecište i uporište kritičkog promišljanja društvene stvarnosti.

Institut za filozofiju i društvenu teoriju osnovan je 1992. godine, osamostaljenjem Centra za filozofiju i društvenu teoriju formiranog 1981. pod okriljem Instituta društvenih nauka u Beogradu. Da bi se razumele istorijske okolnosti pod kojima je Centar nastao, smatramo da je bitno da ovaj istorijski pregled počnemo od nastanka praksis filozofije u socijalističkoj Jugoslaviji. Praksis filozofija nastala je na filozofskoj sceni SFRJ kao specifičan spoj kritičke, humanističke i socijalističke misli, nastojeći da na kreativan i nedogmatski način poveže tezu da ljudska praksa temeljno konstituiše čovekovo shvatanje i odnošenje prema svetu s humanističkim pristupom ljudskoj slobodi ranog Marksa. Praksis filozofija doživela je svoj najveći uspon u radu Korčulanske ljetne škole i objavljivanjem časopisa *Praxis* (1964–1974), ali je istovremeno sve više postajala trn u oku vlastima.

Osnivači Centra bili su beogradski praksisovci, osmoro profesora Filozofskog fakulteta u Beogradu koje je tadašnja vlast, naročito nakon studentskih protesta 1968, označila kao opasnu disidentsku grupu i zbog toga su udaljeni s fakulteta. Odmah nakon što su protesti završeni, tražio se način da se „krivci“ isključe iz nastave. Istrajno odolevanje pritiscima uz pomoć kolega sa fakulteta, uključujući i pokušaj da

se osude kao moralno-politički nepodobni, trajalo je sedam godina, dok nisu isključeni iz rada Univerziteta donošenjem (neustavne) skupštinske odluke o njihovom „stavljanju na raspoloženje“. Borba tu nikako nije stala. obraćanja domaćoj i svetskoj javnosti i tužbe Ustavnom sudu urodile su plodom. Naročito pod pritiskom Međunarodne organizacije rada, godine 1981. doneta je odluka da oni moraju biti vraćeni na Univerzitet. Na taj način osnovan je Centar za filozofiju i društvenu teoriju u okviru Instituta društvenih nauka, a ovaj institut priključen Univerzitetu u Beogradu.

Centar za filozofiju i društvenu teoriju od samog početka bio je u specifičnoj situaciji. S jedne strane, on je bio deo institucionalnog aparata (čak deo jednog drugog instituta kontrolisanog partijskim odlukama), dok je, s druge strane, od samog početka bio usmeren na kritičko promišljanje i mogućnost modifikacije tih institucija, na njihovu promenu. U tom smislu Centar je od početka bio jedna *kontrainstitucija*, državna institucija koja postoji naporedo s državom i uprkos državi, suprotstavljena postojećim društvenim institucijama upravo zbog njih samih. Kao takav, Centar koji je postao Institut konstituiše se u stalnom procesu nastajanja putem samoizgrađivanja koje je uvek istovremeno i samotransformacija, otvorenost k budućem, ka kreiranju novih obrazaca institucionalizacije koji pozivaju nove članove na neku novu samotransformaciju. Taj proces uvek podrazumeva i samorefleksiju, kritičko promišljanje sopstvene istorije, kao i stalnu angažovanost institucije u svetu.

Pojam angažmana i njegova delatna primena na taj način od samog je početka bio osnova institutskog rada i kreirao je život Instituta. Poruka osnivača da teorija nikada ne može biti odvojena od prakse, što podrazumeva da se teorija gradi u angažovanoj interakciji s društvenom stvarnošću u kojoj živimo, spojena i s naizgled suprotnom tezom da se praksa zasniva na teorijskom kritičkom promišljanju i da iz njega proizlazi, to jest da teorija implicira praksu – moto je koji i danas odslikava rad na Institutu.

Kao i celokupno naše društvo, Institut je pogodila kriza raspada Jugoslavije i ratova koji su devedesetih godina prošlog veka potresli ovo područje, što je dovelo do otežanog istraživačkog rada i saradnje s inostranstvom. Unutrašnja dinamika Instituta dodatno je bila otežana time što su mnogi saradnici bili neposredno politički angažovani iz potrebe da se što brže odgovori na vanrednu društvenu situaciju. U poslednjih deset godina, Institut postojano radi na obnavljanju istraživačkih potencijala brojnim istraživačkim projektima i putem aktivne saradnje s domaćom i međunarodnom akademskom zajednicom i širom javnošću. Napravljeni su veliki iskoraci u pravcu uspostavljanja novih mreža istraživača, vrata koja su godinama bila zatvorena za institucije iz Srbije sada se ponovo otvaraju. Institut danas više nego ikada ide k tome da postane svetski prepoznat centar kritičkog mišljenja i naučne inovacije, krećući se u korak s najsavremenijim tokovima, ne gubeći pritom iz vida neophodnost angažovanog odnosa s domaćom društvenom stvarnošću. Ono što je najvažnije: za razliku od prethodnih decenija, kada je Institut imao konkretne neprijatelje, one što hoće da ga unište, da ga zatvore, i kada je politička situacija zahtevala brze neposredne delatne političke odgovore, Institut danas pre treba da postaje platforma koja će omogućiti da on i za buduće generacije funkcioniše kao mesto stalne samotransformišuće i samoizgrađujuće kritike.

Namera pri pisanju knjige bila nam je da reflektujemo dragocenu i danas nedovoljno priznatu kritičku tradiciju koja je prethodila našem radu, ujedno kako bismo mogli bolje da razumemo zadatke koji su danas pred nama. Ova knjiga treba da sačuva sećanje na vredan doprinos naših prethodnika i izazove s kojima su se suočavali u građenju jedne nove kritički orijentisane institucije. Na taj način ona može služiti kao primer ne samo budućim generacijama istraživača nego i drugima koji se s ovom neobičnom istorijom mogu upoznati čitanjem knjige pred nama. Takođe, ona je poziv da se društvena stvar-

nost i institucije ne vide samo kao datost koju ne možemo da promenimo, nego i kao prostor mogućeg delovanja.

Nadamo se da smo uspeli predstaviti koliko je istorija Instituta za filozofiju i društvenu teoriju na izvestan način i bitna slika društveno-političkih previranja na ovom podneblju. Pitanja koja nas danas okupiraju, šta je grupa, šta je angažman, šta je institucija i kako živeti zajedno, s jedne strane nastavljaju tradiciju kritičkog promišljanja stvarnosti, a s druge strane ukazuju na goruću potrebu da iskoračimo iz onoga što nam je tradicija ostavila i s mnogo više truda pokušamo odrediti teorijske osnove angažmana i potencijale društvenog organizovanja.

U knjizi smo nastojali da pokažemo da se istorija Instituta može posmatrati kao gradnja *kontrainstitucije*. Institut je proizvod društveno-političkih događaja, njihov svedok, kritičar i akter.

Zahvaljujemo svima onima što su pomogli u izradi ove knjige. Veliko hvala Dragoljubu Mićunoviću, Vojislavu Koštunici, Vesni Pešić, Kostu Čavoškom, Milanu Subotiću, Trivu Inđiću – kao i Nebojši Popovu i Zagorki Golubović, koji nažalost više nisu s nama – na tome što su nam omogućili bolji uvid u nastanak i rad Centra za filozofiju i društvenu teoriju. Na informacijama i materijalu zahvaljujemo Zdravku Kučinaru, Zoranu Markoviću, Linu Veljaku i Dragomiru Olujiću – Oluji, kao i Arhivu grada Beograda; Predragu Krstiću, Adriani Zaharijević, Milivoju Bešlinu, Dušanu Boškoviću, te svim kolegama koji su nam pružili podršku i izneli komentare. Volonterima Julijani Spasić, Aleksandru Mraoviću i Vasku Keliću zahvaljujemo na dragocenoj pomoći. Veliko hvala Petru Bojaniću, bez čije inicijative ova knjiga ne bi postojala.

OSNIVAČI

Miladin Životić

Ljubomir Tadić

Svetozar Stojanović

Nebojša Popov

Dragoljub Mićunović

Mihailo Marković

Zagorka Golubović

Preuzeto sa zvaničnog sajta
Instituta za Filozofiju i
društvenu teoriju

Zagorka Golubović

(1930–2019)

Rođena je 8. marta 1930. u Debrcu, opština Vladimirci, kod Šapca. U Beogradu živi i školuje se od 1933. godine. S četrnaest godina postala je članica Saveza komunističke omladine Jugoslavije. Po završetku rata nastavila je školovanje i diplomirala filozofiju sa 23 godine. Prvi posao posle završenog fakulteta dobila je u Zemunskoj gimnaziji. Nakon dve godine napušta Zemun, prelazi u Beograd i radi u Četvrtoj beogradskoj gimnaziji (1952–1954). U zvanje asistentkinje na Filozofskom fakultetu izabrana je 1957. Godine 1960. izabrana je za poslanicu u Saveznoj skupštini. Nakon odbrane doktorata dobija zvanje docentkinje, kao prva antropološkinja na Univerzitetu u Beogradu.

Zagorka Golubović jedan je od utemeljivača i utemeljivačica socijalne antropologije u Srbiji. Šezdesetih godina 20. veka bila je članica redakcije i autorka brojnih radova u prestižnom časopisu *Praxis*, te učesnica Korčulanske ljetne škole (1963–1974). Bila je jedina žena u najužem jezgru ove značajne filozofske grupe. Presudno je uticala na uvođenje predmeta Antropologija i Sociologija porodice na osnovnim studijama Odeljenja za sociologiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu. Učestvovala je u osnivanju i realizaciji postdiplomskih interdisciplinarnih studija antropologije na istom fakultetu. Rukovodila je nizom naučnih projekata i bila mentorka prilikom izrade brojnih diplomskih radova, magistrarskih teza i doktorskih disertacija.

Zbog učešća u najvećem antivladinom buntu u socijalističkoj Jugoslaviji — studentskoj pobuni juna 1968. godine, Skupština Srbije je januara 1975. donela *lex specialis* kojim je sa još sedmoricom kolega Zagorka Golubović udaljena iz nastave i sa Filozofskog fakulteta. Narednih godina, sve do 1981, bila je bez posla i držala je predavanja kao gostujuća profesorka u Švedskoj (Stokholm, Geteborg, Lund, Umeo),

KNJIGE

-
- 1966
Problemi savremene teorije ličnosti
-
- 1973
Čovek i njegov svet u antropološkoj perspektivi
-
- 1982
Staljinizam i socijalizam
-
- 1988
Križa identiteta savremenog jugoslovenskog društva: jugoslovenski put u socijalizam viđen iz različitih uglova
-
- 1991
Antropološki portreti
-
- 1997
Antropologija u personalističkom ključu
-
- 1999
Stranputice demokratizacije u postsocijalizmu
-
- 1999
Ja i drugi. Antropološka istraživanja individualnog i kolektivnog identiteta
-
- 2003
Izazovi demokratije u savremenom svetu
-
- 2006
Kuda ide postoktobarska Srbija, 2000–2005
-
- 2006
Pouke i dileme minulog veka. Filozofsko-antropološka razmišljanja o glavnim idejama našeg vremena
-
- 2012
Moji horizonti: mislim, delam, postojim

NAGRADE

2007
„Vitez poziva“ za pojedince koji su na najbolji način usaglasili svoju profesiju i savest

2012
„Verica Barać“ za doprinos borbi protiv korupcije

2014
Nagrada za životno delo „Radomir Lukić“

na Univerzitetu Bredford u Velikoj Britaniji i na Haverford koledžu i Univerzitetu u Filadelfiji u Sjedinjenim Američkim Državama. Od 1981. godine radi kao naučna savetnica u Centru za filozofiju i društvenu teoriju Instituta društvenih nauka (IDN). Godine 1990. vraća se na Filozofski fakultet, gde je narednih pet godina angažovana kao redovna profesorka. Do penzionisanja, 2001. godine, radila je na Institutu za filozofiju i društvenu teoriju, čiji je jedan od osnivača. Ostala je aktivna u nauci i javnom životu i nakon penzionisanja.

Početakom devedesetih godina 20. veka Zagorka Golubović imala je zapaženu ulogu u antiratnom pokretu u Beogradu. Bila je oštra kritičarka režima Slobodana Miloševića i aktivna učesnica tromesečnog građanskog i studentskog protesta 1996–1997. Nakon demokratskih promena 2000. godine kritički je analizirala ekonomsku tranziciju u Srbiji.

Bila je urednica časopisa *Gledišta*, *Sociologija*, *Filozofija*, članica Saveta *Praxisa*, kao i članica redakcije *Praxis International*. Bila je članica Upravnog odbora Jugoslovenskog udruženja za filozofiju i sociologiju i predsednica Sociološkog društva Srbije i Filozofskog društva Srbije. Takođe, kao članica je dala značajan doprinos radu Odbora za odbranu slobode misli i izražavanja i Saveta za borbu protiv korupcije.

Preminula je 13. marta 2019. godine.

Mihailo Marković

(1923–2010)

Rođen je u Beogradu 23. februara 1923. Osnovnu školu i Drugu beogradsku gimnaziju završio je do početka Drugog svetskog rata u Jugoslaviji 1941. Od gimnazijskih dana bio je u Savezu komunističke omladine Jugoslavije. Aktivno je učestvovao u Narodnooslobodilačkoj borbi u Jugoslaviji i rat završio u činu kapetana. Diplomirao je filozofiju na Filozofskom fakultetu u Beogradu 1950. i već sledeće godine izabran je za asistenta na predmetu Logika. Pored toga, predavao je i Filozofiju nauke i Metodologiju naučnog istraživanja. Doktorirao je 1955. u Beogradu. Sledeće godine odbranio je drugu doktorsku disertaciju u Londonu kod Alfreda Ejera. Od 1962. do 1975. bio je šef Katedre za logiku i metodologiju, a 1966–1967. i dekan Filozofskog fakulteta. Od 1967. do 1975. bio je upravnik Instituta za filozofiju pri Filozofskom fakultetu. Za dopisnog člana SANU izabran je 1963, a za redovnog 1983. godine. Za člana Međunarodnog filozofskog instituta u Parizu izabran je 1974. Od 1993. godine član je i Evropske akademije nauka i umetnosti u Salzburgu.

Bio je predsednik Jugoslovenskog udruženja za filozofiju (1960–1962), jedan od utemeljitelja Korčulanske ljetne škole (1963–1974), član Saveta časopisa *Praxis* i glavni urednik časopisa *Praxis International* (1980–1986). Prvi duži boravak u Sjedinjenim Američkim Državama omogućila mu je Fordova stipendija 1961–1962. Najduži predavački staž imao je na Pensilvanijskom univerzitetu u Filadelfiji. Zbog učešća u šezdesetosmaškom buntu i podsticanja studenata na proteste, skupštinskom odlukom uklonjen je iz nastave 1975. godine. Otkaz na matičnom fakultetu dobija 1981. godine, kada prelazi u Centar za filozofiju i društvenu teoriju (CFDT) Instituta društvenih nauka. Penzionisan je 1986, ali je sve do 1990. predavao na brojnim univerzitetima u svetu. Dao je značajan teorijski doprinos pobijanju dogmatskog,

KNJIGE

Revizija filozofskih osnova marksizma u Sovjetskom Savezu	1952
Formalizam u savremenoj logici	1957
Marksizam, dogmatizam i skepticizam	1958
Dijalektička teorija značenja	1961
Osnovi marksističkog pogleda na svet	1966
Humanizam i dijalektika	1968
Preispitivanja	1972
Dialektik der Praxis	1968
From Affluence to Praxis	1974
The Contemporary Marx, 2 toma	1974
(sa Brankom Horvatom i Rudijem Supekom) Self-Managing Socialism	1975
Praxis, Yugoslav Philosophy of Social Sciences	1979
Filozofski osnovi nauke	1981
Democratic Socialism. Theory and Practice	1982 / 1994
Sloboda i praksa	1997

- 1999
Društvena misao na granici milenijuma
-
- 2003
Filozofski susreti
-
- 2008
Juriš na nebo: sećanja. knj. 1
-
- 2009
Juriš na nebo: sećanja. knj. 2
-
- 2009
Novovekovni srpski mislioci
-
- 2010
Srbija u krizi

NAGRADE

- 1962
Za knjigu *Dijalektička teorija značenja* dobio je Sedmojulsku nagradu.
-
- 1989
Oktobarsku nagradu grada Beograda.
-
- Nosilac je Ordena zasluga za narod, Ordena bratstva i jedinstva.

Dobitnik je i mnogih drugih međunarodnih i nacionalnih nagrada i priznanja.

„dijalektičkog materijalizma“ i, naročito, „teorije odraza“. Njegov naučni rad može se smatrati pionirskim kada je reč o spajanju savremene filozofije nauke i epistemologije s humanističkim marksizmom.

Snažno je podržavao Slobodana Miloševića od njegovog dolaska na čelo političke nomenklature u Srbiji. Krajem osamdesetih godina, protivio se uvođenju stranačkog pluralizma u Srbiji, zagovarajući ideju „bespartijskog pluralizma“. Nakon uvođenja višestranačja i ujedinjenja Saveza komunista Srbije i Socijalističkog saveza radnog naroda u Socijalističku partiju Srbije (1990) postao je njen potpredsednik i vodeći ideolog. Svojim javnim delovanjem energično je radio na otvaranju „srpskog pitanja“ kao pitanja teritorije: na početku ratnih sukoba u Jugoslaviji zagovarao je svesrpsko ujedinjenje i „humano preseljenje stanovništva“ na ratom zahvaćenim područjima. Zbog nefleksibilnosti u sprovođenju ratne politike posle 1992. godine politički je marginalizovan u vreme mirovnih pregovora u Dejtonu (SAD), novembra 1995. i isključen iz Socijalističke partije Srbije.

Preminuo je 7. februara 2010. godine.

Dragoljub Mićunović

(1930)

Rođen je u Toplici na jugu Srbije, 14. jula 1930. Detinjstvo je proveo u Skoplju, gde je započeo školovanje. Nakon okupacije Jugoslavije 1941. s porodicom se seli u Merdare u blizini Kuršumlije, gde provodi rat. Posle rata pohađa gimnazije u Kuršumliji i Prokuplju. U vreme sukoba Jugoslavije i Sovjetskog Saveza 1948. našao se među članovima Komunističke partije Jugoslavije (KPJ) koji su bili osumnjičeni kao „ibeovci“ i staljinisti, zbog čega je dvadeset meseci proveo na Golom otoku, zatvoru i radnom logoru za političke osuđeničke u Jugoslaviji. Po povratku na slobodu upisuje se na Filozofski fakultet u Beogradu, gde 1954. završava filozofiju. Tada dobija mesto predavača filozofije i psihologije u Učiteljskoj školi i gimnaziji u Kruševcu.

Posle tri godine vraća se u Beograd, gde je 1960. izabran za asistenta na Filozofskom fakultetu. Pošto je odbranio doktorsku disertaciju iz oblasti logike društvenih istraživanja, izabran je za docenta. Predaje Istoriju socijalnih i političkih teorija na Odeljenju za sociologiju i filozofiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu. Učestvuje u radu Korčulanske ljetne škole (1963–1974) i član je saveta časopisa *Praxis*. S grupom filozofa okupljenih oko *Praxisa* bio je inspirator i organizator antivladinih demonstracija juna 1968. Zbog opozicionog rada i straha režima da će se demonstracije ponoviti, specijalnim zakonom januara 1975, zajedno sa sedmoro kolega, uklonjen je iz nastave, a nakon toga i sa Filozofskog fakulteta. Držao je predavanja u Sjedinjenim Državama i Nemačkoj. Krajem sedamdesetih boravio je na Univerzitetu u Konstancu u Nemačkoj. Po povratku je radio u Centru za filozofiju i društvenu teoriju, da bi se 1990. vratio na Filozofski fakultet. Mićunović je zadužio domaću naučnu i akademsku sferu uvođenjem izučavanja savremenih socioloških teorija, naročito metodoloških koncepcija.

KNJIGE

Logika i sociologija: induktivno zaključivanje u sociologiji	1971
Socijalna filozofija: ogledi	1988
Filozofija minima	2001
Muški zločin i izvinjenje	2003
Moja politika	2005
Reči u vremenu: skupštinski govori	2007
Logički problemi u istraživanju društva	2008
Istorija društvenih teorija.	2010
Život u nevremenu. Tom 1	2013
Život u nevremenu. Tom 2	2014
Život u nevremenu. Tom 3	2016
Demokratija, populizam, entropija	2018

NAGRADE

Dobitnik je Nagrade za toleranciju

Francuski Orden legije časti

Orden italijanske zvezde solidarnosti i drugih nagrada za demokratiju i toleranciju.

U poslednjoj deceniji dvadesetog veka bio je aktivan u Odboru za odbranu slobode misli i izražavanja. U osvit političkog pluralizma učestvuje u inicijativi grupe intelektualaca za osnivanje Demokratske stranke (DS), jedne od prvih opozicionih partija u Srbiji. U februaru 1990. na osnivačkoj skupštini postaje njen predsednik. Sve vreme opozicionog staža tokom devedesetih godina proveo je kao republički ili savezni poslanik. Za predsednika Demokratske stranke ponovo je izabran 1992. godine. Godine 1994. kormilo stranke preuzima Zoran Đinđić, a Mićunović podnosi ostavku i napušta je. Dve godine kasnije osniva Demokratski centar, čiji će predsednik biti do povratka u Demokratsku stranku. Krajem devedesetih, sa ostalim opozicionim liderima, učestvuje u formiranju široke koalicije Demokratske opozicije Srbije (DOS), koja je 2000. svrgla režim Slobodana Miloševića. Nakon demokratskih promena 2000. postaje predsednik Veća građana Savezne skupštine. Po formiranju Državne zajednice Srbije i Crne Gore 2003. prvi je predsednik njene skupštine. Kao kandidat vladajućih stranaka učestvuje na izborima za predsednika Srbije 2003. godine. Na svim parlamentarnim izborima od 2004. do 2016. biran je za narodnog poslanika. U tom razdoblju bio je i predsednik Političkog saveta i šef poslaničke grupe Demokratske stranke u Narodnoj skupštini Srbije.

Nebojša Popov

(1939–2016)

Rođen je 1939. godine u Petrovgradu (Zrenjanin), a od 1958. živeo je u Beogradu. Diplomirao je na Pravnom fakultetu u Beogradu, a doktorirao 1976. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Po završetku studija zaposlio se na Radničkom Univerzitetu „Đuro Salaj“, gde se do 1969. bavio obrazovanjem radnika. Nakon toga prelazi na Filozofski fakultet u Beogradu, gde radi kao asistent na predmetu Opšta sociologija. Zbog učešća u studentskoj pobuni juna 1968, odlukom Skupštine Srbije, 1975. godine udaljen je s Fakulteta zajedno sa još sedmoro nastavnika. Nakon pet godina, Popov je 1981. postavljen za vršioca dužnosti upravnika Centra za filozofiju i društvenu teoriju, u kome se zapošljavaju profesori Filozofskog fakulteta uklonjeni iz nastave. Centar potom postaje samostalni Institut za filozofiju i društvenu teoriju, u kome je Popov proveo najveći deo svog radnog veka. U penziju je otišao potkraj 2003. godine.

Godine 1982. bio je inicijator obnavljanja Jugoslovenskog udruženja za sociologiju (JUS) i jedan od njegovih poslednjih predsednika. U časopisu *Praxis* jedno vreme bio je sekretar redakcije i više godina član Upravnog odbora Korčulanske ljetne škole. Godine 1974. su obe institucije, *Praxis* i Korčulanska škola, ukinute pod pritiskom vlasti. Nebojša Popov jedan je od pokretača Zimskih filozofskih susreta održavanih na Tari, u Vrnjačkoj Banji i na Divčibarama.

Bio je neprekidno i intenzivno društveno i politički angažovan. Kao gimnazijalac, član je Saveza komunista – koji napušta 1970. godine, nezadovoljan odnosom vlasti prema studentskoj štampi. Organizuje niz vaninstitucionalnih okupljanja sociologa i filozofa na Cresu, Lošinju i u Komiži. Jedan je od organizatora Slobodnog univerziteta, koji se održavao po privatnim stanovima. Kao član „peticionaškog pokreta“ i pokreta za podršku poljskom pokretu „Solidarnost“, bio je

KNJIGE

1989

Contra fatum: slučaj grupe profesora Filozofskog fakulteta u Beogradu (1968–1988)

1990

Sukobi: društveni sukobi – izazov sociologiji (izdanje iz 1984. zabranjeno)

1990

Jugoslavija pod naponom promena: dvanaest ogleda: (1968–1990)

1993

Srpski populizam: od marginalne do dominantne pojave

1994

Republikanac

2010

Iskušavanja slobode: Srbija na prelazu vekova

2015

Kako smo dospeli dovde: sećanje (1939–2015)

2017

Protiv stihije, straha, mržnje i nasilja

NAGRADE

„Dušan Bogavac“ za etičnost i hrabrost

Priznanje Centra za antiratnu akciju (čiji je takođe bio osnivač)

Nagrade za novinarstvo međunarodne organizacije novinara SEEMO

2007
„Vitez poziva“ za pojedince koji su na najbolji način usaglasili svoju profesiju i savest

„Konstantin Obradović“ za unapređenje kulture ljudskih prava

„Desimir Tošić“ za najuspešniju seriju tekstova.

uhapšen i prekršajno osuđen na kaznu zatvora od 25 dana.

Jedan je od osnivača Udruženja za jugoslovensku demokratsku inicijativu (UJDI) 1989. Bio je predsednik Republiškog kluba i član Glavnog odbora Građanskog saveza Srbije. Inicijator je i kourednik poznatog zbornika *Srpska strana rata* (Beograd, 1996. i 2002). Takođe, jedan je od pokretača i dugogodišnji glavni urednik časopisa *Republika*, od 1990. do 2010. godine. Tokom ratnih sukoba na jugoslovenskom prostoru bio je veoma angažovan u Beogradskom krugu i antiratnom pokretu. Ostaće zapamćen kao samosvojni hroničar i dosledni kritičar društvenih zbivanja, ali i kao autor značajnih teorijskih radova o nacionalizmu i populizmu.

Preminuo je 7. aprila 2016. godine u Zrenjaninu.

Svetozar Stojanović

(1931–2010)

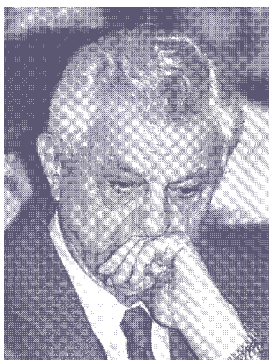
Rođen je 18. oktobra 1931. godine u Kragujevcu, gde je završio osnovnu školu i gimnaziju. Bio je urednik lista *Student* i pokretač i glavni urednik časopisa *Gledišta* na Beogradskom univerzitetu. Diplomirao je filozofiju na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Beogradu 1955. godine. Na istom fakultetu doktorirao je filozofiju 1962, s temom „Savremena metaetika“, i predavao Etiku od 1957. do 1974. godine. Nastavom i naučnim spisima, dao je temeljan i nezastariv doprinos izučavanju metaetike i savremenih pravaca u etici.

Bio je glavnu urednik časopisa *Filozofija*, član redakcije *Praxisa* i član Saveta Korčulanske ljetne škole. Od 1970. do 1974. godine bio je predsednik Filozofskog društva Srbije. Radio je kao gostujući profesor na univerzitetima u Sjedinjenim Državama, Nemačkoj, Velikoj Britaniji, Austriji i Indiji. Bio je glavni i odgovorni urednik časopisa *Praxis International* (1987–1990). Godine 1977. izabran je za člana pariskog Međunarodnog instituta za filozofiju. Uz Branislava Petronijevića i Mihaila Markovića, jedini iz Srbije je uvršćen u izdanje *Biographical Dictionary of Twentieth Century Philosophers* 1996. godine. Od 1996. bio je član Akademije za humanistička istraživanja iz Moskve.

Kao deo disidentske grupe filozofa okupljenih oko *Praxisa*, koji su obeleženi kao politički inspiratori studentskih demonstracija 1968, došao je pod udar posebnog zakona Skupštine Srbije, kojim je, sa sedmoro kolega, udaljen sa Filozofskog fakulteta januara 1975. Početkom devedesetih godina dvadesetog veka vraćen je na Univerzitet. Od 1994. do 2000. bio je direktor Instituta za filozofiju i društvenu teoriju. Osnivač je i predsednik Srpsko-američkog centra u Beogradu, koji je kasnije prerastao u Centar za nacionalnu strategiju. Od 15. juna 1992. do 31. maja 1993. bio je specijalni savetnik Dobrice Ćosića, tadašnjeg predsednika Savezne Republike

KNJIGE

Savremena metaetika	1964
Između ideala i stvarnosti	1969
Od marksizma do etatizma sa ljudskim licem	1987
Istorija i partijska svest	1988
Autoritet bez vlasti: Dobrica Ćosić kao šef države	1993
Propast komunizma i razbijanje Jugoslavije	1995
Na srpskom delu Titonika	2000
Marksistička kritika komunizma	2006

Jugoslavije. Bio je član Komisije za istinu i pomirenje, koju je formirao nekadašnji predsednik Savezne Republike Jugoslavije Vojislav Koštunica, i član Spoljnopolitičkog saveta pri Ministarstvu inostranih poslova Srbije.

U penziju je otišao početkom 2001, a preminuo je u Beogradu 7. maja 2010.

Ljubomir Tadić

(1925–2013)

Rođen je 14. maja 1925. u selu Smriječno, kod Plužina u Crnoj Gori. Njegov otac Pavle Tadić bio je poručnik crnogorske vojske i u svojoj kući je otvorio prvu školu u pivskom kraju u međuratnoj Jugoslaviji. Osnovnu školu završio je u rodnom mestu. Zbog Drugog svetskog rata prekinuo je gimnazijsko školovanje u Nikšiću i 1941, sa 16 godina, pridružio se Narodnooslobodilačkoj vojsci Jugoslavije. Kraj rata dočekaao je u činu kapetana. Gimnaziju je završio u Sarajevu, gde upisuje studije prava. Pravni fakultet završio je u Beogradu 1952, a doktorsku disertaciju odbranio je u Ljubljani 1959. godine. Kao dugogodišnji član Saveza komunista Jugoslavije (SKJ) bio je u sastavu komisije za pisanje partijskog programa, koji je usvojen 1958. u Ljubljani. Bio je i član Ustavne komisije za izradu nacrtu Ustava Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (SFRJ) iz 1963. godine.

Univerzitetsku karijeru počeo je 1954, kao asistent na Pravnom fakultetu u Sarajevu. U Beograd prelazi 1962, kada postaje naučni savetnik u Institutu društvenih nauka. Od 1963. do 1975. godine radio je kao redovni profesor na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Bio je član Saveta časopisa *Praxis*, jedan od pokretača časopisa *Praxis International* i jedan od organizatora Korčulanske ljetne škole. Sa ostalih sedmoro „praksisovaca“, obeležen je kao jedan od predvodnika i inspiratora antivladinog studentskog protesta u Beogradu, juna 1968. Posebnim zakonom Skupštine Srbije u januaru 1975. udaljen je s Fakulteta. Od 1981. radio je kao naučni savetnik, najpre u Centru za filozofiju i društvenu teoriju pri Institutu društvenih nauka, a potom u Institutu za filozofiju i društvenu teoriju, gde se penzionisao 31. decembra 1995. u sedamdesetoj godini života. Bio je – i ostao – jedan od najznačajnijih srpskih i jugoslovenskih filozofa prava: u toj disciplini se njegovo delo i danas smatra obaveznom naučnom lektirou.

KNJIGE

Filozofske osnove pravne teorije Hansa Kelsena: prilog kritici „Čiste teorije prava“	1962
Revolucija i sloboda	1965
Predmet pravnih nauka	1966
Poredak i sloboda: prilozi kritici političke svesti	1967
Tradicija i revolucija	1972
Autoritet i porodica	1980
Filozofija prava	1983
Da li je nacionalizam naša sudbina? i druge rasprave i polemike o naciji, socijalizmu i federaciji	1986
Ogled o javnosti	1987
Nauka o politici	1988
Autoritet i osporavanje	1989
O „velikosrpskom hegemonizmu“	1992
Retorika: uvod u veštinu besedništva	1995
Politikološki leksikon: osnovni pojmovi nauke o politici	1996
Filozofija u svom vremenu	1998

U matici krize: intervjui 1968–1998	1999
Polemike	2000
Zagonetka smrti: smrt kao tema religije i filozofije	2003

NAGRADE

Sedmojulska nagrada	1990
Orden zaslug za narod drugog reda	
Orden rada sa zlatnim vencem i Medalje za hrabrost.	

Bio je dopisni član Srpske akademije nauka i umetnosti od 1985, a u redovni sastav izabran je 1994. godine. Osamdesetih godina, sa Dobricom Ćosićem učestvovao je u pokušaju pokretanja opozicionog lista *Javnost* i osnivanju Odbora za odbranu slobode misli i izražavanja. Jedan je od trinaest osnivača Demokratske stranke u decembru 1989. godine. Od 1991. podržavao je svesrpsko ujedinjenje i zagovarao podršku Srbije ratnim naporima u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj. Bio je član Senata Republike Srpske i jedan od najoštrijih kritičara Sjedinjenih Američkih Država i evropskih država. Od 2005. godine bio je predsednik Pokreta za zajedničku državu Srbije i Crne Gore, sa ciljem sprečavanja crnogorskog državnog osamostaljenja.

Preminuo je u Beogradu 31. decembra 2013.

Miladin Životić

(1930–1997)

Rođen je 14. avgusta 1930. godine u Ripnju, pored Beograda. Studije filozofije završio je 1953. na Filozofskom fakultetu u Beogradu. Po diplomiranju, radio je u srednjim školama u Beogradu i Prizrenu. Za asistenta na Katedri za filozofiju Filozofskog fakulteta u Beogradu izabran je 1957. Doktorsku disertaciju „Teorija saznanja u filozofiji pragmatizma” odbranio je 1962. na Filozofskom fakultetu u Beogradu. Predavao je predmete Savremena filozofija i Aksiologija. U Sjedinjenim Američkim Državama proveo je 1960/1961. godinu, kao stipendista Fordove fondacije, i 1970/1971, u okviru programa *American Council of Learned Societies*. Održao je na stotine predavanja u Jugoslaviji i u svetu. Dva puta je biran za predsednika Filozofskog društva Srbije.

Kao član Saveta časopisa *Praxis* i jedan od osnivača Korčulanske ljetne škole (1963–1974), kao i zbog podrške studentskom buntu juna 1968, došao je pod udar režima. Uklonjen je s Fakulteta 1975. sa sedmoro drugih nastavnika, posebnim zakonom koji je donela Skupština Srbije. Jedan je od utemeljivača Slobodnog univerziteta, čija su se predavanja od 1976. do 1984. održavala i u njegovom stanu. Na Filozofski fakultet vratio se 1987, posle šestogodišnjeg rada u novoosnovanom Centru za filozofiju i društvenu teoriju. Preuzeo je predmet koji je i ranije predavao – Savremena filozofija. Uvek živog i radoznalog duha, Miladin Životić zaslužan je za održavanje koraka domaće akademske filozofije sa svetskim strujanjima: pisanim radovima utemeljio je ovdašnje izučavanje filozofije pragmatizma i egzistencijalizma, a nastavom i studije takozvane druge generacije Frankfurtske škole i poststrukturalizma.

Bio je osnivač i direktor Škole za filozofiju i književnost u Kruševcu, koju je nakon šest godina napustio u znak protesta zbog nacionalizma koji je u njoj prevladao. Od početka

KNJIGE

Odnos morala prema običaju, pravu i religiji	1957
Osnovna učenja o najvišem dobru i cilju života u istoriji etike	1957
O ideologiji	1958
Hjum	1959
Aktuelni problemi odnosa prema religiji	1961
Pragmatizam i savremena filozofija	1966
Čovek i vrednosti	1969
Egzistencija, realnost i sloboda	1973
Revolucija i kultura: prilog kritici savremenih ideologija	1982
Aksiologija	1986
Moralitet, legalitet i legitimitet	1990
Contra bellum	1997

rata 1991. godine bio je jedan od najoštrijih kritičara nacionalizma i ratne politike. Jedna je od ključnih figura antiratnog pokreta i predsednik Građanske akcije za mir od juna 1991. godine. Jedan je od osnivača i predsednik Beogradskog kruga nezavisnih intelektualaca. Zajedno s ostalim pripadnicima Kruga i antiratnog pokreta, odlučno se suprotstavljao ciljevima i metodama ratne politike vlasti u Beogradu, podržavajući moralno i politički žrtve rata, pogotovo one u Sarajevu, Mostaru, Tuzli i drugim gradovima Bosne i Hercegovine. Smatrajući da se u Sarajevu rešava sudbinsko pitanje postjugoslovenskog prostora – da li je moguć zajednički život – dva puta je učestvovao u rizičnim poduhvatima posete Sarajevu pod opsadom 1994. i 1995. Zbog beskompromisnog antiratnog angažovanja bio je izložen stigmatizaciji medija pod kontrolom vlasti u Beogradu. Poslednjih godina života, Životić se posvetio izgradnji i razumevanju političkog pojma Drugog i viziji nove, drugačije Srbije.

U penziju je otišao 1994. Preminuo je 27. februara 1997. u Beogradu, tri dana pre nego što je u Tuzli trebalo da primi nagradu „Osvajanje slobode“.

PREDISTORIJA

(1957 – 1981)

Situacija u SFRJ

Druga Jugoslavija, kao socijalistička država, trajala je od 1943. do 1991. godine.¹ Sastojala se od šest republika: Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Makedonije, Slovenije i Srbije, i dve autonomne pokrajine: Vojvodine i Kosova i Metohije. Država, čiji su temelji uspostavljeni u Narodno-oslobodilačkoj borbi protiv nemačke i italijanske okupacije tokom Drugog svetskog rata, bila je uređena na principima nacionalne ravnopravnosti, federalizma, radničkog samoupravljanja i društvene svojine. U Jugoslaviji je sve do 1990. postojao jednopartijski sistem, a državom je rukovodila Komunistička partija Jugoslavije, koja je 1952. preimenovana u Savez komunista Jugoslavije. Od 1937. pa sve do smrti 1980. godine, na čelu partije bio je Josip Broz Tito. Posle Drugog svetskog rata, nacionalizuju se privatna preduzeća u Jugoslaviji i započinje se sa sprovođenjem agrarne reforme, da bi kasnije bio uspostavljen sistem radničkog samoupravljanja nad društvenom svojinom. Kao socijalistička zemlja koja je raskrstila sa Staljinom i državnim socijalizmom,² Jugoslavija se okrenula ekonomskoj i tehnološkoj saradnji sa SAD i zemljama Zapadne Evrope, što je takođe pogodovalo ubrzanom ekonomskom razvoju zemlje. Zbog napetog odnosa sa SSSR-om, Jugoslavija je dobijala i oružanu pomoć od SAD, Britanije i Francuske. Stanovnicima Jugoslavije bila su otvorena vrata zapadnih zemalja. Takođe, saradnja se odvijala u sferi školovanja kadra, te su mnogi oficiri, inženjeri, ali i naučni radnici odlazili na usavršavanje na Zapad. To je doprinelo da jedna zemlja, koja je bila politički i ekonomski sasvim drugačije strukturirana od kapitalističkih zemalja na Zapadu, na svojstven način ipak prihvati mnoge zapadne uticaje. S pogoršanjem odnosa Jugoslavije i SSSR-a dolazi do Titovog obračuna s jednim delom partijskog kadra („staljinistima“, „informbirovcima“), kao i do pojave prvih disidenata i kritičara

¹ Socijalistička Jugoslavija je tri puta menjala naziv. Godine 1945. država je zvanično dobila svoj prvi naziv: Demokratska Federativna Jugoslavija. Naziv je iste godine promenjen u Federativna narodna republika Jugoslavija. Ustavom iz 1963. država dobija svoj poslednji naziv: Socijalistička federativna republika Jugoslavija.

² Rezolucijom Informbiroa 1947. godine (te drugom 1948. godine) Istočni blok je kritikovao politiku Komunističke partije Jugoslavije, na šta je Jugoslavija reagovala čuvenim „Ne“ Staljinu. Odnos SSSR i Jugoslavije je bio na ivici rata sve do 1953, kada je nakon Staljinove smrti stabilizovan. Međutim, Jugoslavija nikada nije postala blizak saveznik SSSR-a.

1943.	Drugo zasjedanje AVNOJ-a u Jajcu Određeni principi za formiranje „druge Jugoslavije“
1945.	U avgustu Treće zasjedanje AVNOJ-a Zvanično proglašena Demokratska Federativna Jugoslavija. Dvadeset devetog novembra država dobija naziv Federativna Narodna Republika Jugoslavija (FNRJ), kada je i zvanično ukinuta monarhija
1946.	Ustav FNRJ
1948.	Raskid KPJ sa Staljinom i Informbiroom
1949.	Počinje slanje političkih protivnika na Goli otok
1953.	Josip Broz Tito postaje predsednik. Usvojen ustavni zakon kojim je uvedeno samoupravljanje
1961.	Osnovan Pokret nesvrstanih
1963.	Ustav Država dobija konačni naziv: Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija
1968.	Studentska pobuna
1971.	Uvedeno Predsedništvo SFRJ kao kolektivni organ upravljanja
1974.	Ustav Tito proglašen za doživotnog predsednika
1980.	Umire Josip Broz Tito
1990.	Raspad SKJ. Ustav Srbije kojim se uvodi višestranački sistem
1991.	Slovenija i Hrvatska proglašavaju nezavisnost
1992.	Formirana Savezna Republika Jugoslavija (Treća Jugoslavija) koju su činile Srbija i Crna Gora
2003.	Državna zajednica Srbija i Crna Gora
2006.	Crna Gora na referendumu proglašava nezavisnost. Kraj procesa raspada Jugoslavije

jugoslovenskog političkog života i društva, kao etastičkog i dogmatskog.

U otklonu od blokovske politike, Jugoslavija 1961. godine pristupa osnivanju Pokreta nesvrstanih, koji se suprotstavljao kolonijalizmu, imperijalizmu, rasizmu i svim oblicima agresije i dominacije, a zalagao se za jednakost, mir i poštovanje teritorijalnog integriteta i suvereniteta. Međutim, igra između dve velike svetske sile, od situacije do situacije, podrazumevala je i određene ustupke. Iako je Jugoslavija zvanično osudila američku agresiju na Vijetnam, ekonomski imperativi nalagali su nastavak saradnje sa SAD, te su odnos Jugoslavije prema ratu u Vijetnamu kao pasivan karakterisali domaći studenti inspirisani talasom antiratnih, antikolonijalnih i levičarskih protesta što su potresali svet. Istovremeno, jugoslovensko društvo se suočavalo s porastom nezaposlenosti i socijalnih nejednakosti. Nezadovoljstvo studenata spoljnom i unutrašnjom politikom države ispoljilo se u više protesta tokom šezdesetih, a buknuo je u studentskim protestima 1968. godine, prvog ozbiljnijoj pobuni protiv vladajućeg režima. Upravo ti događaji predstavljaju kontekst u kojem nastaje Institut za filozofiju i društvenu teoriju.

Skup na Bledu 1960. godine

Atmosfera u Jugoslaviji, koja je u potrazi sa sopstvenim „putem“ između Istoka i Zapada pokrenula proces sveobuhvatne ideološke i kulturne obnove, bila je inspirativna za razvoj kritičke misli. Ona je često odstupala od zvanične partijske politike. Tokom pedesetih i šezdesetih godina, država je nastojala da unapredi kulturu i obrazuje kadar, što je doprinelo stvaranju žive intelektualne scene, aktivnoj razmeni ideja, kao i ubrzanom razvoju filozofije, sociologije i drugih društvenih nauka. Posebno se u tome isticala Praksis grupa, koja je okupljala mislioce (filozofe, sociologe, antropologe, ekonomiste), pre svega iz dva centra, Zagreba i Beograda.

Ključna tačka razlaza Praksis grupe sa do tada dominantnim teorijskim i ideološkim svetonazorom locira se u skupu na Bledu, koji je održan 1960. godine. Na prvi pogled neočekivano, tema tog skupa bila je epistemološka: skup se bavio teorijom odraza, metodološkim stanovištem prema kojem se do saznanja dolazi tako što svest objektivno odslikava stvarnost. Međutim, rasprava je imala dublju političku pozadinu. Sve do druge polovine pedesetih godina u SFRJ je dominirao „dijalektički materijalizam“, koji je podrazumevao veru u mogućnost objektivnog saznanja istorijskih društvenih kretanja. Tek se 1955. godine u Sarajevu objavljuje izdanje Marksovih *Ranih radova* s predgovorom Predraga Vranickog, te propratni tekst Rudija Supeka „Značaj teorije otuđenja za socijalistički humanizam“ (*Pregled*, XXXVII (1), 1955.). Pod uticajem ranog Marksa, jedna grupa teoretičara pravi zaokret ka humanizmu, što će proizvesti sukob koji kulminira na bledskom skupu.³

Kritičari teorije odraza⁴ (koje su njeni zastupnici nazivali „revizionistima“, dok su ovi njih nazivali „dogmatičarima“) na bledskom skupu naveli su čitav niz argume-

Prve naznake ovog zaokreta mogu se naći već u časopisu *Pogledi* (1952), čiji je glavni urednik bio Rudi Supek. Časopis je KPJ zabranila već 1954.

Među kritičarima su bili: Gajo Petrović, Predrag Vranicki, Milan Kangrga, Rudi Supek, Veljko Korać, Andrija Krešić, Ljuba Tadić i Mihailo Marković (prema M. M.). Najkontroverzniji je bio status Mihaila Markovića, koji je, prema sopstvenom stavu (Mihailo Marković, *Juriš na nebo 1*, Beograd: Prosveta, 2008, 145.) i kasnijem sledu događaja, bio jasno priklonjen kritičarima teorije odraza. Međutim, ostala je zabeležena i njegova duga rasprava s Milanom Kangrgom, koja ukazuje na drugačije tendencije. Najpreciznije bi bilo reći da je Marković delio epistemološke pozicije kritičara teorije odraza, da nema objekta saznanja po sebi, ali je zastupao drugačije ontološke pozicije, da postoji priroda po sebi (cf. više o ovoj raspravi Katarzyna Bielińska, „Ajde, opet na Bled! Prilog razmatranjima o 'Praksisu'“, *Filozofija i društvo*, 20 (2), 2009: 249-259.).

nata u prilog neodrživosti ove teorije. Nešto kasnije, Mihailo Marković ih je sažeo na sledeći način:

Kao prvo, ova teorija ignoriše celokupno iskustvo klasične nemačke filozofije i vraća se dualizmu materijalnog objekta *po sebi* i duhovnog subjekta iz XVIII veka; kao drugo, implicitno dogmatski zastupa stav da je presudna osobina svesti refleksija – kako kritikovati proizvode intelekta ako su *per definitionem* odrazi stvarnosti, to jest istiniti? I treće, ta je teorija pogrešna jer je činjenički tako da je svest daleko od toga da prati i kopira pasivne procese, a često anticipira i koncipira još nepostojeće materijalne objekte.⁵

Rezultat te rasprave bio je prekid saradnje zastupnika „dijalektičkog materijalizma” sa „revizionistima”, te oni više nisu učestvovali na zajedničkim skupovima, niti su objavljivali radove u istim časopisima i zbornicima. Kao što ćemo videti, te razlike će kasnije prerasti u politički sukob.

Ono što kasnije postaje poznato pod imenom praksis filozofije razvija se u kritičkom otklonu od teorije odraza. Njena osnovna ideja sastojala se u tome da se objekat (saznanja) ne odslikava, naprosto, u našoj svesti, već se do njega dolazi jedino praksom, radom na objektu. Na taj su način povezane osnovne intuicije nemačkog idealizma (posebno kod Milana Kangrge) i Hajdegera (posebno kod Gaje Petrovića) s ranim Marksom i značajem prakse.

Uz zaokret u metodološkom pristupu, u duhu radova ranog Marksa, praksis filozofija je podrazumevala i okretanje ka humanizmu i kritici. Tako su osnovne krilatice te grupe postale „Sloboda je moguća samo kroz slobodu pojedinca” i „Kritika svega postojećeg” (što će naknadno postati i krilatica Korčulanske ljetne škole).

Mihailo Marković, *Yugoslavia. The Rise and Fall of Socialist Humanism*, Nottingham: Spokesman Books, 1975, 22

5

Dragoljub Mićunović, *Život u nevremenu: ruža vetrova. Knjiga prva: 1930-1990*, Beograd: Arhipelag, 2013, 189.

6

S jedne strane, bledski sukob nije zahtevao političku intervenciju, jer se razlaz sa staljinizmom (kome se pripisivalo verovanje u dijalektički materijalizam) već desio: praksis filozofija bi se mogla shvatiti kao logičan nastavak tog puta, puta odbacivanja staljinističke doktrine. S druge strane, ovaj zaokret je, barem prema kasnijim shvatanjima učesnika, imao osetljive političke implikacije jer je napuštanje teorije odraza ukidalo (planirani) monopol Partije na interpretaciju marksizma⁶ i jer je najosetljiviju političku tačku predstavljala upravo kritika da Partija nije u dovoljnoj meri napustila staljinizam.

Rudi Supek (1913–1993):

diplomirao je filozofiju 1937. na Zagrebačkom sveučilištu, nakon čega studira kliničku psihologiju u Parizu. Tokom Drugog svetskog rata pridružio se Francuskom pokretu otpora i bio zarobljenik u koncentracionom logoru Buhenvald, u čijem je oslobađanju učestvovao 1945. Doktorirao na Sorboni 1953. Radio na Odsjeku za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu (1951–58) i na Institutu za društvena istraživanja u Beogradu (1958–61). Profesor sociologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1960–79, gde 1963. godine osniva Odsjek za sociologiju. Osnovao je i uređivao časopis *Pogledi* (1952), teorijsku preteču *Praxisa*, a od 1967. do 1973. godine urednik je i časopisa *Praxis*. Njegovi radovi obuhvataju širok dijapazon tema iz psihologije, antropologije, filozofije i sociologije, poput analize društvenih predrasuda, psihologije umetnosti, društvene uloge intelektualca, kritike nacionalizma, sociološkog istraživanja radničkog samoupravljanja, ekologije i mnogih drugih. Jedan je od utemeljivača sociologije kao naučne discipline u Jugoslaviji.

K R I T I K A
S V E G A
P O S T O -
J E Č E G

OSNOVNE
KRILATICE

SLOBODA JE
MOGUĆA SAMO
KROZ SLOBODU
P O J E D I N C A

Korčulanska ljetna škola

Početak šezdesetih godina grupa filozofa i sociologa sa Sveučilišta u Zagrebu, sa Gajom Petrovićem, Milanom Kanjrgom i Rudijem Supekom na čelu, počinje da organizuje redovne susrete jugoslovenskih filozofa i sociologa, koji su se odvijali svakog leta od 1964. do 1974. godine na dalmatinskom ostrvu Korčula. Korčulanska škola je pre svega bila namenjena stručnom usavršavanju istraživača, nastavnika i profesora iz oblasti filozofije i sociologije, kao i promišljanju društvene stvarnosti u kritičkoj diskusiji i slobodnoj razmeni mišljenja naučnika iz zemlje i inostranstva.

Godinu dana pre zvaničnog osnivanja Korčulanske ljetne škole, održana je „generalna proba“ u Dubrovniku – skup na temu *Progres i kultura*, na kojem su, pored domaćih intelektualaca, učestvovali Erih From, Lisjen Goldman i Anri Levefr – a po ukidanju škole, od 1975. do 1990. godine, deo njene uloge preuzeće Dubrovački centar za postdiplomske studije.

JIRGEN HABERMAS
ZA GOVORNICOM,
SEDI VOJIN MILIĆ,
IZVOR PRAXIS
ONLINE

1964 – 1974

AGNEŠ HELER I
ERNST BLOH, IZVOR
PRAXIS ONLINE

Teme Korčulanske ljetne škole

1963
Progres i kultura (Dubrovnik)

1964
Smisao i perspektive socijalizma

1965
Što je povijest?

1966
Nije održana zbog teških napada partijskog vrha na rad škole

1967
Stvaralaštvo i postvarenje

1968
Marx i revolucija

1969
Moć i čovječnost

1970
Hegel i naše vrijeme (uz 200. godišnjicu rođenja)

1971
Utopija i realnost

1972
Sloboda i jednakost

1973
Bit i granice građanskog svijeta

1974
Umjetnost u tehniciranu svijetu

Izvor: Milan Kangrga, *Izvan povijesnog događanja. Dokumenti jednog vremena*, Split: Feral Tribune biblioteka, 1997, str. 278-294

Aktivnosti Korčulanske škole pratilo je i redovno objavljivanje časopisa *Praxis* (1964–1974), u kojem su publikovani materijali sa škole. Svi budući osnivači Instituta za filozofiju i društvenu teoriju bili su „beogradski praksisovci“ i aktivni učesnici Korčulanske ljetne škole.

Koliko je Korčulanska škola bila važno stecište kritički angažovanih intelektualaca širom Evrope i sveta, govore imena sa spiska učesnika iz inostranstva, poput Lisjena Goldmana, Anrija Lefevra, Eriha Froma, Agneš Heler, Lešeka Kolakovskog, Herberta Markuzea, Valtera Bimela, Ernsta Bloha, Eugena Finka, Jirgena Habermasa, Zigmunta Baumana, Džudit Batler, kao i mnogih drugih značajnih mislilaca.

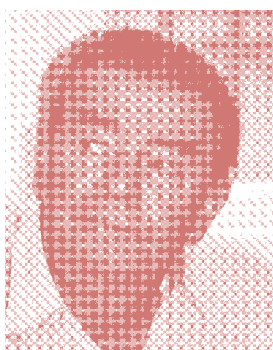
Praxisovci su na Korčulanskoj školi razvijali ideje koje su odstupale od zvanične partijske interpretacije marksizma. Tražeći alternativni model sovjetskom državnom socijalizmu, teorijski su se zalagali za nedogmatski „stvaralački marks-

zam", samostalno kritičko mišljenje, slobodnu javnu debatu, a politički za ideale slobode pojedinca i demokratizacije društva. Bitan motiv njihovih radova bila je kritika staljinizma: birokratski državni aparat i koncentrisanje moći u rukama političke elite smatrali su otuđenim oblikom marksizma, koji je suprotan njegovoj istinskoj humanističkoj i slobodarskoj suštini. Osim toga, vlast nije blagonaklono gledala na njihovu blisku saradnju s kolegama sa Zapada. To ih je postepeno dovelo u sve veći sukob s vladajućom ideologijom Saveza komunista Jugoslavije, koji je aktivnosti škole sve češće ocenjivao kao vanpartijski, antisamoupravno i antikomunistički orijentisane, naročito nakon masovnih studentskih protesta 1968. godine. Napadi partijskih zvaničnika na Korčulansku školu kulminirali su konačnim zatvaranjem škole i ukidanjem časopisa *Praxis* 1974. godine.

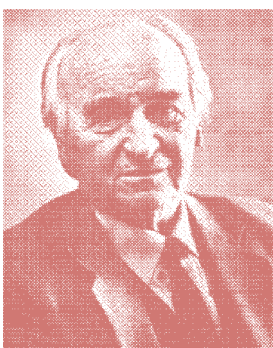
ZA GOVORNICOM LUCIEN GOLDMANN, ZA STOLOM SEDE (SLEVA): EUGEN FINK, ARNOLD KÜNZLI, GÜNTHER NENNING, BRANKO BOŠNJAK, MICHAEL LANDMANN, VANJA SUTLIĆ, SVETO LUKIĆ, NICOLAE BELLU, IZVOR PRAXIS ONLINE

SASTANAK UPRAVNOG ODBORA, IZVOR PRAXIS ONLINE

Milan Kangrga (1923–2008):

diplomirao je filozofiju 1950, a doktorirao 1961. na Sveučilištu u Zagrebu. Odmah nakon diplomiranja postaje asistent na Odsjeku za filozofiju iz predmeta etika i estetika. Zajedno s Rudijem Supekom, jedan je od pokretača univerzitetskog časopisa *Pogledi* (1952). Takođe, jedan je od osnivača Hrvatskog filozofskog društva (1957). Od 1962. do 1964. godine boravio je na studijskom usavršavanju u Hajdelbergu, kao stipendista fondacije „Aleksander fon Humbolt“. Redovni profesor na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu bio je od 1972, sve do penzionisanja 1993. Njegove glavne oblasti istraživanja su filozofija prakse, etika, nemački idealizam i marksizam.

Veljko Korać (1914–1991):

nakon završenih studija filozofije na Sveučilištu u Zagrebu nastavio je školovanje u Pragu. Učesnik je Narodnooslobodilačke borbe i nosilac partizanske spomenice. Neposredno pre napada nacističke Nemačke na Jugoslaviju uništio je obimnu kartoteku političke policije i time sprečio da se okupatori domognu bitnih informacija. Nakon završetka rata doktorirao je filozofiju 1953. na Univerzitetu u Beogradu, na kome je nastavio da predaje sve do penzionisanja 1982. Bio je potpredsednik upravnog odbora Korčulanske ljetne škole tokom celokupnog vremena njenog postojanja i član redakcijskog saveta i jedan od glavnih odgovornih urednika međunarodnog izdanja časopisa *Praxis*.

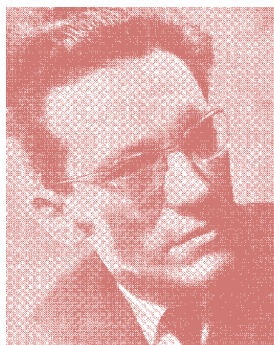
Praxis

Časopis *Praxis* je filozofski časopis koji je izlazio od 1964. do 1974, a izdavalo ga je Hrvatsko filozofsko društvo. Osim radova predstavljenih na Korčulanskoj školi, u njemu su mesto našli naučni radovi istaknutih teoretičara iz čitave Jugoslavije i iz inostranstva.

Filozofi i sociolozi okupljeni oko *Praxisa* i Korčulanske ljetne škole razvili su originalnu interpretaciju marksizma, zasnovanu na nedogmatskom čitanju izvornih Marksovih tekstova i na principima humanističkog socijalizma. Inspirisani Marksovim geslom „kritike svega postojećeg“, zalagali su se za radničko samoupravljanje zasnovano na slobodi i kreativnosti pojedinca. Cilj časopisa bio je podsticanje teorijske rasprave o aktuelnim društvenim problemima, uz nastojanje da se teorija dovede u blisku vezu s društvenom stvarnošću. Naziv časopisa odslikava stav redakcije o neophodnosti razvijanja angažovane teorije, koja bi dala svoj doprinos rešavanju globalnih društvenih izazova.

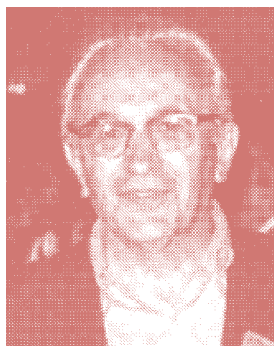
U uvodnom tekstu, „Čemu *Praxis*“, iz pera Gaje Petrovića, navodi se: „Želimo časopis koji neće biti filozofski u onom smislu u kojem je filozofija samo jedno posebno područje, jedna naučna disciplina, strogo odvojena od svih ostalih i od svakodnevnih problema čovjekovog života. Želimo filozofski časopis u onom smislu u kojem je filozofija misao revolucije: nepoštedna kritika svega postojećeg, humanistička vizija doista ljudskog svijeta i nadahnjujuća snaga revolucionarnog djelovanja.“⁷

⁷
(Gajo Petrović, „Čemu *Praxis*?,
Praxis, I (1)1964: 4.)

Gajo Petrović (1927–1993):

diplomirao je 1950, a iste godine postaje asistent na Odsjeku za filozofiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, gde brani doktorsku disertaciju 1956. Na istom fakultetu od 1969. radio je kao redovni profesor Ontologije, Spoznajne teorije i Logike. Kao gostujući profesor predavao je na mnogim univerzitetima u Evropi i Sjedinjenim Američkim Državama. Jedan je od osnivača i glavni urednik časopisa *Praxis* (1964–1974), te saosnivač i član Jugoslovenskog udruženja za filozofiju i sociologiju (1956), Hrvatskog filozofskog društva (1957), Korčulanske ljetne škole (1964–1974) i jedan od inicijatora pokretanja časopisa *Filozofska istraživanja* (1980). Član SANU od 1988. U glavne teme njegovog istraživanja spadaju filozofija prakse, problem otuđenja i autentične ljudske egzistencije, kritika birokratskog socijalizma, te promišljanje pojmova revolucije i slobode iz ontološke perspektive. Bio je i istaknuti tumač Hajdegera, a njegovo filozofsko stanovište ponekad je nazivano Hajdeger-marksizmom.

Vojin Milić (1922–1996):

diplomirao je filozofiju 1951. godine na Univerzitetu u Beogradu, a doktorsku disertaciju odbranio je 1958. godine na Pravnom fakultetu istog univerziteta. Učesnik je Narodnooslobodilačke borbe i u JNA je ostao sve do 1954. Nakon rada u više naučnih institucija od 1962. postaje vanredni profesor Filozofskog fakulteta u Beogradu, gde je predavao Metodologiju socioloških istraživanja i Sociologiju saznanja, sve do svog penzionisanja 1985. Kao gostujući profesor radio je na različitim uglednim evropskim univerzitetima, poput onog u Beču, Frankfurtu, Berlinu... Bio je član redakcijskog saveta časopisa *Praxis* i upravnog odbora Korčulanske ljetne škole, te dugogodišnji urednik i predsednik izdavačkog saveta časopisa *Sociologija* i član redakcije više uglednih međunarodnih časopisa.

Samoupravljanje, radnička participacija u odlukama koje se tiču preduzeća, ali i u političkim odlukama, kao osnovni vid emancipacije i razotuđenja radničke klase, bio je jedan od stubova praksis filozofije. Kritikujući režim, praksisovci su ukazivali da, uprkos tome što se partija zvanično zalaže za ideju samoupravljanja, njen program nije dosledno sproveden u praksi. S tim u vezi postavili su i pitanje otuđenja u socijalizmu, budući da radnici i dalje nisu ovladali proizvodima svoga rada, niti slobodno raspolažu tim radom, nego neko drugi, tačnije birokratski aparat odlučuje umesto njih.

Časopis je nastojao da okupi eminentne stručnjake iz svih oblasti društvenih nauka i iz celog sveta, ali i umetnike, književnike, javne radnike i sve one „koji nisu ravnodušni prema životnim pitanjima našeg vremena“ (Petrović, „Čemu Praxis“, 4). Ugledni autori iz sveta koji su bili učesnici Korčulanske škole slali su svoje tekstove u *Praxis*. U odbiru tekstova, akcenat je bio na različitosti i slobodnoj razmeni mišljenja:

Nije nam stalo do konzerviranja Marxa, već do razvijanja žive revolucionarne misli inspirirane Marxom. Razvijanje takve misli zahtjeva široku i otvorenu diskusiju, u kojoj će sudjelovati i nemarksisti. Zato će naš časopis objavljivati ne samo radove marksista, već i radove onih koji se bave teorijskim problemima što nas tište. Smatramo da razumijevanju biti Marxove misli mogu prije pridonijeti njeni inteligentni kritičari nego ograničeni i dogmatski pristalice. (Petrović, Čemu *Praxis*, 1964, str. 4)

Beogradski praksisovci su bili među najaktivnijim akterima zbivanja tokom studentskih protesta 1968. godine. Pošto su svojim intelektualnim angažovanjem – kritičkim sta-

>

Jovica Trkulja, „Čemu bibliografija časopisa Praxis?“, u Danilo Aranitović, Bibliografija časopisa „Praxis“, Jugoslavensko izdanje 1/1964–11/1974, Beograd: Institut za filozofiju i društvenu teoriju, 2017, 11. (italik: Bibliografija časopisa „Praxis“, Jugoslavensko izdanje 1/1964–11/1974)

Sličnu sudbinu doživeo je i časopis *Filozofija* (1959–1973), koji je izdavalo Filozofsko društvo Srbije, a uređivali Veljko Korać, Vuko Pavićević, Miladin Životić, Svetozar Stojanović, Ljubomir Tadić i Jovan Arandelović. Poslednji broj bio je zabranjen i spaljen (Mićunović, *Život u nevremenu I*, 278-279.)

Danilo Pejović je 1966. godine napustio redakciju časopisa *Praxis* zbog svoje naklonosti nacionalno orijentisanjoj političkoj vlasti u Hrvatskoj, sa kojom opredeljenja Praxis grupe nisu bila u skladu.

Preuzeto iz: Trkulja, „Čemu Praxis?“, 9. u Aranitović, D, *Bibliografija časopisa „Praxis“*, Jugoslavensko izdanje 1/1964–11/1974, Beograd: Institut za filozofiju i društvenu teoriju, 2017, 9.

Redakcija časopisa *Praxis*

Glavni i odgovorni urednici časopisa

Danilo Pejović¹⁰ i Gajo Petrović (1964–1966), Gajo Petrović i Rudi Supek (1966–1973), Ivan Kuvačić i Gajo Petrović (1974).

Članovi redakcije

Branko Bošnjak, Veljko Cvjetičanin, Mladen Čaldarović, Danko Grljić, Milan Kangrga, Ivan Kuvačić, Danilo Pejović, Gajo Petrović, Žarko Puhovski, Rudi Supek i Predrag Vranicki.

Članovi međunarodnog saveta časopisa bili su

Kostas Akselos, Alfred Ejer, Zigmunt Bauman, Norman Birnbaum, Ernst Bloh, Tomas Botomor, Umberto Čeroni, Robert Koen, Veljko Cvjetičanin, Mladen Čaldarović, Božidar Debenjak, Marvin Farber, Muhamed Filipović, Vladimir Filipović, Eugen Fink, Ivan Foht, Erih From, Lisjen Goldman, Andre Gorc, Jirgen Habermas, Erih Hajntel, Agneš Heler, Besim Ibrahimpašić, Mitko Ilievski, Lešek Kolakovski, Karel Kosik, Anri Lefevr, Đerđ Lukač, Serž Male, Herbert Markuze, Enco Pači, Hauard Parsons, Dejvid Risman, Veljko Rus, Julijus Strinka, Abdulah Šarčević, Ivan Varga, Kurt Volf i Aldo Zardo, a iz Beograda: Mihailo Marković, Zagorka Pešić-Golubović, Ljubomir Tadić, Svetozar Stojanović, Miladin Životić, Veljko Korać, Mihailo Đurić, Andrija Krešić, Vojin Milić.¹¹

vom prema društvu i širenjem ideja praksis filozofije u svojim predavanjima i javnim nastupima – u velikoj meri doprineli rasplamsavanju studentskog nezadovoljstva, Tito i SKJ postaju sve otvorenije neprijateljski raspoloženi prema njima, Korčulanskoj školi i *Praxisu* uopšte. Iako je i školu i časopis finansirala država, a praksisovci mahom bili učesnici Narodnooslobodilačke borbe i članovi partije, otvoreni sukob s partijom bio je neizbežan. Tadašnje političko rukovodstvo Hrvatske, s Vladimirom Bakarićem na čelu, pretilo je zagrebačkim članovima redakcije izbacivanjem sa fakulteta ukoliko časopis ne prestane da izlazi⁸. *Praxis* je zaista prestao da izlazi 1974, nakon što je Republički savet za naučni rad Republike Hrvatske doneo odluku da se časopisu ukinu finansijska sredstva, a štamparija u kojoj je *Praxis* štampan od prvog broja obavestila redakciju o odluci da više neće štampati časopis.⁹ Idejni nastavljac ovog časopisa bio je časopis *Praxis International*, koji je izlazio od 1981. do 1993. godine u Velikoj Britaniji, u Oksfordu.

Studentski protesti 1968. godine

Hiljadu devetsto šezdeset osma ostaće zabeležena u istoriji kao godina protesta protiv militarizma i birokratskih elita. Serija protesta održana je širom sveta, a najznačajniji su protesti protiv rata u Vijetnamu i za odbranu ljudskih prava u Sjedinjenim Američkim Državama, milionski majski protesti u Parizu u kojima su se pariskim studentima pridružili radnici, kao i prelomni studentski protesti u Meksiku.

Iako se studentski protesti u junu 1968. smatraju prvim velikim posleratnim studentskim protestima u SFRJ, istorija studentskog nezadovoljstva ima dublje korene.¹² Već 1965. godine studenti su imali bar dva razloga za nezadovoljstvo. Prvi se odnosi na razočaranje činjenicom da SFRJ, da bi sačuvala dobre odnose sa Sjedinjenim Američkim Državama, nije aktivno osuđivala napade na Vijetnam, te da su protesti studenata protiv rata u Vijetnamu brutalno ugušeni. Drugi je bio ekonomsko-političke prirode. Naime, od 1965. godine Jugoslavija se suočava s nagomilanim ekonomskim problemima. Te godine sprovedena je privredna reforma, u cilju uvođenja tržišne regulacije privrede po uzoru na liberalni ekonomski model. Ona je posredno dovela do još snažnijeg otvaranja Jugoslavije ka Zapadu i slobodnijeg prometa ljudi i ideja. S druge strane, reforma je dovela do uvećanja broja nezaposlenih i porasta društvene i ekonomske nejednakosti, što je naročito pogodilo studente koji su imali sve manje razloga da se nadaju zaposlenju po sticanju diplome. Na Filozofskom fakultetu u Beogradu, 1966. godine održana je tribina povodom vazdušnih napada Sjedinjenih Američkih Država na glavni grad Severnog Vijetnama, Hanoj. Tribinu su organizovali Aleksandar Kron i Eleonora Mićunović, a na njoj su govorili Mihailo Marković, Dobrica Ćosić i Rajko Tomović. Nakon završetka tribine studenti su započeli protestni miting i planirali da upute protestno pismo američkoj ambasadi, ali su ubrzo razjureni u policijskoj intervenciji. Time je započelo

¹²
Za kratku istoriju studentskih protesta u SFRJ pogledati Nebojša Popov, *Contra Fatum*, Beograd: Mladost, 1989, 15.

**PRED SUKOB NA
PODVOŽNJAKU NA NOVOM
BEOGRADU**

razdoblje loših odnosa studenata i vlasti, kao i političko samoorganizovanje studenata.

Zategnuti odnosi kulminirali su 2. i 3. juna 1968. godine, oko jednog naizgled bezazlenog incidenta. Drugog juna organizovana je priredba za radničku brigadu u Domu kulture Novi Beograd. U to vreme bilo je uobičajeno da priredbe sličnog tipa budu otvorene za posetioce. Međutim, zbog lošeg vremena priredba se tada održavala u zatvorenom prostoru, pa je manjak mesta uslovio da pristup bude dozvoljen samo brigadirima. Pošto je grupi studenata zabranjen ulazak, usledila je tuča i intervencija policije vodenim topom. Studenti su zauzeli i uništili vodeni top. Događaji te večeri izazvali su gnev studenata, koji su odlučili da 3. juna od Studentskog grada na Novom Beogradu organizovano odu do Narodne skupštine kako bi izrazili protest protiv prekomerne upotrebe sile.

ZBOR STUDENATA NA
MEDICINSKOM FAKULTETU
U BEOGRADU, 4. JUNA
1968. (IZVOR: POLITIKA)

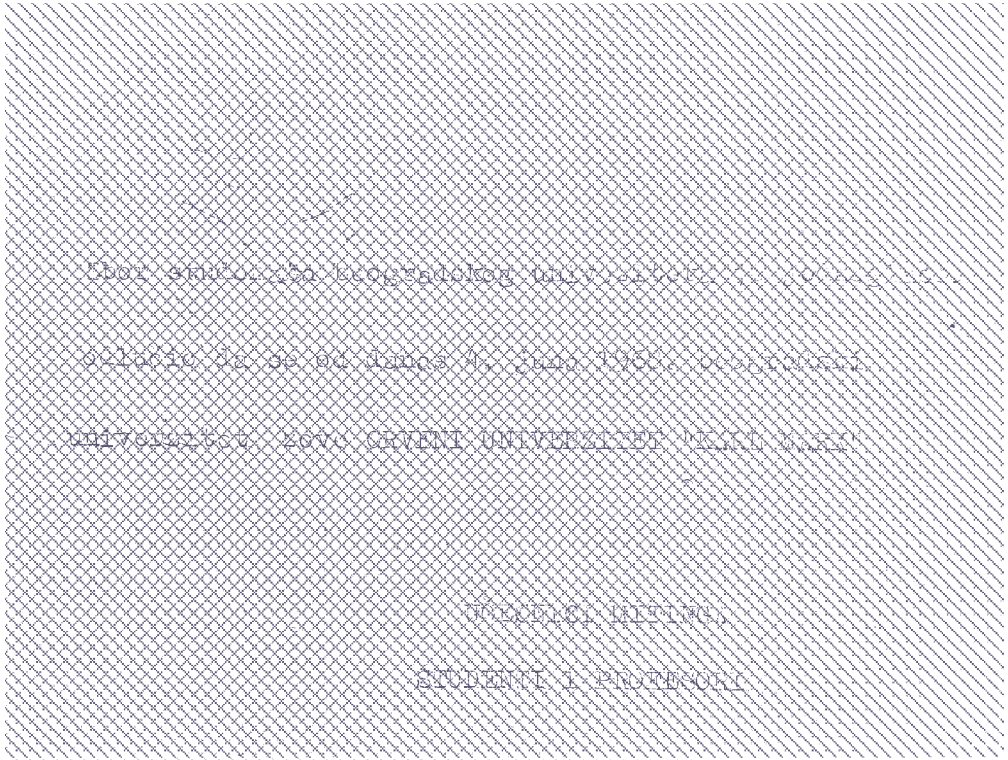
Protestnu povorku studenata, kojima su se pridružili i neki od profesora (poput Ljubomira Tadića, Svetozara Stojanovića i Dragoljuba Mićunovića), 3. juna presreo je kordon policije u kojem su bili i Veljko Vlahović, tada treći čovek Saveza komunista Jugoslavije, i Miloš Minić, predsednik Narodne skupštine. Nakon neuspelih pregovora policija je nasilno zaustavila studente, koji su se opet okupili u Studentskom gradu. Odlučili su da odu na svoje fakultete, zauzmu ih i tamo ostanu danonoćno, na taj način nastavljajući svoju borbu. Istog dana su, najpre Savet Filozofskog fakulteta u Beogradu, a zatim i Savet Univerziteta u Beogradu, doneli odluku o stupanju u štrajk. Studenti beogradskog Univerziteta ubrzo su dobili podršku iz drugih gradova širom SFRJ, u kojima su održavani mitinzi. Međutim, u Sarajevu su zabranom sprečena okupljanja studenata, dok se u Zagrebu protest rasuo nakon nekoliko dana zbog jakog uticaja Partije na stvaranje frakcija među studentima i lažnih dojava kako je protest u Beogradu nacionalno orijentisan.¹³

¹³ Nebojša Popov, *Sukobi: društveni sukobi — izazov sociologiji*, Beograd: CFDT, 1990, 39–43, cf Marković, *Juriš na nebo 1*, 42–43.

¹⁴ Ovaj naziv usvojen je na predlog Dragoljuba Mićunovića, koji je izneo Ljubomir Tadić, kao kontratežu predlogu da se Univerzitet nazove „Josip Broz Tito“. (Mićunović, *Život u nevremenu I*, 227.)

¹⁵ Mićunović, *Život u nevremenu I*, str. 219.

Glavno središte zbivanja studentskih protesta 1968. godine svakako je bila zgrada Filozofskog fakulteta u Beogradu, Kapetan Mišino zdanje. Treba naglasiti da su izneti zahtevi i politički stavovi studenata bili levo orijentisani i u skladu s programom SKJ. Neke od glavnih studentskih parola glasile su „Dole crvena buržoazija“, „Slobodna kritika i istinsko samoupravljanje“, „Živeo drug Tito i partija“, „Mi tražimo naše mesto u društvu“ i „Hoćemo posao“, a Univerzitet je nazvan „Crveni univerzitet Karl Marks“¹⁴. Otpočeo je stalni program na kojem su govorili profesori, studenti i značajne ličnosti iz javnog života koje su dolazile da ih podrže. Taj program najčešće je vodio Dragoljub Mićunović, koji je izabran za prvog predsednika Akcionog odbora protesta.¹⁵ Redovno su održavani zborovi na kojima se raspravljalo o tekućim pitanjima

štrajka, kao i o studentskim zahtevima i dijalogu s vlastima. Pored neposrednih zahteva za preispitivanje odgovornosti nadležnih za događaje 2. i 3. juna i njihovu smenu, studenti su usaglasili i programske političke zahteve koji su sve više dobijali na značaju. Među važnijim, našli su se i zahtevi: (1) da se ujednače i regulišu primanja i preispita nelegalno stečena imovina visokih funkcionera; (2) da se samoupravljanje razvija na svim društvenim nivoima, (3) da se posebno reguliše veće učešće studenata u samoupravnim organima Univerziteta; (4) da se zaustavi dezintegracija društvene svojine – u akcionarsku svojinu; (5) da se bolje usklade kultura, obrazovanje i privreda.¹⁶

Tokom sedam dana protesta studenti su bili izloženi stalnim pritiscima. Njihov pokušaj da pridobiju podršku radnika bio je blokiran bilo partijskim direktivama, bilo direktivama rukovodilaca radničkih postrojenja, te studenti do njih, uglavnom, nisu ni mogli da dođu. Mediji su o studentskom pokretu izveštavali uglavnom negativno, optužujući studente da

LIČNI FOND
NEBOJŠE POPOVA,
ISTORIJSKI ARHIV
BEOGRADA

Popov, *Sukobi*, 37.

16

DRAGOLJUB MIČUNOVIĆ I SVETozAR STOJANOVIĆ SE OBRAČAJU
STUDENTIMA U DVORIŠTU KAPETAN MIŠINOG ZDANJA (IZVOR:
CONTRA FATUM, NEBOJŠA POPOV)

ne znaju šta tačno hoće, da su neradnici koji se bune protiv onih što stvarno rade, da su među njima ljudi iz inostranstva koji „kvare omladinu“ itd. Policija je sve vreme držala fakultetske zgrade pod blokadom, tako da studenti nisu mogli da se obraćaju široj javnosti. Pregovori s političkim funkcionerima nisu urađali plodom.

Štrajk je okončan 9. juna, kada se predsednik Jugoslavije i SKJ Josip Broz Tito vratio sa Briona i obratio javnosti u govoru koji je ušao u legendu. Tito je zapravo pohvalio studente što su pomogli da se prepoznaju problemi u kojima se društvo nalazi i obećao da će se založiti da se uz njihovu pomoć ti problemi reše:

[...] Sretan sam što imam takvu radničku klasu. Evo, najnoviji razvitak je pokazao da je devedeset odsto studenata naša socijalistička omladina koja se ne da trovati, koja ne dozvoljava raznim đilasovcima,¹⁷ rankovićevcima,¹⁸ maucetungovcima¹⁹ i drugima da bi kao pretekst da se brinu za studente u stvari pokušali da ostvare svoje ciljeve [...]

Tako je jednim političkim gestom štrajk okončan, uz veselje i pesmu studenata.

¹⁷ *Milovan Đilas* (1911–1955) bio je jedna od vodećih ličnosti KPJ sve do 1955. godine, kada je napustio partiju (kao predsednik Skupštine FNRJ), pošto je javno kritikovao partijsku birokratiju. Nakon toga u više navrata je hapšen i osuđivan.

¹⁸ *Aleksandar Ranković* (1909–1983) bio je dugogodišnji šef tajnih policijskih službi u posleratnoj Jugoslaviji. Posle velike afere 1966. godine, u kojoj je optužen da je odgovoran za prisluškivanje maršala Tita, izbačen je iz Saveza komunista Jugoslavije.

¹⁹ *Mao Cedung* bio je prvi predsednik NR Kine, poznat i po tome što je pokrenuo kulturnu revoluciju. Studentski pokreti u Francuskoj 1968. godine često su uzor nalazili u njegovim idejama. On je u više navrata optuživao Tita da je Jugoslavija pretvorena u diktaturu buržoazije i kapitalističku državu.

POLICIJA RASTERUJE STUDENTE KOD
PODVOŽNJAKA, VEČERNJE NOVOSTI

Josip Broz Tito (1892–1980):

bio je doživotni predsednik SFRJ (od 1953. godine). Tito je još od 1937. godine važio za generalnog sekretara Komunističke partije Jugoslavije (imenovan 1940). Slavu je stekao za vreme Narodnooslobodilačke borbe (1941–1945), kada je predvodio partizanski pokret. Po završetku rata uspostavljena je nova jugoslovenska država, s njim na čelu. Spoljna politika koju je vodio ostaće zapamćena po odlučnom „Ne“ Staljinu 1948. i zaslugama za formiranje Pokreta nesvrstanih 1961. godine. Važio je za popularnog političara, vođu koji je bio omiljen među stanovništvom SFRJ i imao veliki autoritet u inostranstvu.

Slučaj osam profesora Filozofskog fakulteta

Odmah pošto su se protesti završili, javilo se pitanje o onih deset odsto koji nisu spadali među adresirane studente. Naime, u svom obraćanju Tito je u dva navrata naglasio devedeset odsto studenata: prvo da je „devedeset odsto naša socijalistička omladina“, te zatim da je „devedeset odsto poštena omladina, o kojoj nismo vodili računa“. Ko su onih deset odsto što tu ne spadaju i kakav je njihov status? Da li su to oni koji „truju“ ili koji su „zatrovani“? To pitanje je već sutradan eksplicirano u novinskom članku koji je izašao u *Borbi* pod naslovom „Mlado žito i kukolj“.

Reakcije vlasti postepeno su se kretale u pravcu lociranja krivaca za događaje iz juna 1968. godine. Većina studentskih aktivista je uhapšena, a tadašnji predsednik Studentskog odbora Filozofskog fakulteta Vlado Mijanović, koji je smatran jednim od glavnih organizatora protesta, uhapšen je u junu 1970. godine. Tito je glavne krivce za pobunu studenata video među nastavnim kadrom Filozofskog fakulteta u Beogradu. U tom periodu, u medijima i na partijskim sednicama kružile su različite liste odgovornih profesora koje treba isključiti s Univerziteta. Na nekima od njih nalazila su se imena Vojina Milića, Nikole Rota, Veljka Koraća... Tek 1973. godine u dopisu Univerziteta Filozofskom fakultetu zaključen je spisak od osam profesora čija je uloga u protestima trebalo da se preispita. Na toj listi su se nalazili: *Mihailo Marković, Ljubomir Tadić, Svetozar Stojanović, Zagorka Pešić Golubović, Miladin Životić, Nebojša Popov, Dragoljub Mićunović i Trivo Indić.*

Nedugo pošto se obratio javnosti, prekinuvši time štrajk studenata, Tito je izneo i jedan nešto drugačiji govor u obraćanju kongresu Saveza sindikata Jugoslavije:

[..] Ja sam na televiziji iznio ono što mislim. Nisam rekao sve. Ali ono što mislim sam tada rekao, to mislim i danas.

Pojavili su se oni sa kojima smo imali posla na univerzitetima i prije studentskog revolta. To su pojedini profesori, neki filozofi, razni praksisovci i drugi razni dogmatičari, uključujući i one koji su vršili i razne deformacije u Upravi državne bezbednosti itd. Sve se to danas nekako ujedinilo. Svaki, naravno, radi za sebe, ali su ipak udruženi u nastojanju da se kod nas stvori neki kaos i da love u mutnom. Mi im moramo pružiti odlučan otpor, reći odlučno NE [...] Njima nema mjesta ni tamo gdje se nalaze. Zar da takvi vaspitavaju našu djecu na univerzitetima i školama? Nema im mjesta tamo. [...] Dakle, takve ljude mi moramo onemogućiti, a onemogućit ćemo ih ako sagledamo gdje su, ako ih budemo odlučno sprečavali u njihovim akcijama. I, na kraju krajeva, ponekad će trebati preduzeti i administrativne mjere.²⁰

NIN, 6/1968

20

Već u julu 1968. godine bio je učinjen prvi korak u tom smeru. Na Gradskoj konferenciji Saveza komunista Beograda doneta je odluka da se raspusti organizacija Saveza komunista na Filozofskom fakultetu, koja je brojala preko stotinu profesora i studenata. Optužbe u obrazloženju ove odluke uglavnom su bile upućene na račun još uvek neodređene grupe profesora. Ona je, navodno, od studentskog protesta pokušala da napravi politički pokret zasnovan na njihovim političko-ideološkim pozicijama, prema kojima je glavni problem u SFRJ odnos birokratije i humanističke inteligencije i zanemarivanje pitanja položaja radničke klase. U prilog ovoj tvrdnji navedeno je da je ta grupa objavljivala tekstove protiv partije u *Praxisu*, *Studentu* i *Književnim novinama*, kao i da je od 1967. godine s teorijske kritike prešla na politički aktivizam. Dokaz je pronađen u njihovim raspravama s visokim partijskim funk-

Trivo Indić

je do 1967. godine radio u Centralnom komitetu Saveza komunista Srbije, kao sekretar Komisije za nauku, obrazovanje i kulturu. Kada je na skupu izdavača u Leskovcu stao na stranu „praksisovaca“, dobio je otkaz, nakon čega je primljen na Filozofski fakultet u Beogradu. Zajedno s još sedam profesora suspendovan je 1975. godine. Od 1977. godine radio je na Institutu za međunarodnu politiku i privredu. Kasnije je bio ambasador u Španiji (2001–2004) i savetnik predsednika Republike Srbije Borisa Tadića (2004–2011).

cionerima, naročito na skupu izdavača 1967. godine u Leskovcu (tzv. Leskovačkim mućkalicama), te u aktivizmu koji su ispoljili u periodu protesta 1968. godine, s ciljem da se od studentskog napravi politički pokret.

Pritisak se povećao nakon studentskog štrajka u Zagrebu 1971. godine. Tada je Tito izjavio:

[...] Šta smo mi tu do sada učinili? Nismo makli nijednog čovjeka. Na Beogradskom univerzitetu, na primjer, tačno smo znali ko je izazvao i ko je zapravo protagonista onih poznatih nemira studenata. To je bilo poznato, pa ipak su ti ljudi ostali tamo i dalje. Ja sam govorio ko su ti ljudi. To su pojedinci, nama tuđi i, uglavnom, prozapadni. Oni odlaze u inostranstvo, drže tamo predavanja, a možemo zamisliti kako ona izgledaju i kakve utiske dobijaju slušaoci o Jugoslaviji i našem socijalističkom razvitku. A takve predodžbe dobijaju i naši studenti od strane ljudi koji se bave antisocijalističkom rabotom. Nije istina da smo mi tu paralisani i da nas u tome sprečava imunitet univerziteta. Jer kontrarevolucionarne tendencije moraju se sprečavati revolucionarnim dejstvom.²¹

Prema principima samoupravne organizacije u SFRJ, profesori su mogli dobiti otkaz jedino odlukom samoupravnih organa samog fakulteta. Najzgodnija prilika za to bio je redovni (re)izbor u zvanje. Godine 1972. Nebojša Popov i Trivo Indić reizabrani su u svoja zvanja i time je, čini se, Filozofski fakultet pokazao odlučnost da zadrži ove profesore.

Preuzeto iz Popov, *Contra Fatum*, 88–9.

21

Противницима политике СКЈ нема места на Универзитету

Одломак из саопштенја заједничке седнице Секретаријата ЦК СК Србије и секретаријата
Групе за Универзитетски комитет СК у Београду

ПРОШИРЕНА СЕДНИЦА УНИВЕРЗИТЕТСКОГ КОМИТЕТА ОРГАНИЗАЦИЈЕ СК БЕОГРАДА

Отворен напад на наш систем

Циљовима антисталинистички деловање бивших наставника Филозофског факултета у Београду, на-
редбо некије Милоша Марковића и Љубомира Талцова у страноме часопису и листовима изишло се не
могу резултати као теоријско разматрање, већ отворен напад на наш систем, његове деловне
институције власти и политику Савеза комуниста — извадено у дискусији

Шта се крије
иза научне фасаде?

Шта се крије иза научне фасаде?

Нордвалд Милошевић

но да се баве науком, али се от-
ривају захтевали да им се омогу-
вају услови за рад.

ПозICIЈа групе професора, међутим, додатно је по-
горшана управо те 1972. године, када је сменјена либе-
ралнија и реформски оријентисана републичка власт у Србији (са
председником Централног комитета Савеза комуниста Ср-
бије Марком Nikezićем и секретарком Латинком Perović на
ћелу), а све већу моћ добијају партијски функционери Петар
Stambolić и Dragoslav Marković, који су се већ јавно изјаш-
њавали против ове групе професора.

Године 1973. doneta је уредба о „moralно-političkoj по-
добности“. Prema тој уредби, коју је Универзитет у Београду при-
хватио, од наставника се очекивало да: (1) прихватају марксисти-
чки поглед на свет; (2) да у наставној и јавној функцији прихватају
program и политику СКЈ, и (3) да се залажу против svakог интереса
или група које су супротне државним циљевима. Iste године (у де-
цембру), Универзитет је формирао listу и саставио образложење о
moralно-političkoj nepodobности осам професора Филозофског
fakulteta. Међутим, наставно-научно веће катедре за филозофију
и социологију Филозофског fakulteta (ћји је управник тада био Мила-
дин Životić) јавним гласањем odbило је да усвоји ovaj предлог, уз
образложење да је конфузан. Uједно је plasiran и противпредлог
да се састави komisija која би utvrdila moralно-političku nepo-
dobnost осморо професора о којима је рећ (treba napomenuti

Na osnovu člana 334. Ustava Socijalističke Republike Srbije i člana 98 a Zakona o visokom školstvu ("Službeni glasnik SRS" br. 51/72, 54/72 i 47/74,

Skupština Socijalističke Republike Srbije na sednici Veća udruženog rada od 28. januara 1975. godine i na sednici Državno-političkog veća od 28. januara 1975. godine, donela je

ODLUKU O STAVLJANJU NA RASPOLOŽENJE POJEDINIH NASTAVNIKA I SARADNIKA FILOZOFSKOG FAKULTETA U BEOGRADU

- 1) Stavljaju se na raspoloženje sledeći nastavnici i saradnici Filozofskog fakulteta u Beogradu:
 1. dr Mihajlo Marković, redovni profesor,
 2. dr Ljubomir Tadić, redovni profesor,
 3. dr Miladin Životić, vanredni profesor
 4. dr Zagorka Pešić-Golubović, vanredni profesor.
 5. dr Svetozar Stojanović, vanredni profesor,
 6. dr Dragoljub Mićunović, docent,
 7. Triva Indjić, asistent,
 8. Nebojša Popov, asistent.
- 2) Nastavnici i saradnici iz prethodnog stava stavljaju se na raspoloženje danom stupanja na snagu ove odluke.
- 3) Ova odluka stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom glasniku Socijalističke Republike Srbije".
/SLUŽBENI GLASNIK SRS br. 2, 28. januar 1975, 2o/

da je jedna grupa nastavnog kadra odbila da prisustvuje sednici i zatražila tajno glasanje). Izveštaji komisija koje su uglavnom sačinjavale kolege s beogradskog, zagrebačkog i drugih filozofskih fakulteta u SFRJ izrazili su se pozitivno o moralno-političkoj podobnosti svakog od kandidata. Na taj način je propao pokušaj da se putem samoupravnih organa osam profesora isključi s Filozofskog fakulteta, iako je taj princip bio efikasan na mnogim drugim fakultetima u SFRJ.²² Godine 1974. iskršava mogućnost pomirenja profesora i vlasti, koju je najverovatnije inicirala Milka Minić.²³ Prema ponuđenom dogovoru, problem je trebalo rešiti tako što će u jednom semestru po dva profesora od navedenih osam biti u inostranstvu, dva će se baviti samo naučno-istraživačkim radom, dva će predavati samo na postdiplomskim studijama, a samo dva će predavati na redovnim studijama. Na taj način, trebalo je da profesori ostanu na Univerzitetu, ali da nemaju intenzivan kontakt sa studentima. Međutim, u istom periodu počelo je učestalo hapšenje studenata aktivista, što je podstaklo proteste širom SFRJ. Iz solidarnosti sa studentima, osmoro profesora odbilo je da prihvati ovaj predlog. Krajem 1974. godine uređena je zakonska mogućnost da se zaposleni „stave na raspoloženje” – što je u praksi značilo njihovu suspenziju s radnog mesta uz određenu mesečnu naknadu. Skupština Socijalističke Republike Srbije donela je 28. januara 1975. godine²⁴ odluku o „stavljanju na raspoloženje” osam profesora Filo-

(IZVOR LIČNI FOND NEBOJŠE POPOVA, ISTORIJSKI ARHIV BEOGRADA)

22

Na primer, u slučaju Živojina Pavlovića, koji je isključen s Akademije za pozorište, film, radio i televiziju u Beogradu i u slučaju Božidara Jakšića na Filozofskom fakultetu u Sarajevu (za više videti Popov, *Contra Fatum*, 105.)

23

Mihailo Marković, *Juriš na nebo* 2, Beograd: Prosveta, 2009, 28–29. *Milka Minić* je bila ugledna članica partije, poslanica, jedno vreme i ministarka bez portfelja i direktorka Instituta za međunarodni radnički pokret. Njen muž Miloš Minić bio je jedan od Titovih najbližih saradnika.

24

Konačnom uklanjanju osam profesora s fakulteta prethodno je još jedan zanimljiv događaj. Georg Henrik fon Rikt napisao je nominaciju osam profesora za Nobelovu nagradu za mir. Ta informacija je stigla i do Tita, koji se navodno toliko razbesneo da je tim činom i neopozivo odlučeno da se oni uklone s fakulteta (Mićunović, *Život u nevremenu I*, 279.)

Institut za međunarodni radnički pokret

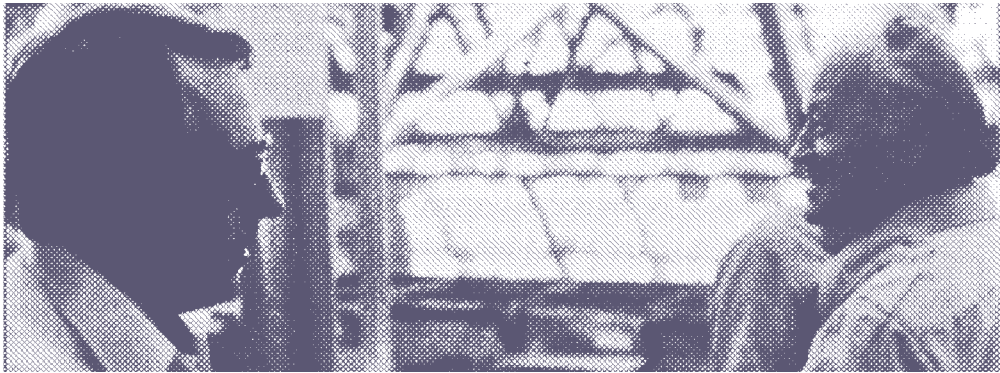
Tokom 1975. godine na Institut za međunarodni radnički pokret primljeni su Ljubomir Tadić, Dragoljub Mićunović i Miladin Životić, zajedno s pripravnikom Laslom Sekeljem. Ubrzo je traženo da oni dobiju otkaze, nakon čega je direktor tog Instituta Andrija Krešić zatražio da ode u penziju. Međutim, njihov otkaz potpisao je v. d. direktora Dragutin Leković.

zofskog fakulteta: *Mihaila Markovića, Ljubomira Tadića, Miladina Životića, Zagorke Pešić Golubović, Svetozara Stojanovića, Dragoljuba Mićunovića, Triva Inđića i Nebojše Popova*. Nakon toga, dekan Filozofskog fakulteta Sima Ćirković podneo je ostavku.

Razdoblje između 1975. i 1981. godine većina profesora „na raspoloženju“ provodi držeći gostujuća predavanja ili koristeći priliku za usavršavanje na inostranim univerzitetima.

Mihailo Marković je od čitave grupe proveo verovatno najviše vremena u inostranstvu, te je imao i najviše uticaja. On je 1953. godine kao stipendista Ministarstva prosvete bio u Engleskoj, gde je upoznao Alfreda Ejera. Ejer ga je 1955. pozvao da kod njega doktorira, tako da je Marković svoj drugi doktorat (prethodno je odbranio doktorat na Filozofskom fakultetu u Beogradu) odbranio pred Ejerom i Peterom Strosnom. Kao gostujući profesor, predavao je širom sveta, a naročito na Univerzitetu Pensilvanija u Filadelfiji, gde je između 1978. i 1986. godine redovno držao jednosemestralna predavanja (prethodno je držao semestre 1972/3 i 1975). Dok je bio „na raspoloženju“, radio je i u Bredfordu, na Institutu „Vudro Vilson“ u Vašingtonu, na Univerzitetu u Konstancu i u Parizu.

Na mogućnost saradnje drugih profesora s inostranstvom naročito je uticao dogovor Vlade SFRJ sa Fordovom fondacijom. Pomoću te stipendije, u Sjedinjenim Američkim

Državama bili su Miladin Životić i Svetozar Stojanović 1961. godine. Miladin Životić je i posle toga boravio u SAD, 1970/71. godine kao gostujući predavač, dok je Svetozar Stojanović bio gostujući profesor na univerzitetima u SAD, Velikoj Britaniji, Nemačkoj, Austriji i Indiji. Mogućnosti iste stipendije 1962. godine iskoristili su i Mihailo Marković i Gajo Petrović.

Ljubomir Tadić je od 1975. godine bio gostujući predavač na univerzitetima u Konstancu, Paderbornu i Gisenu, a pre toga na univerzitetima u Parizu i gradu Meksiku. U Konstancu je na Humboltovoj stipendiji od 1977. godine bio i Dragoljub Mićunović (prethodno na istraživačkoj stipendiji u Londonu). Zagorka Golubović je bila gostujuća predavačica na više univerziteta u Švedskoj, na Univerzitetu Bredford u Engleskoj, kao i na Haverford koledžu i Univerzitetu Pensilvanija u Filadelfiji (SAD).

Pored kontakata koje su ostvarivali tokom svojih gostovanja, znatna saradnja s kolegama iz inostranstva ostvarena je i na Korčulanskoj letnjoj školi. To je dovelo do kolegijalne reakcije na državnu represiju nad beogradskim profesorima, pogotovo pošto je 1973. godine Mihailo Marković uputio pismo o dotadašnjim događajima Robertu Koenu, koji ga zajedno s Noamom Čomskim objavljuje u februaru 1974. godine u *New York Review of Books*.²⁵ Posle toga Marković je redovno slao pisma Koenu, koja je on prosleđivao kolegama pod naslovom *Yugoslav Notes*. Rezultat je bio veliki broj protestnih pisama koja su slana Predsedništvu SFRJ. Potpisnici tih pisama su, pored ostalih, bili Bloh, Markuze, From, Lefevr, Habermas, Vilmer, Ejer, Neigel, Blanšar, Hempel, Fon Rajt, Hintika, Čomski, Risman, Bernstin, Rorti, Kun itd.²⁶

MIHAJLO MARKOVIĆ SA JAKO HINTIKOM NA SVETSKOM FILOZOFSKOM KONGRESU U MONTREALU, 1983. GODINE (IZVOR: JURIŠ NA NEBO, MIHAJLO MARKOVIĆ) MIHAJLO MARKOVIĆ SA JAKO HINTIKOM NA SVETSKOM FILOZOFSKOM KONGRESU U MONTREALU, 1983. GODINE (IZVOR: JURIŠ NA NEBO, MIHAJLO MARKOVIĆ)

²⁵ Noam Chomsky and Robert S. Cohen, "The Repression at Belgrade University", *The New York Review of Books*, February 7, 1974, <http://www.nybooks.com/articles/1974/02/07/the-repression-at-belgrade-university/>

²⁶ Richard J. Bernstein, Gary Bertsch, John P. Burke, Peter Caws, and Robert S. Cohen, et al., "The New Plight of The Praxis Professors", *The New York Review of Books*, December 4, 1980, <http://www.nybooks.com/articles/1980/12/04/the-new-plight-of-the-praxis-professors/>

An den
Vorsitzenden des
Exekutivrats der Sozialistischen
Republik Serbien
Herrn Ivan Stambolic
YU-11000 Beograd

Sehr geehrter Herr Ministerpräsident,
das serbische Parlament hat am 5.6.80 eine Änderung des Hochschulgesetzes beschlossen, die uns im Hinblick auf unsere acht vom Lehramt suspendierten Belgrader Kollegen beunruhigt. Gestatten Sie uns, diese Sorge zu erklären.

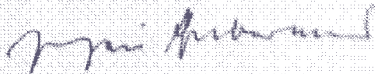
Wie Sie wissen, hat die Tatsache, daß Mihailo Markovic, Svetozar Stojanovic, Ljubomir Tadic, Zagorka Golubovic, Dragoljub Micunovic, Miladin Zivotic, Trivo Indjic und Nebojsa Popov ihre Lehrtätigkeit als Professoren einstellen mußten, seinerzeit ein weltweites Echo gefunden. Diese Maßnahme ist in der politischen Öffentlichkeit des westlichen Auslandes, vor allem bei den linken und liberalen Kräften der Bundesrepublik Deutschland, die Jugoslawien aufgeschlossen gegenüberstehen, auf völliges Unverständnis gestoßen. Das neue Hochschulgesetz eröffnet, wenn wir es richtig lesen, nun sogar die Möglichkeit, die betroffenen Kollegen endgültig von der Hochschule zu entfernen. Nichts wäre aber dringlicher zu wünschen, als daß sie unverzüglich an die Universität zurückkehren dürften.

Wir kennen unsere jugoslawischen Kollegen aus jahrelanger, oft jahrzehntelanger Zusammenarbeit. Es handelt sich ausnahmslos um hochangesehene Gelehrte und um Intellektuelle, die in kritischer aber loyaler Gesinnung die Ziele des jugoslawischen Sozialismus unterstützen. Deshalb möchten wir Sie aus dem aktuellen Anlaß der Hochschulgesetzgebung noch einmal freundschaftlich bitten, Ihre Politik gegenüber der Praxis-Gruppe zu überdenken. Bitte berücksichtigen Sie auch, daß dem internationalen Ansehen der jugoslawischen Regierung und der Universitäten in Ihrem Lande durch Maßnahmen, die im Ausland kein Verständnis finden, bereits großer Schaden entstanden ist.

Mit den besten Empfehlungen

gez. Prof. Dr. Iring Fetacher, Frankfurt
gez. Prof. Dr. Jürgen Habermas, Starnberg
gez. Prof. Dr. Oskar Negt, Hannover
gez. Prof. Dr. Albrecht Wellmer, Konstanz

Starnberg, 8.7.1980

Bloh
Markuze
From
Lefevr
Habermas
Vilmer
Ejer
Nejgel
Blanšar

Hempel
Fon Rajt
Hintika
Čomski
Risman
Bernstin
Rorti
Kun

POTPISNICI PROTESTNIH PISAMA
KOJA SU SLANA PREDSEDNIŠTVU SFRJ

P O T V R D A

Са којом се потврђује да је autopatrola VI SM Стари
Град и то RUŽIĆ BRANISLAV и SROJANOVIĆ MILAN одузела пасош бр.
СА - 157906 на име TADIĆ LJUBOMIRA, родјеног 14. 5. 1925. године
у селу Смријеčno SO Piva, са станом у Београду у ул. Господар Јованова
бр. 38, а на основу депеше GSUP-а Београд Оделенја за странце бр. 994,
од 19. 1. 1974. године.

Пасош одузео вођа патроле,
Ružić Branislav

Пасош предао,
Ljubomir Tadić

Бр. Руџић

ПРЕСТАО РАДНИ ОДНОС БИВШИМ НАСТАВНИЦИМА
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ

**Новчана надокнада
без радних обавеза**

Избегавање нових запослења. — Нетачно приназивање
основних чињеница у иностранству

Према информацијама које смо
добили у Републичком секретари-
јету за образоване и науку СР
Србије, на основу Закона о висо-
ком школству, престао је радни
однос селзборници бивших настав-
ника и сарадника Филозофског
факултета у Београду. Реч је о др
Заторжи Голубовић, др Миладину
Животићу, др Михаилу Марковићу,
др Драгољубу Мићуновићу, др

ма они су непрекидно радили на
томе да добију подршку, приказу-
јући нетачно основне чињенице
које се тичу њиховог статуса и
могућности за научни рад у зе-
мљи. Надлежни републички орга-
ни недовољно су учинили још један
покушај да се ови наставници за-
после у појединим научним ор-
ганизацијама. Ни овога пута пово-
љена решења нису прихваћена.

Može se reći da je politika vlasti prema putovanjima osmoro profesora bila ambivalentna. S jedne strane, u više navrata su im na duže vreme oduzimani pasoši, čime je onemogućavano njihovo dalje delovanje u inostranstvu. S druge strane, čini se da je u nekim trenucima vlastima upravo odgovaralo da oni budu van zemlje.

Do 1981. godine, pa i kasnije, vođena je pravna borba uz pomoć advokata Srđe Popovića (najčuvenijeg zastupnika političkih disidenata u Jugoslaviji i, potom, u Srbiji, a kasnije jednog od osnivača nedeljnika *Vreme*), kako bi se osporila odluka skupštine o stavljanju „na raspoloženje”. U nekoliko navrata od Ustavnog suda traženo je da preispita ustavnost te odluke i zakona koji su joj prethodili, no ti su zahtevi odbijeni. Još 1976. godine Australoazijsko udruženje za filozofiju podnelo je neformalnu žalbu Međunarodnoj organizaciji rada (MOR) zbog represije nad profesorima Filozofskog fakulteta. Prilikom ispitivanja primene konvencija koje je Vlada SFRJ potpisala s tom organizacijom 1979. godine, MOR skreće pažnju na to da uredba o moralno-političkoj nepodobnosti nije u skladu s principima rada ove organizacije. Usled toga dolazi do promene zakona o moralno-političkoj nepodobnosti, ali je istovremeno u zakon uneta odredba prema kojoj postoji ograničeni period u kojem lice može biti „stavljeno na raspoloženje”. Kako su se profesori već šest godina nalazili u tom statusu, početkom 1981. godine prestao im je radni odnos, to jest dobili su otkaz. (Kako je Mihailo Marković kasnije zapisao: „to je valjda prvi put u srpskoj istoriji da se dv akademika (Ljuba Tadić i ja) prijave na biro za nezaposlene“.²⁷)

Usledila je nova žalba, koja se ovog puta oslanjala na stavove koje je vlada iznela odgovarajući na primedbe MOR-a, što je dovelo do vraćanja osmoro profesora na Univerzitet u junu 1981. godine.

²⁷
Marković, *Juriš na nebo 2*, 167.

СОЦИЈАЛИСТИЧНА РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ИЗВРШНО ВЕЋЕ СКУПШТИНЕ СР СРБИЈЕ
Кабинет потпредседника
02 Број 06-5137
20. новембра 1980. године
Београд

Друг
др НЕБОЈША ПОПОВ

БЕОГРАД
Урска 11

Зашто да било познато?

Познато Вам је да је Скупштина Социјалистичне Републике Србије донела Закон о изменама и допунама Закона о високом школству, на основу којег Вам, уколико до 8. децембра 1980. године не заснујете радни однос у иленој другој организацији удруженог рада, престаје по сили закона радни однос.

Друго

У жељи да разрешимо питања Вашег радног ангажовања и радног односа у више наврата смо током протеклих пет година разговарали с представницима научних института који се баве истраживањима блиским онима којима сте се и Ви бавили. Недавно смо опет констатовали да у овим институтима постоји расположење и интерес да у вези од њих заснујете радни однос нас истраживач.

Напомена!

Пошто смо у нашем прошлом разговору били сагласни о томе да Ваш постојећи радно-правни статус треба коначно привазићи, надам се да нећете и овога пута одбити решења најо Вам нудимо. У том смислу позивам Вас на разговор 27.XI 1980. године у 14 часова. Уколико сте спречени да у предложено време добијете у Извршно ваће, телефоном (мој број је 663-845) се можемо договорити о другом термину.

ПОТПРЕДСЕДНИК,
Др Драговић

Др Драговић

СОЦИЈАЛИСТИЧНА РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ИЗВРШНО ВЕЋЕ СКУПШТИНЕ СР СРБИЈЕ

Потпредседник
02 Број: 06-5137/2
12. јануар 1981. године
Београд

• ДРУГ

ДР НЕБОЈША ПОПОВ

БЕОГРАД

Уралска 11

Желим да Вас обавестим да, иако сте на основу Закона о високом школству добили решење о престанку радног односа, предлази које смо понудили у погледу Вашег новог запошљавања важе и даље. Сприни смо да се ангажујемо у смислу остваривања ових предлога, ако сте за њих заинтересовани.

ПОТПРЕДСЕДНИК,
инж. Милан Драговић

CENTAR ZA
FILOZOFIJU
I DRUŠTVENU
TEORIJU

(1981 – 1991)

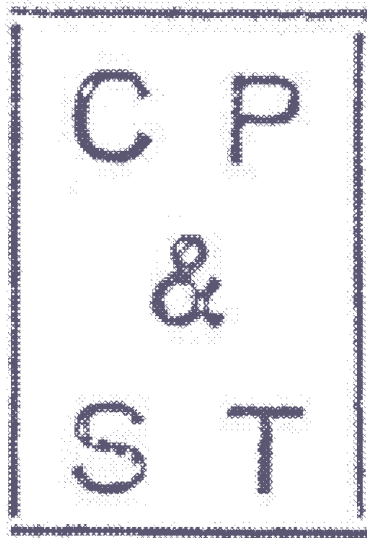
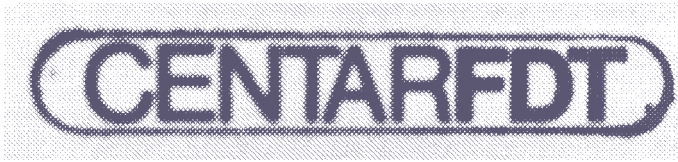
CENTAR ZA FILOZOFIJU I DRUŠTVENU TEORIJU (1981–1991)

U proleće 1981. godine sedam od osam profesora (Trivo Inđić je prethodno zaposlen na Institutu za međunarodnu politiku i privredu) koji su dobili otkaze na Filozofskom fakultetu u Beogradu dobilo je novu ponudu. Rešenje njihovog statusa moralo je uključiti vraćanje na Beogradski univerzitet, ali opcija da se vrate na Filozofski fakultet nije bila u igri. Kako bi za osnivanje novog instituta bilo neophodno mnogo vremena, odlučeno je da se oni priključe već postojećem Institutu društvenih nauka, koji bi istovremeno bio priključen Univerzitetu u Beogradu.²⁸ Na Institutu društvenih nauka prethodno je postojalo odeljenje za filozofiju, ali je ono u međuvremenu ukinuto. Stoga je za sedmoro profesora osnovana samostalna organizaciona jedinica – Centar za filozofiju i društvenu teoriju.

Kao jedina žena, za prvog upravnika Centra za filozofiju i društvenu teoriju izabrana je Zagorka Golubović. Međutim, do njenog povratka sa studijskog boravka u inostranstvu tu će funkciju obavljati Nebojša Popov, kao „vršilac dužnosti upravnika”. Zagorka Golubović neće dugo ostati na tom mestu i njenu funkciju preuzima Dragoljub Mićunović (od 1982. u svojstvu vršioca dužnosti upravnika, a od 1984. godine kao upravnik). On će ostati upravnik Centra za filozofiju i društvenu teoriju sve do svog povratka na Filozofski fakultet 1988. godine. Od 1988, na mestu upravnika Centra za filozofiju i društvenu teoriju bio je Vojislav Koštunica. Poslednji upravnik Centra pred osnivanje Instituta za filozofiju i društvenu teoriju bio je Božidar Jakšić.

28

Pregovore su vodili potpredsednik Izvršnog veća Srbije Milan Dragović i republički sekretar za nauku i obrazovanje Milan Milutinović (kasnije predsednik Republike Srbije), koji je prethodno bio jedan od glavnih izvršitelja represije nad njima, te je njegovo učešće u pregovorima nerado prihvaćeno. Rekonstrukcija tog razgovora može se naći u Marković, *Juriš na nebo 2*, 167–168.

Institut društvenih nauka

osnovan je 1957. godine odlukom izvršnog veća Federativne Narodne Republike Jugoslavije kao multidisciplinarna institucija. Osnivanjem Centra za filozofiju i društvenu teoriju 1981. godine Institut društvenih nauka priključen je Univerzitetu u Beogradu, a 1998. godine prestaje da bude deo univerziteta.

Praxis International

Jedna od centralnih međunarodnih aktivnosti zaposlenih u Centru za filozofiju i društvenu teoriju bila je časopis *Praxis International*, koji je pod okriljem izdavačke kuće „Blekvel“ (Oksford) izlazio od 1981. do 1993. godine. Već 1978. odlučeno je da se pokrene novi časopis koji bi bio naslednik časopisa *Praxis*, ali namenjen inostranoj publici.

Nažalost, ustanovljenje časopisa *Praxis International* praćeno je sukobom i gotovo trajnim razilaženjem većeg dela beogradskih i zagrebačkih članova redakcije časopisa *Praxis*. *Praxis* je nastao u okvirima Hrvatskog filozofskog društva, pa je njegova redakcija bila sastavljena od predavača s Filozofskog fakulteta u Zagrebu (to su, u trenutku prestanka izlaska, bili Branko Bošnjak, Veljko Cvjetičanin, Danko Grlić, Žarko Puhovski, Rudi Supek i Predrag Vranicki). Beogradski teoretičari bili su u redakciji međunarodnog izdanja časopisa *Praxis* (Veljko Korać, Mihailo Marković, Svetozar Stojanović, Ljubomir Tadić i Miladin Životić). *Praxis International* je, pre svega, bio inicijativa beogradske grupe. Gotovo celokupna zagrebačka redakcija odbila je da učestvuje u radu saveta novog časopisa. Oni su tu odluku obrazložili stavom da bi prenošenje sedišta *Praxisa* izvan Jugoslavije imalo štetan karakter za nedogmatski marksizam u Jugoslaviji i u svetu:

U Jugoslaviji – zato što bi to prenošenje izazvalo nezadovoljstvo velike većine suradnika, čitalaca i simpatizera časopisa, izolirajući časopis od onih koji su ga do sad podržali, dok bi istovremeno onima koji *Praxis* nisu nikad simpatizirali omogućilo uspješniju borbu protiv časopisa i idejne orijentacije koju on zastupa. U inozemstvu – zato što slabljenje pozicija i mogućnosti nedogmatske marksističke misli u bilo

PRAXIS

INTERNATIONAL

πραξις

Vol 1 No 1

A Philosophical Journal

April 1981

GAJO PETROVIĆ I MIHAILO MARKOVIĆ NA KORČULANSKOJ LJETNOJ ŠKOLI
(IZVOR PRAXIS ONLINE)

29
Iz pisma članova redakcije i saveta časopisa *Praxis* upućenog Ričardu Bernstinu i Mihailu Markoviću 13. januara 1981. godine (citirano prema (citirano prema Andrija Krešić, *Humanizam i kritičko mišljenje: tako je govorio Andrija Krešić* (prir. Božidar Jakšić), Beograd: Službeni glasnik, 2010, 123)

30
Ibid.

kojoj zemlji (a napose u Jugoslaviji, gdje je bilo sjedište *Praxisa* i gdje su te mogućnosti još uvijek veće nego u zemljama koje se nazivaju „socijalističkim“) ne može da ne bude i gubitak za nedogmatsku marksističku misao u svjetskim razmjerama.²⁹

Istina, članovima redakcije časopisa *Praxis* koji nisu podržavali pokretanje časopisa *Praxis International* bilo je prihvatljivo da se pokrene međunarodni časopis koji bi imao drugačiji karakter i naziv.³⁰ Prema Mihailu Markoviću, za ime *Praxis International* najenergičnije se zalagao Rudi Supek (Marković, *Juriš na nebo 2*: 148). Rezultat tog sukoba bio je da se od članova zagrebačke redakcije uz *Praxis International* našao samo Rudi Supek, a da u radu saveta *Praxis Internationala* nisu želeli da učestvuju ni Andrija Krešić, ni Miladin Životić, ne slažući se s načinom na koji je on osnovan (Veljko Korać se držao po strani i nije se dalje angažovao u časopisu *Praxis International*).

Časopis *Praxis International* zvanično je pokrenut osnivačkom sednicom u Lundu 30. i 31. maja 1980. godine. Na tom sastanku odlučeno je da *Praxis International*, nastavljajući tradiciju časopisa *Praxis*, bude teorijski časopis čija je glavna tema humanistički i kritički marksizam. Takođe, doneta je odluka da časopis neće imati političke pretenzije, iako će se kritički baviti političkim problemima, te da će prepoznatljiv identitet časopisa predstavljati angažovanje za demokratski socijalizam.

U uvodnom tekstu prvog broja „Why Praxis International?“, navodi se da će časopis negovati duh internacionalizma protiv rastuće nacionalističke propagande i zalagati se za razvoj kritičke svesti o suštinskim ograničenjima savremenog društva radi prevazilaženja kapitalizma (str. 4–5):

Filozofija prakse moraće da učini svoje osnovne pojmove rigoroznijim i određenijim (pojmove čoveka,

prakse, istorije, emancipacije, jednakosti, kreativnosti, otuđenja, postvarenja, socijalne pravde, racionalnosti, kritike, dijalektike itd.). Sa stanovišta prakse, filozofija mora da prevaziđe lažnu „apstraktnost“ i „čistotu“. Mora da postane teorija koja objedinjuje najopštije uvide sa specifičnim naučnim znanjem; mora ujedno biti empirijska, interpretativna i kritička. Takva konkretna teorija mora takođe biti proživljena, mora da posreduje između principa i praktičnog angažmana. Ako ime časopisa – *Praxis International* – nosi ikakvu simboličku poruku, onda je to težnja ka jedinstvu teorije i emancipatorne akcije, posvećenost radikalnoj promeni zasnovanoj na teorijskom razumevanju. [...]

Jedan od najvažnijih zadataka časopisa je da doprinese razvoju istinski internacionalnog duha u današnjoj kulturi. Jugoslovenska multinacionalna zajednica *Praxisa* bila je primer tog duha kroz negovanje kooperacije i solidarnosti među predstavnicima različitih nacija od kojih se sastoji današnja Jugoslavija – čak i tokom najgorih godina etničkog konflikta u Jugoslaviji. Sada je zadatak mnogo širi. Ideološke i političke linije razgraničenja neretko se podudaraju sa nacionalnim granicama; ideološko neprijateljstvo prečesto je združeno sa nacionalističkim i rasističkim antagonizmima. U doba sve većeg bankrotstva zvaničnih ideologija, vladajuće sile pribegavaju nacionalističkoj propagandi kako bi potisnule svako neslaganje. Ipak, ohrabrujuća tendencija u postojećoj situaciji je rastući osećaj potrebe da se razvije međunarodna zajednica nezavisnih, kritički orijentisanih intelektualaca, da se ponovo afirmišu i kultivišu veze solidarnosti. Što se više posvetimo razvijanju sveobuhvatnog razumevanja naših savre-

31

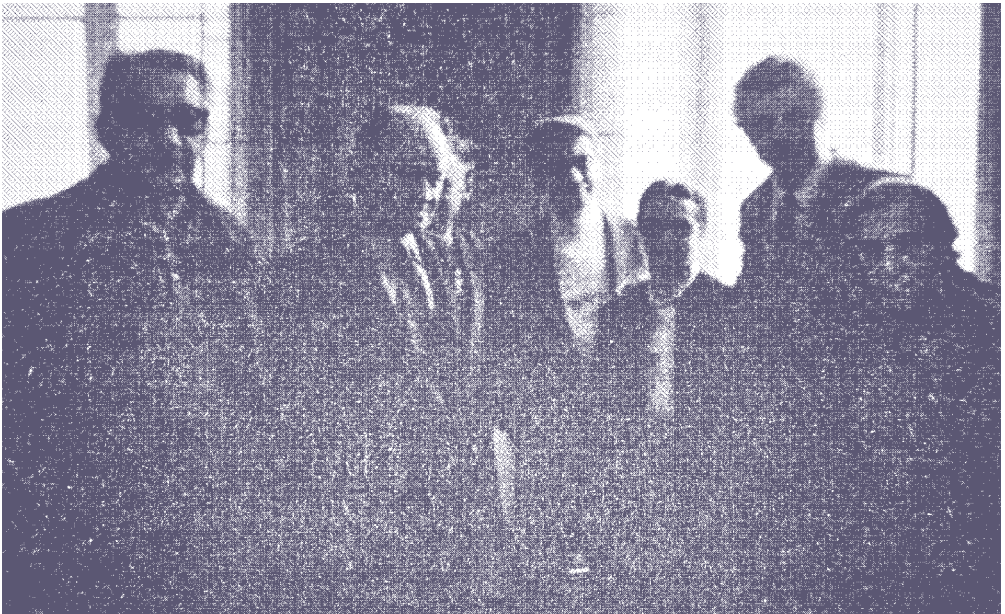
"Why Praxis
International", *Praxis
International* I (1),
1981: 4–5)

OSNIVAČKA SEDNICA
PRAXIS INTERNATIONAL
U LUNDU: RUDI SUPEK,
MIHAILO MARKOVIĆ,
LJUBOMIR TADIĆ, ZAGORKA
GOLUBOVIĆ, SVETOZAR
STOJANOVIĆ I JOAKIM
IZRAEL (IZVOR JURIŠ NA
NEBO)

menih uslova i negovanju emancipatornih društvenih trendova, to se više prevazilazi rizik od društvene i intelektualne izolacije.³¹

Sednici u Lundu prisustvovali su: domaćin Joakim Izrael, Rudi Supek, Ljubomir Tadić, Svetozar Stojanović, Mihailo Marković, Zagorka Golubović, Ričard Bernstin, Kerol Gold, Markos Kaplan i Hajnc Lubaš. Izabrana je i redakcija časopisa koju su delom sačinjavali članovi međunarodnog saveta časopisa *Praxis* (Habermas, Heler, Bauman itd), uz još neka uticajna svetska imena, poput Čarlsa Tejlora i Albrehta Velmera.

Izabrana su i dva urednika časopisa *Praxis International*: jedan sa jugoslovenske strane – Mihailo Marković; jedan iz međunarodnog saveta – Ričard Bernstin.

Richard Bernstein - Ričard Bernstin (1932–)

Doktorirao filozofiju na Jejlu 1958. Od 1989. do danas predaje filozofiju u Novoj školi za društvena istraživanja u Njujorku. Pre toga predavao na univerzitetima u Jerusalimu, Jejlu i na Harvardford koledžu u Pensilvaniji.

U glavne oblasti njegovih istraživanja spadaju pragmatizam i neopragmatizam, kritička teorija, dekonstrukcija, društvena i politička filozofija i hermeneutika. Njegovo delo opisuje se kao revolucionarna sinteza analitičke i kontinentalne filozofije.

Istorija njegove saradnje s praksisovcima seže do 1976, kada je na poziv Jirgena Habermasa održao seminar u Dubrovniku u znak podrške izbačenim profesorima s Filozofskog fakulteta u Beogradu. Zajedno sa Mihailom Markovićem bio je prvi urednik časopisa *Praxis International* (1981–1984).

Bernstin je znatno uticao na pokretanje časopisa. Kao urednik *The Journal of Metaphysics*, iskoristio je svoja poznanstva sa Reneom Olivijerijem i Dejvidom Tejlrom, zaduženim u *Blackwellu* za časopise, kako bi ova značajna izdavačka kuća prihvatila da bude izdavač *Praxis Internationala*. Bernstin je, takođe, ubrzo obezbedio veliki broj pretplatnika (časopis je počeo da izlazi praktično bez ikakvih materijalnih sredstava). Zbog svojih poslovnih obaveza, u trenutku prelaska na Novu školu za društvena istraživanja u Njujorku, Bernstin je morao da napusti mesto urednika 1984. godine, ali je ostao aktivan član redakcije. Na njegovo mesto izabran je Ferenc Feher, mađarski filozof, suprug Agneš Heler. Supružnici su dugi niz godina bili učesnici Korčulanske ljetne škole, sve do 1968. godine, kada su na Korčuli potpisali protestno pismo povodom okupiranja Čehoslovačke od Varšavskog pakta. Po povratku u Mađarsku oduzeti su im pasoši.

Ferenc Fehér - Ferenc Feher (1933–1994)

Mađarski filozof, jedan od glavnih predstavnika Budimpeštanske škole kritičkog marksizma koja se, slično *Praxis* filozofiji, šezdesetih godina fokusirala na mladog Marksa, na ideje humanizma i prakse, udaljavajući se od zvanične interpretacije marksizma. Od 1967. do 1970. godine bio je asistent Đerđa Lukača. Doktorirao je književnost 1972. na Univerzitetu „Lorand Etveš” u Budimpešti. Sedamdesetih godina postepeno se udaljavao i od samog marksizma kao takvog. Politburo je zabranjivao njegova dela i on nije mogao da dobije zaposlenje. Emigrirao je sa Agneš Heler u Australiju 1977. Bavio se estetikom, teorijom književnosti i političkom filozofijom.

Feher je vrlo brzo ušao u sukob s Markovićem i podneo ostavku (1985). Prema Markoviću, Feher i Agneš Heler su smatrali da su teme iz 1968. godine zastarele i da se treba okrenuti savremenim shvatanjima socijalizma, te da pri odбору tekstova treba više paziti na teorijski kvalitet (a ne samo na njihov angažman). S druge strane, Marković je verovao da je za razumevanje aktuelnog socijalizma neophodno razumeti događaje iz šezdesetih i da radovi koji se objavljuju moraju imati eksplicitnu vezu sa angažmanom. Odbio je da objavi jedan rad o shvatanju jezika kod Ostina i Habermasa koji je Feher predložio, uz objašnjenje da je predugačak i da nije angažovan.³²

Marković, *Juriš na nebo 2*,
158–162.

³²

Međutim, Angeš Heler navodi da su uzroci sukoba bili sasvim drugačiji:

To se dogodilo u Novoj školi, imam svedoke.

Marković je održao sasvim nacionalističko predavanje, ubacio je nacionalizam u plan i program *Praxisa...* Fehér i ja smo se usprotivili i rekli mu da nismo spremni da podržimo srpski nacionalizam, ili uostalom bilo koji nacionalizam, i da zbog toga napuštamo redakciju. Amerikanci nisu razumeli. Kasnije, kada je Marković počeo da podržava Miloševića, rekli su nam da smo bili u pravu.

Možda je Marković zaista verovao da je nacionalizam važan oblik društvenog angažmana. Mnogi bi se složili sa njim. (elektronska prepiska sa Agneš Heler, prevod sa engleskog, 24. 6. 2018)

Posle Feherove ostavke, Marković će takođe zatražiti svoju smenu, ali je još godinu dana ostao glavni urednik, doduše uz pomoć „posebnih urednika“. Posebni urednici, koji su uređivali delove određenih brojeva časopisa, bili su Šejla Benhabib, Drusila Kornel i Joakim Izrael. Joakim Izrael priredio je jedan temat o državi blagostanja, dok su Šejla Benhabib i Drusila Kornel uredile jedan broj časopisa posvećen novim kretanjima u feminističkoj teoriji. Broj posvećen feminizmu sadržao je radove Ajris Merion Jang, Nensi Frejzer, Šejle Benhabib, Linde Nikolson, Drusile Kornel, teoretičarki koje će imati presudnu ulogu u oblikovanju feminističke teorije devedesetih godina. Zanimljivo je takođe navesti da su neki od prvih tekstova Džudit Batler objavljeni upravo u *Praxis Internationalu*.

Seyla Benhabib - Šejla Benhabib (1950–)

Profesorica političke nauke i filozofije na Univerzitetu Jejl. Doktorirala filozofiju na Jejlu 1977.

Predavala na Univerzitetu u Bostonu, Državnom univerzitetu u Njujorku, Novoj školi za društvena istraživanja u Njujorku, Univerzitetu Harvard i Univerzitetu u Amsterdamu.

Jedna od vodećih kritičkih teoretičarki i teoretičarki diskursa danas. Njene glavne oblasti istraživanja obuhvataju feminizam, kritičku teoriju, kosmopolitizam, demokratiju, migracije i međunarodno pravo.

Glavni urednik (uz Svetozara Stojanovića) časopisa *Praxis International* bila je od 1986. do 1992. godine.

Od 1986. godine glavni urednici časopisa bili su Svetozar Stojanović i Šejla Benhabib.

Poslednji broj časopisa *Praxis International* izlazi 1993. godine i posvećen je građanskom ratu u Jugoslaviji. Uvodni tekst, pod naslovom „Yugoslav Tragedy“, koji potpisuju Šejla Benhabib i Endru Arato, započinje rečima:

Primereno je, iako pod ovim okolnostima tragično, da poslednji broj *Praxis Internationala* bude prosvetljen građanskom ratu u bivšoj Jugoslaviji.³³

Praxis International se pokazao dostojnim naslednikom starog *Praxisa*, a tematski je nastojao da ode dalje od svog prethodnika, odgovarajući na nove društvene izazove u promenjenim istorijskim okolnostima. Tako su se, pored već spomenutih tema, među raznovrsnim priložima u časopisu našle studije novih društvenih pokreta, analize političkih previranja u zemljama Trećeg sveta, problematizacije ljudskih prava, nuklearnog naoružanja, procesa moderniza-

Arato, A. and Benhabib S, „Yugoslav Tragedy“, *Praxis International*, Vol. 13, No. 4 (1993), str. 325.

33

cije, demokratizacije, tranzicije i druga aktuelna društvena pitanja. Među autorima priloga u *Praxis Internationalu* (pored gorespomenutih) posebno se izdvajaju sledeća imena: Majkl Harington, Mihalj Vajda, Franko Feraroti, Klaus Ofe, Erik Hobsbaum, Aksel Honet, Alen Turen, Entoni Gidens, Ričard Rorti, Imanuel Volerstin, Hauke Brunkhorst, Šantal Muf, Vilijam Mekbrajd... Sa jugoslovenskim ratovima i aktiviranjem stare grupe beogradskih praksisovaca u (neposrednijim) političkim inicijativama, ugašen je i *Praxis International*, časopis koji je godinama okupljao neke od najistaknutijih angažovanih intelektualaca svog vremena i na čijim su se stranicama postavljala najaktuelnija pitanja savremenog društva.

Na osnovama *Praxis Internationala* Šejla Benhabib i Endru Arato pokrenuli su novi časopis *Constellations. An International Journal of Critical and Democratic Theory*. Taj časopis je nastavio da neguje kritičku refleksiju i debate povodom aktuelne političke situacije, ali je svojim primarnim zadatkom smatrao nastojanje da odgovori na nove političke konstelacije u svetu nakon 1989. godine³⁴. *Constellations* je i danas jedan od najuticajnijih časopisa iz oblasti kritičke teorije.

³⁴ „Constellations: An International Journal of Critical and Democratic Theory”, *Constellations* 1, 1994, 181.

PRIMERENO JE,
IAKO POD OVIM
OKOLNOSTIMA
TRAGIČNO, DA
POSLEDNJI BROJ
PRAXIS
INTERNACIONALA
BUDE POSVEĆEN
GRAĐANSKOM
RATU U BIVŠOJ
JUGOSLAVIJI

POČETAK UVODNOG TEKSTA POSLEDNJEG BROJA
PRAXIS INTERNACIONALA, ŠEJLA BENHABIB I ENDRU ARATO

Povećanje broja zaposlenih

I pored pritisaka koje je partija često i dalje vršila na Centar i njegove radnike, te skromne materijalne podrške, broj zaposlenih u Centru ubrzo se udvostručio, čime su se stekli uslovi da se ova institucija osamostali. Zaposleni su mnogi novi saradnici koji su takođe već imali problema s vlastima, ali i brojni mlađi saradnici koji za to još nisu imali vremena. Kako će se pokazati, ljudi koji su našli svoje mesto u Centru postaće glavni akteri događaja koji su oblikovali noviju istoriju Jugoslavije i Srbije.

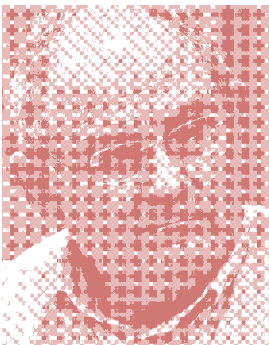
Vojislav Koštunica je u trenutku kada je osnovan Centar za filozofiju i društvenu teoriju već bio na Institutu društvenih nauka – pošto je pod prisilom napustio Pravni fakultet u Beogradu 1974. godine. Prvobitno je raspoređen u Centar za politikološka istraživanja i javno mnjenje, ali je po temama svojih istraživanja bio bliži Centru za filozofiju i društvenu teoriju, gde je zatim i prijavljen na više projekata. Od februara 1985. godine i formalno je raspoređen u Centar za filozofiju i društvenu teoriju. Koštunica je nastavio da radi na Institutu za filozofiju i društvenu teoriju sve do penzionisanja. Bio je na čelu Centra od 1988. godine do 1991. godine (1988–1989. kao vršilac dužnosti upravnika, a od 1990. kao upravnik).

Stalni saradnik na projektima Centra bio je i Kosta Čavoški, koji je udaljen sa Pravnog fakulteta 1975. godine. Njegovo ime često se dovodilo u vezu s imenima osnivača Centra za filozofiju i društvenu teoriju, jer je neposredno posle 1968. zajedno s njima navođen kao jedan od „huškača“ studenata.

Vojslav Koštunica (1944–)

Doktorirao pravo 1974. na Univerzitetu u Beogradu. Iste godine izbačen je s fakulteta zajedno sa Mihailom Đurićem zbog kritike ustavnih amandmana iz 1971. i Ustava SFRJ iz 1974. godine. Od 1974. radio je u Institutu društvenih nauka, a od 1985. godine u Centru (kasnije Institutu) za filozofiju i društvenu teoriju. U tom periodu glavne teme njegovog istraživanja bile su vezane za teorijsko razumevanje moderne demokratije kod autora poput Džona Loka i Aleksisa de Tokvila. Jedan je od osnivača Demokratske stranke 1990. godine. Predsednik Demokratske stranke Srbije od njenog osnivanja 1992. do 2014. godine. Bio je narodni poslanik u Skupštini Srbije (1990–1997), predsednik Savezne Republike Jugoslavije (2000–2003) i predsednik Vlade Republike Srbije (2004–2008).

Kosta Čavoški (1941–)

Doktorirao pravo 1973. na Univerzitetu u Beogradu. Udaljen s Pravnog fakulteta 1975. zbog kritike ustavnih amandmana iz 1971. i Ustava SFRJ iz 1974. godine. Jedan od osnivača Demokratske stranke 1990, koju napušta iste godine, nakon poraza na izborima. U svojstvu redovnog profesora 1991. vraćen je na fakultet. Jedan je od osnivača Srpske liberalne stranke. Redovni je član SANU od 2015. godine. Tokom rata u Bosni bio je član Senata Republike Srpske, kasnije poznat kao oštar kritičar Haškog tribunala.

U Centru za filozofiju i društvenu teoriju zaposlen je i Božidar Jakšić. On je 1972. godine zbog teksta „Jugoslovensko društvo između revolucije i stabilizacije“, objavljenog u *Praxisu* (III (4) 1971), bio uhapšen i sudski gonjen, nakon čega je kao „moralno-politički nepodoban“ izgubio mesto asistenta na Univerzitetu u Sarajevu. U tom radu, Jakšić ukazuje na probleme jugoslovenskog samoupravljanja, pre svega na loš položaj seljaštva i slabu zastupljenost radnika u donošenju političkih odluka, kao i na birokratski i represivni karakter partijskog državnog aparata. Kasnije se zaposlio na Institutu za međunarodne radničke studije u Beogradu. Od 1983. godine saraduje na projektima Centra za filozofiju i društvenu teoriju, a od 1985. godine postaje i formalno zaposlen u Centru, gde radi do svog penzionisanja. Jakšić je i prvi direktor Instituta za filozofiju i društvenu teoriju (od 1991. do 1995. godine).

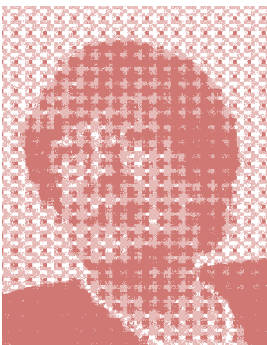
U to vreme se na Institutu za filozofiju i društvenu teoriju zaposlila i Vesna Pešić, koja je već saradivala s istraživačima Centra. Prethodno je radila na Visokoj školi za socijalne radnike.

Po povratku iz Nemačke, 1986. godine u Centar za filozofiju i društvenu teoriju primljen je i Zoran Đinđić. On je 1974. godine bio uhapšen kao jedan od organizatora radikalno levičarskog studentskog skupa u Ljubljani, koji je kritikovao tadašnju jugoslovensku vlast i ukazivao na krizu u društvu. Zajedno sa još šestoricom studenata osuđen je na godinu dana zatvora, ali je ubrzo oslobođen usled pritisaka međunarodne javnosti. Pošto se nije osećao bezbedno

Božidar Jakšić (1937–)

Doktorirao 1974. na Filozofskom fakultetu u Beogradu. Zbog članka objavljenog u *Praxisu* 1972. godine bio je sudski gonjen. Kao politički nepodoban, izgubio je mesto asistenta na Filozofskom fakultetu u Sarajevu. U Beogradu postaje saradnik Instituta za međunarodni radnički pokret (današnji Institut za evropske studije), da bi 1985. prešao u Centar za filozofiju i društvenu teoriju. Upravnik Centra bio je od 1991. do 1992. godine, kada postaje prvi direktor novoosnovanog Instituta za filozofiju i društvenu teoriju Univerziteta u Beogradu. Na tom mestu ostaje do 1995. godine. Bio je član Upravnog odbora Korčulanske ljetne škole i glavni i odgovorni urednik časopisa *Sociologija i Filozofija i društvo*. Tokom rata devedesetih godina kritikovao je ratnu politiku i nacionalizam vladajućih struktura, što čini i danas.

Vesna Pešić (1940–)

Doktorirala 1977. na Pravnom fakultetu u Beogradu s temom „Društvena slojevitost i stil života“. Jedna je od osnivačica Helsinškog komiteta u Srbiji (1985), Udruženja za jugoslovensku demokratsku inicijativu (1989) i Centra za antiratnu akciju (1991). Predsednica Građanskog saveza Srbije od 1994, na čijem je čelu ostala narednih pet godina. Narodna poslanica u Narodnoj skupštini Republike Srbije od 1993. do 1997. i od 2007. do 2012. godine.

u SFRJ, od beogradskih praksisovaca dobio je preporuke za studije kod Jirgena Habermasa, koji će ga upoznati s Albrehtom Velmerom, pod čijim je mentorstvom doktorirao u Konstancu 1979. godine na temu *Marksova kritička teorija društva i problem utemeljenja (Marx' kritische Gesellschaftstheorie und das Problem der Begründung)*.

Pored već pomenutih, u Centru za filozofiju i društvenu teoriju zaposleni su i Slobodan Simović, Dušan Kuzmanović, Laslo Sekelj, Milan Subotić, Zoran Obrenović, Stjepan Gredelj (direktor Instituta za filozofiju i društvenu teoriju 2003–2010), Rada Drezgic i mnogi drugi. Ime Lasla Sekelja takođe se već povezivalo s osnivačima CFDT. Zajedno sa Mićunovićem, Tadićem i Životićem, otpušten je sa Instituta za međunarodni radnički pokret. Nakon toga je radio na Pravnom fakultetu u Novom Sadu, odakle je takođe izbačen 1981. godine zbog sukoba s linijom Saveza komunista.

U naučnom veću Centra su, pored zaposlenih, bili i spoljni saradnici: Dušan Breznik, Nikola Čobeljić, Andrija Krešić i Zdravko Kučinar.³⁵ S vremenom je nastupilo osipanje istraživača iz Centra. Ono je uglavnom bilo vezano za povratak osnivača Centra na Filozofski fakultet, sa koga su nepravедno udaljeni. To je pošlo za rukom Miladinu Životiću 1987. i Dragoljubu Mićunoviću 1990. godine. Iste godine na fakultet se vratila i Zagorka Golubović, da bi se potom opet vratila na Institut 1996. godine. Mihailo Marković je 1986. godine otišao u penziju, ali je ostao saradnik na projektima Centra.

Popov, *Contra Fatum*, 359.

UNIVERZITET U BEOGRADU
INSTITUT DRUŠTVENIH NAUKA
CENTAR ZA FILOZOFIJU
I DRUŠTVENU TEORIJU

CF
&
DT

11000 BEOGRAD
ULICA KRALJEVIĆA MILOSA
11
URADNOK: 834-212
TELEFON: 834-212
FAX: 834-212
E-MAIL: cf@iisf.rs

CP
&
ST

UNIVERSITY OF BELGRADE
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
CENTER FOR PHILOSOPHY
AND SOCIAL THEORY

02-324/2
22.07.86
100.00.00

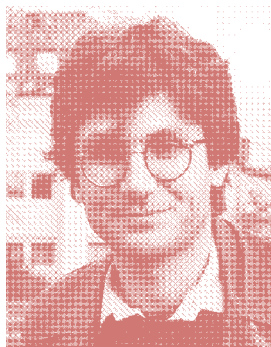
Na osnovu predloga Komisije za izbor naučnog saradnika, u sastavu dr Ljubomir Radić, dr Mihailo Marković, dr Dragoljub Mićanović i predstavnika COSS Centra Zorana Obrenović, Zbor radnih ljudi Centra za filozofiju i društvenu teoriju na sednici održanoj 14.05.1986. godine, jednoglasno je doneo

ODLUKA

da se dr Zoran Đinđić primi u radni odnos u Centru za filozofiju i društvenu teoriju na neodređeno vreme na pod ova i radna zadatke NAUČNOG SARADNIKA,

Radni odnos dr Zorana Đinđiću teče od 1.06.1986. godine.

Predsednik Zbora radnika
Centra za filozofiju i
društvenu teoriju
Z. Kojčinica
dr Vojislav Kojčinica

Zoran Đinđić (1952–2003)

U svom teorijskom radu kombinovao je marksizam, nemački idealizam i savremenu kritičku teoriju. Preveo više značajnih filozofskih dela, uključujući *Zasnivanje duhovnih nauka* Vilhelma Diltaja (sa Jelenom Imširović), *Anarhizam i moral* Petra Kropotkina (sa Jugoslavom Širokom), *Krizu evropskih nauka* Edmunda Huserla i *Filozofiju levog radikalizma* Agneš Heler. Jedan je od osnivača Demokratske stranke 1990. godine, čiji je predsednik postao 1994. U borbi protiv Miloševićevog režima imao je zapaženu ulogu. Bio je jedan od lidera Koalicije „Zajedno“ (1995. i 1996) i DOS-a (2000–2003), a potom gradonačelnik Beograda. Predsednik Vlade Republike Srbije (2001–2003). Ubijen u atentatu 12. marta 2003.

Istraživački rad u Centru za filozofiju i društvenu teoriju

U Centru za filozofiju i društvenu teoriju uspešno je izveden veliki broj projekata. Teme kojima su se istraživači bavili bile su tesno povezane s aktuelnim problemima društva, koje je trebalo rasvetliti ne samo s obzirom na lokalni već i na globalni kontekst. Na taj način, Centar je ostao veran ideji svojih osnivača da teorijski rad treba da bude angažovan u konkretnim društvenim dešavanjima.

Odlična saradnja s kolegama iz inostranstva omogućila je saradnicima Centra uvid u aktuelna teorijska i politička dešavanja u svetu. Centar je u svojim projektima primenjivao te nalaze na specifičnu jugoslovensku situaciju, usvajao i širio savremena teorijska razmatranja o uređenju socijalističkog društva. Takva orijentacija se pogotovo mogla uočiti kada je reč o recepciji kretanja u kritičkoj teoriji i saradnji s pokretima povezanim s ruskom Perestrojkom. Ostvarena je redovna saradnja s ruskim Institutom za ekonomiju svetskog socijalističkog sistema (Oleg Bogomolov), u okviru koje su održani skupovi u Budvi i Rusiji. Naredni skup, koji je trebao da se održi u Beogradu, zabranjen je. Posle intervencije Zdenjeka Mlinarža i ruske ambasade, partija je naknadno zahtevala da se on održi, ali se to nije desilo. Među projektima CFDT bili su i poređenje socijalizma u Jugoslaviji i drugim socijalističkim zemljama, razmatranja uticaja novih tehnologija na razvoj humanizma i demokratije itd.

Deo istraživačkog rada na CFDT posvećen je i recepciji liberalnodemokratske političke misli, koja je u tom trenutku bila slabo zastupljena na našim prostorima. Tome su poseb-

>

U zagradama su navedeni rukovodioci (pot)projekata.

36

Projekti Centra za filozofiju i društvenu teoriju

1981–1985

Aktuelni problemi savremene filozofije i društvene teorije
Filozofija i društvene nauke
(Mihailo Marković);³⁶

Marksizam i savremena filozofija
(Miladin Životić)

Filozofija prava
(Ljubomir Tadić)

Uporedno istraživanje različitih koncepcija socijalizma
(Z. Golubović i S. Stojanović)

Industrijalizacija i emancipacija
(Nebojša Popov)

Socijalne ideje u Srbiji XIX veka
(Dragoljub Mićunović)

1986–1990

Problem racionalnosti u savremenoj filozofiji i teoriji društva
(Ljubomir Tadić)

Problem emancipacije u savremenoj filozofiji
(Miladin Životić)

Socijalna filozofija i sociologija
(Dragoljub Mićunović)

Mogućnosti humanizacije rada i ekonomske demokratije u uslovima moderne tehnologije
(Nebojša Popov)

Razvitak srpske liberalne političke misli u kontekstu evropskog liberalizma
(Vojislav Koštunica)

Uporedno proučavanje koncepcija socijalizma od realnog socijalizma do evrokomunizma i evrosocijalizma
(Zagorka Golubović)

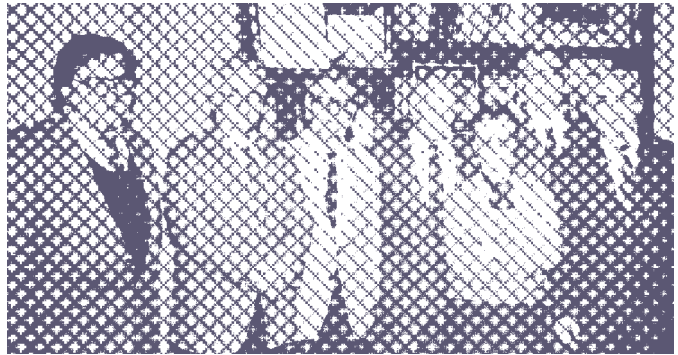
Institucije – država i samoupravljanje
(Laslo Sekelj)

1991–1995

Jezik i racionalnost
(Ljubomir Tadić)

Društvene promene u Jugoslaviji na prelazu vekova
(S. Stojanović i B. Jakšić)

Projektni ciklus 1991–1995. godine započet je na CFDT, a nastavljen na IFDT

no doprineli rad Vojislava Koštunice i Koste Čavoškog na recepciji Džona Loka i Aleksisa de Tokvila, kao i istraživanja Dragoljuba Mićunovića o političkoj misli Tomasa Pejna.

Godine 1987. CFDT počinje da izdaje *Filozofiju i društvo*, najpre kao zbornik, a zatim kao časopis, koji od 1994. do danas izlazi kao časopis Instituta za filozofiju i društvenu teoriju. Prvi broj, posvećen Mihailu Markoviću, uredio je Dragoljub Mićunović, a svoje radove su, pored domaćih saradnika i istraživača Centra, priložili Albreht Velmer, Vilijam Mekbrajd i Ričard Bernstin. Prvi brojevi časopisa, kao i prvi projekti Centra, bili su mahom usmereni na kritičko čitanje marksizma i rekonceptualizaciju jugoslovenskog i svetskog socijalizma, ali je u pogledu tema radova Centar bio otvoren za raznovrsne teorijske doprinose iz svih društveno-humanističkih disciplina.

Kako su problemi koji su doveli do raspada SFRJ postajali sve očigledniji, teme istraživača okretale su se ka pitanju krize jugoslovenskog društva (posebno u radu Z. Golubović) i pitanju koje se u narednim godinama ispostavilo kao jedno od presudnih: odnosu marksizma i nacionalizma (posebno u radu M. Markovića, Lj. Tadića i S. Stojanovića).

ČLANOVI BEOGRADSKJE PRAXIS GRUPE NA PREDSTAVLJANJU KNJIGE NEBOJŠE POPOVA CONTRA FATUM, 28.12. 1988. S LEVA: TRIVO INDIĆ, DRAGOLJUB MIĆUNOVIĆ, LJUBOMIR TADIĆ, MIHAILO MARKOVIĆ, ZAGORKA GOLUBOVIĆ, NEBOJŠA POPOV I MILADIN ŽIVOTIĆ. SVETOZAR STOJANOVIĆ JE TADA BORAVIO U SAD. (IZVOR JURIŠ NA NEBO)

Dalje borbe s vlastima

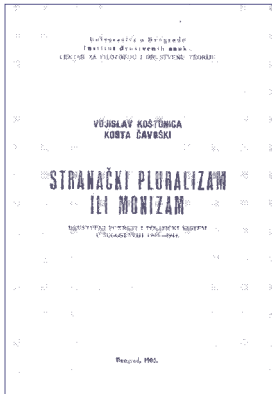
Pritisak vodećih struktura nije prestao s dogovorom iz 1981. godine, već se preneo i na Centar kao instituciju. On se ogleđao u zabranama tribina i skupova, zabranama izdavanja knjiga, te u čestom ukidanju materijalnih sredstava neophodnih za projekte Centra. Tako je, recimo, 1984. godine bio zabranjen razgovor u Domu omladine o Rusoovoj knjizi *Sanjarenja usamljenog šetača*, u kome je trebalo da govore Dragoljub Mićunović, Milorad Belančić i Nenad Daković. Zabranjen je i skup „O reformama u Sovjetskom Savezu“, koji je trebalo da se održi uz prisustvo kolega iz Rusije i češkog političara Zdenjeka Mlinarža.³⁷

Jedan od prvih većih incidenata desio se 30. jula 1982. kada su uhapšeni Nebojša Popov, Vesna Pešić i Boris Tadić, sin Ljubomira Tadića i kasnije predsednik Republike Srbije (2004–2012), jer su davali podršku uhapšenim organizatorima protesta podrške poljskoj „Solidarnosti“.

Problemi su se uvećali 1984. godine, posle hapšenja učesnika „Slobodnog univerziteta“. „Slobodni univerzitet“ osnovan je 1978. godine, pre svega kao način da profesori koji su uklonjeni s fakulteta nastavu saradnju sa studentima. Funkcionisao je tako što su se u privatnim stanovima održavali sastanci na unapred zadatu temu. Među učesnicima, nalazili su se i istraživači sa CFDT. Dvadesetog aprila 1984. godine u jednom stanu uhapšeno je 28 učesnika diskusije „O nacionalnom pitanju“, čije je uvodno izlaganje trebalo da održi Milovan Đilas. Istovremeno je uhapšen i Vojislav Šešelj, tada docent Sarajevskog univerziteta. Šestoro privedenih potom je optuženo za „neprijateljsku delatnost“: Vladimir Mijanović, Gordan Jovanović, Pavluško Imširović, Milan Nikolić, Miodrag Milić i Dragomir Olujić – Oluja. Nešto kasnije uhapšen je i Srđa Popović, advokat koji je godinama zastupao osnivače Centra za filozofiju i društvenu teoriju. Povodom tih događaja

LIČNI FOND NEBOJŠE
POPOVA, ISTORIJSKI
ARHIV BEOGRADA

³⁷
Mićunović, *Život u nevremenu*
I, 373–6.

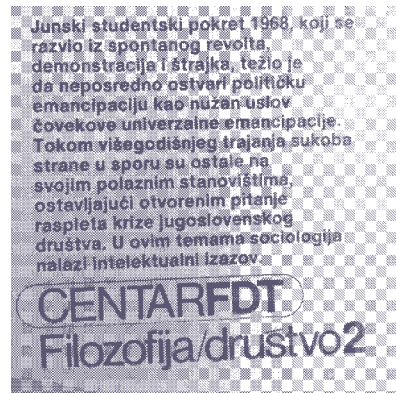

u novembru 1984, na inicijativu Dobrice Ćosića, formiran je Odbor za odbranu slobode misli i javnog izražavanja, u čijem je radu učestvovala većina zaposlenih u CFDT. Odbor je upućivao oštre proteste različitim institucijama i pružao pravnu i svaku drugu vrstu podrške optuženima.

Knjiga Koste Čavoškog i Vojislava Koštunice *Stranački pluralizam ili monizam: društveni pokreti i politički sistem u Jugoslaviji 1944–1949.* pojavila se u julu 1983. godine. Očigledno je da je izdavač (CFDT) naslutio probleme koje bi ova knjiga mogla izazvati, pa je čitav tiraž hitro rasprodat za dva dana. Nakon izlaska knjige, usledile su nebrojene kritike na račun autora i izdavača (egzemplaran je tekst Milorada Vučelića, kasnije potpredsednika Socijalističke partije Srbije (SPS) i direktora RTS-a, „Dva različita koncepta demokratije“, objavljen u *Politici* 17. septembra). Ta knjiga nije zabranjena samo zato što je tiraž već bio rasprodat, ali se Republička zajednica nauke Srbije, koja je finansirala izdavanje ove knjige, ogradila od njenog sadržaja:

U vezi s izdavanjem monografije *Stranački pluralizam ili monizam*, Izvršni odbor je ocenio da je u postupku prihvatanja učešća Zajednice u njenom finansiranju i realizaciji izdanja bilo propusta (promena programa istraživanja, izmena naslova i dr.), zbog čega je došlo do učešća Zajednice u izdavanju društveno neprihvatljive monografije.

Izvršni odbor se ograđuje od sadržaja knjige i obaveštava izdavača da u eventualno ponovljenom

izdavanju ne može stavljati tekst kojim se naznačuje učešće Zajednice u njenom izdavanju. (Popov, *Contra fatum*, 369.)

Još težu sudbinu imala je knjiga Nebojše Popova *Društveni sukobi – izazov sociologiji*. Ona je trebalo da izađe u avgustu 1983. godine, ali je zabranjena pre nego što je i izašla iz štamparije. Doneta je sudska odluka da se svi primerci unište. Knjiga je svoje drugo (ovoga puta uspešno) izdanje doživela tek 1990. godine.

Glavni sukob s vlastima ticao se statusa Centra i mogućnosti njegovog osamostaljenja. Centar za filozofiju i društvenu teoriju od samog početka je imao ambiciju da pre-raste u samostalni institut, a s druge strane trpeo je pritisak vlasti i upravljačkog dela Instituta društvenih nauka da se rasformira. Potonja opasnost naročito postaje aktuelna 1985. godine, kada je planirano da se ukinu osnovne organizacije udruženog rada (OOUR) u okviru Instituta društvenih nauka: time je ugroženo i postojanje Centra kao samostalne jedinice koja je imala autonomiju unutar IDN u pogledu izdavaštva i kadrovske politike. Centar se branio u sudskom sporu, koji je na kraju potvrdio njegovo pravo da ostane samostalna jedinica Instituta društvenih nauka. Ugrožavanje nezavisnosti, međutim, ubrzalo je zahtev Centra da istupi iz Instituta društvenih nauka i formira samostalni institut. Od početka smeranu nezavisnost Centar je stekao 1992. godine – kada je postao samostalni Institut za filozofiju i društvenu teoriju.

**РЕШЕЊЕМ БЕОГРАД-
СКОГ ОКРУЖНОГ
СУДА**

ЗАБРАЊЕНА КЊИГА

Синоћ касно у Београд-
ском Окружном суду до-
нето је решење о забрани
растурања књиге Небојше
Полова „Друштвени суко-
би — изазов социологији
— Сукоби“. Издавач је
Центар за филозофију и
друштвену теорију из Бе-
ограда. **Ј. Д.**

Nebojša Popov, 1983.

Rešenje Okružnog suda u Beogradu o zabrani rasturanja knjige

Kr. br. 217/83

Okružni sud u Beogradu, u veću sastavljenom od sudije Stojković Zorana, kao predsednika veća i sudija porotnika Vuiaković Nadežde i Pavlović Živojina, kao članova veća, sa zapisničarem Kozomora Dušankom, u postupku po predlogu OJT-a u Beogradu Ut. br. 56/83 od 23.09.1983. godine, za zabranu rasturanja knjige "Društveni sukobi izazov sociologiji – SUKOBI" autora Nebojše Popova iz Beograda, čiji je izdavač Institut društvenih nauka Univerziteta u Beogradu – Centar za filozofiju i društvenu teoriju Beograd. Po održanom javnom i glavnom pretresu dana 26.09.1983. godine, u prisustvu zamenika OJT-a Daniila Subotića, glavnog urednika izdavača Dragoljuba Mićunovića i predsednika Zbora radnih ljudi Centra za Svetozara Srojanovića, kao i pomoćnika izdavača Srđe M. Popovića adv. iz Beograda, doneo je i javno objavio

REŠENJE

ZABRANJUJE SE u celosti rasturanje knjige "Društveni sukobi izazov sociologiji – SUKOBI" autora Nebojše Popova iz Beograda čiji je izdavač Institut društvenih nauka Univerziteta u Beogradu – Centar za filozofiju i društvenu teoriju – Beograd, ul. Narodnog fronta br. 45, a štampar štamparija "Radiša Timotić" u Beogradu.

Oduzimaju se svi primerci knjige i po pravosnažnosti rešenja isti će biti uništeni.

Po pravosnažnosti rešenja izreka rešenja objaviće se u "Službenom listu SFRJ" i "Službenom glasniku SR Srbije".

Obrazloženje

Institut društvenih nauka Univerziteta u Beogradu – Centar za filozofiju i društvenu teoriju izdao je knjigu "Društveni sukobi izazov sociologiji – SUKOBI" čiji je autor Nebojša Popov iz Beograda.

Okružno javno tužilaštvo u Beogradu stavilo je predlog za zabranu rasturanja navedene knjige u celosti Ut. br. 56/83 od 23.09.1983. godine, navodeći da se u knjizi prikazuju događaji iz 1968. godine u takvom svetlu kao da je to bila šansa ovoga društva da odbaci staljinizam i krene putem demokratije. Akcije studenata smatra društveno ispravnim i opravdanim, dok akcije državnih organa i drugih društvenih činilaca predstavlja kao gušenje započete demokratizacije društva. Događaje posle 1968. godine prikazuje tako, da stvara neistinitu sliku o društveno-političkim prilikama u oblasti kulturnog, duhovnog i idejnog stvaralaštva. Prikazujući akcije državnih i drugih organa kao akcije koje su bile uperene na

UNIVERZITET U BEOGRADU
INSTITUT DRUŠTVENIH NAUKA
CENTAR ZA FILOZOFIJU
I DRUŠTVENU TEORIJU

C.F.
&
D.T.

11000 BEOGRAD
NASADNOG FRONTA 14
CENTRALA: 47-935
UPRAVNIK: 46-242
POSTANSKI PAH 937
BEOGRAD
4690/403-11067

C.P.
&
S.T.

UNIVERSITY OF BELGRADE
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
CENTER FOR PHILOSOPHY
AND SOCIAL THEORY

- PREDSEĐNICIMA ZBORA RADNIKA CENTARA I RADNE ZAJEDNICE ZAJEDNIČKIH SLUŽBI
- UPRAVNICIMA CENTARA

Na svojoj sednici od 15. 10. 1985. Zbor radnika Centra za filozofiju i društvenu teoriju razmatrao je pitanja vezana za reorganizaciju Instituta društvenih nauka, kao i odluku koju je u vezi sa sporom nastalim u ovoj stvari dones Osnovni sud udruženog rada u Beogradu (S.br. 138/85 DS od 9. 10. 1985.)

Zbor radnika Centra za filozofiju i društvenu teoriju je pri tome zaključio da je dosadašnja saradnja ovog Centra na realitnim zajedničkim projektima sa drugim centrima u okviru Instituta društvenih nauka bila obostrano korisna i da su mogućnosti za proširivanje ove saradnje velike (rad na dugoročnom jugoslovenskom projektu "Struktura jugoslovenskog društva", na međunarodnom projektu "Enciklopedija savremenog socijalizma" i drugim projektima kao i zajednička biblioteka, zajednička oprema i zajedničke službe. Kako se delatnost Centra za filozofiju i društvenu teoriju iz više razloga razlikuje od delatnosti drugih Centara, a kako Centar za filozofiju i društvenu teoriju ispunjava Zakonom o naučnoistraživačkoj delatnosti predviđane uslove o minimalnom broju istraživača koji mora imati svake osnovna organizacija udruženog rada u oblasti nauke, Zbor radnika bio je mišljenja da postoje svi uslovi za održanje ovog statusa ne samo u interesu samog Centra za filozofiju i društvenu teoriju, već i od šireg interesa za razvoj društvenih nauka. Prihvatanjem ovakvog organizacionog rešenja, po kojem bi radna organizaciju Institut društvenih nauka pored OOUR Centra za filozofiju i društvenu teoriju činilo još jedan ili više OOUR-a, očuvala bi se filipnomija Instituta društvenih nauka kao jedine naučne ustanove interdisciplinarnog karaktera u oblasti društvenih nauka u SR Srbiji, a Centar za

OB-29
12.01.88
OKRUŽNI SUD
Beograd
12.01.88

Na osnovu čl. 326. Zakona o udruženom radu (Službeni list SFRJ br. 33/76, čl. 15. Zakona o referendumu i drugim oblicima odlučivanja ličnim izjašnjavanjem (Službeni glasnik SRB br. 30/77, čl. 31. i 32. Statuta Centra za filozofiju i društvenu teoriju IDN, a u vezi sa zaključkom Okružnog privrednog suda u Beogradu Pi 1651/86 idr., od 4.01.1988. godine, Zbor radnika Centra za filozofiju i društvenu teoriju, na svojoj sednici od 8.01.1988.godine, jednoglasno je doneo

O D L U K U

o raspisivanju referenduma o promeni naziva firme Radne organizacije "Univerzitet u Beogradu - Centar za filozofiju i društvenu teoriju Instituta društvenih nauka" u "Univerzitet u Beogradu - Institut za filozofiju i društvenu teoriju"

Referendum će se održati u prostorijama Centra, na trećem spratu IDN, 18. januara 1988.godine u 12 sati.

Predsednik Zbora radnika
Centra za filozofiju i društvenu teoriju

B. Kostunica
dr. Vojislav Koštunica

У. број 330/88

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд Србије у Београду, у већу састављеном по судијама: Ђилане Стамболић, као председника већа, Миодрага Митића и Павла Канурског, као чланова већа и стручног сарадника Снежане Кнежевић, као записничара, решавајући у управном спору по тужби Института друштвених наука ООУР "Центар за филозофију и друштвену теорију" - Београд, Народног Фронта бр. 45, кога заступа адвокат Слободан Марковић из Београда, улица Скадарска бр. 13 због доношења решења од стране Републичког комитета за науку, технологију и информатику СР Србије, по предмету обављања научне делатности, у нејавној седници од 6.7.1988. године, донео је

ПРЕСУДУ

Тужба се уважава и налаже Републичком комитету за науку, технологију и информатику СР Србије да у року од 30 дана донесе решење по захтеву тужиоца од 1.8.1985. године.

Образложење

Тужилац у тужби истиче да је 1.8.1985. године и ургенцијом од 5.2. 1988. године поднео захтев за оцену испуњености услова за обављање научно истраживачке делатности и да о овом захтеву није одлучено у роковима прописаним чланом 26. Закона о управним споровима.

Тужени Републички комитет је својим дописом од 17.2.1988. године затражио од тужиоца да допуни свој захтев прибављањем писмене сагласности Републичке заједнице науке о томе да се издвајањем центра доприноси рационалнијем и економичнијем задовољавању заједничких потреба и интереса у тој заједници. Сматра да само основна организација удруженог рада која се издваја из састава радне организације мора пре доношења одлуке о издвајању да прибави сагласност Републичке заједнице за своје издвајање, што није случај са тужиоцем јер се тужилац није издвојио из састава раније Радне организације, па се на њега не може применити члан 14а. закона о научно-истраживачкој делатности. Предложио је да се тужба уважи и туженом наложи да у законом прописаном року донесе решење о захтеву за оцену испуњености услова за обављање научно-истраживачке делатности.

Тужени орган у одговору на тужбу не пориче да је се тужилац захтевом и ургенцијом од 5.2.1988. године обратио ради доношења решења о испуњености услова за обављање научно-истраживачке делатности, али додаје да тужилац није прибавио тражену сагласност Републичке заједнице науке па се нису стекли услови за доношење мериторне одлуке о захтеву тужиоца.

V. broj 336/88

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд Србије у Београду, у већу састављеном до судија: Милане Станболић, као председника већа, Миодрага Митића и Павла Камурског, као чланова већа и стручног сарадника Снежана Кнежевић, као записничара, решавајући у управном спору по тужби Института друштвених наука ООУР "Центар за филозофију и друштвену теорију" - Београд, Народвог фронта бр. 45, кога заступа адвокат Слободан Марковић из Београда, улица Скадарска бр. 13 због непоштовања решења од стране Републичког комитета за науку, технологију и информатику СР Србије, по предмету обављања научне делатности, у нејавној седници од 6.7.1988. године, донео је

П Р Е С У Д У

Тужба се уважава и налаже Републичком комитету за науку, технологију и информатику СР Србије да у року од 30 дана донесе решења по захтеву тужиоца од 1.8.1985. године.

Образложење

Тужилац у тужби истиче да је 1.8.1985. године и ургенцијом од 5.2.1988. године поднео захтев за оцену испуњености услова за обављање научно истраживачке делатности и да о овом захтеву није одлучено у роковима прописаним чланом 26. Закона о управним споровима.

Тужени Републички комитет је својим писмом од 17.2.1988. године затражио од тужиоца да донуди свој захтев прибављеном писмено сагласности Републичке заједнице науке о томе да се издвајањем центра доприноси рационализијом и економичкијем задовољавању заједничких потреба и интереса у тој заједници. Сматра да само основна организација удруженог рада која се издваја из састава радне организације мора пре доношења одлуке о издвајању да прибави сагласност Републичке заједнице за своје издвајање, што није случај са тужиоцем јер се тужилац није издвојио из састава радне Радне организације, па се на њега не може применити члан 14а. закона о научноистраживачкој делатности. Предложио је да се тужба уважи и туженом наложи да у законом прописаном року донесе решења о захтеву за оцену испуњености услова за обављање научно-истраживачке делатности.

Тужени орган у одговору на тужбу не пориче да је се тужилац захтевом и ургенцијом од 5.2.1988. године обратио ради доношења решења о испуњености услова за обављање научно-истраживачке делатности, али додаје да тужилац није прибавио тражену сагласност Републичке заједнице науке па се нису стекли услови за доношења мериторне одлуке о захтеву тужиоца.

Centar za filozofiju
i društvenu teoriju
od samog početka
je imao ambiciju da
preraste u samostalni
institut, a s druge
strane trpeo je
pritisak vlasti i
upravljačkog dela
Instituta društvenih
nauka da se
rasformira.

godine, Zbor radnika Centra za filozofiju i društvenu teoriju, na svojoj sednici od 8.01.1988.godine, jednoglasno je doneo

O D L U K U

o raspisivanju referenduma o promeni naziva firme Radne organizacije "Univerzitet u Beogradu - Centar za filozofiju i društvenu teoriju Instituta društvenih nauka" u "Univerzitet u Beogradu - Institut za filozofiju i društvenu teoriju".

Referendum će se održati u prostorijama Centra, na trećem spratu IDN, 18. januara 1988.godine u 12 sati.

Predsednik Zbora radnika
Centra za filozofiju i društvenu teoriju

B. Kostunica
dr. Vojislav Kostunica

Višepartijski sistem i raspad SFRJ

Sigurno nema naučne institucije preko koje je lakše predočiti uvođenje višepartijskog sistema u Srbiji nego što je to Centar za filozofiju i društvenu teoriju. Saradnici Centra ne samo da su kolektivno podržavali pluralizaciju partijskog života, a individualno zastupali različite političke orijentacije, već su u velikom broju slučajeva bili i osnivači stranaka.

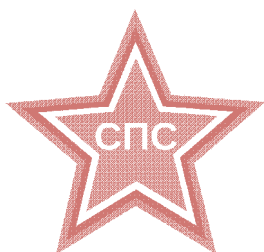
Višepartijski sistem je u republikama SFRJ uveden 1990. godine, ali se već izvesno vreme pre toga pouzdano znalo da će do toga doći. Saradnici Centra su i mnogo ranije diskutovali o taj mogućnosti: poznato je da je Mihailo Marković bio bliži modelu takozvanog „bespartijskog pluralizma“, dok je, recimo, Nebojša Popov bio sklon parlamentarnom modelu na nivou federacije.

Mihailo Marković, tada već u penziji, u leto 1990. godine odlučuje da se pridruži Slobodanu Miloševiću, od koga je dobio zadatak da napiše program Socijalističke partije Srbije, formalnog naslednika Saveza komunista Srbije. Taj program je i usvojen u julu iste godine. Od tada se Mihailo Marković smatrao vodećim „ideologom“ SPS-a. Zbog neslaganja oko Dejtonskog mirovnog sporazuma i ekonomske politike (pitanja privatizacije, napuštanje programa SPS-a ulaskom velikog broja privatnih preduzetnika u njegov vrh, te zbog saradnje s koalicionim partnerom Jugoslovenskom levicom (JUL)) napustiće stranku 1995. godine. Priklanjanje Mihaila Markovića SPS-u značilo je i pogoršanje odnosa s kolegama iz beogradske Praksis grupe, za koju je taj čin (kako o tome svedoči sam Marković) predstavljao izdaju (Marković, *Juriš na nebo* 2, 271). Međutim, čini se da su mu nekadašnje kolege još više zamerale na zalaganju za nacionalnu i ratnu politiku, kao i autokratiju SPS-a.³⁸ S druge strane, Marković je smatrao da se njihovo političko delovanje orijentisalo ka liberalno-tržišnim ekonomskim pozicijama, i da su time izdali socijalističke ideje za koje su se nekada zajedno zalagali.

38

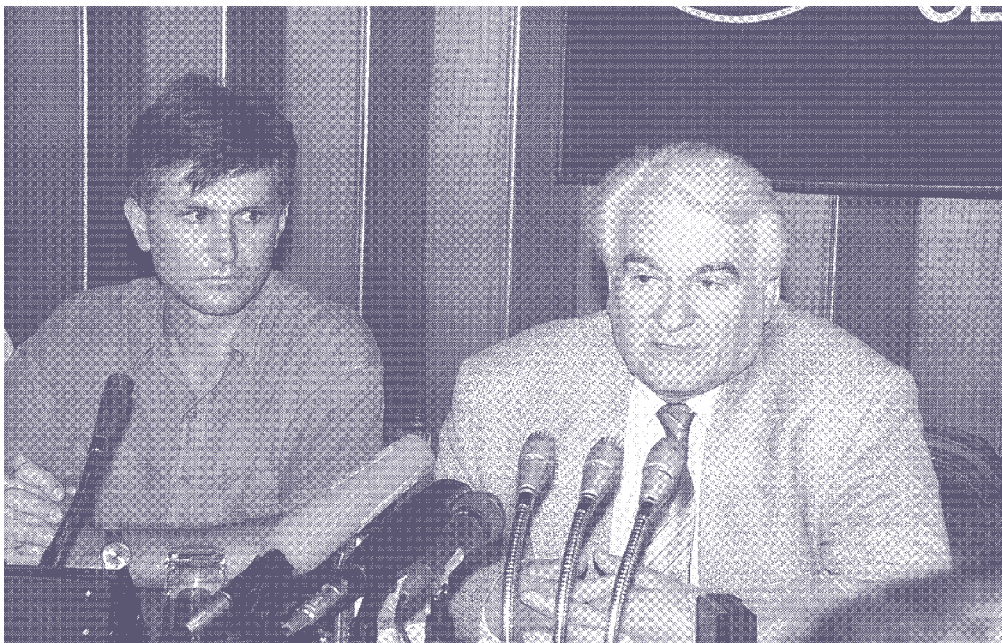
Određena sukobljavanja oko stavova prema nacionalizmu mogu se datirati i ranije. Prvi blaži otvoreni sukob bio je vezan za aktivnosti Mihaila Markovića u Srpskoj književnoj zadruzi (pre svega vezanim za ideju o ponovnom pokretanju *Srpskog književnog glasnika*), sa kojima se nisu slagali Dragoljub Mićunović i Zagorka Golubović. Sukob je ubrzo zaboravljen: Partija je zabranama regulisala rad Zadruga, a sukobljeni su se zajedno našli pod merama represije (Marković, *Juriš na nebo* 1, 42.). Prvi javni sukob oko stanovišta o nacionalizmu zbio se 1988. godine u časopisu *Gledišta*, kada su na Markovićevo saopštenje o nacionalnom pitanju (iz broja 3-4) odgovorili Zagorka Golubović i Božidar Jakšić (5-6), a on odgovorio na ove kritike (9-10).

GOVOR MIHAILA MARKOVIČA NA
KONTRAMITINGU NA UŠČU, 11.
MARTA 1991. GODINE (IZVOR
JURIŠ NA NEBO)

Socijalistička partija Srbije

Socijalistička partija Srbije (SPS) osnovana je 17. jula 1990. ujedinjenjem Saveza komunista Srbije i Socijalističkog saveza radnog naroda Srbije. Za prvog predsednika partije izabran je Slobodan Milošević. Na prvim višestranačkim izborima u decembru 1990. godine SPS je ostvarila ubedljivu pobjedu, a Slobodan Milošević izabran je za predsednika Srbije. SPS ostaje na vlasti u Srbiji sve do 2000. godine, kada partija gubi izbore na lokalnom i saveznom nivou, a Vojislav Koštunica, kandidat Demokratske opozicije Srbije, odnosi pobjedu na predsjedničkim izborima. Nakon masovnog protesta i svrgavanja Miloševića 5. oktobra 2000, SPS prelazi u opoziciju, sve do povratka na vlast 2008. godine.

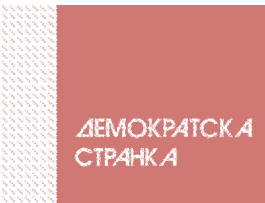
Svetozar Stojanović je 1992. i 1993. godine bio savetnik predsednika Savezne Republike Jugoslavije Dobrice Ćosića.

Dragoljub Mićunović, Ljubomir Tadić, Vojislav Koštunica, Zoran Đinđić i Kosta Čavoški, uz još nekoliko istaknutih intelektualca, osnivači su Demokratske stranke, jedne od najvećih partija koja je predstavljala opoziciju Slobodanu Miloševiću do 2000. godine, kada je i sama došla na vlast.

Vojislav Koštunica je vrlo brzo (već 1992. godine) napustio DS i osnovao Demokratsku stranku Srbije, koja će zajedno sa DS-om, u okviru Demokratske opozicije Srbije, doći na vlast 5. oktobra 2000. godine.

Nebojša Popov i Vesna Pešić našli su se među pokretačima Udruženja za jugoslovensku demokratsku inicijativu (UJDI), koje se borilo za očuvanje Jugoslavije, ali kao demokratske federacije s višepartijskim sistemom. U toj inicijativi učestvovali su i neki drugi saradnici *Praxisa*, poput Milana Kangrge, Rudija Supeka, Žarka Puhovskog i Predraga Vranic-

SLIKE IZ PERIODA
NASTANKA DEMOKRATSKE
STRANKE. LEVO: ZORAN
ĐINĐIĆ I DRAGOLJUB
MIĆUNOVIĆ. DESNO:
VOJISLAV KOŠTUNICA,
DRAGOLJUB MIĆUNOVIĆ,
RADOSAV STOJANOVIĆ
I ZORAN ĐINĐIĆ (IZVOR
TANJUG)

Demokratska stranka

Demokratska stranka (DS) osnovana je 1990, sa Dragoljubom Mićunovićem na čelu, mesec dana pošto je raspad SKJ označio okončanje jednopartijskog režima. Za novog predsednika 1994. izabran je Zoran Đinđić, koji će ostati lider demokrata sve do tragične pogibije u atentatu 2003. godine. DS je jedna od partija koja osvaja vlast 2000. godine pobedom koalicije DOS na izborima. Boris Tadić postaje novi predsednik DS i Srbije 2004. godine. DS prelazi u opoziciju 2012.

Demokratska stranka Srbije (DSS)

Demokratska stranka Srbije osnovana je 1992. godine izdvañanjem iz Demokratske stranke. Za njenog predsednika izabran je Vojislav Koštunica. Nakon pobeđe na predsedničkim izborima nad Miloševićem 2000. godine, Koštunica stupa na dužnost predsednika Savezne Republike Jugoslavije. Raskol sa DOS-om nastupa već 2001. godine. DSS neko vreme ostaje na vlasti (prvo je gubi, te zatim opet dobija na izborima), ali njen uticaj s vremenom slabi, sve do prelaska u opoziciju 2008. godine.

JEDNO OD ZASEDANJA
BEOGRADSKOG KRUGA
U SAVA CENTRU, 1994.
GODINE. RAZGOVOR JE
VODIO MILADIN ŽIVOTIĆ
(ČETVRTI S LEVA), SA
MIKROFONOM U RUCI JE
NEBOJŠA POPOV, IZMEĐU
NJIH SEDI VESNA PEŠIĆ.
(IZVOR: AUDIO FOTO ARHIV
SIMIĆ)

kog. Nebojša Popov bio je predsednik UJDI-ja. Republikanski klub, koji je nastao od srpskog ogranka UJDI-ja, zatim se udružio s još nekoliko političkih grupacija u Građanski savez Srbije (GSS), koji je bio poznat po svojoj antiratnoj i antinacionalističkoj politici. Za predsednika Saveza izabrana je Vesna Pešić.

Ratni period doneo je još veće razlike među nekadašnjim prijateljima. One koje je okupljao otpor homogenom jednopartijskom titoističkom režimu sada su razdvajala profilisana suprotstavljena politička stanovišta. Mihailo Marković, jedan od lidera vladajuće partije, opravdavao je ratne intervencije u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, smatrajući to pitanjem nacionalnog interesa. Ljubomir Tadić je takođe bio sklon da opravdava neophodnost ratnih intervencija i bio kritičar „mondijalizma“ (te aktivizma svojih bivših kolega u antinacionalističkim inicijativama), tvrdeći „da se na silu mora odgovoriti silom“. Na prekore kolega praksisovaca (pogotovo Predraga Matvejevića) zbog takvog držanja, Tadić je tvrdio da se ne radi o njegovom navodnom nacionalizmu, nego o nepravdi međunarodne zajednice prema srpskom narodu, te da se „srpsko pitanje“ mora ozbiljno razumeti.³⁹

S druge strane bivšeg kolegijalnog kolektiva, Miladin Životić s grupom intelektualaca formira Beogradski krug, labavu zajednicu antirežimski raspoloženih intelektualaca, koja se opirala nacionalističkim i militantnim tendencijama koje su u tom periodu dominirale srpskim društvom. Beogradski krug organizovao je redovne „sesije“ koje je vodio Miladin Životić, sarađujući sa sličnim pokretima širom bivše Jugoslavije zahvaćene ratom. Najpoznatija je saradnja sa Krugom 99 i odlazak članova Beogradskog kruga u Sarajevo dok je ono bilo pod opsadom.

Uporediti, na primer, intervju
Ljubomira Tadića u listu *Svedok*
od 8. decembra 1998. godine.

39

Udruženje za jugoslovensku demokratsku inicijativu

UJDI je osnovan u Zagrebu 1989. i zalagao se za jedinstvenu Jugoslaviju i njenu transformaciju u demokratsku državu. Predsednik je najpre bio Branko Horvat, a nakon njega Nebojša Popov. Udruženje je okupilo mnoge saradnike CFDT, praksisovce i intelektualce s prostora cele SFRJ.

Građanski savez Srbije

GSS je osnovan 1992. s ciljem da se bori protiv ratne i nacionalističke politike tadašnje vlasti. Od 1992. do 1998. godine na čelu stranke bila je Vesna Pešić. Godine 1996. GSS formira Koaliciju „Zajedno“ sa Srpskim pokretom obnove (SPO) i Demokratskom strankom. Ta koalicija odnela je prvu veću pobjedu protiv Miloševićevog režima na lokalnim izborima 1996. i 1997. Građanski savez Srbije priključuje se Demokratskoj opoziciji Srbije 2000. godine. Godine 2007. GSS je postao deo Liberalnodemokratske partije.

Značajan zagovornik antiratne politike bio je i časopis *Republika: glasilo građanskog samooslobođanja*, čiji je jedan od urednika i osnivača bio Nebojša Popov. Takođe, Građanski savez Srbije, koji je vodila Vesna Pešić, kontinuirano je predstavljao antiratnu opoziciju u Srbiji.

Izvesno vreme, dok su u saveznoj vlasti bili Dobrica Ćosić i Milan Panić, Demokratska stranka, s Dragoljubom Mićunovićem na čelu, a zatim i Zoranom Đinđićem, pokazivala je blagonaklonost prema vladajućoj strukturi. Nakon toga Demokratska stranka istrajava kao jedan od najjačih oponekata režimskoj Socijalističkoj partiji Srbije.

Koalicija „Zajedno“, koju su predvodili Zoran Đinđić i Vesna Pešić, skupa sa Vukom Draškovićem, pobedila je na izborima u Beogradu – za priznanje ove pobede, koju su vlasti želele da ospore, borili su se na tromesečnim demonstracijama – a Zoran Đinđić je postao gradonačelnik Beograda 1997. godine. Na tom mestu ostao je vrlo kratko: smenjen je iste godine, nakon razlaza s koalicionom partnerom Srpskim pokretom obnove.

Do konačne pobede demokratske opozicije došlo je 5. oktobra 2000. godine. Već u januaru 2001. godine bivši i aktuelni saradnici Instituta bili su na najvišim političkim pozicijama: Vojislav Koštunica bio je predsednik SRJ, Dragoljub Mićunović predsednik Veća građana Savezne skupštine, a Zoran Đinđić predsednik Vlade Republike Srbije. Pored toga, Vesna Pešić postala je ambasadorica u Meksiku.

ZORAN ĐINĐIĆ, VESNA PEŠIĆ I VUK DRAŠKOVIĆ NA JEDNOM OD
PROTESNIH MITINGA KOALICIJE ZAJEDNO (IZVOR REUTERS)

ZORAN ĐINĐIĆ, VOJISLAV KOŠTUNICA I DRAGOLJUB MIĆUNOVIĆ
ZA VREME IZBORNE KAMPANJE 2000. GODINE (IZVOR REUTERS)

114

INSTITUT ZA
FILOZOFIJU
I DRUŠTVENU
TEORIJU

(1992. do danas)

INSTITUT ZA FILOZOFIJU I DRUŠTVENU TEORIJU

Centar za filozofiju i društvenu teoriju je, još od 1985. godine, ispunjavao sve uslove da postane samostalni istraživački institut (glavni uslov bio je da institucija ima osam istraživača sa završenim doktoratima). Iako je zahtev za osamostaljivanjem upućen iste godine, pribavljanje dokumentacije bilo je zaustavljeno na različitim koracima, te se tek sedam godina kasnije, 1992, registruje Institut za filozofiju i društvenu teoriju.⁴⁰

U prvoj polovini devedesetih, kao posledica raspada SFRJ, znatno su oslabile veze sa zagrebačkim kolegama iz Praksis grupe (osim zvaničnih odnosa Srbije i Hrvatske, na to je uticala i smrt dvojice istaknutih zagrebačkih praksisovaca – Gaje Petrovića i Rudija Supeka – iste, 1993. godine), kao i s kolegama iz drugih krajeva bivše zajedničke države. Iako su ograničeni resursi i sankcije međunarodne zajednice uticali na mogućnost gostovanja predavača iz drugih zemalja i razvijanje saradnje s inostranim naučnim centrima, Institut nije zapao u samoizolaciju, niti se zarobio u provincijalni duh. U održavanju kontakta s tim centrima važnu ulogu imale su lične veze koje su pojedini istraživači uspostavili i održali, i to pre svega istraživači Praksis grupe, koji su duže vreme boravili u inostranstvu i predavali na svetskim univerzitetima. Nedostatak komunikacije s drugim istraživačkim institucijama delom je takođe kompenzovan zalaganjem tadašnjeg sekretara Instituta Draška Grbića i istraživača Dušana Boškovića na digitalizaciji i veb-prezentaciji Instituta. Prenošenjem ranije objavljenih radova u elektronsku formu, predstavljanjem sadržaja tribina i konferencija na sajtu, kao i objavljivanjem onlajn izdanja časopisa, zbornika i knjiga, domaća i inostrana javnost je dobila uvid u sve glavne institutske aktivnosti, kao i u naučne radove samih istraživača.

40

Jedan od najvećih problema bio je dobiti saglasnost Republičkog komiteta za nauku i obrazovanje, koji je na kraju potpisao Danilo Ž. Marković, kasnije ministar za obrazovanje i nauku i potpredsednik vlade Republike Srbije. Rekonstrukcija tog razgovora može se naći u: Mićunović, *Život u nevremenu* 1, 381

Zaposleni u trenutku osamostaljivanja Instituta za filozofiju i društvenu teoriju bili su: Zagorka Golubović, Laslo Sekelj, Ljubomir Tadić, Svetozar Stojanović, Dragoljub Mićunović (delom), Nebojša Popov, Vojislav Koštunica, Božidar Jakšić, Kosta Čavoški (delom), Zoran Đinđić, Dušan Kuzmanović, Zoran Obrenović, Stjepan Gredelj, Milan Subotić, Jadranka Bulatović, Rada Drezgić i Vesna Pešić.

(COD 1992. GODINE)

REŠENJE

UTVRDJUJE SE da su u Radnoj organizaciji INSTITUT ZA FILOZOFIJU I DRUŠTVENU TEORIJU u Beogradu, ISPUNJENI propisani uslovi za obavljanje naučnoistraživačke delatnosti, kao osnovne delatnosti.

REGISTRACIJA

Draško Grbić (1949–2007)

Rođen 1949. u Smoljani kod Bosanskog Petrovca. Školovao se u Banjaluci, a 1975. diplomirao je filozofiju u Beogradu. Radio je u izdavačkom centru „Komunist“ kao lektor i urednik teorijskih edicija, a 1993. godine zaposlio se u IFDT kao sekretar, kasnije kao pomoćnik direktora. U Institutu je radio do 2002. godine, kada je prešao u Srpsko-američki centar, gde je bio izvršni direktor. Zaslužan je za visoke tehničke i formalne standarde u delatnostima Instituta, koji su se održali i nakon njegovog odlaska, za digitalizaciju časopisa *Filozofija i društvo* i drugih publikacija, kao i za nov, elektronski način prezentovanja Instituta i njegovih aktivnosti u domaćoj i međunarodnoj stručnoj javnosti.

Tih godina nastupa pomak u statusu Instituta. On je, doduše, ostao jedan od bitnih centara opozicionog delovanja, ali su njegove naučne aktivnosti, uprkos tome što su pritisci državne vlasti postali znatno manji u odnosu na prethodni period, imale sve neznatniji uticaj na javnost. To je delom bila posledica ukupne marginalizacije naučne delatnosti i malog finansijskog budžetskog izdvajanja za teorijska istraživanja, a delom i novonastalog postsocijalističkog poretka, u kojem politička elita nije težila potpunoj kontroli i dominaciji nad celom javnosti, nego jedino nad onim njenim segmentom koji sačinjavaju uticajni mediji i institucije: s gledišta vlasti, mogućnost manipulativnog nametanja volje neuporedivo je privlačnija od analiza društvenih prilika i funkcionisanja političkog sistema. S promenom političkog sistema promenila se i paradigma njegovog legitimisanja: od simboličke i ideološke postala je ekonomsko-interesna. To znači da su idejna sfera, odnosno angažman koji proističe iz filozofije, političke teorije i kritike ideologije gubili na značaju, dok sama činjenica dobijanja većine na izborima (koja najčešće nije pridobijena u fer političkom nadmetanju, nego pomoću medijske i institucionalne manipulacije i nametanjem ekonomsko-političkih interesa određene grupe) postaje dovoljna za legitimizovanje date vladavine.

Uz to, intenzivniji politički angažman pojedinih istraživača odrazio se na smanjenje ukupne naučne produkcije. To je bila cena koju su morali platiti za svoj, nesumnjivo značajan, društveni doprinos i istrajno nastojanje da duh tolerancije koji je vladao u debatama unutar Instituta prenesu na šire društvene rasprave. Bez obzira na to što su se članovi Instituta nalazili na politički različitim, u pojedinim slučajevima i sasvim suprotnim stranama, atmosfera dijaloga i slobodne rasprave prevladavala je sve ideološke razlike. U tadašnje vreme, In-

stitut je bio jedna od retkih oaza slobodne diskusije, što je izazivalo interesovanje medija: njihovi predstavnici često su izveštavali sa institutskih tribina i skupova. Takođe, to je bila i jedna od retkih ustanova koja – nakon postepenog ukidanja samoupravljanja na svim nivoima i uvođenja centralizacije i dominacije rukovodilaca koji nisu bili odgovorni zaposlenima, nego jedino višoj državnoj vlasti – nije bila strukturirana autoritarno. Imamo li u vidu intelektualni kapacitet istraživača udružen s duhom tolerancije, ne čudi što su direktori dobrovoljno prihvatili ograničenja svojih izvršnih ovlašćenja. Vođenje Instituta bilo je istinski demokratsko, odnosno odudaralo je od preovlađujuće hijerarhijske i autoritarne sheme zadiranja u rad zaposlenih i njihovog kontrolisanja. Mada su, prema važećim zakonima, direktorska ovlašćenja bivala sve veća i veća, rukovodioci ta ovlašćenja, inače neprimerena akademskoj zajednici, nisu koristili i smatrali su sebe kao *primus inter pares*. Uz to, prihvatanje viška obaveza odražavalo se na istraživačku delatnost rukovodilaca, tako da funkciju niko nije prihvatao rado, niti duže od jednog mandata. U atmosferi autoritarne vlasti i „višestranačkog jednouljia“ 90-ih, pojedini članovi, kao i Institut u celini, nisu se ustručavali da iskažu javno negodovanje ukoliko je određena uredba ili zakon ministarstva zadirala u autonomiju univerzitetskih ustanova ili na bilo koji drugi način imala negativni uticaj na akademsku delatnost.

Finansiranje naučnih konferencija tih godina bilo je znatno otežano, tako da je razumljivo što su one bile retke. To je naročito važno za konferencije koje bi okupljale istraživače iz inostranstva. Sankcije međunarodne zajednice su (i) u tom pogledu odigrale svoju ulogu, a verovatno i osećaj nesigurnosti koji je pobuđivalo tadašnje stanje u državi. Izuzetak u tom pogledu činili su godišnji skupovi (i zbornici radova sa

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ЗА НАУКУ И ТЕХНОЛОГИЈУ
Број: 640-01-120/91-03
24. јун 1991. године
Београд

ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

БЕОГРАД
Немањина 11.

У вези са вашим дописом број 023-3115 од 17. јуна 1991. године, размотрили смо Захтев за давање сагласности о статусној промени Института друштвених наука - Београд, који је Народној скупштини Републике Србије поднео Институт друштвених наука из Београда. С тим у вези извештавате се следеће:

Институт друштвених наука - Београд основано је, као самосталну научну установу Савезно извршно веће својом Уредбом о Институту друштвених наука 1957. године, а Скупштина СР Србије је својом Одлуком од 1977. године преузела права и обавезе оснивача према овом Институту. Усклађујући своју организацију и делатност са важећим законским прописима, а нарочито са Законом о друштвеним делатностима, Законом о научно-истраживачкој делатности и Законом о предузећима, Институт друштвених наука из Београда обратио се, у складу са чланом 12. став 2. Закона о друштвеним делатностима Народној скупштини Републике Србије, као свом оснивачу, ради давања сагласности на статусне промене, односно промене у свом организовању. Као основ за изјашњавање, Институт је Народној скупштини поднео елаборате о свом организовању.

Предложени елаборатима, сходно одређењу радника на спроведених референдумима, предвиђена је трансформација садашње радне организације Института друштвених наука коју су сачињавали шест основних организација удруженог рада, на начин што се предвиђа конституисање два самостална научна института, и то: 1) Институт друштвених наука (у чији састав улазе пет бивших ООУР-а који настављају да делују као радне јединице Института) и 2) Институт за филозофију и друштвену теорију, уместо ранијег, ООУР Центар за филозофију и друштвену теорију.

Firma i sedište subjekta	UNIVERZITET U BEOGRADU INSTITUT ZA FILOZOFIJU I DRUŠTVENU TEORIJU, Beograd, Narodnog fronta 45			Prilog uz rešenje broj	1
Broj registarskog uložaka registarskog suda i njegovo sedište		1-24744-00			
Datum upisa	Oznaka i broj rešenja	Broj upisa	Naziv suda		
11.2.1992.	F1.14284/91	1-24744-00-1	Ps Beograd		
Na osnovu rešenja registarskog suda izvršen je upis u sudski registar..... sa sledećim podacima:					
1	Firma i sedište preduzeća ili drugog subjekta upisa				
sa p.o. INSTITUT ZA FILOZOFIJU I DRUŠTVENU TEORIJU, Beograd, Narodnog fronta 45					
2	Ostali upisi				
Institut nastao podelom Instituta društvenih nauka, Beograd i organizovanja Instituta za filozofiju i društvenu teoriju, Beograd i Instituta društvenih nauka, Beograd. Sudija,					
Stež nastavak broj:				4. Prilog uz prepis rešenja	

Ovlašćeno lice potpisuje samo prilog uz prijavu, a sudija prilog uz rešenje i nastavak lista
 OBRAZAC Prilog uz rešenje broj 1

njih) koje je od 1994. do 1998. – uz podršku Saveta Evrope i Londonske *Westminster Foundation* – u Institutu organizovao Božidar Jakšić. U vreme zategnutih odnosa i gotovo onemogućene naučne i svake druge komunikacije između pojedinih republika i pokrajina bivše Jugoslavije, na njima su se okupljali i diskutovali brojni relevantni teoretičari iz svih njenih krajeva, kao i iz drugih zemalja. Cilj je bio da se probije nametnuta i samonametnuta izolacija zemlje i uspostavi dijalog i most saradnje. Teme skupova su odgovarale ovim ciljevima: interkulturalnost, jezik mira, tolerancija, granice, interkulturalistička kritika rasizma i ksenofobije. O svakoj od tih pet tema održan je skup i publikovani su višejezični zbornici konačnih verzija autorskih priloga. Devedesetih godina prošlog veka ti skupovi bili su jedna od retkih prilika za diskusiju među filozofima, sociolozima, psiholozima, politikolozima, etnolozima, antropolozima (ali i političarima, piscima, novinarima, ekonomistima, advokatima i aktivistima civilnog društva) postjugoslovenskih država o pitanjima kao što su tolerancija, nacionalizam i rasizam, multietničnost, pomirenje, prevazilaženje državnih i etničkih granica putem saradnje... Prva dva skupa uglavnom su bila orijentisana na akademske učesnike i publiku, dok su drugi bili otvorenije prirode i u njima su učestvovali i aktivisti iz nevladinih organizacija i *grassroot* pokreta, odnosno predstavnici brojnih organizacija civilnog društva, koje su početkom te decenije počele da se formiraju i afirmišu u domaćoj javnosti. Dok su se prvi skupovi bavili uzrocima konflikata (pre svega nasilnih) na području bivše SFRJ, kasniji skupovi usredsređivali su se na pomirenje, mogućnosti uspostavljanja poverenja i stabilnih odnosa između sukobljenih nacija, toleranciju i perspektive postjugoslovenskih zemalja. Ambicija organizatora, koja je ostala neostvarena, bila je da se uspostavi mreža organizacija, forum ili dokumentacioni,

istraživački i edukativni centar za interkulturalnost, odnosno da aktivnost na uspostavljanju interkulturalnosti bude institucionalizovana kao permanentna.

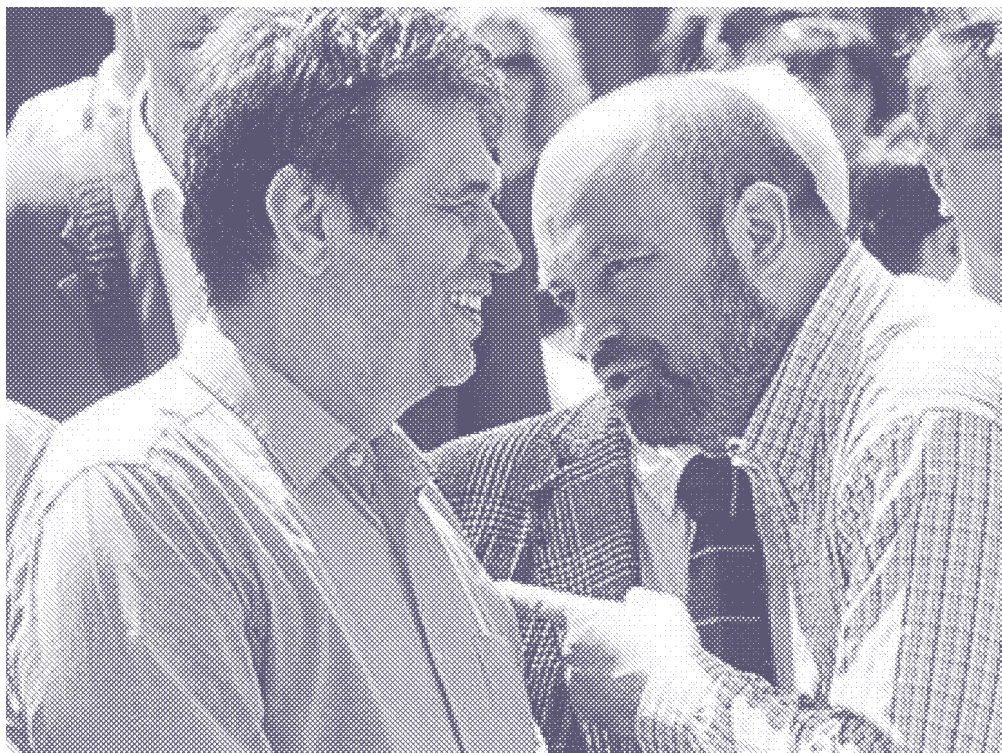
Rukovodstvo i članovi neretko su isticali društvenu ulogu i odgovornost slobodnog i autonomnog Instituta, kao i Univerziteta u celini. Zalagali su se za depolitizaciju – ali ne u smislu odricanja od učešća u pojedinim političkim procesima (pre svega onim koji se odnose na naučni i obrazovni razvoj, na formiranje i očuvanje vrednosti autonomije univerziteta i integriteta institucija, kao i na slobodu izražavanja i naučne delatnosti), nego u smislu kritike univerziteta kao „partijskog vlasništva”, odnosno kao „produžene ruke” politike. Institut je nedvosmisleno bio protiv Zakona o univerzitetu od 28. maja 1998. godine, koji je donet bez šire javne rasprave i konsultacije s predstavnicima fakultetâ i institutâ, i kojim se faktički ukidala autonomija univerziteta. Štaviše, Institut je zaposlio pojedine profesore koji su se usprotivili tom zakonu u vreme kada je, zbog protesta protiv donošenja zakona takve vrste, na desetine profesora, asistenata i istraživača bilo udaljeno sa fakultetâ. Članovi Instituta nedvosmisleno su podržavali i studentske proteste u jesen-zimu 1996/1997, koji su postepeno zahvatili sve veće gradove u zemlji, analizirali ih i organizovali rasprave o njima (u to vreme su na institutskoj tribini gostovali neki od vođa tadašnjih protesta Čedomir Jovanović i Čedomir Antić).

Dvehiljadita je bila ključna godina za zemlju, ali i za Institut. Došlo je do promena ne samo u pogledu njegovog sastava nego i u pogledu aktivnosti koja je – bar što se tiče prvih godina nakon petooktobarskih promena – postala usredsređenija na konkretne politike integracije Srbije u evropske i globalne tokove. Zbog izbora na značajne državne funkcije pojedini članovi (osim pomenutih Zorana Đinđića, Vojislava

Koštunice, Dragoljuba Mićunovića i Vesne Pešić, Aleksandar Nikitović je postavljen za šefa kabineta predsednika SRJ) u potpunosti su se posvetili politici.

Bez obzira na to kako se sa stanovišta današnjih okolnosti ocenjuje politička delatnost i učinak onih članova Instituta koji su bili istaknuti nosioci javnih funkcija, ne može se poreći da je period njihove javne aktivnosti obeležilo izbegavanje represivnih postupaka i nasilnih konflikta, kao i odsustvo autoritarizma i lične vladavine. To se može pripisati njihovom zalaganju za otvorenost, pravni poredak, institucionalno uređenje sistema i demokratski način upravljanja i odlučivanja. Takođe, što se tiče članova koji nisu bili otvoreno politički angažovani, odnosno nisu bili na javnim funkcijama, karakteristično je to da su se zalagali za razvoj kulture dijaloga i uvažavanje političkih oponentata kao ravnopravnih partnera u demokratizaciji društva. Preovlađivalo je mišljenje da univerzitet treba da se na kritički način odnosi prema postojećim zakonima, propisima i institucionalnim rešenjima, da predlaže i obrazlaže nove propise i norme, pri čemu je jedan od karakterističnih načina institucionalizovanog društvenog angažmana bilo učestvovanje u ekspertskim grupama (na primer, Stjepan Gredelj i Zagorka Golubović bili su članovi Saveta za borbu protiv korupcije). Takođe, postojalo je jasno protivljenje komercijalizaciji univerziteta, pri čemu se naglašavalo da se vrednost znanja ne može meriti na tržištu po modelu robe, to jest da se kvalitet stečenog znanja umanjuje ukoliko se funkcionisanje fakulteta i instituta uspostavi po modelu preduzeća.

Promene u dvehiljaditaj i nakon nje postale su predmet intenzivnog ispitivanja, tako da su se pojedine konferencije i projekti odnosili na izvore, dostignuća i perspektive peto- oktobarskih promena, takvih kakve bi trebalo da dovedu do

KOŠTUNICA I NIKITVIĆ
– VOJISLAV KOŠTUNICA
I ALEKSANDAR
NIKITVIĆ

odbacivanja autoritarnog modela vladavine, tj. vlasti jedne osobe i jedne partije. O tome svedoče ne samo istraživanja, tekstovi i zbornici o postoktobarskim promenama i očekivanjima građana (kao što su istraživanje i zbornik „Politika i svakodnevni život: promene u motivaciji i očekivanjima građana Srbije“, zajedno sa skupom iz 2003. „Građani i demokratija: demokratski potencijal postoktobarske Srbije“), nego i mnoštvo predavanja i diskusija koje su se posredno ili neposredno odnosile na peti oktobar i period nakon njega.

Nakon 2000. godine Institut naglo ostaje bez istaknutih članova koji odlaze u dva smjera: prema politici i prema fakultetima. To je doprinelo slici da Institut služi kao „odskočna daska“ za političku ili univerzitetsku karijeru. Na gubitku je, međutim, bila ne samo matična institucija nego i članovi koji su Institut napustili, pošto su politički angažman i univerzitetske aktivnosti nosili sa sobom manju naučnu produkciju, odnosno smanjen broj objavljenih članaka i knjiga (ovim se, naravno, ne poriče značajan pedagoški i širi društveni doprinos bivših članova Instituta). Može se pretpostaviti da ne bi dolazilo do napuštanja Instituta u takvom obimu ukoliko bi postojala saradnja nastave i istraživanja, odnosno fakulteta i Instituta. Ta povezanost je sve vreme izostajala, bez obzira na to što je Institut bio deo univerziteta i što su članovi Instituta u gotovo svim razdobljima njegovog delovanja naglašavali da je neophodno da nastava i istraživanje budu povezani. S druge strane, može se reći da su pojedini istraživači svoju afirmaciju stekli u Institutu i da bez institutske aktivnosti njihova kompetencija verovatno ne bi bila prepoznata u stručnoj javnosti, a prema tome ni na fakultetima koji su ih angažovali. Osim toga, odlazak istraživača sa Instituta imao je pozitivan efekat u pogledu unapređenja saradnje Instituta s Univerzitetom: pojedini bivši članovi pozivali su svoje kolege s fakulteta da drže predavanja na tribinama i konferencijama, kao i da se uključe u projekte; predavanjima Instituta prisustvovalo je sve više studenata, a sve manje osoba koje su dolazile prevashodno iz dnevnopolitičkih pobuda.

Postepena promena u strukturi istraživača dovela je, u devedesetim godinama i nakon njih, do proširivanja fundamentalnih istraživanja i ispitivanja generalnih oblika ideologije specifičnijim istraživačkim temama. Tako se pojedini članovi Instituta orijentišu ka studijama religije, pre svega njenih

sociopolitičkih aspekata (Mirko Blagojević, Milan Vukomanović), svakodnevnog života (Ivana Spasić), studijama roda i feminizma (Isidora Jarić, Rada Drezgic), analizi medijskog i političkog diskursa (Stjepan Gređelj, Gordana Đerić), odnosa moderne i postmoderne (Mile Savić, kasnije Predrag Krstić, Petar Bojanić), istraživanju istorije političkih ideja i savremenih tokova u političkoj filozofiji (Milan Subotić, Milorad Stupar, Đorđe Pavićević, Michal Sládeček) itd. To preusmeravanje analize nipošto nije značilo odustajanje od ambicija kritičkog i angažovanog reflektovanja stanja u društvu koje je bilo posebno za raniju institutsku delatnost, nego je podrazumevalo diverzifikaciju naučnih tema, metoda i pristupa s namerom da se što potpunije rasvetle složene društvene prilike u procesima modernizacije i pluralizovanja javne sfere.

Štaviše, u periodu nakon petooktobarskih promena teorijske analize usmerile su se ka još većoj konkretizovanoj primenljivosti: tako je projekt „Društenorazvojne mogućnosti Srbije/Jugoslavije u evropskim i svetskim procesima“ (kao i naučni skup povodom ovog projekta organizovan 13. novembra 2002.) za svoj cilj istakao okupljanje najznačajnijih sociologa i politikologa, s namerom da ono podstakne, kako se u obrazloženju projekta navodi, „kompetentnu i tolerantnu javnu debatu o postojećem stanju u društvu“ i njegovim perspektivama. Ovaj, kao i drugi inicirani projekti, predstavljali su, osim nastojanja da se kritički preispita neposredna prošlost i proceni tadašnja aktuelna situacija, takođe i osmišljavanje mogućnosti pravazilaženja krize, predlaganje novih modela demokratizacije i načina modernizacije Srbije. Jedna od osnovnih namera projekata u tom periodu bila je intenzifikacija debata – koje bi bile znatno šire od unutarinstitutskih i uskostručnih – o prošlim zbivanjima i recentnom stanju u društvu, kao i o njegovoj budućoj razvojnoj orijentaciji.

U tom idejnom kontekstu Institut je organizovao niz javnih tribina i skupova na kojima su se ispitivala pitanja iz brojnih oblasti, kao što su kulturna politika, reforma pravosuđa, odnos prema nacionalnim i drugim manjinama, spoljna politika, odbrana, reforma ekonomskog i političkog sistema, stanje univerziteta, obrazovanje, položaj medija itd. Na postpetooktobarskim tribinama i skupovima predavanja su održali, ili su bili prisutni kao slušaoci i diskutanti, brojni relevantni politički akteri, uključujući i neposredne kreatore tadašnje politike. Te su tribine bila prilika za rasprave o postignutim ciljevima, neispunjenim obećanjima i pogrešnim procenama. Naučni skupovi „Socijalnopolitičke promene u Srbiji/Jugoslaviji: perspektive i ograničenja“ (mart 2001) i „Institucionalna rekonstrukcija Srbije i jugoslovenskog društva: godinu dana posle“ (oktobar 2001), kao i niz tribina pre i nakon njih, predstavljali su javnu stručnu debatu o tadašnjim potencijalima transformacije društvenopolitičkog poretka, odnosno o institucionalnim reformama godinu dana nakon petooktobarskih promena. Polazilo se od pretpostavke da je za shvatanje, analizu i objašnjenje tokova i budućih pravaca postoktobarskih procesa neophodno njihovo sagledavanje s različitih teorijskih stanovišta i iz različitih perspektiva, pri čemu su od bitnog značaja i neposredna tumačenja političara koji su odigrali ključnu ulogu u demokratskoj tranziciji. Namera tih institutskih aktivnosti bila je da se uspostavi dijalog politike i nauke, tačnije vlasti i njenih kritičara, s perspektivom da se skupovi ovakvog tipa redovno održavaju. Činjenica da do takvog kontinuiteta sučeljavanja političkih aktera sa stručnom javnošću nije došlo svedoči o propuštenoj prilici dubljeg osmišljavanja društvene stvarnosti i pravca političkog razvoja zemlje.

Kao kontrapunkt prethodnim analizama, istraživanje „Politika i svakodnevni život: promene u motivaciji i očekiva-

njima građana Srbije" (zajedno s propratnom konferencijom *Građani i demokratija: demokratski kapacitet postoktobarske Srbije*, oktobar 2003) svedoči o višestranosti u analitičkim pristupima istraživača. Reč je o kvalitativnoj analizi intervjua sprovedenih u devetnaest gradova Srbije, u kojima su svoja stanovišta i vrednosne stavove iskazali „obični“ građani. Potonje istraživanje metodski se suprotstavlja prethodnom: u prvom je slučaju reč o stavovima i ocenama o prošlim događajima i aktuelnom stanju koje daju politički akteri – neposredni učesnici događaja – dok je u drugom slučaju reč o *bottom-up* mnjenju i procenama koje daju sami građani kao „objekti“ i pasivni posmatrači događaja, kao i oni ispitivani građani koji su u petooktobarskim događajima učestvovali bez namere da se profesionalno uključe u politiku. Istraživanje se, naime, ne orijentiše na razmatranje politike kao delatnosti rezervisane za elitu, nego ispituje dublju i kompleksniju vezu svakodnevnog života i političkog sistema – konkretnije, vezu očekivanja, kapaciteta i spremnosti ili nespremnosti građana da iniciraju i podrže promene, s jedne strane, i „postmiloševićevskog poretka“, s druge strane. Takvim pristupom ispituje se personalna komponenta, to jest na koji se način događaji percipiraju i reflektuju na ličnom planu i kakve se promene očekuju u svakodnevnom životu od društvenih i političkih transformacija. Osim toga, istraživanje je omogućilo da se detektuje da li su i na koji način skorašnje društvene promene uticale na stanovišta građana o bliskoj prošlosti, o kolektivnoj odgovornosti (pre svega u pogledu ratnih zločina nad pripadnicima drugih naroda), nacionalnom identitetu, manjinama itd.

Dok je prvi period rada Instituta karakterisala konfrontacija s vlašću, kao i pokušaj njegovog pacifikovanja, drugi period obeležen je „kritičkim partnerstvom“ s vlašću. U po-

slednjem periodu, u kojem u vlasti više ne participira nijedan od članova Instituta, dolazi do izvesne distanciranosti od svakodnevne politike, ali ne i od kritičkog angažmana u novim okolnostima. Naprotiv. O kontinuitetu rada Instituta svedoči njegova intenzivna aktivnost i otvorenost za saradnju s međunarodnim naučnim institucijama, kao i dominantne teme istraživanja: društvene promene, mogućnosti i granice otpora, prevrednovanje institucija, ravnopravnost, egalitarnost i socijalna pravda, kritičko preispitivanje savremene istorije, itd.

134

INSTITUT DANAS

Istraživačke jedinice

U poslednjih deset godina Institut je, ulažući velike napore, radio na tome da se prevaziđu teškoće u njegovom radu koje su izolacija i promena načina rada devedesetih godina donele. Delom zbog nametanja sankcija, a delom zbog sve većeg angažmana saradnika Instituta u unutrašnjoj politici zemlje, s vremenom su kontakti s inostranim istraživačima i razmene iskustva i znanja bili svedeni na minimum. Redovnim organizovanjem međunarodnih konferencija, skupova i projekata, posetama vodećim svetskim univerzitetima i unapređivanjem mreže istraživačke saradnje Institut nije samo povratio nekadašnji nivo povezanosti i ugleda u inostranstvu, nego ga je i prevazišao i učinio Beograd značajnim mestom na mapi društveno-kritičke misli. Iako je neposredni politički angažman saradnika Instituta prethodnih decenija predstavljao adekvatan odgovor na urgentnost političke situacije, on je ujedno uticao i na smanjenje obima istraživačkog rada. Danas je Institut okrenut k tome da intenzivnim istraživačkim radom i teorijskim promišljanjem utemelji pozadinu mogućeg angažovanog, kolektivnog delanja i poboljša kapacitete kritičke javnosti, ne odstupajući pritom od glavnog cilja koji opstaje od formiranja Centra za filozofiju i društvenu teoriju: kritičkog pristupa društvenoj stvarnosti i teorijski utemeljenog angažmana. Ti ciljevi institucionalizovani su u osnovnoj strukturi Instituta, koji se sastoji iz dve grupe: Grupe za studije angažovanosti i Grupe za socijalnu ontologiju i praktičnu filozofiju.

Tekstovi o grupama preuzeti sa zvaničnog sajta Instituta za filozofiju i društvenu teoriju

1

Grupa za studije angažovanosti⁴¹

Promišljanje angažovanosti zahteva širok opseg tema i raznovrsne pristupe. Uzimajući u obzir pojmovno i istorijsko nasleđe ideje angažmana, Grupa za studije angažovanosti nastoji da pokrene različite teme, polazeći od sledećih *osnovnih pitanja*: kako nešto postaje angažman; kakvi su uslovi mogućnosti za razvoj delovanja koje se smatra angažovanim; kako se angažovanost artikuliše i kako se procenjuje, u skladu s kojim društvenim očekivanjima; kakvi su konteksti u kojima se angažovanost ispoljava i čime se oni uslovljeni; da li je angažovanost stanje ili proces; da li je intencionalna, varijabilna ili kontingentna i od čega to zavisi; u kojoj meri zahteva društvenost i u kojoj meri prihvata ili osporava njene norme?

U duhu multidisciplinarnosti i stalnog dijaloga, Grupa je posvećena razvoju kritičkog potencijala tema za koje veruje da imaju presudan značaj za mišljenje i delovanje u savremenom svetu. Te teme se prevashodno odnose na ona *društvena i politička kretanja u prostoru javnosti* koja teže aktivnoj promeni zatečenog stanja, kao i na *moć delovanja* pojedinaca i zajednica. U kontekstu (re)vizije mogućnosti i posledica društvenih promena, ključna su pitanja *delotvornosti angažmana, emancipacije, (granica) solidarnosti* i (karaktera) *otpora*. Razmatranje *društvenih pokreta*, kao mogućih prostora emancipacije, otpora i solidarnosti, ispostavilo se kao važno za razumevanje angažovanosti. No pored angažovane perspektive u pogledu društvenih promena, Grupa takođe razmatra istorijske i savremene okolnosti koje se isprečuju na njihovom putu, s uverenjem da takvo razumevanje može doprineti alternativnim oblicima savremenog delovanja i mišljenja.

Imajući na umu važnost *društvenog konteksta*, Grupa se u svom radu posvećuje temeljnom izučavanju uticaja objektivnih *društvenih činilaca* – strukture distribucije važnih resursa, materijalnih uslova života, klasne, etničke i verske pripadnosti, životne dobi itd. – na delatni potencijal pojedinaca i grupa. U takvoj vrsti problematizacije pitanja angažovanosti, jednako

se analiziraju istorijske i strukturne specifičnosti pojedinih društava i globalna kretanja pod kojima se pomenute determinante oblikuju. Grupa za studije angažovanosti razmatra i pitanja *roda*, telesnosti i seksualnosti, kao široko postavljene društveno-političke fenomene, koji se mogu genealoški tumačiti u sprezi s tim kako se formira(la) javnost (i privatnost), kako se razvijaju znanja o telu, kako se u političkom smislu definiše građanstvo, kao i kakvi su potencijali tela grupisanih u javnim prostorima.

Da bi se odredilo šta angažovanost jeste i u kojim se kontekstima pojavljuje, prilazi joj se iz perspektive *svakodnevnog iskustva*. Moć delovanja društvenih aktera/akterki neodvojiva je od strukture svakodnevnog iskustva koje je uslovljeno državnim, pravnim, institucionalnim aranžmanima, ali i kontingentnom činjenicom otelovljenosti u određenom polu, određenoj boji kože itd. Zbog toga je za razumevanje moći delovanja od presudne važnosti ispitivanje odnosa između *privatne i javne* sfere. Promišljanje privatnog i javnog, kao i pokušaj razgradnje te podele, u neposrednoj je vezi s razumevanjem moći delovanja građana/građanki, te uslova mogućnosti *građanstva*. Za studije angažovanosti ključno je pitanje širine i otvorenosti političke zajednice, kao i građanske komunalnosti.

Najzad, Grupa za studije angažovanosti posebnu pažnju posvećuje *javnoj ulozi teorije* i angažovanog prenosa znanja. Da li i na koji način društvena teorija generiše društvenu promenu, te kako se teorijsko znanje mobilise za proizvodnju javnih politika? Kakva je veza između angažovanog teorijskog i *javnog intelektualnog rada*? Da li se uspostavljanjem te veze narušava autonomija naučnika/naučnica, da li se dovode u pitanje fundamentalni principi naučnog rada? Da li je kritičko znanje ikada objektivno ili je uvek neophodno misliti o znanjima kao situiranim? Može li se povući paralela između ranijih i savremenih određenja angažovanih teoretičara, imajući u vidu promene u strukturi aktivizma, civilnog društva, ali i samog sistema proizvodnje, diseminacije i vrednovanja znanja?

2

Grupa za praktičnu filozofiju i socijalnu ontologiju⁴²

Rad Grupe uzima u obzir da se oblasti praktične filozofije i socijalne ontologije tiču nekih temeljnih filozofskih pitanja. Praktična filozofija izučava pitanje ljudske prakse i obuhvata pre svega područja etike, filozofije prava, političke filozofije, filozofije i sociologije tehnike. Praktična filozofija izvorno postavlja pitanje o karakteru i smislu svrsishodnog praktičnog, političkog i tehničkog delanja, a time i pitanje razgraničenja spram teoretskog mišljenja.

Noviji koncepti praktične filozofije bave se udelom prakse u teoriji i u žižu svojih razmatranja stavljaju odnos spoznaje i interesa, odnos spoznaje i pojedinačne ili kolektivne intencionalnosti, ali i desubjektivizovane oblike prakse. Pri tome se oblast refleksije prakse diferencira na pragmatične, hermeneutičke, transcendentnofilozofske, biopolitičke i druge pristupe, ali i na sve veći broj specijalizovanih pojedinačnih disciplina.

Status primenjene etike od posebnog je interesa za rad Grupe. Ona se čvrsto oslanja na opštu etiku, koja se deli na deskriptivnu, normativnu etiku i metaetiku. Za primenjenu etiku je pre svega značajna normativna opšta etika, jer se bavi racionalnim utemeljenjem formalnog moralnog načela i njegovom orijentacionom funkcijom u ljudskom životu. Primenjena etika reaguje na potrebu delanja u pogledu određenih alternativa delanja. S jedne strane, ona je sistematska primena normativno-etičkih načela na konkretne prostore delanja, dok se s druge odnosi na određena tematska područja (bioetika, medicinska etika, etika mira, etika tehnike i medija itd.) i potrebu za iznaženje odgovarajućih normativnih kataloga.

Aktivnosti Grupe posvećene su fenomenu namenskog etičkog uspostavljanja osnovnih pravila za određena tematska i akciona polja, specijalnih pravila za pojedinačne tipove slučajeva, kao i pojedinačnih pravila za pojedinačne slučajeve. Pri tome se vodi računa o tome da filozofska praksa shvaćena na ovaj način ima pre svega savetodavni karakter. Praktična

filozofija i filozofska praksa u prvom su redu mesta izrade koncepata primenjene etike, ali i mesta samoodređenja i samorefleksije, pri čemu se u određenoj situaciji nudi kako formalna tako i materijalna stručna kompetentnost.

Polazeći od te pretpostavke, od posebnog interesa su i filozofija tehnike i filozofija medija, odnosno pre svega njihovi aspekti koji se bave procenom posledica tehnike (*technology assessment*; *Technikfolgenabschätzung*) i medija, kao i etikom tehnike i etikom medija. Osim bavljenja pitanjima određenja pripadnosti tehničkog i medijski posredovanog delanja sferi delanja uopšte, odnosno određenjem tehničkoga i medijskoga kao takvog, ovde su od značaja i pitanja tehnike kao institucije, održivosti tehničkog razvoja, njegovog racionalnog oblikovanja i odnosa tehnike i društva, te uticaja medija na društvo i institucije.

Filozofsko savetovanje takođe je jedna od aktivnosti Grupe i naročito je interesantno ukoliko se tiče kolektivnih aktera i tzv. institucionalnog delanja: oni što delaju u okviru neke legitimne institucije ne snose odgovornost za svoje postupke u potpunosti i na isti način kao kada je reč o pojedinačnom delanju. Etičke smernice za institucionalno delanje sve se više donose u okviru tzv. etičkih komisija, koje treba da budu orijentisane na konsenzus i da društvu ponude racionalne argumente i moralno prihvatljiva rešenja.

Interesovanje Grupe za socijalnu ontologiju počiva na sve većem značaju institucionalnog delanja za praktičnu filozofiju, a jedno od centralnih pitanja socijalne ontologije tiče se upravo statusa kolektivnih aktera i kolektivne intencionalnosti. Socijalna ontologija se pre svega bavi proučavanjem suštine socijalnih činjenica, odnosno ontološkim statusom ljudskih interakcija i kolektivnih aktera. Ona postavlja pitanja o specifičnosti i potrebi uvođenja posebnih ontoloških kategorija za zahvatanje socijalne stvarnosti ili o socijalnoj modifikaciji nekih temeljnih kategorija (npr. uzročnosti). Ovde je, takođe, od centralnog značaja i pitanje ontološkog statusa socijalnih

normi i geneze njihovog važenja. Unutar socijalne ontologije ta pitanja razmatraju se u rasponu od ontološkog individualizma do ontološkog kolektivizma, odnosno od stava da individue sačinjavaju društvenu stvarnost do stava da socijalni entiteti stvarno postoje i da suštinski prevazilaze našu individualnu stvarnost.

U kontekstu razmatranja tih alternativa posebno se obraća pažnja na analizu iskaza koji se odnose na zajedničke radnje najmanje dva subjekta, tj. minimalnu zajedničku intencionalnost kao osnovnu formu zajedništva. Osim kolektivne intencionalnosti, za status socijalnih činjenica bitni su i funkcionalna raspodela i konstitutivna pravila, pre svega kada su u pitanju institucionalne činjenice kao poseban deo socijalnih činjenica.

U radu Grupe uzimaju se u obzir i fenomenološka razmatranja u pogledu socijalne ontologije, pre svega sistematski uvođenje u ovo polje problematike tzv. transcendentne intersubjektivnosti i problematike njenog odnosa spram transcendentne egologije. Reč je o utemeljenju intersubjektivnosti

na konstitutivnoj funkciji ekstramundane subjektivnosti transcendentalnog ega. Ovde je od centralnog značaja ontološki status Drugoga i pitanje da li on ipak prekoračuje granice primarne konstitutivne subjektivnosti, u smislu „svesti uopšte” ili „opšteg subjekta”, ili je bez ostatka uključen i obuhvaćen subjektivnom monadom.

Preuzeto sa sajta Instituta za filozofiju i društvenu teoriju

Regionalni naučni centar

U Novom Sadu je 2016. godine osnovan Regionalni naučni centar (RNC), kao ogranak Instituta za filozofiju i društvenu teoriju. Na taj način aktivnosti Instituta više nisu vezane samo za glavni grad. S nekoliko saradnika i vrlo skromnim sredstvima, RNC je realizovao više od petnaest zapaženih naučnih konferencija, tribina, okruglih stolova, predavanja, debata, seminara, radionica itd.

3

Godišnja nagrada „Miladin Životić“

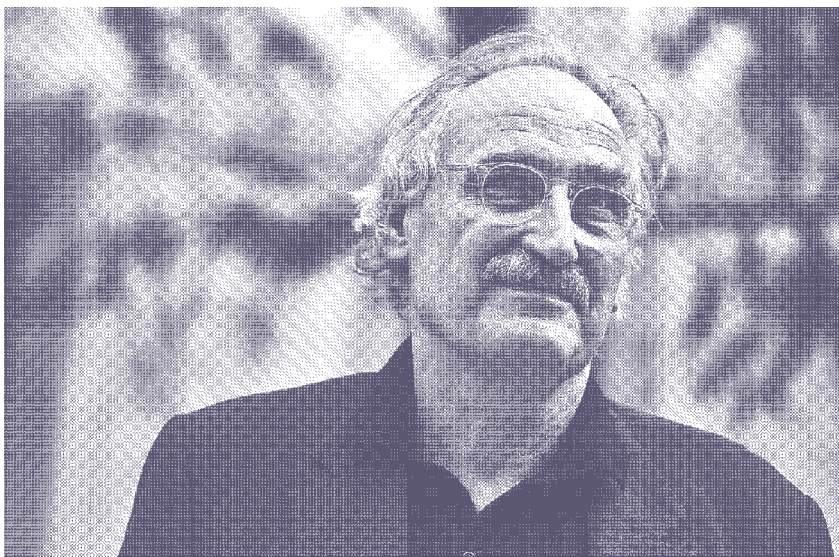
Sećajući se filozofa Miladina Životića, Institut za filozofiju i društvenu teoriju Univerziteta u Beogradu dodeljuje nagradu za kritički angažman vodećim teoretičarkama i teoretičarima čije delanje proizvodi značajne odjeke u društvenoj praksi.

Ova nagrada dodeljuje se izuzetnim pojedincima koji su uvek ispred drugih, koji streme napretku i promeni, podstaknuti hitnošću trenutka i željom da budu brži od snaga koje rastaču zajednice.

Miladin Životić (1930–1997), jedan od osnivača Instituta za filozofiju i društvenu teoriju i jedan od utemeljivača jugoslovenske *praxis* filozofije, takođe je bio i svojevrsan trkač na najduže staze. On nije bio samo supermaratonac, glasnik ili sportista jednog grada, već *hemerodromos*: celodnevni trkač čije veštine nadmašuju takmičarske i nadilaze pojam istorijskog uspeha. Legenda veli da je Filipid bio mrtav čitav sat pre nego što je stigao u Atinu, pozdravio njene građane i objavio njihovu pobedu.

Il était mort et il courait toujours: il courait mort (ou elle courait morte), /bio je mrtav i još je trčao: trčao je mrtav (ili je trčala mrtva)/ – svedočeći vlastitim angažmanom /que les morts agissent encore un peu de temps comme s'ils vivaient... un peu de temps, dix ans, cinquante ans peut-être, une période finie (Sartre)/ da mrtvi još neko vreme delaju kao da su živi... neko vreme, deset godina, možda pedeset godina, jedno ograničeno razdoblje!... ili čitavu jednu epohu. Uvek u ime života.

Preuzeto sa sajta Instituta za filozofiju i društvenu teoriju

JUDITH BUTLER (DODELA NAGRADE
"MILADIN ŽIVOTIĆ" 2018. GODINE
(RIJEKA)), @CRYSTALDELIC I HONET
(DOBITNIK NAGRADE "MILADIN ŽIVOTIĆ"
ZA 2019 GODINU)

Projekti, događaji i međunarodna saradnja

Zahvaljujući preduzimljivosti direktora i nekoliko istraživača Instituta osnovan je Centar za etiku, pravo i primenjenu filozofiju (CELAP), analitički centar čiji je cilj da omogući finansiranje programa Instituta putem instrumenata namenjenih isključivo nevladinom sektoru. Na taj način postala su dostupna sredstva iz više izvora, koja su pomogla održavanje velikih međunarodnih konferencija, ali i donela obimnije projekte u oblasti rodne ravnopravnosti. Institut je, kao ključna partnerska institucija u regionu jugoistočne Evrope, saradivao s Centrom za napredne studije jugoistočne Evrope Sveučilišta u Rijeci (CAS SEE) od njegovog osnivanja 2014. godine. U poslednjih nekoliko godina na Institutu za filozofiju i društvenu teoriju održan je veliki broj međunarodnih konferencija i ostvarena je saradnja s više svetski poznatih istraživačkih jedinica. Grupa za studije angažovanosti organizovala je, partnerski sa CAS SEE i CELAP, niz međunarodnih konferencija na sledeće teme: *Engaging Foucault* (2014), *Thinking Beyond Capitalism* (2015), *How to Act Together* (2015), *Social Justice: New Horizons, New Perspectives* (2016), *The Politics of Enmity: Can Nation Ever be Emancipatory* (2016), *Remembering the Holocaust: Holocaust and Philosophy* (2017), *Engagement for Social Change: Moving Beyond Resistance* (2018). Pored toga održane su i međunarodne konferencije *Why Still Education?* (2014) i *Shared Commitment in Crisis. Social Ontology, Engagement, and Politics* (2018). Takođe, u saradnji s CAS SEE održane su konferencije: *Playing by the Rules. Institutions in Action* (2016) i *Social Ontology Symposium* (2017).

Od 2017. započelo se s organizovanjem prvog godišnjeg seminara Instituta za filozofiju i društvenu teoriju *Nasilje i kritika*. U toku je drugi godišnji seminar *Angažman i dominacija*, a u planu je da se s tradicijom održavanja godišnjeg seminara nastavi u budućnosti.

Saradnici i saradnice Instituta angažovani su u nastavi na fakultetima društvenih nauka Univerziteta u Srbiji i regionu. Poseban napor ulaže se u uključivanje mladih i perspektivnih istraživača i istraživačica, dok se podstrek na dijalog sa širom naučnom zajednicom ostvaruje organizacijom skupova, radio-nica i predavanja.

Nacionalni projekti

2011–2019
Politike društvenog pamćenja i nacionalnog identiteta: regionalni i evropski kontekst

2011–2019
Etika i politike životne sredine: institucije, tehnike i norme pred izazovom promena prirodnog okruženja

2018–2019
Uzmi grad u svoje ruke: osnovi građanske participacije

2018
Žene – akterke promena u obrazovanju i nauci

2017
Mapiranje političkog pejzaža u Srbiji

2017
Rod u akademskom i političkom životu: usklađivanje porodičnog života i rane naučne karijere

2006–2010
Regionalni i evropski aspekti integrativnih procesa u Srbiji: civilizacijske pretpostavke, stvarnost i izgledi za budućnost

2006–2010
Prosvećenost u evropskom, regionalnom i nacionalnom kontekstu: istorija i savremenost

Međunarodni projekti

2018–2023
COST akcija 18114 – ENTAN – Evropska mreža za ne-teritorijalnu autonomiju

2019–2021
Kulture odbacivanja u Evropi

2018–2021
Aktivno građanstvo: promocija i unapređenje inovativnih demokratskih praksi na Zapadnom Balkanu

2016–2021
Neposlušna demokratija: komparativna analiza spornih politika na evropskoj poluperiferiji

2017–2018
Prevazići neprijateljstvo: menjanje srpsko-albanskih percepcija

Evropsko društveno istraživanje (ess)

2016
Angažujući refleksivnost, reflektujući angažman

2014–2016
Figura neprijatelja: (pre)osmišljavanje srpsko-albanskih odnosa

2006–2010
Spinning Out of Control: Rhetoric and Violent Conflict. Representations of 'Self' – 'Other' in the Yugoslav Successor States

Izdavačka delatnost

Izdavačka delatnost je neodvojivi i prepoznatljivi deo angažovanja Instituta za filozofiju i društvenu teoriju. Gotovo od njegovog osnivanja, ona se odvijala putem edicije *Fronesis*. U njoj su objavljivane reprezentativne stručne studije članova i saradnika Instituta. Nešto kasnije pokrenuta edicija *Disput* profilisana je tako da relevantne autorske članke okuplja u zbornike radova o savremenim filozofskim problemima i društvenim izazovima. U biblioteci *Conferentia* objavljuju se prilozi s međunarodnih naučnih skupova koje organizuje Institut i na taj način predstavljaju različite orijentacije koje produktivno tematizuju recentna teorijska i politička kretanja. Biblioteke *Pasaž* i *Minima* rezervisane su za izbor prevoda onih referentnih tekstova iz pojedinih oblasti društvenih i humanističkih nauka koji kardinalno manjkaju u domaćoj ponudi. Biblioteka *Zasluga* posvećena je značajnim teoretičarima sa našeg jezičkog prostora: uz njihove prigodne i neobjavljene tekstove, u knjigama ove biblioteke nalaze se prilozi komentatora i nastavljača koji nastoje da na što sveobuhvatniji način izlože učinak i uticaj zaslužnih autora.

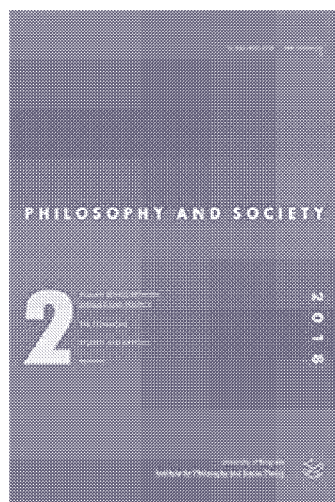
Edicija *O čemu govorimo kad govorimo o...* predstavlja niz nevelikih, „popularnih“, ali sadržajnih, brižljivo pripremljenih i bogato opremljenih publikacija reprezentacije domaćih naučnika, koji, svako problematizujući koncepte i koncepcije unutar svog polja ekspertize, nude štivo koje je makar jednako provokativno i inspirativno koliko i obrazloženo i informativno. Najzad, poslednja pokrenuta biblioteka *Prudentia* obilazi pun krug i nastavlja tradiciju posustale edicije *Fronesis*, obogaćujući akademsku scenu iscrpnim i neobičnim monografijama koje izlažu i iskušavaju savremena teorijska i društvena strujanja.

Nove edicije su u pripremi, a postojeće nastavljaju da postoje kao samostalno ili saizdavačko preduzeće, u sve bržem ritmu objavljujući sve brojnije publikacije.

Časopis Filozofija i društvo

U okviru izdavačke delatnosti Instituta za filozofiju i društvenu teoriju od 1987. godine nastavio je da izlazi časopis *Filozofija i društvo*, koji je s vremenom izrastao u časopis koji nije samo vodeći na regionalnoj sceni, već postaje prepoznatljiv u svetskim okvirima. Časopis pokriva glavna kretanja u savremenim teorijama, posebno ohrabrujući istraživanja na polju društveno-političkih problema i značaja koje društvene nauke i humanistika mogu imati u njihovom sagledavanju. Takođe, *Filozofija i društvo* redovno objavljuje radove vodećih svetskih autora, počevši od prvog broja, u kome su mesto imali Albreht Velmer i Ričard Bernstin, do danas, kada u njemu svoje članke objavljuju autori poput Džudit Batler, Žan-Lika Mariona, Haukea Brunkhorsta, Otrfida Hefea, Tomasa Skenlona, Rejmonda Gojsa i mnogih drugih.

Časopis je indeksiran na mnogih značajnim listama kao što su *ERIH plus* i *Web of Science* (ESCI list).

DIREKTORI

Preuzeto sa sajta Instituta za
filozofiju i društvenu teoriju

43

Nebojša Popov

1981–1982
v. d. direktora

Zagorka Golubović

1982
direktor

Dragoljub Mićunović

1982–1984
v. d. direktora
1984–1988
direktor

Vojislav Koštunica

1988–1990
v. d. direktora
1990–1991
direktor

Božidar Jakšić

1991–1995
direktor

Svetozar Stojanović

1995–2000
direktor

Mile Savić

2000–2003
direktor

Stjepan Gredelj

2003–2004
v. d. direktora
2004–2010
direktor

Petar Bojanić

2011
direktor

Vojislav Koštunica

Vršilac dužnosti upravnika Centra za filozofiju i društvenu teoriju bio je od 1988. do 1990. a direktor u periodu 1990–1991. Osamdesetih godina 20. veka angažovao se na zaštiti ljudskih prava. Bio je angažovan i u Odboru za odbranu slobode misli i izražavanja. Jedan je od osnivača Demokratske stranke 1989. godine. Demokratsku stranku Srbije osniva 1992. i postaje njen predsednik. Za prvog demokratskog predsednika SR Jugoslavije izabran 24. septembra 2000. porazivši u prvom krugu izbora Slobodana Miloševića. Na tom mestu ostao je do 2003. Predsednik Vlade Republike Srbije bio je od 2004. do 2007. i od 2007. do 2008. Povukao se s mesta predsednika Demokratske stranke Srbije i iz politike 2014. godine.

Bio je član redakcije i glavni i odgovorni urednik više pravnih i filozofskih časopisa: *Arhiv za pravne i društvene nauke*, *Filozofske studije*, *Filozofija i društvo* i *Teorija*. Član je Srpskog PEN centra.

KNJIGE

<i>Politički sistem kapitalizma i opozicija</i>	1977
<i>Samoupravno odlučivanje u društvenim delatnostima</i> (sa Ratkom Markovićem)	1978
<i>Stranački pluralizam ili monizam</i> (sa Kostom Čavoškim)	1983
<i>Ugrožena sloboda</i>	2002
<i>Odbrana Kosova</i>	2008
<i>Zašto Srbija, a ne Evropska unija</i>	2012

Božidar Jakšić

Upravnik Centra za filozofiju i društvenu teoriju bio je od 1991. do 1992. Od 11. februara 1992. postaje prvi direktor novoosnovanog Instituta za filozofiju i društvenu teoriju Univerziteta u Beogradu. Na tom mestu ostaje do 1995. godine.

Tokom devedesetih godina učestvovao u protestnim i antiratnim pokretima. Kao vid otpora tada dominantnom nacionalizmu, uz podršku Saveta Evrope, na ličnu inicijativu organizovao pet međunarodnih godišnjih skupova o interkulturalnosti (1994 — 1998), uz učešće stručnjaka iz svih novonastalih država bivše Jugoslavije, Evrope, SAD, Kanade, Japana i Australije. Bavi se istorijom ideja, kritičkom analizom savremenog društva i problemima Roma.

KNJIGE

<i>Historija i sociologija</i>	1976
<i>Svest socijalnog protesta</i>	1986
<i>Vreme revolucije?</i>	1989
<i>Balkanski paradoksi: ogledi o raspadu Jugoslavije</i>	2000
<i>Ljudi bez krova / Roofless People</i>	2002
<i>Mitarenje čudovišta</i>	2004
<i>Buka i bes: o pravu na kritičko mišljenje</i>	2005
<i>Milsova kritika društva organizovane neodgovornosti</i>	2007
<i>Praxis: mišljenje kao diverzija</i>	2012
<i>Smutna vremena</i>	2014
<i>Romi u Srbiji između nakovnja siromaštva i čekića diskriminacije</i>	2015

Mile Savić

(1957–2015)

KNJIGE

1993
Bitak i razumevanje: hermeneutika i ontologija u delu Martina Hajdegera do „Obrta“

1996
Izazov marginalnog: dometi kritike logocentrizma u sporu moderna–postmoderna

1999
Vanredno stanje

2004
Politika filozofskog diskursa: praktične implikacije postmoderne filozofije

Filozofija za IV razred gimnazije i stručnih škola (zajedno sa Vladimirom Cvetkovićem i Nenadom Cekićem, više izdanja)

Od 2001. do 2003. bio je direktor Instituta za filozofiju i društvenu teoriju, kao i glavni i odgovorni urednik časopisa *Filozofija i društvo*. Rođen je 1957. godine u Čelopeku kod Zvornika. Osnovnu školu i gimnaziju završio je u Zvorniku. Diplomirao je, magistrirao (1991) i doktorirao (1995) filozofiju na Filozofskom fakultetu u Beogradu. Do 1995. radio je kao profesor filozofije u Malom Zvorniku. Od 1995. do 2003. radio je u Institutu za filozofiju i društvenu teoriju Univerziteta u Beogradu. Od 2001. do 2003. bio je direktor Instituta za filozofiju i društvenu teoriju, kao i glavni i odgovorni urednik časopisa *Filozofija i društvo*. Od 2003. zaposlen je kao redovni profesor Učiteljskog fakulteta Univerziteta u Beogradu. Od 2012. godine bio je dekan Učiteljskog fakulteta u Beogradu. Bio je predsednik Srpskog filozofskog društva i predsednik Saveta Kruševačke filozofsko-književne škole, član Saveta Filozofske škole „Felix Romuliana“ u Zaječaru i član žirija Drugog programa Radio Beograda za knjigu godine iz oblasti estetike, teorije umetnosti i filozofije. Bio je i državni sekretar u Ministarstvu nauke i savetnik predsednika Vlade Vojislava Koštunice.

Preminuo je u Beogradu 5. januara 2015.

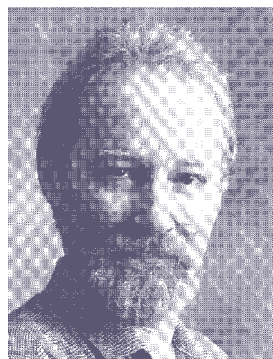
Stjepan Gredelj

(1953–2012)

Rođen je u Skoplju 1953. Diplomirao je (1978), magistrirao (1985) i doktorirao (1993) sociologiju na Filozofskom fakultetu u Beogradu. Radio je u Institutu za filozofiju i društvenu teoriju od 1982. do 2012. Za naučnog savetnika izabran 2002. Vršilac dužnosti direktora Instituta za filozofiju i društvenu teoriju bio je od 2003. do 2004. a direktor od 2004. do 2010. Bio je glavni urednik časopisa *Filozofija i društvo* (2003–2010), zamenik glavnog urednika (1984–1986, 1992–1994) i glavni urednik (1987–1988) *Sociološkog pregleda*. Bavio se i istraživanjem javnog mnjenja u agenciji „Argument“. Bio je član Saveta za borbu protiv korupcije.

U raznovrsnoj profesionalnoj karijeri treba izdvojiti stručnost u oblasti analize medija i sociologije politike, kao i u istraživanjima javnog mnjenja, političke kulture, promena u vrednosnom sistemu, položaju i ulozi sindikata.

Preminuo je u Beogradu 30. maja 2012.

KNJIGE

<i>S onu stranu ogledala</i>	1986
<i>Veliko spremanje radija</i>	1998
<i>Vodič ka kreativnoj komunikaciji</i> (sa Zdenkom Milivojević, Aleksandrom Pejatović i Draganom Ilić)	1997.
<i>Mediji u Srbiji: slobodni i oslobođeni</i> (sa Mirjanom Todorović)	2001.
<i>Uputstvo za upotrebu korupcije</i> (sa Zdenkom Milivojević, Milanom Nikolićem i Vesnom Krstić)	2002
<i>Profesija (i) korupcija</i> , (sa Zoranom Gavrilovićem i Natalijom Šolić)	2005.
<i>Razgovor sa Srbijom</i> (s Natašom Nastić)	2005.
<i>Profesija između korupcije i integriteta</i> (sa Zoranom Gavrilovićem)	2011.

Petar Bojanić

Rođen je 1964. godine. Diplomirao je i magistrirao na Univerzitetu u Beogradu, magistrirao i na Školi za napredna istraživanja u društvenim naukama (EHESS, Pariz) i doktorirao na Parizu 10 na temi „La guerre (dernière) et l’institution de la philosophie” ([Poslednji] Rat i institucija filozofije). Predavao je na Univerzitetu Kornel (SAD), Univerzitetu Aberdin (Velika Britanija) i na Beogradskom univerzitetu. Od 2011. godine direktor je Instituta za filozofiju i društvenu teoriju Univerziteta u Beogradu. Od 2009. godine direktor je i Centra za etiku, pravo i primenjenu filozofiju (CELAP), a od 2013. godine i Centra za napredne studije jugoistočne Evrope u Rijeci (CAS-SEE).

KNJIGE

- 1995
Prijatelj – Neprijatelj.
Carl Schmitt
i Jacques Derrida
- 2007
Nasilje. Figure suverenosti
- 2008
Provokacije. Provocatio:
vokativ, ius, revolucija
- 2009
Granica, znanje, žrtvovanje
- 2009
Homeopatije: horror
autotoxicus:
o nasilju i hipohondriji:
Kant, Hegel, Rosenzweig,
Levinas, Derrida
- 2012
Sila i oblici rata
- 2014
Violenza e messianismo
- 2016
O institucionalnom
delovanju

SPISAK ZAPOSLENIH NA INSTITUTU ZA FILOZOFIJU I DRUŠTVENU TEORIJU

A

Albahari, Biljana

B

Bašić, Goran

Berberović, Jelena

Bešlin, Milivoj

Birešev, Ana

Blagojević, Mirko

Bogdanovski, Mašan

Bojanić, Petar

Bojić, Ljubiša

Bošković, Dušan

Bulatović, Aleksandra

Bulatović, Jadranka

C

Cvejić, Igor

Cvetičanin, Neven

Cvetković, Vladimir

Ć

Ćeriman, Jelena

Ćipranić, Miloš

D

Delibašić, Balša

Dobrijević,

Aleksandar

Drezgić, Rada

DŽ

Džalto, Davor

Đ

Đerić, Gordana

Đinđić, Zoran

Đurić, Jelena

Đurđev, Tatjana

F

Fatić, Aleksandar

Fiket, Irena

G

Golubović, Zagorka

Grbić, Draško

Gredelj, Stjepan

I

Ivković, Marjan

J

Jakovljević, Goran

Jakšić, Božidar

Janković, Vladimir

Janković, Zoran

Jarić, Isidora

Jokić, Aleksandar

Jovanov, Rastko

Jovanović, Deana

K

Konjović, Marko

Koštunica, Vojislav

Krstić, Predrag

Krtolica, Igor

L

Lazić, Aleksandra

Lolić, Marinko

Losoncz, Mark

M

Mandić, Nebojša

Matković, Aleksandar

1992 – 2019.

Mićunović, Natalija

Mijić, Jelena

Milidrag, Predrag

Milislavljević, Vladimir

Mladenović, Ivan

Mlađan, Mrđan

Mojsić, Sofija

N

Nastić Todorov,

Nataša

Nedeljkov Srbinoski,

Zorica

Nikitović, Aleksandar

Nikolić, Olga

Nikolić, Sara

O

Obrenović, Zoran

P

Pavićević, Đorđe

Pavlović, Aleksandar

Pešić, Vesna

Petrović Trifunović,

Tamara

Popov, Nebojša

Pudar Draško, Gazela

Prodanović, Srđan

R

Radenović, Ljiljana

Radinković, Željko

Radojičić, Mirjana

Radovanović, Bojana

Rakić, Dragana

Rakić, Vojin

Rácz, Krisztina

S

Savić, Mile

Sekelj, Laslo

Simović, Slobodan

Sládeček, Michal

Spasić, Ivana

Stojanović, Andrija

Stojanović, Svetozar

Stupar, Milorad

Subotić, Milan

T

Tadić, Ljubomir

Trajković, Đurđa

Trifunović, Milica

U

Urošević, Milan

V

Vasiljević, Jelena

Velinov, Marija

Vujačić, Veljko

Vukomanović, Milan

Z

Zaharijević, Adriana

Ž

Živković, Mark

VIŠEGODIŠNJI NACIONALNI PROJEKTI

158

1981. – 2001.

PROJEKTI CENTRA ZA FILOZOFIJU I DRUŠTVENU TEORIJU

1981–1985.

Aktuelni problemi savremene filozofije i društvene teorije

Filozofija i društvene nauke (Mihailo Marković)¹

Marksizam i savremena filozofija (Miladin Životić)

Filozofija prava (Ljubomir Tadić)

Uporedno istraživanje različitih koncepcija socijalizma (Zagorka Golubović i Svetozar Stojanović)

Industrijalizacija i emancipacija (Nebojša Popov)

Socijalne ideje u Srbiji 19. veka (Dragoljub Mićunović)

1986–1990.

Problem racionalnosti u savremenoj filozofiji i teoriji društva

(Ljubomir Tadić)

Problem emancipacije u savremenoj filozofiji (Miladin Životić)

Socijalna filozofija i sociologija (Dragoljub Mićunović)

Mogućnosti humanizacije rada i ekonomske demokratije u uslovima moderne tehnologije
(Nebojša Popov)

Razvitak srpske liberalne političke misli u kontekstu evropskog liberalizma
(Vojslav Koštunica)

Uporedno proučavanje koncepcija socijalizma od realnog socijalizma do evrokomunizma i evrosocijalizma
(Zagorka Golubović)

Institucije – država i samoupravljanje
(Laslo Sekelj)

Jezik i racionalnost
(Ljubomir Tadić)

1991-1995.

Društvene promene u Jugoslaviji na prelazu vekova
(Svetozar Stojanović i Božidar Jakšić)

PROJEKTNI CIKLUS 1991-1995. GODINE ZAPOET JE NA CFDT,
A NASTAVLJEN NA IFDT

PROJEKTI INSTITUTA ZA FILOZOFIJU I DRUŠTVENU TEORIJU

Problemi individualnog i kolektivnog identiteta u postkomunizmu
(rukovodilac Božidar Jakšić)

1996-2000.

Mogućnosti primene modernih filozofsko-političkih paradigmi na procese društvene transformacije u Srbiji/Jugoslaviji

2000-2006.

Društvenorazvojne mogućnosti Srbije/Jugoslavije u evropskim i svetskim procesima

Prosećenost u evropskom, regionalnom i nacionalnom kontekstu: istorija i savremenost
(M. Subotić, Gordana Đerić)

2006-2010.

Regionalni i evropski aspekti integrativnih procesa u Srbiji: civilizacijske pretpostavke, stvarnost i izgledi za budućnost

(Stjepan Gredelj)

2011.

Politike društvenog pamćenja i nacionalnog identiteta: regionalni i evropski kontekst

(Gordana Đerić i Aleksandar Fatić)

Etika i politike životne sredine: institucije, tehnike i norme pred izazovom promena prirodnog okruženja

(Petar Bojanić)

1981–1985.

Realizacija projekata za prvo petogodište povezana je sa konstituisanjem Centra za filozofiju i društvenu teoriju, tačnije izdvajanjem sedam naučnih radnika, dotad zaposlenih u Centru za sociološka istraživanja IDN, u posebnu naučnoistraživačku jedinicu u okviru pomenutog Instituta. Osnivači CFDT IDN su bili: prof. dr Mihailo Marković, prof. dr Ljubomir Tadić, prof. dr Zagorka Golubović, prof. dr Svetozar Stojanović, prof. dr Miladin Životić, prof. dr Dragoljub Mićunović i dr Nebojša Popov.

Naučno veće CSI IDN prethodno je usvojilo nacрте šest predloženih projektnih tema, povezanih u jedinstvenu celinu pod naslovom „Aktuelni problemi savremene filozofije i društvene teorije“. Nakon konstituisanja Centra za filozofiju i društvenu teoriju, Naučno veće Centra takođe je usvojilo pomenuti projekat. Međutim, odlukom Radne grupe Republičke zajednice nauke Srbije, makroprojekat je podeljen u tri odvojena projekta: 1. „Aktuelni problemi savremene filozofije i društvene teorije“ (sa četiri potprojekta), 2. „Socijalne ideje u Srbiji XIX veka“ i 3. „Industrijalizacija i emancipacija“.

PROJEKAT „AKTUELNI PROBLEMI SAVREMENE FILOZOFIJE I DRUŠTVENE TEORIJE“

Potprojekat: „Filozofija i društvene nauke“

rukovodilac prof. dr Mihailo Marković

Prvi deo istraživanja predstavlja uporednu analizu tri osnovna teorijska i metodološka pristupa filozofiji društvenih nauka. Prvi je analitičko-empirijski, koji preovlađuje u anglosaksonskom svetu i oslanja se na tradiciju Hjumovog empirizma, Kontovog

pozitivizma, filozofske analize Rasela i Vitgenštajna i savremene analitičke filozofije. Drugi je fenomenološko-hermeneutički, koji vodi poreklo od Diltajeve filozofije života, Huserlove, Šelerove i Hajdegerove fenomenologije, sve do hermeneutike Gadamera i Apela, koju je u oblasti društvenih nauka najsistematičnije razvio Alfred Šic. Napokon, treći je kritičko-dijalektički, koji se temelji na Hegelovoj filozofiji i Marksovoj društvenoj teoriji, a naročito je razvijen kod Marksovih sledbenika – od Labriole, Lenjina i Roze Luksemburg, do Gramšija, Korša, Lukača, Frankfurtskog kruga i jugoslovenske škole „Praxis“-marksizma.

Potprojekat: „Marksizam i savremena filozofija“

rukovodilac prof. dr Miladin Životić

Rad na potprojektu bio je posvećen istraživanju osnovnih tokova razvoja filozofije u 20. veku. Akcenat je bio stavljen na proučavanje razvoja marksizma i na uzajamne uticaje različitih grana u okviru marksističke filozofije i savremene „građanske“ filozofije. Istraživanjem su bile obuhvaćene tri osnovne teme. Ispitivanje odnosa marksizma i boljševizma. Sistematsko istraživanje ovog odnosa imalo je višestruki značaj, pošto je kritika boljševizma postala konjunktorna tema savremene filozofije, često impregnirana vrlo konkretnim ideološkim interesima.

Izučavanje osnovnih tokova savremene filozofije (fenomenologije, strukturalizma, hermeneutike itd.) i njihovo kritičko preispitivanje sa stanovišta marksizma.

Formulisanje i artikulisanje ideje socijalističkog humanizma i propitivanje mesta ovakve koncepcije u razmatranju problema savremenog sveta, pre svega problema racionalizacije i emancipacije.

Potprojekat: „Filozofija prava“

rukovodilac prof. dr Ljubomir Tadić

Cilj istraživanja bio je da se razvika ideja i teorija o legitimnosti državne vlasti istorijski situira i da se pokaže kako su heterogene ideje i teorije kroz istoriju bile prilagođavane heterogenim formama državne organizacije, koje su se odevale u različite forme prava, morala, pa i religije. S druge strane, analiza koja je uključivala i ispitivanje etimologije koncepta „legitimnosti“ trebalo je da utvrdi društveno-istorijsku pozadinu određenih oblika državne organizacije, budući da su ovi oblici metodski veoma relevantni za istraživanje problema legitimnosti u celini.

Potprojekat: „Uporedno istraživanje različitih koncepcija socijalizma“

rukovodioci prof. dr Zagorka Golubović i
prof. dr Svetozar Stojanović

Potprojekat se bavio uporednim proučavanjem osnovnih koncepcija socijalizma sa stanovišta fundamentalne razlike između filozofske i naučne teorije, s jedne strane, i ideologije (u Marksovom smislu „iskrivljene svesti“), s druge. Analiza nije bila svedena samo na teorijske aspekte ove razlike, već je obuhvatila i izvesne aspekte društvene prakse u različitim socijalističkim zemljama. Ciljevi ove uporedne analize bili su da se uspostavi jasna distinkcija između postojećih, po pretpostavci ipak delimično različitih koncepcija socijalističkog razvoja u pojedinim zemljama, te da se utvrdi društveno-kulturno poreklo uočenih razlika. S druge strane, između različitih socijalističkih zemalja postoje i sličnosti, odnosno srodni izvorni principi njihove društveno-političke konstitucije i istraživanje se delom bavilo utemeljenjem tih zajedničkih principa. Napokon, globalni cilj istraživanja bio je da se utvrdi u kojoj meri postojeće koncepcije socijalizma korespondiraju s Marksovom idejom socijalizma, a na kojim tačkama se razilaze s tom koncepcijom, pod uticajem specifičnih društveno-kulturnih faktora, odnosno opštijih društveno-istorijskih uslova društvenih promena i, ne i na poslednjem mestu, pod dejstvom socijalističkih ideja, alternativnih u odnosu na Marksovu koncepciju.

PROJEKAT „INDUSTRIJALIZACIJA I EMANCIPACIJA“

rukovodilac dr Nebojša Popov

Osnovna polazna pretpostavka istraživanja na projektu jeste da je industrijalizacija jedno od najmoćnijih sredstava čovekovog oslobađanja od zavisnosti otuđenim prirodnim i društvenim silama jedino ukoliko su projekti čovekovog oslobađanja, u smislu uvećavanja društvenog bogatstva i razvoja kulture, praćeni simultanim rastom institucionalnih garantija ljudskih sloboda i građanskih prava, uključujući i delovanje emancipatorskih društvenih pokreta.

Iskustvena zasnovanost socijalističkih projekata čovekovog oslobađanja ispitivana je analizom nastajanja građanskog društva i njegove dinamike, osobito izražene u društvenim sukobima. U tim sukobima sadržana je ne samo „kapitalistička“ već i „socijalistička“ logika (odnosno, kako ju je

nazvala Agneš Heler, „druga logika“ građanskog društva). Socijalistički projekti čovekovog oslobađanja posmatrani su kao alternativa kapitalizmu, uz uvažavanje činjenice da je kapitalizam dominantan svetski sistem društvene reprodukcije, koji je uspevao da prevaziđe duboke strukturalne krize u koje je zapadao. Posebno su ispitivani izgledi socijalizma u „malih naroda“, s obzirom na uticaj glavnih kulturnih, privrednih, političkih i društvenih procesa u relevantnom (i dominantnom) okruženju, Evropi i svetu, kao i prelomnih događaja koji iz njih proiđahu (svetski ratovi, pre svega). Naravno, kapitalizam i socijalizam nisu posmatrani kao teritorijalizovani entiteti, već kao globalno postojeći – i divergentni – socijalni i politički sistemi.

U tim relacijama, posebno je ispitivan uticaj različitih ideologija, klasnih i nacionalnih, na formiranje i ishode emancipatorskih ideja i pokreta.

PROJEKAT „SOCIJALNE IDEJE U SRBIJI 19. VEKA“

rukovodilac prof. dr Dragoljub Mićunović

Budući da ne postoji sistematska istorija socijalne misli u Srbiji tokom prošlog veka, najveći deo istraživanja morao se sretati s teškoćama prvih pokušaja. Većina pokreta i ličnosti koje su obeležile ovu dosta široku oblast intelektualnog angažovanja nisu ostale nezabeležene u našoj filozofskoj i društvenoj misli, ali su dosad uglavnom bili proučavani fragmentarno i, po pravilu, nedovoljno kritički. Stoga je osnovna zamisao bila da se istraže i sistematizuju (u meri u kojoj je to ostvarljivo) sve relevantne socijalne ideje, koje su se u Srbiji javljale u periodu od gotovo jednog veka – od Prvog srpskog ustanka do Prvog svetskog rata. Pošto se ove ideje uglavnom nisu pojavljivale u formi gotovih, sistematskih filozofskih ili političkih spisa, njihovo istraživanje mnogo je više podrazumevalo case study različitih vrsta programa, sporova i intelektualnih sučeljavanja povodom tih programa, kao političkih borbi i pokreta koji su oko njih bili koncentrisani. Socijalne ideje morale su biti otkrivane i analizirane u miljeu državno-pravnih napora prvog ustaničkog sovjeta, u književnojezičkim borbama Vuka Karadžića, ustavnim borbama, nacionalnooslobodilačkim programima omladine, kao i u prvim liberalnim spisima, odnosno u prvim socijalističkim kritikama srbijanskog društva 19 veka.

Zadatak koji je sebi postavio ovaj istraživački projekat ostvaren je u onom obimu koji je bio planiran. Istina, u nekim oblastima, kao što je socijalna literatura, početne hipoteze prevazilazile su domen ostvarenog, no tokom istraživanja

se pokazalo da je „politička“ književnost bila mnogo više nacionalna nego socijalna, što je uticalo na domete i razvijenost određenih socijalnih ideja, odnosno na procene njihove potencijalne recepcije u jednom „podrazvijenom“ i zakasnelom građanskom društvu, dosta udaljenom od inicijalnih centara tada aktuelnih modernizacijskih procesa.

1986–1990.

Dve osnovne karakteristike u radu CFDT u ovom istraživačkom periodu (tokom kojeg je Centar prerastao u samostalni institut) bile su, s jedne strane, nastojanje da se održi kontinuitet i produbljanje osnovnih istraživačkih interesovanja iz prethodnog petogodišta i, s druge strane, aktuelnost istraživačke prakse, koja se sve više okretala konkretnim procesima i problemima u okviru globalnog društva u kojem Institut postoji i deluje – jugoslovenskog društva.

Prva karakteristika uslovlja je znatno razuđeniji i specifikovaniji tematski registar koji je, ipak, u osnovi sledio linije istraživačkih ciljeva, ostvarivanih u trima projektima iz prethodnog petogodišta. Prva od tih linija bavila se problemima socijalne filozofije i socijalne teorije, druga je usmerena na aspekte modernizacije, osobito u okviru socijalističkih društvenih projekata, i treća na produbljena socioistorijska proučavanja socijalnog i političkog nasleđa Srbije tokom 19. veka. Napokon, kao relativno novo područje otvoreno je istraživanje kriznih procesa u savremenom jugoslovenskom društvu, kako krize sistema tako i institucionalnog modela, odnosno krize legitimiteta.

PROJEKAT „PROBLEM RACIONALNOSTI U SAVREMENOJ FILOZOFIJI I TEORIJI DRUŠTVA“

rukovodilac prof. dr Ljubomir Tadić

U okviru istraživanja koncepta racionalnosti i racionalnog delanja u savremenoj filozofiji (od Vebera, preko Frankfurtske škole do Habermasa) posebno mesto posvećeno je onome što je u Habermasovoj teoriji određeno kao komunikativno delanje. Kritički je rasvetljen razvoj moderne racionalnosti, kao i odnos modernog i tradicionalnog pojma racionalnosti. Kako se komunikativno delovanje može izjednačiti s političkim delanjem, tj. simboličkom „posredovanom komunikacijom“, to domen simboličkog postaje ono dominantno polje u okviru kojeg se

sagledavaju forme konstituisanja zajedničkog života i njihovog samorazumevanja. Tematizacija sfere političkog u kontekstu kritičke teorije društva ukazuje na protivrečan karakter moderne racionalnosti koja u sebe uključuje metafiziku porobljavanja, kao i teoriju emancipacije.

PROJEKAT „PROBLEM EMANCIPACIJE U SAVREMENOJ FILOZOFIJI“

rukovodilac prof. dr Miladin Životić

Projekat je bio zamišljen tako da omogući razumevanje kretanja u savremenoj filozofiji i društvenoj teoriji, s naročitim naglaskom na ispitivanje stanja marksističke teorije i socijalističke prakse. Rezultati rada organizovani su tako da svi ovi momenti budu podjednako zastupljeni. Tekstovi o modèrni i postmodèrni, kao i o solipsizmu, pružaju teorijski okvir za razumevanje dekonstrukcije filozofije subjektivnosti, pa tako i okvir za postavljanje pitanja o mogućnosti rekonstruisanja marksističke teorije emancipacije, socijalne i političke revolucije, kao i marksističkog revizionizma.

PROJEKAT „SOCIJALNA FILOZOFIJA I SOCIOLOGIJA“

rukovodilac prof. dr Dragoljub Mićunović

Osnovni cilj rada na projektu bio je utvrđivanje odnosa ove dve discipline, što je preduslov za razumevanje prirode društvene teorije. Projekat se bavio utvrđivanjem predmeta ovih dveju disciplina, njihovog istorijskog i aktuelnog odnosa, kao disciplina koje su predmetno bliske, ali metodski različite i, ponekad, suprotstavljene. Ta metodska suprotstavljenost i isključivost udaljila je ove dve discipline do nivoa razdvojenosti, što se pokazalo kao jedan od ključnih problema za utemeljenje moderne društvene teorije. Česte krize sociološke teorije ne mogu se razumeti bez osvetljavanja porekla filozofskih i metodoloških problema sa kojima se suočava proučavanje društva.

PROJEKAT „MOGUĆNOSTI HUMANIZACIJE RADA I EKONOMSKE DEMOKRATIJE U USLOVIMA MODERNE TEHNOLOGIJE”

rukovodilac dr Nebojša Popov

Glavno težište rada na projektu bilo je proučavanje opštih uslova humanizacije rada i ekonomske demokratije u sistemima „realnog socijalizma”. Kritičko ispitivanje „političkog društva” i autoritarne države ispostavilo se kao suštinski uslov spoznaje mogućnosti humanizacije rada i uspostavljanja elementarnih oblika parlamentarne demokratije kao povoljnog okvira za kvalitativne inovacije. Kvalitativne inovacije, kako su pokazali rezultati istraživanja, ogledaju se u revitalizaciji ljudskih prava i građanskih sloboda, autonomiji „civilnog društva” i demokratizaciji države. Na tim načelima započeo je, upravo u ovom istraživačkom razdoblju, proces „velike transformacije” društava „realnog socijalizma”, pa je stoga sasvim razumljivo da je istraživački tim najveću pažnju posvetio upravo tom procesu.

PROJEKAT „RAZVITAK SRPSKE LIBERALNE POLITIČKE MISLI U KONTEKSTU EVROPSKOG LIBERALIZMA”

rukovodilac dr Vojislav Koštunica

Teorijski okvir istraživanja predstavljaju radovi o pravima i slobodama kao centralnoj temi evropske liberalne misli. Recepciji liberalizma u Srbiji 19. veka posvećene su studije o odnosu liberalizma prema rivalskim političkim projektima (socijalizam, anarhizam, konzervativizam), prisutnim u Srbiji od početka njene moderne državnosti. Pored proučavanja tokova liberalne misli u Srbiji posle Prvog svetskog rata, težište istraživanja stavljeno je na period zatiranja liberalizma u „socijalističkoj epohi”, a radovima o liberalnom shvatanju federacije i revitalizaciji liberalnih ideja u krizi „realnog socijalizma” (koncepti „civilnog društva”, pokreti za ljudska prava) zatvoren je tematski krug ovog istraživanja.

PROJEKAT „UPOREDNO PROUČAVANJE KONCEPCIJA SOCIJALIZMA OD REALNOG SOCIJALIZMA DO EVROKOMUNIZMA I EVROSOCIJALIZMA“

rukovodilac prof. dr Zagorka Golubović

Osnovni predmet istraživanja bio je praćenje procesa rastakanja teorije/ideologije i prakse „realnog socijalizma“, ali i procesa rastuće krize alternativnih evropskih koncepcija socijalističke emancipacije društva – evrokomunizma i evrosocijalizma. Osobenu okolnost rada na ovom projektu predstavljala je činjenica da su se sve ubrzanije promene društava „realnog socijalizma“ odvijale istraživačima praktično „pred očima“, te su se ovi događaji mogli pratiti u njihovom „spontanom“ toku. To je uslovljavalo ne samo promene u istraživačkoj metodologiji, od one manje-više sintetičke ka onoj neposrednije analitičkoj, već i prilagođavanje tematskog registra istraživanja sve bržoj dinamici transformacije njegovog osnovnog predmeta.

PROJEKAT „INSTITUCIJE – DRŽAVA I SAMOUPRAVLJANJE“

rukovodilac dr Laslo Sekelj

Istraživanje u sklopu ovog projekta bilo je u celini posvećeno proučavanju jugoslovenskog društva u krizi, kroz kompleksan set istraživačkih tema posvećenih nacionalnom pitanju u Jugoslaviji, federativnom (odnosno konfederativnom) državnom uređenju, karakteru političkog sistema, pretpostavkama preobražaja jednostranačkog monopola vlasti u višestranački parlamentarni sistem s odgovornom vladom i jakom opozicijom. Akcentat istraživanja bio je na kritičkom razmatranju teorije i prakse „realnog socijalizma“, naročito njegove institucionalne osnove, s posebnim osvrtom na institucionalni model jugoslovenskog sistema – „realno samoupravljanje“.

U ovom istraživačkom periodu delatnost Instituta za filozofiju i društvenu teoriju bila je koncentrisana oko dva istraživačka projekta, „Jezik i racionalnost“ i „Društvene promene u Jugoslaviji na prelazu vekova“.

1991-1995.

PROJEKAT „JEZIK I RACIONALNOST“

rukovodilac prof. dr Ljubomir Tadić

Ovaj kompleksni projekat bavio se istraživanjem triju aspekta odnosa jezičke teorije i prakse. Prvi aspekt se bavio ispitivanjem racionalnosti inherentne datim tipovima jezika i naracije, pri čemu je akcenat stavljen na proučavanje problema retorike, kako istorijski tako i u svetlu dostignuća filozofije jezika i lingvistike. Posebna pažnja posvećena je pojmovima topike i argumentacije, preko kojih se problematika jezika unosi u oblast istraživanja socijalne i političke filozofije. Druga tematska celina posvećena je istraživanju posledica „jezičkog zaokreta“ u savremenoj filozofiji i problemima argumentacije i komunikacije, konstitutivnog značenja jezika, komunikativne zajednice i hermeneutike, koja razgrađuje sve oblike centrizma u istoriji filozofije. Razmatrane su i granice spora modern-postmodern u svetlu kritike logocentričkog diskursa koji obeležava zapadnu metafizičku tradiciju. Napokon, treći aspekt je bilo istraživanje različitih diskurzivnih formacija (ideja, argumenata, kategorija) u konkretnom društvenom kontekstu. Težište rada stavljeno je na istraživanje jezika politike, odnosno „toposa i struktura političkog diskursa“ u burnim promenama našeg društva i drugih društava u postsocijalističkoj tranziciji.

1996-2000.

PROJEKAT „DRUŠTVENE PROMENE U JUGOSLAVIJI NA PRELAZU VEKOVA“

rukovodioci prof. dr Svetozar Stojanović i
dr Božidar Jakšić

Ovaj projekat je na paradigmatički način pokazao koliko su nezahvalne bilo kakve prognostičke projekcije dugog trajanja u društvenim naukama. Započet kao intelektualni odgovor na izazove nastupajuće tranzicije društva prema postsocijalizmu, demokratskom otvaranju i institucionalno-političkoj transformaciji jednog društvenog sistema koji je dugo godina patio od hroničnog sindroma kriznih procesa (krize legitimacije, ekonomske neefikasnosti, institucionalne paralize i rastućih društvenih konflikata), projekat je u hodu morao biti transformisan u zaokruživanje uvida u strukturne i dinamičke aspekte „razvoja unazad“ jugoslovenskog društva, sve do njegove tragične dezintegracije u krvavom građanskom ratu. Rad na sve tri osnovne tematske celine (a) „Transformacija jugoslovenskog društva i društvenih sistema Istočne Evrope“,

(b) „Društveni pokreti i društvene promene“ i (c) „Demokratski procesi u višenacionalnim državama“, uspešno je preusmeren na nove, neočekivane i dramatične tokove društvenih promena i na propitivanje njihovih uzroka, tokova i mogućih budućih tendencija.

PROJEKAT „PROBLEMI INDIVIDUALNOG I KOLEKTIVNOG IDENTITETA U POSTKOMUNIZMU“

rukovodilac dr Božidar Jakšić

Poslednju deceniju XX veka obeležavaju radikalne i dalekosežne društvene promene čije objašnjenje i razumevanje predstavljaju izazov za filozofiju, antropologiju i socijalnu teoriju. Raspad društvenog sistema „realnog socijalizma“ i njegovih federalnih državnih formi – to su teme koje su u samom fokusu teorijskog interesovanja socijalne teorije širom sveta. U ovom opštem tematskom okviru, „jugoslovenski slučaj“ ima posebno mesto – razumljivo je da zadatak objašnjenja dramatičnog raspada Jugoslavije i razumevanja rata na njenom tlu predstavlja dodatni izazov za našu društvenu teoriju. Ali pored tematizacije nedavne prošlosti, pred društvenu teoriju postavlja se važniji zadatak izgradnje teorijsko-konceptualnog okvira koji će omogućiti razumevanje tekuće i buduće transformacije postkomunističkih društava. Priroda ovih društava, njihova socijalno-ekonomska stratifikacija, mogućnosti i pravci njihovog ekonomskog i tehnološkog razvoja, izgradnja novog političkog sistema, postkomunističke ideologije i odnos tih društava prema međunarodnom okruženju – samo su neka od otvorenih pitanja na koja socijalna teorija, ako pretenduje na savremenost, mora potražiti zadovoljavajuće odgovore.

2000-2006.

PROJEKAT „MOGUĆNOSTI PRIMENE MODERNIH FILOZOFSKO-POLITIČKIH PARADIGMI NA PROCES DRUŠTVENE TRANSFORMACIJE U SRBIJI/ JUGOSLAVIJI“

rukovodilac dr Mile Savić

Predmet istraživanja predstavlja mogućnost primene modernih filozofsko-političkih paradigmi, kao što su liberalna, radikalna i konzervativna, na proces društvene transformacije u Srbiji/SRJ. Za razliku od istraživanja koja se odnose samo na uopšteno predstavljanje teorija, ovaj projekt tiče se:

2000-2006.

- primenljivosti pomenutih paradigmi na tumačenje unutrašnje transformacije društva i njihovog uticaja na političke orijentacije u Srbiji/SRJ;
- primene ispitivanja političkih, tehnoloških, ekoloških, kulturnih, pravnih i antropoloških posledica globalizacije na društvo u Srbiji/SRJ;
- mogućnosti njihove primene za formulisanje strategije održivog razvoja Srbije/Jugoslavije.

PROJEKAT „DRUŠTVENORAZVOJNE MOGUĆNOSTI SRBIJE/JUGOSLAVIJE U EVROPSKIM I SVETSKIM PROCESIMA”

rukovodilac dr. Božidar Jakšić

Polazeći od saznanja da se naša zemlja nalazi na prekretnici između razaranja, nazadovanja i izolacije, s jedne strane, odnosno obnove, razvoja i uključivanja u globalne svetske i evropske procese, s druge strane, bilo je neophodno sistematski istražiti sledeća pitanja:

- kakva su razvojna iskustva i saznanja Srbije iz prethodne tri Jugoslavije;
- šta su polazišta i ko su bili glavni činioci i nosioci promena, odnosno akteri otpora promenama u dijahronoj i sinhronoj ravni;
- koje su razvojne prednosti a šta su ograničenja, odnosno koji su raspoloživi i dostupni putevi i oblici saradnje s bližim i širim okruženjem u okviru procesa jugoistočnoevropskih integracija, preoblikovanja buduće Evrope i sveta.

PROJEKAT „PROSVEĆENOST U EVROPSKOM, REGIONALNOM I NACIONALNOM KONTEKSTU: ISTORIJA I SAVREMENOST”

Rukovodilac dr Milan Subotić, dr Gordana Đerić

Neposredni podsticaj za izbor i formulisanje ove istraživačke teme predstavlja činjenica da u kulturnoj, naučnoj i političkoj javnosti ne postoji konsenzus kako o smislu i ulozi prosvetiteljske epohe u prošlosti, tako ni o značaju vrednosti prosveteljenosti za savremenost i budućnost. I „prosvetiteljstvo”, kao vremenski ograničen segment nacionalne tradicije, i vrednosti „prosveteljenosti” koje imaju trajniji, dijahroni status, danas su upitni i podložni kritičkoj revalorizaciji u širokom

rasponu od radikalnog odbacivanja do odbrane i isticanja neophodnosti njihovog daljeg razvijanja i doslednog afirmisanja. Problematični status prosvetiteljske tradicije i ideala prosvetćenosti nije samo lokalna, nacionalna specifičnost, niti je ona ograničena isključivo na savremene filozofske, idejno-političke i kulturne sporove. Naprotiv, od samog istorijskog nastanka prosvetiteljstva može se pratiti snažna kritička, antiprosvetiteljska tradicija, u okviru koje su na različite načine osporavane osnovne programske vrednosti i ideali prosvetćenosti – razum, sloboda i napredak. Imajući to u vidu, možemo tvrditi da sukob prosvetiteljske i antiprosvetiteljske tradicije predstavlja jedan od osnovnih sadržaja dvovekovnog razvoja evropskog mišljenja, te stoga i jedan od centralnih predmeta istraživanja istorije filozofskih i političkih ideja.

PROJEKAT „REGIONALNI I EVROPSKI ASPEKTI INTEGRATIVNIH PROCESA U SRBIJI: CIVILIZACIJSKE PRETPOSTAVKE, STVARNOST I IZGLEDI ZA BUDUĆNOST“

rukovodilac dr Stjepan Gredelj

Predmet istraživanja su integrativni procesi u Srbiji, i to u tri njihova glavna aspekta ispoljavanja. Unutrašnji aspekti tih procesa obuhvataju reintegraciju (normalizaciju i rekonstrukciju) društva Srbije nakon perioda njegove devastacije u poslednjih deceniji i po prošlog veka, a na temeljima tržišne privrede i uspostavljanja i jačanja demokratskih institucija. Regionalni aspekti odnose se na procese integracije unutar regiona Zapadnog Balkana, njegov uticaj na Srbiju i mesto Srbije u njemu, a evropski na procese i aktivnosti unutar Srbije koje su usmerene ka njenom članstvu u Evropskoj uniji. Naprotiv, usklađenost i komplementarnost navedenih aspekata i procesa unutar njih jesu pretpostavka harmoničnog razvoja prema budućim integracijama. Cilj istraživanja jeste doprinos formulisanoj društvene strategije priključenja Evropskoj uniji, u skladu s ulogom i položajem Srbije u regionu i njenim unutrašnjim potencijalima i potrebama. Dotični cilj podrazumeva nekoliko međuetapa:

- stvaranje naučne i komparativne osnove za nastavljanje integracionih procesa, s obzirom na zahteve predstojećeg Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju s Evropskom unijom;
- istraživanje iskustava i posledica evropskih integracija u okruženju mogućnosti proširenja saradnje;

- ponude rešenja za lakšu unutrašnju integraciju društva, odnosno za prevazilaženje društvenih tenzija.

2011.

PROJEKAT „POLITIKE DRUŠTVENOG PAMĆENJA I NACIONALNOG IDENTITETA: REGIONALNI I EVROPSKI KONTEKST“

rukovodilac prof. dr Aleksandar Fatić
(prethodno dr Mirko Blagojević)

Projektom su obuhvaćena multidisciplinarna istraživanja pamćenja prošlosti, tj. izbora događaja i vrednosnih značenja koje ti događaji reflektuju, kao i javnog interesa izbora upravo tih događaja, a ne nekih drugih i, naposljetku, utvrđivanje aktuelnih i konkurentskih politika društvenog pamćenja presudnih za savremeno konstruisanje nacionalnog identiteta. Osim pitanja dominantnih idejnih, kulturnih i političkih nasleđa, analizirani su načini prenosa znanja, vrednosti i predstava kroz vreme u materijalnoj i kulturnoj produkciji i, naročito, prenos sećanja koje se osim na uobičajeni – pisani i temporalni način – prenosi putem prostornih, digitalnih, vizuelnih i akustičkih označitelja memorisanja kulturne prošlosti i njenog čuvanja i delovanja. Pokretanjem pitanja uzajamnog uticaja politika pamćenja i identiteta istraživanje se usmerilo prema ispitivanju vrednosti na kojima se zajednički identitet izgrađuje i iznalaženju strategija, načina i simbola kojima se nacionalni identitet najbolje predstavlja u regionalnom i evropskom kontekstu. Polazeći od pretpostavke da politike društvenog pamćenja obrazuju simboličku i diskurzivnu logiku nacionalnog identiteta, te da, uspešno konstruisane, neposredno doprinose njegovoj afirmaciji, glavni predmet istraživanja jeste teorijska i istorijska reinterpretacija političkih i društvenih ideja, znanja i predstava važnih za savremeno kolektivno pamćenje i njihovo kontekstualno prosuđivanje u svetlu sadašnjih i budućih potreba zajednice.

PROJEKAT „ETIKA I POLITIKE ŽIVOTNE SREDINE:
INSTITUCIJE, TEHNIKE I NORME PRED IZAZOVOM
PROMENA PRIRODNOG OKRUŽENJA“

**Potprojekat u okviru interdisciplinarnog projekta
„Istraživanje klimatskih promena i njihovog uticaja
na životnu sredinu: praćenje uticaja, adaptacija i
ublažavanje“**

rukovodilac prof. dr. Petar Bojanić

Iako se načelno više ne dovodi u pitanje da je životna sredina ugrožena, i dalje postoje kontroverze oko modaliteta naučnog pristupa rešavanju postojećeg stanja. Poslednjih decenija dvadesetog veka političari i pravnici, pomoću ekspertiza naučnika iz oblasti prirodnih nauka, pokušali su da skupom pravila normiraju postupanje čoveka prema prirodnom okruženju. Pravna regulacija je, međutim, u tom pristupu bila isključiva rukovodeća instanca, pa je recipročno izostalo etičko tematizovanje samog odnosa čoveka i prirode. Drugi pristup bio je obuhvatniji. On je započeo elaboracijom ideje održivog razvoja (sustainable development), koja poštuje načela predostrožnosti i raskida s jednosmernim, tehnokratskim vidovima upravljanja. Životna sredina se u tako izoštrenoj optici pokazala kao nezaobilazna ili čak utemeljujuća instanca prema kojoj se, upravo i vlastitog prosperiteta radi, gaji posebna vrsta odgovornosti. Osnovni zadatak, u tom kontekstu, bio je izgradnja teorijskog okvira za dalje plodno bavljenje pitanjima pravde, odgovornosti prema sadašnjim i budućim generacijama, kao i globalne pravičnosti, u kontekstu problema vezanih za životnu sredinu.

ARHIVSKI DOKUMENTI

175

SLEVA:
RUDI SUPEK, MILAN KANGRGA,
SEKRETARICA ĐURĐA PURIĆ,
MIHAILO MARKOVIĆ, ĐANKO GRLIĆ
(OKRENUT LEĐIMA), SASVIM DESNO
NEIDENTIFIKOVANI UČESNIK
(IZVOR: PRAXIS ONLINE)

LJUBOMIR TADIĆ
NA PAUZI ZASEDANJA
(IZVOR: PRAXIS ONLINE)

8, 23.4.73. 44.5
 Temajnski konferencija SSSR Beograda o marksističkom obrazovanju
 u osnovnima školske omladine

Како је негиран марксизам

Својствено мишљење родитеља и педагога, изговорено ових дана на многај сајетовима у Београду, да критиковати наставнике Филозофског факултета треба удаљити са воспитачких дужности

На који је начин, у извученим говорима, поганим марксизам? Зашто је негиран?

Одговарајући на та питања, Јулијана Милановић, професорка ССРП Београда, је марксизмом образовала и воспитачки школске омладине у теоријско-методичком професору др Живко Мирковић је рекао:

„У друштву у коме самоуправноштво није лако отворено материјал, марксизам је немогуће врло перформантно, и створен је принцип да је он својда прикључи. Он је то и био формално. Стварно, у теорији и школској настави из марксизма се постепено развија питања ресоцијализације.“

Професор Мирковић је доказивао, у том сличном узводном реферату, да је обезбедивање марксизма у теорији довело до извучених ресоцијализацијских принципа у пракси. А

закључак је поткрепљен резултатима анкете коју је у београдским школама спровео. Просветно педагошки завод традија. Из ње се види, на пример, да је — одговарајући на актуелна питања — само једна десетина ученика навела исправан одговор. А коментаришући сличне разлике много су ученици показали да живе у друштвеном уверено да је остварила тотална једнакост свих људи.

Кампањско „поправљање“ школских принципа

Као да кампањски баш овај политик, из анкете, други говорник је казано да се ученицима нуди у школским извученима сликка стварици. Био је то др Владимир Милановић, такође професор Београдског универзитета. Тврдио је да ученици, излазећи из такве школе, носећи са собом друштвени принцип, сазнавају како те принципе треба менјати. Они, дакле, нису у стању да буду поткрепљени друштвеним реформом. Већи део, веће их на разумевању.

Био је професор Милановић, због таквог стања ствари, окршио наостанати. Он сматра да је једна део политичке јавности неоголебранг према тежњама да се друштвена стварици научно објасни.

Забележено је, нешто касније, и Милановићева мишљења о опас-

ности таквих принципа, казано је, стварно је постоји путину за извучених марксизма у школској настави. Био, дакле, простор за развојачно небујачиштакне идеологије. Она су ипак ипак употребити у бирократским и теократским групама. „Правилнички“ садржаји. Бранили свој интерес теократизма је проповедала буржојско мишљење о праву идеологије. Иза те тезе, сматра др Мирковић, крила се по својој теоријско-методичкој марксизма, а не марксизма према било којој објективној демократије и социјалистичког уређења.“

Идеолошки и теоријски опортунизам

Професор је својштно зати камо се, у теоријској настави, понављала таква погрешна кампањско „поправљање“ школских принципа. Да начини уступак текућој политици пољски нико лези људи прибегавају довољно предвача који живе од продаје књижи-марксизма.

„Милановић“ је био први говорник који је сличану тезу опознати. Други су потврђивали тај део негара погори. Драгослав Стевићковић је казано да се општо кампањско тобожњих марксизма може извести само основаним марксистичког центра.

Идеолошки има утисак да је академик др Душан Недељковић извучено затим овај аудиторијум, више од три стотине просметних радника и представнике многих институција и друштвено-политичких организација.

Језик који није разумљив радницима

„Ја сам морао да чекам двадесет година — казано је ствари професор — да бих могао, сиво у нис Српске академије наука и уметности, да кажем оно неколико речи.“

Академик Недељковић, сматра да су зборваљена три важни поима: рад, радничка влада и наука. Марксизам се стичиљно извучи пољкедом на свет. Извучени је неки нови језик који није примљен радничком мишљењу. Тај језик је гун дилема, аспеката, структура. Там је

свита бирократија. Замјенићу се у Београдским, у марксизму, у радничку класу, покушава је са марксизмом учења да начини опортунитину теорију. Да та своја на неколико принципа.

О свему томе Мирковић је говорио у очигледној намери да докаже, да ову тезу: Марксизам је био у дефанзивној и та околишту извученоштво самостити школе.

Ево мишља која научи као закаљчан целог радничарства:

„Идеолошки и теоријски опортунизам, неборбесност, уступање простору алтимајоритарним, грађанским и доктринским теоријама, само је одраз деградације која су била на плускулца наше друштва, изводећи и у мишљење неадекватности, за недостатком ипак стварици, критике и самокритичности.“

Зинком, казано је, и у овој свизи се говорио.

Говорили су потош Мирко Турбић, Александар Поповић, Милан Перић, професор Радивоје Даниловић, Мирко Каледић, др Миланко Николић, Златица Настич, Живко Токовић... Милан Милановић секретар Градског конференције ССРП Београда, пије Јерина сменањала Филозофски факултет у Београду и његово критичкоштво извученици; али је претрпао гледајући теоријско и политичко. Рекао је тако да то теоријско опортунитивно мишљење јавним трибунама. Буљуће проговоре средњих школа се могу извученици дајати који су, већ дубо, у опортунитивном сукобу са Савезом комуниста. У Београду се извученици који укључиће са воспитачких дужности.“

Закључци конференције — који прихватилају и онај захтев — формулисани су на око 15 страна. У том документу се детаљно кажује шта треба да ради школа, шта Социјалистички Савез, шта Савез пионира, шта друге друштвено-политичке организације и друге установе, извученици предлажу, једна трибуна.

Седници су присуствовали: Др Вољко Милановић, председник Савезне конференције ССРП Југославије, Ђорђе Давид, секретар Градског комитета Савеза комуниста Београда и други угледни гости, представници политичких партија и политичких организација. М. П.

НАШЕ ТЕМЕ

„Dokladi i eseji“ br. 6.

Политика и филозофија

ДЕЦЕНИЈА СПОРОВА ЈУГОСЛОВЕНСКИХ ФИЛОЗОФА

Градски комитет Савеза комуниста Београда припрема саветовање које ће се ускоро одржати и на којем ће се расправљати о оријентацији наше филозофске мисли. Биће то, без сумње, занимљив преглед, и оцена, тадашње ситуације промете дубоким антагонизмима.

Још пре неколико година професор Београдског универзитета др Михајло Поповић, у свом раду „Филозофска критика и политика“ најоственије је вероватноћу „да ће критички марксисти“ постати једном и сами предмет своје сопствене критике, не наравно нахмистичке која се завршава обично позитивном церемонијом „посињања пелеском“ већ предмет дијалектичке, конститутивне и уткови-

тијност филозофског става, инсистирајући на „објективности“ истине и знањствених резултата“. О нашој филозофској ситуацији и позицијема друштвене критике критички је изјавио један свој напис и др Гангорије Зајечарсковић, у „Пољима“ 1967. године. Упућујући на све чешћу једностраност у ономе што се назива филозофска критика друштва, др Зајечарсковић је чак изговорио да

Савештовање о политичким ситуацијама

»ЛЕВИЧАРИ« НИСУ

■ ПРЕДСТАВНИЦИ ТАКОЗВАНЕ „НОВЕ ЛЕВИЦЕ“ И ГРУПА ЧУЊИ СВОЈЕ УЧЕЊЕ КАО ЈЕДИНО ПРАВО ■ „ЛЕВИЧАРИ“ НЕ МОГУ ДА ПОУЧАВАЈУ СТУДЕНТЕ — ИСТАКАО ДР

„НОВА ЛЕВИЦА“ или такозвани „ауθενични марксисти“ — како себе називају поједини професори Филозофског факултета у Београду и група око загребачког часописа „Права“ критикују све постојеће изузет самих себе. У томе је догма њиховог учења.

Савезу комуниста и нашој филозофији и социологији неопходно је да се овакви назадни ставови, заогрнути филозофским рухом“ и политички компромићују.

Јучерашње савештовање у Градском комитету СК о идејно — политичким струјањима у нашој филозофији и социологији, потврдило је да се, кад је реч о „новој левици“, не ради о сукобу правог стваралаштва већ једне прикривене политике са политиком СКЈ. Није реч, како је у уводном излагању

рекао Првослав РАЛИЋ, о сукобу са дневном политиком СКЈ већ са њеном стратешком оријентацијом.

● Негирање радничке класе

„НОВА ЛЕВИЦА“ негира битан Марксов став да је само радничка класа истински револуционарна класа“. Радикални марксисти“ без икаквих доказа, тврдили су, на пример, да су студентске демонстрације, јуна 1968. године било у целини уперене против „бирокупске и синио-буржоаске оријентације СКЈ“.

Ова група посебно је истакла важност улоге такозване хуманистичке интелектуалне за револуцију и СКЈ.

Анархолиберализма је њених како је јуче не су и у тославља „и да је глејала као да се учвршћује класе, у полити са Марк класе.

„Комунистици, јуче су либералистички левице“ да мора да прине. Тиме покушали да деју улогу демократски Ова група још да ставодног су талентацијом

● Комуни најнап

— Међу пликки отпор фји и соци у политички као је Пр Сматрало с такви разго

★

Оставка директори „Генекси“

РАДНИЧКИ савет „Гене

molozgatac pro molozgatac, molozgatac

а у филозофији и социологији

У ЗА ПРОФЕСОРЕ

ПА ОКО „ПРАКСИСА“ КРИТИКУЈУ СВЕ ПОСТОЈЕЋЕ ИСТИ-
АРИМА“ НЕ МОЖЕМО ОДУЗЕТИ ПРАВО НА РАД АЛИ ОНИ
Д РАГОМИР ДРАШКОВИЋ

листичке позн-
представника,
речено, присут-
езама да је Ју-
двостранки ми-
дање на соција-
руштво, у којем
власт радничке
спуној супротно-
совиз појмом те

научни радни-
посебно осуђили
ки захтев „нове
мањина у СК не
иквати став ве-
су „левицари“
деградирају но-
СКЈ и обезвреде
централизам.

посебно је насто-
вори атмосферу
коба СКЈ са из-

исти
реднији

ма постоји ве-
да се о филозо-
логији разговара
ом телима — ре-
спецал ГАЛИЋ,
е, нарочито да су
екори вид поли-

тичке цензуре. Филозофски
часовни били су се претво-
рили у праве архиварице
где су објављивана доку-
мента са јавних судбина на-
ционалистима и другим пре-
кршиоцима Устава.

Рашић је на крају истакао
да СК у овом тренутку у
нашем друштву нема изпред-
нијих снага од Савеза ко-
муниста а да је „нова леви-
ца“ само претходница „ана-
рхизму и догматизму.

Рашић СФРЈ

— Мислим да се тим љу-
дима не може одузети право
на рад, али им не треба доз-
волити да поучавају студенте
— изјавио је Драгомир
ДРАШКОВИЋ, председник
Комисије Градске конферен-
ције СК за развој. — Сма-
трам да ти људи могу ра-
дити у неким институтима.
Ови филозофи, својевремено,
ипак су стваралачки подр-
жали борбу против стаљиниз-
ма. Али, на ставовима да су
капитализам и социјализам
само различити видови до-
минације принуђе над сло-
бодом ипак не можемо да
правимо компромисе.

Б. БИЛБИЈА

СЕДНИЦА ИЗВРШНОГ
ОДБОРА БЕОГРАДСКЕ
ЗАЈЕДНИЦЕ КУЛТУРЕ

Све библиотеке — једна?

БЕОГРАДСКЕ БИБЛИОТЕ-
КЕ биће ускоро интегрисане
у Заједницу матичних библи-
отеке. Оне ће бити саставни
део Заједнице културе. По-
сле овог највероватније биће
потписан и самоуправни спо-
разум, којим ће се регулиса-
ти права и обавезе сваке би-
блиотеке као организације
удруженог рада.

Овај предлог, прихваћен
је јуче на седници Извршног
одбора Београдске заједнице
културе и ускоро ће бити
стављен на јавну дискусију.

На седници је истакнуто
да би интеграцијом ових
установа била обезбеђена
материјална средства. То
би омогућило матичним би-
блиотекама Београда да са-
многа анне успеха одговорно
својим обавезама према ци-
тацима.

М. Д.

Противницима политике СКЈ нема места на Универзитету

Оцене о сајмови заједничке седнице Секретаријата ЦК СК Србије и секретаријата Градској и Универзитетској комисији СК у Београду

На заједничкој седници Секретаријата Централног комитета Савеза комуниста Србије, секретаријата Градској и Универзитетској комисији Савеза комуниста Београда у којем су реду учествовали и представници Скупштине СР Србије и Скупштине града Београда, а која је одржана 27. новембра 1973. године, разматрали је активност Савеза комуниста на Београдском универзитету у остваривању задатка из Писма Председника СКЈ и Извршног бора Председништва СКЈ и говора друге Тита друштвено-политичком ватину СР Србије.

1. На седници је констатовано да су активности Савеза комуниста на Београдском универзитету, заправо био акција Савеза комуниста Србије, а не оне предвођане различитим политичким, идејно-политичким и политичким односима Савеза комуниста на Универзитету, идејно-политички диференцијације и различитих политичких група на појединим факултетима.

На Универзитету у Београду у току је живота политичка активност Савеза комуниста која се спроводи преко разних удружења и Записа о високом колеџу, Школе за десети конкурс СКЈ и школе у СКЈ. Акције које воде Универзитетски комитет Савеза комуниста нишале су на спешној подршку самоуправних социјалистичких снага на Универзитету и окрета, у тој активности долази је напреду на борбу против тежакости и у чијем свлаживању су постигнута почетна резултати као и свих других антиуниверзитетских тежакости. После Писма Председника је интензивно акција, добијено је писмо Београд, које се одвијало, али је потребно издати извесне активности оних снага у складу са одредбама самоуправном курсу СКЈ.

2. Истакнуто је да су развој самоуправних односа на Универзитету, доследно премазио затварање капацитета и спроведено реформе Универзитета — сепарација представника самоуправних Универзитета у самоуправној организацији уградити разне високошколске организације. Самоуправљавање и самоуправно самоуправно уградити разне примере и свих других области друштвеног рада, са јавно и високошколске организације, са друге стране, обављање и извршавање извесно-стварних процес и околности обављање пољопривредне структуре студената. То ће створити нове друштвене односе, чије ће основне карактеристике бити највише извесношћу свих извесних и развоја снага на јавним извесним самоуправној социјализма, докле, у којој ће доминирати снага креације нових самоуправних односа.

Савез комуниста се мора изборити за самоуправно, изградити и јавно afirmирајући марксистичке принципе на универзитетима. Неогрђени је актуелна уметничко-уметничка, професионална на изградњавање праксе нашег самоуправног друштва и културно високог нивоа развоја.

У том процесу јавно комуниста изградњавање стандардних проспеја за ангажовање свих самоуправно одређених радних људи на Универзитету.

Савез студената и њихове иницијативе на овом курсу заслужују пуну подршку.

Неоспорно је да акција Савеза комуниста на Универзитету. Овај процес, како у реалном постојећим актуелним политичким проблемима, тако и у дефинисању различитих политичких програма различитих Универзитета.

Искусња

Како је један директор „бирао“ раднички савет

Диференцијација у фабрици органских киселина у Нишкој Бистрици на коју се гуло чокола, најваж отпочела

Владо Кривопаћ

Одговорно је да је било „лет миса“ до „двојачки“ када је извршено неки одређени организације СК фабрике органских киселина у Нишкој Бистрици. Оне нису се поклапају са другим „лет миса“ — али је потребно издати извесне активности оних снага у складу са одредбама самоуправном курсу СКЈ.

Повод за размишљање је привредња која је ове године извршена извршено. Писмо друге Тита у Нишкој Бистрици што је био променити. Одговорни случајеви су јавношћу замисли, али извршено, тако да је то било, у случају, обављање извршено.

У ватри ове борбе нишале су се и предлази за интервенцију о „Лексу“ и „Криво“, који нишале су

У остваривању тога процеса потребно је ангажовање свих самоуправних самоуправних снага на Универзитету, граду и Републици, уз одређивању координацију снага и мера.

3. На састанку је посебно истакањено политичка ситуација на Филозофском факултету у Београду.

Реч је о оптимистичком деловању постојећих група студената са тога Факултета према суштини наших друштвених односа, у земљи са развитком самоуправном друштвом, јачањем улоге Савеза комуниста и јавношћу развоја демократије у нас. Ово настављајући развој места на Универзитету, јер Савез комуниста и наше друштво не могу дозволити да се на овом факултету организација самоуправног социјализма.

Савез комуниста и самоуправно самоуправно организују се ан-

гажовати на директно решавању питања морално — политичко подобности оних извесних у складу са законима о високом нивоу, при чему посебно одговорност има, пре свега, Универзитет у Београду.

4. Развој демократије студентима Универзитета у Београду обављају се садашње иницијативе студената и иницијатива да буду ангажовани и доминантни у јавношћу развоја демократије студентима наше самоуправног друштва.

У периоду припреме за VII конгрес СКЈ и Десети конгрес СКЈ, као организација Савеза комуниста на Универзитету мора бити јавно усмерен на остваривање припрема и задатка који проистичу из укупних циљева СКЈ извршене у Нишкој Бистрици и задатка које су уградити Универзитетима и Београдској конференцији СК Београда и Пета конференција СК Србије.

Лексу. Та борба није проширена на само самоуправно, како је, ако одређено по онема шта смо могли да чујемо на овом састанку, јесте извршено. Директор је овде, речено је, комуниста, а јавношћу радничког савета би се из редова највиших сарадника, обављајући то горе да без неке аде може ишта да буде, оне са својом ради саставља. Догађало се да је и постојећим Секретаријату организације СК уградити је сурово, јавношћу интервенцију на директоровој одговорности од стране директора пољима на одговорност и извршено пред демократијом компору.

Када се све то има на уму, зашто је било крајње време да се постојећи директор у директној морално-политичкој одговорности. Реч је о његовој одговорности да какав однос у фабрици и у општественом раду је јавношћу извршено одговорности. Директор је на састанку обавио извршено. Истакнуто су јавношћу извршено и јавношћу извршено и јавношћу извршено. Секретаријат у извршено је било различитих тонаца, али, јавношћу извршено, директор извршено. Секретаријат у извршено је из Савеза комуниста.

Ово извршено је, извршено, тек почетак широке диференцијације у овој организацији СКЈ, у кој-

ојство ове фабрике, а и у општественој организацији СКЈ и у општественој организацији Нишкој Бистрици. Сада треба извршено. Чиме има се да је Секретаријат организације СКЈ у овој фабрици извршено највише трену нису је спроведено о директоровој одговорности ван организације. Била је Секретаријат је била и у томе што је при компоритивна са директоровој фабрици и јавношћу извршено. Заборавило да, извршено, политичку ситуацију колектива самостава Писма и диференцијације од онема који нише да се ставише и мада би и успелима ток и била би извршено. Директор Директор је одговорно да се та борба може извршено Била је Секретаријат је у захвалјујући баш томе постојећим извршено да спроведено све што извршено, на обави, тек је добила извршено и Секретаријат је у захвалјујући баш томе постојећим извршено у фабрици.

Истакнуто је јавношћу, да је све то извршено према одговору организације СКЈ.

Критику заслужују и други комунисти на ове фабрике који су били извршено за борбу Секретаријат своје организације, јесту се у њу њавише укључили и јавношћу извршено извршено и — решено.

Универзитет "К", 872, 3. 12. 1973, л. 4.

Монополисти на Филозофском факултету

Растко Јоветић

Филозофски факултет у Београду већ четири-пет година покушава да се, преко једне групе наставника представи као, малтене, једина високошколска установа на Београдском универзитету (па и шире) која брани „праву“ науку, „чисти“ марксизам и која је, на тој линији, неподржива. Одбија се свака критика, било да она долази од студената, других факултетских наставника, Ректората, Унивезитетског комитета СК, Основних тој оваквом, опозиционом и само допајном, понашању даје група наставника тог факултета (Зага Пешћ — Голубовић, Светозар Стојановић, Љубомир Тадић, Михаило Марковић, Трифо Јифић и други) за чије је деловање утврђено да је у сврхности са политиком Саюза комуниста Југославије.

Методе којима се користи ова група професора добро су познате. Између осталог, ријеч је о снажном затварању, о настојању да се онемогући самоуправно-социјалистички утицај друштва на факултету. Два најсвјетлија примјера то по тврђују: потписивање самоуправног споразума са Извршним вјећем СР Србије о формирању савјета са факултетима Београдског универзитета, Савета у којима би, поред представника факултета, били заступљени и представници друштвено-политичких организација, и прихватање Препоруке о критеријумима за избор наставника и сарадника Универзитета у Београ-

ду, коју је недавно усвојила Скупштина овог универзитета.

Двадесет и пет факултета Београдског универзитета је прихватило ове заједничке норме понашања, а једино Филозофски факултет то није учинио. Овом факултету „не треба“ савјет у којем би били и представници друштвено-политичких организација. То је више него доказ снаске затворености — то је настојање поменутих професора да се сачува монопол и одбије све оно што није „вода на њихов млин“. Они доново за себе траже изузетак, посебан привилегован положај, мимо самоуправних токова и на Београдском универзитету и у друштву. Том факултету, такође, „не требају“ ни критеријуми за избор факултетских наставника у којима се захтијева да кандидат, сем научно-стручних квалитета, посједује и политичке, идејне и моралне квалитете. Нацрт Препоруке о идејној и моралној добротности из студија и сарадника, који су прихватили Скупштина Београдског универзитета, Ректорат, Удружење наставника, Савез студената Београда и Универзитетски комитет СК, само је на Филозофском факултету одбијен.

Овај дио Препоруке у којем је ријеч о научним и стручним критеријумима Вјеће Филозофског факултета прогласило је недореченим и примјеним, можда, на настанак основних или средњих школа али не и на наставнике високошколских установа. Члановима Вјећа Филозофског факултета је наводно нејасан смисао захтјева Препоруке да универзитетски нас-

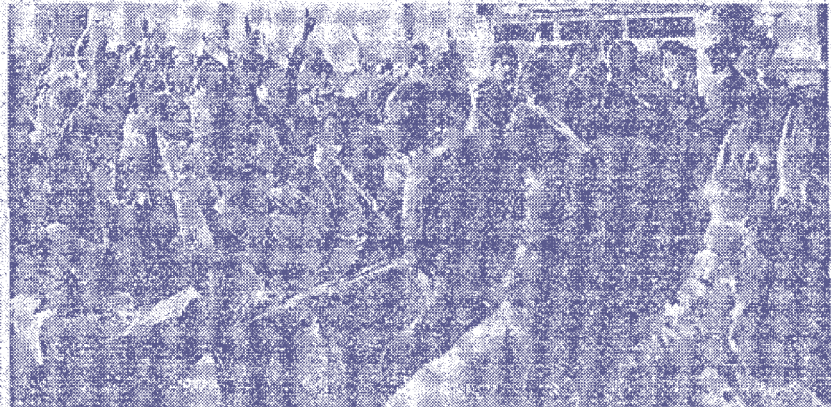
тавник прихвати политику СКЈ. Нејасно је — кажу — да ли то подзумијева слагање са Програмом СКЈ или се захтјева потпуно прихватање са текућом политиком по јединим органима и слагање с њом. Вијеће тог факултета, такође, одбија став Препоруке да се за универзитетског наставника бира само оно лице које прихвата марксистички поглед на свијет. Јер, — како стоји у њиховом приговору — постоји неколико варијанти марксизма, а у овом документу није разјашњено који нзм је марксизам по потребан, па се, наравно, „отвара могућност за делимично и произвољно примјенљивање Препоруке и за дискриминацију“. Сасвим је разумљив страх „марксиста“ са Филозофског факултета од те Препоруке, чије критеријуме, то је очито, они не испуњавају.

Београдски универзитет је заједница свих београдских факултета и свака чланица мора да прихвати норме заједничког понашања. Филозофски факултет то још не прихвата. Монополисти на Филозофском факултету хтели би за себе посебан третман изван самоуправних правила понашања на цијелом Универзитету. Београдски универзитет, као интегрални дио удруженог пада, не може се поминати са онима који се противе самоуправљању и политици СКЈ. Из тога произилазе и одговорности самоуправних и других друштвено-политичких органа Београдског универзитета, да на основама које су прихватили сви факултети и све прогресивне снаге на њима доведу до краја самоуправно конституисање Универзитета.

УН(2) АС.Т. 74.
СКУПШТИНА БЕОГРАДСКОГ УНИВЕРЗИТЕТА ОСУДИЛА ГРУПУ НАСТАВНИКА ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА

ОПОЗИЦИОНАРИ МОРАЈУ СА КАТЕДРЕ

Самонаправни органи Филозофског факултета дужи су да у складу са Законом о високом школовању покрену поступак за отцепивање подобности групе наставника, за даље обављање наставничке функције

ФИЛОЗОФИЈА" НЕМА МЕСТА НА УНИВЕРЗИТЕТУ: Делатни универзитетски акцијонари

САМОУПРАВНИ органи Београдског Филозофског факултета дужни су да покрену поступак за отцепивање неравно-политичке подобности групе наставника која је годизима у сукобу са наредбом СКЈ. Истовремено, обавезни су да утврде попреке ванне природе које су учиниле чланови ове групе.

На то их је обавезала Скупштина Београдског универзитета која је најдучешком седници (уз три гласа против и један уздржан) прихватила одлуку о изолацио-политичкој и моралној ис-

оци наставника са Филозофског и Филозофског Катедре. По истоме одлуци, обавезало се да устану ванкатоличке активности групе наставника. Јакош је унутрашња се колективна одговорност, без јасних политичких исказивања.

Др Ђирковић је изразио изолацију у то да је ова група издвојила студентско савезе. По њему, студенти су одрасли врели људи, а не млади људи који професори не могу да воде консу да се поведу за радом на одређеном академском. Је др Ђирковић, чија изјављеног има још и комунистичке, група наставника припадника се разлучити од њих да се не носе из седнице и збогом.

Z A B E L J E N I K

U sastavku koji je došao Filozofskog fakulteta prof. dr Sina Cirkević
 dana 24. oktobra 1974. sa prof. dr Ljubomircom Tadićem, prof. dr Zoran
 Čukovićem, prof. dr Miroslavom Živetićem i doc. dr Dragoljubom Vukosavljevićem
 prof. dr Mihailo Marković bio je teža stvar u vezi sa nastavom i u njenoj ima
 nekih stvari koje se moraju
 Na pitanje doktora o tome kakav je njihov izraz predlog za nastavu beske-
 on nastalih zbog toga o njihovoj nepoštenosti i zahteva da se peruka iz
 nastave, nastavnici su odgovorili da su nezadovoljni time što se
 odgovorne zasniva u ime nastavke i utvrđivanja pedagoški i što se zaključ-
 ci fakultetskih organa (Nastavna-znanostna veka, Saveta) o tome nastaju za ir-
 levanse. Ovi nastavnici što se u diskusijama ne ispituju ojačano i interijet
 oitavog problema, već se penavlja pritiskom kao da fakultet nije napravio pes-
 tupak.

U ovom slučaju nastala situacija u kojoj se ne vidi razuma ni o ojačano-
 ni o razumu, njih ostvare prisutnih ipak izražavaju apasment da zabrane stu-
 dva po čl. 52. Statuta Filozofskog fakulteta (prof. Tadić, Živetić, Vukosavljević),
 da se da obaveste nastavne znanostne vece o tome da ne mogu dati predložak nastu-
 va dok ne upisani studenti ne dođu u peti semestar (prof. Čuković) sa ciljem
 da bude određena da radi u socijalnom institutu Filozofskog fakulteta.

Oni i zahtevaju da uzimaju obavezu pedagoški proceduri koja je na Filozof-
 skom fakultetu uslobojena, što znači nezadovoljstvo odgovarajućeg odeljenja i kate-
 dre, zbog neobaveštavanja nastavne ita. S tom zaključkom obratili bi se nastavne-znan-
 ostne vece sa uslobojenim predstavkama, svake sa svojim razlozima i zahtevima u
 pogledu svoje obaveze.

Ovi zato da se pisano obrate Nastavne-znanostne vece, Savetu i Skupštini
 Fakulteta sa obavestavanjem o svom stavu da su ove obaveze na inventar nauke
 izjednačeni i da će ih koristiti poslednja uslobojena:

1. da svi studenti koji su njih bili budu obaveštavani
2. da se ne krnje građanska i znanstvena prava njihova i Fakulteta
3. da se obezbede uslovi za naučno-istraživački rad u okviru instituta
 Filozofskog fakulteta.

U ovom sastavku su pred svim organima izjavili doktori da će odmah biti
 protiv svake dalje aplikacije zahteva u pogledu njihovog statuta na Filozofskog
 fakultetu.

Sina Cirkević
 Zabeleženik

195) U prazničnom dekretu, u novogodišnjem broju POLITIKE/31.XII - 1,2.I 1975,4, završnicu kampanje najavio je Dragoslav Marković, predsednik Predsedništva SR Srbije, ovim rečima: "Posle dugotrajnih pokušaja da prevaziđemo nezadovoljavajuće stanje samoupravnih i opšte društvenih odnosa na Filozofskom fakultetu u Beogradu (a stanje na fakultetu go se školuje nekoliko hiljada mladih ljudi ne može biti odgovornost sa mo radnih ljudi u toj radnoj zajednici), mi smo se našli u položaju na osnovu ustavnih odredaba zakonom predviđimo mogućnost udaljavanja jednog broja profesora sa fakulteta i određivanje na rad u drugim u učnim i stručnim institucijama. Taj zakon je donela Skupština SR Srb je, na osnovu Ustava, zahteva Skupštine Univerziteta i stavova društveno-političkih organizacija".

Kao i u ograničavanju slobode štampa, kada je kao poslednji argument navedeno, da to čine sve države sveta, slično je postupljeno i ovoga puta. D. Marković je, odgovarajući na neke prigovore iz inostranstva na tekuću kampanju, istakao kako "nema zemlje u svetu, osim SFRJ, gđ fakultetski organi sami biraju profesore", dok u većini slučajeva "p fesore univerziteta imenuju ministri ili ponegde čak i kraljevi..."

Konačan ishod kampanje još određeniije je najavio D. Gligorijević, predsednik Gradskog komiteta SK Beograda. On je, u jednom razgovoru u Sarajevu, rekao: "U januaru, fakultet napušta još osam profesora"/ P,17.I 1975,4/.

196) Ova odluka, u eslini, glasi ovako:

Na osnovu člana 334. Ustava Socijalističke Republike Srbij i člana 98 a Zakona o visokom školstvu ("Službeni glasnik SRS" br. 51/72, 54/72 i 47/74,

Skupština Socijalističke Republike Srbije na sednici Veća udruženog rada od 28. januara 1975. godine i na sednici Društveno-političkog veća od 28. januara 1975. godine, donela je

ODLUKU O STAVLJANJU NA RASPOLOŽENJE POJEDINIH NASTAVNIKA I SARADNIKA FILOZOFSKOG FAKULTETA U BEOGRADU

1) Stavljaju se na raspoloženje sledeći nastavnici i saradnici Filozofskog fakulteta u Beogradu:

1. dr Mihajlo Marković, redovni profesor,
2. dr Ljubomir Tadić, redovni profesor,
3. dr Miladin Životić, vanredni profesor
4. dr Zagorka Pečić-Golubović, vanredni profesor,

CLIII

5. dr Svetozar Stojanović, vanredni profesor,
6. dr Dragoljub Mićunović, docent,
7. Triva Indjić, asistent,
8. Nebojša Popov, asistent.

- 2) Nastavnici i saradnici iz prethodnog stava stavljaju se na raspoloženje danom stupanja na snagu ove odluke.
- 3) Ova odluka stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom glasniku Socijalističke Republike Srbije".
/SLUŽBENI GLASNIK SRS br. 2, 28. januar 1975, 20/

Ovakva odluka obrazložena je sažeto iznetu u ranije već poznate optužbe koje su, ovoga puta, službeno podržane, od strane Izvršnog veća SR Srbije. One, u celini, ovako glasi/IV br.28, 8. januar 1975, Beograd/:

Već više godina na Filozofskom fakultetu u Beogradu ispoljava se zhatno odstupanje u vaspitanju mladih generacija na osnovama marksizma i principima socijalističkog samoupravnog društva. O tome su u više navrata raspravljale odgovarajuće društveno-političke organizacije, uključujući i organizaciju na ovom Fakultetu i na Univerzitetu, kao i druge radne organizacije i društveno-političke zajednice. Delatnost grupe nastavnika na ovom Fakultetu bila je oštro kritikovana u više mahova u SK, počev od univerzitetske organizacije SK, pa do Predsedništva SKJ. Njihovi napisi i knjige bili su sudski zabranjivani. Akcija Univerzitetskog komiteta SK u vezi sa delovanjem grupe nastavnika i saradnika na Filozofskom fakultetu dobila je široku podršku društveno-političkih i radnih organizacija i van univerziteta, kojom prilikom je najenergičnije zahtevano njihovo odstranjivanje iz obrazovno-vaspitnog procesa. Normalizovanje stanja na ovom Fakultetu predstavlja zahtev šire društvene javnosti i interes društvene zajednice

Skupština SR Srbije je posebno razmatrala situaciju na Filozofskom fakultetu u Beogradu 1970. godine. Ocenjujući društveno-političke implikacije delatnosti navedenih nastavnika i saradnika Filozofskog fakulteta, zaključila je da je njihovo delovanje suprotno ciljevima i praksi našeg socijalističkog društva i osnovnim načelima Ustava, samoupravnog razvoja i politike SKJ. Pored toga, skupštinska veća su ocenila da kontinuirano negativno političko delovanje ovih nastavnika čini ih moralno-politički posebno odgovornim za stanje nastalo na Filozofskom fakultetu, jer obavljaju i funkciju vaspitanja i obrazovanja mladih generacija.

Navedena grupa nastavnika i saradnika je svojim delovanjem, kako teorijskim radom, tako i u obavljanju nastavno-pedagoških funkcija, napustila revolucionarno marksistički pogled na svet i nalazi se u otvorenom idejno-političkom sukobu sa Savezom komunista Jugoslavije. U svom radu suprotstavila je lične i grupne interese ciljevima vaspitno-obrazovnog procesa u našem društvu i uspostavila svoj monopol nad tim procesom.

Onemogućen je normalan rad Saveta Fakulteta, a time i sprovođenje zaključaka Skupštine Univerziteta u Beogradu od 14. januara 1974. godine, kojima je ocenjena idejno-politička i moralna nepodobnost navedenih nastavnika i saradnika i zato šeno da samoupravni organi Filozofskog fakulteta u Beogradu donesu odgovarajuće odluke.

Do danas, organi Filozofskog fakulteta u Beogradu i pored svih ocena, kao i ocena Skupštine Univerziteta i političkih ocena Gradskog i Univerzitetskog komiteta SR i dr., nisu upeli da odstrane nastavnike i saradnike za koje je dokazano da negativno deluju na vaspitanje i obrazovanje omladine i vrše negativan uticaj u društvu uopšte.

Imajući u vidu dugogodišnje politički neprihvatljive delovanja ove grupe nastavnika i saradnika Fakulteta i odbijanje ocena o njihovom negativnom delovanju, nužno je da društvena zajednica preduzme mere kako bi se ispoljeni problemi rešili i stvorili uslovi za obavljanje funkcije ovog Fakulteta koji su utvrđene Zakonom o visokom školstvu - da vaspitava studentsku omladinu na osnovama marksizma u skladu sa ciljevima samoupravnog socijalističkog društva.

Delatnošću ove grupe nastavnika i saradnika na Filozofskom fakultetu u Beogradu poremećeni su samoupravni odnosi, ne izvršavaju se zakonom utvrđene obaveze i ne ostvaruju ciljevi socijalističkog vaspitanja i obrazovanja, čime su teže oštećeni opšti društveni interesi.

Zbog svega toga nužno je da Skupština SR Srbije donese predloženu odluku o njihovom stavljanju na raspoloženje. Donošenje njezine odluke onemogućilo bi se navedenim nastavnicima i saradnicima da dalje vrše radne i samoupravne funkcije na Fakultetu, a time stvorile i mogućnosti za prevazilaženje ispoljenih problema na Fakultetu u celini. Istovremeno, stavljanje na raspoloženje ne dovodi se u pitanje materijalna egzistencija ovih nastavnika i saradnika, a obzirom da im se, saglasno članu 2. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o visokom školstvu, obezbeđuje naknada ličnog dohotka.

197) Povodom stavljanja "na raspoloženje", oni su uputili ovakvo pismo:

SKUPŠTINI SR SRBIJE

B e o g r a d

Gotovo sedmogodišnja kampanja koja se protiv nas vodi i u kojoj su - bez presedana u poratnoj istoriji ove zemlje - bila mobilisana sva represivna propagandna sredstva i založeni mnogi politički autoriteti, ovi sadašnji i oni bivši, dovedena je, po sili mehaničke nužnosti, do svog vrhunca: samovoljnom odlukom - koja je protivna svim važećim osnovnim pravnim aktima i samoupravnim načelima na kojima treba da počivaju temelji ovog poretka - mi smo udaljeni sa svojih nastavničkih položaja na Filozofskom fakultetu Beogradskog univerziteta.

Ovo je učinjeno zato što protiv nas renije upotrebljeni raznovrsni pritisci: zastrašivanje, eliminisanje iz naučnog života (zaštita knjiga, časopisa, izdavanja na javnim tribinama, uskraćivanje sredstava za istraživački rad na projektima u čijem smo sastavljanju mi učestvovali), oduzimanje pasoša, proganjanje i osude na robiju naših studenata koji su se trudili da nas brane, pokušaji korumpiranja, pretaja navođenja prinudne uprave nad Filozofskim fakultetom nisu uspeli da iznude naše "demokratsko" uklanjanje, niti naše dobrovoljno povlačenje sa Fakulteta.

Kakvi su pritisci vršeni svedoči podatak da je samo u toku prošle godine, i samo zbog našeg "slučaja", dva puta menje

»Праксис« престаје да излази

Комунисти у часопису оценили да не постоје унутар редакције услови за одстрањивање идејно-теоријске неприхватљиве делатности

Загреб, 20. фебруара

„Праксис“, часопис за филозофска питања који већ 11 година издаје Хрватско филозофско друштво у Загребу, престаје да излази. Вест о томе да је овогодшњи двоброј 3—5 „Праксиса“ био уједно и последњи, саопштио је вечерас Томислав Јантол, секретар Свеучилишног комитета дајући информацију политичком активу Свеучилишта о идејно-политичком стању на овој високошколској институцији у Загребу. Дугогодишње расправе, оштре реакције и конфронтације које је СК био присиљен да води са анархолевничарским струјањима, међу осталим и због појединих написа у „Праксису“, сада се, како је рекао Јантол, налазе у фази „дефинитивног рашчишћавања“.

Градећи своју платформу на две основне тезе — критици свега постојећег која се претворила у критику друштвене збиље и социјалистичке праксе, и негирању улоге радничке класе као основне снаге друштва, негирању улоге СК, подстицавању стаљинизма са социјализмом, наглашавају да СК није део радничке класе те да његову револуционарну улогу треба да преузме такозвана нова левица, идејно-теоријска делатност „Праксиса“ била је подвргнута најоштријој критици.

Јантол се при томе шире осврнуо и на деловање групе од осам београдских професора који су своје текстове објављивали у „Праксису“ као и на расplet који је уследио после одлуке Скупштине Србије да се они удаље са својих професорских места на факултетима због морално-политичке неподобности за обављање наставничке функције.

Комунисти у редакцији — др Предрак Вранкић, др Бранко Бошњак, др Вељко Цвјетичанин и Жарко Пуховски — одржали су састанак и оценили да не постоје „унутар редакције услови, расположење и снаге за промену концепције, односно за повратак на приобитну концепцију и за одстрањивање идејно-теоријски неприхватљиве делатности“.

М. Малоча

СОЦИЈАЛИСТИЧНА РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ИЗВРШНО ВЕЉЕ СКУПШТИНЕ СР СРБИЈЕ
Потпредседник
02 Број: 06-5137/2
12. Јануар 1981. године
Београд

ДРУГ

ДР НЕВОЗНА ПОПОВ

БЕОГРАД

Урласка 11

Желим да Вас обавестим да, нашој одељаци
Закон о високом школству добили решење о престанку радног
односа, предлози које смо понудили у погледу Вашег новог
запошљавања важе и деље. Спремни смо да се ангажујемо у
смислу остваривања ових предлога, ако сте за њих заинтересовани.

ПОТПРЕДСЕДНИК,
Милан Драговић
Dragovic

14.1.81.9
 ПРЕСТАO РАДНИ ОДНОС БИВШИМ НАСТАВНИЦИМА
 ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ 16

Новчана надокнада без радних обавеза

Избегавање нових запослења. — Нетачно признавање
 основних чињеница у иностранству

Према информацијама које смо добили у Републичком секретаријату за образовање и науку СР Србије, на основу Закона о високом школству, црешто је радни однос седморици бивших наставника и сарадника Филозофског факултета у Београду. Реч је о др Зорки Голубашић, др Милadini Животићу, др Микелу Марковићу, др Драгољубу Милуновићу, др Небојши Попову, др Светозару Стојановићу и др Љубомиру Тадићу.

Као што је познато, ови наставници и сарадници, одлуком Скупштине СР Србије у Јануару 1976. године, стављени су на распологање јер су својом делатношћу на факултету теже нарушавали друштвене интересе. На основу те одлуке, ови наставници и сарадници су током протеклих шест година примали накнаду личних дохода из буџета Републичког секретаријата за образовање и науку, а да при томе нису имали никаквих радних обавеза.

Надлежни органи СР Србије, у току последњих шест година настојали су да реше питање запослења ових наставника. Представници Извршног већа су у том циљу водили разговоре са овим наставницима 1975, 1977, 1979. и 1980. године. У тим разговорима сваком од њих предлажено је запослење у неком од научних института у Београду у научном звању које одговара универзитетском звању које је имао на факултету. Сви они одбили су те предлоге и изјавили да се врате на наставу и на факултет са кога су удаљени.

Примајући редовно накнаде личних дохода и избегавајући ново запослење, неки од ових наставника су у протеклом периоду учествовали на научним скуповима, конферансима радили на различитим научним пројектима и објављивали своје радове у земљи. Осим тога, неки од њих су често боравили у иностранству до познате разних институција и појединаца.

У својим иностраним контакти-

ма они су непрекидно радили на томе да добију подршку, прикључујући различите основне чињенице које се тичу њиховог статуса и могућности за научни рад у земљи. Надлежни републички органи неважно су учинили још један покушај да се ови наставници запосле у појединим научним организацијама. Ни овај пута понуђена решења нису прихватили. Сви они су одбили не само понуђена радна места него и сваки разговор о радном односу изван факултета. Пошто се, у законском предвиђеном року нису запослили у некој другој организацији, нити су, они који су имали за то услове, затражили пензије, седморици бивших наставника Филозофског факултета престао је на основу закона радни однос

(Танјуг)

НА ФАКУЛТЕТУ МУЗИЧКИХ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ НОВИ КОНКУРС ЗА НОВОГ АСИСТЕНТА

Пре неколико дана истекао је рок поновног конкурса за избор асистента за предмет свирање партитуре на Факултету музичких уметности у Београду. Избор новог асистента ће се обавити после зимског распуста.

Претходни конкурс је поништен, после интервенције Просветног инспектората СР Србије, кој је утврдио да процедура конкурса није у складу са Законом о високом школству. Јер, конкурс је уместо Савета Факултета, како то Закон налаже, расписао Стручно веће Факултета. Као што је јавности познато, на месту асистента за овог предмета налазила се Ксенија Зечевић, која није на првом конкурсном поновно изабрана за асистента из предмета читања партитуре.

Према одлуци Савета Факултета, Ксенија Зечевић ће остати на месту асистента док се не заврши поновно расписани конкурс за ово радно место.

Б. К.

ПРОШИРЕНА СЕДНИЦА УНИВЕРЗИТЕТСКОГ

Отворен напад

Најновије антисоцијалистичко деловање бивших на-
сбно изјаве Михаила Марковића и Љубомира Тадића
могу разумети као теоријско размимоилажење,
институције власти и политику Савеза комуниста

(Београд, 3. фебруара) — По водом појачаних антисоцијалистичких активности бивших наставника и сарадника Филозофског факултета у Београду (Љубомира Тадића, Михајла Марковића, Светозара Стојановића, Загорке Голубовић, Миладина Животића, Небојше Попова, Драгољуба Мићуновића) данас је одржана проширена седница универзитетског комитета организације СК Београда на којој је уводно излагање поднео др Мирослав Ђорђевић, председник Конференције организације СК на универзитетима у Београду.

**Добро уновчена
„угроженост“**

роженост“ добро уновче. Примера ради, Светозар Стојановић је, према сопственој изјави на разговорима у Републиком извршном већу, зарађивао и по 15.000 долара годишње. У последње две године они су одбијали сваки понуђени посао, изузев Трива Инђића који је прихватио понуду о запослењу па им је, сходно оваквом понашању, а на основу измена и допуна Закона о високом школству крајем прошле године престао радни однос.

Говорећи о њиховом најновијем антисоцијалистичком деловању, др Ђорђевић је подсетио на састанке „отвореног универзитета“, обнављање пала

КОМИТЕТА ОРГАНИЗАЦИЈЕ СК БЕОГРАДА

НА НАШ СИСТЕМ

ставника Филозофског факултета у Београду, по-
дига у страним часописима и листовима више се не
већ отворен напад на наш систем, његове легалне
— истакнуто у дискусији

„стара догматка пракса ста-
љинизма односно „диктату-
ра без диктатора“.

Простор за своје деловање и
потврду својих ставова, они
налазе и у реалним тешкоћа-
ма нашег економског развоја,
као и у сложеној међународ-
ној ситуацији, злоупотребљава
јући их на најгрубљи начин.
Такође, не презају ни од тога
да блате друга Тита, чије име
сваки прави Југословен изго-
вара са поносом. Међутим, ни
сами нису свесни да се тиме
стављају у ред најјефтинијих
критизера нашег система, как-
вих је све мање и у најреак-
ционарнијој страниј пропаган-
ди — рекао је др Ђорђевић.

Ако би у једној реченици тре-
бало сажети размишљања ко-
ја су се потом чула, онда би то
био став да се, кад је реч о
наступањима ове групе више
не ради о теоријским размис-
лима, него о пракси.

жива јер се с њом пре-
свега не слаже омладина која
у њу и те како верује.

Професор Веља Гравранов
је истакао да ова опозициона
група уместо критике нуди де-
струкцију система у целини,
уместо напредних — одбачена
елитистичка решења, а уместо
координације научног рада —
— секташтво.

Захваљујући овој групи про-
фесора и сарадника Филозоф-
ског факултета, млади, према
признању, Весне Јањић, сту-
дента овог Факултета дуго су
наилазили на неразумевање
шире друштвене јавности увек
када су желели да покре-
ну неку акцију као да су
и сами одговорни за нешто

SKUPŠTINI SR SRBIJE

Beograd

Skupština SR Srbije je pre triaest godina (28.I.1975) donela Odluku kojom se, zbog "moralno-političke nepodobnosti", isključuje iz sastava i stavlja "na raspoloženje" članovi nastavnika Filozofskog fakulteta u Beogradu (Zagorka Golubović, Trivo Inđić, Mihailo Marković, Dragokjub Mićunović, Nebojša Popov, Svetozar Stojanović, Leubomir Tadić i Miladin Životić). Tri godine kasnije, ustavni sudovi Jugoslavije ustanovili su da je norma o "moralno-političkoj podobnosti" protivustavna i da je treba otkloniti iz svih zakona. Poznato je, takođe, da je ista norma suprotna međunarodnim konvencijama koje je naša zemlja ratifikovala.

Zaključamo da bismenju Odluku skinete.

Beograd, 1.III 1988.

Zarko Vidović, 27. marta 26/XVI
 Zarko Trebješanin, Kapetan Mišina 9
 Kacoslav Stojanović, Činčijina 13
 Marčelo Kostić, Gundulićev venac 6
 Miloš Zutić, Đure Daničića 11
 Aleksandar Ilić, Jurija Gagarina 261
 Edo Todorović, Gročanska 46
 Dragan Glintić, Goce Delčeva 11/VII
 Jagoš Buretić, Milana Radojevića 6
 Miro Bavić, Salvadora Alljendera 29
 Vladislav Popović, Vuka Karadžića 7a
 Petar Cvetković, Narodnog fronta 26
 S. Zubanović, Dobračina 75
 Jovica Adin, Save Kovačevića 58
 Mirjana Todorović, Pravni fakultet
 Miodrag Perišić, Cara Uroša 24
 Antonije Isaković, Studentski trg 39
 Dragoslav Mihailović, Studentski trg 19
 Adem Fuslojić, Francuska 7
 Miroslav Belandić, Gundulićev venac 27
 Miroslav Ružica, Jevrejska 25
 Miroslav Todorović, Džordža Vašingtona 38
 Božidar Jakšić, Prava 4, Kumbiraž
 Ilija Moljković, Pohorska 8
 Olujić Dragomir, Knez Milutina 40
 Zoran Obrenović, Zore Ilić-Obradović 9
 Jelka Imirović, Kneževca 9
 Miodrag Milić, Dalmatinska 90
 Svetlana Knjazev Adamović, Ljube Stojanovića 5
 Oleg Golubović, Muzapova 24
 Borča Očić, Kraljevića Marka 12
 Zoran Avramović, Bihacka 18
 Nikola Grahek, Generala Vasića 1
 Milan Kovačević, Ustanička 176
 Zivan Lazović, M. Suvakovića 10/IX, Zemun

Два различита концепта демократије

Основни проблем ове књиге, и уједно кључни приговор, јесте то што се не уваншава, или у довољној мери не сагледава, чињеница да је у Југославији на почетку четрдесетих година на делу револуција као радикална промена дотадашњих друштвених односа

тивна партија која је интензивно радила све време рата, очувала свој унутрашњи живот и развијала своју организацију. КПЈ је, захваљујући својој активности и предводничкој улози у НОБ-у, као и практично потврђеној стратегији (а чему би другом уосталом?) изашла из рата, и поред огромних губитака, улетевши у Београд и поставивши од тада седиште Коммунистичке партије СКП (б), највећиница КПЈ у Београду.

Правилно да не треба прикривати различита и дијалог — што ће се по себи није даншаралима. Треба рећи још и то да извесно привлачност књиге дају и неке личне прилике и тенденције у југословенском друштву.

Несводиво на болшевичку варијанту

Основни проблем ове књиге, и уједно кључни приговор који се може унети њеним ауторима, јесте то што се не узимају, или у довољној мери не сагледава, чињеница да је у Југославији на почетку четрдесетих година овог века на делу револуција као радикална промена дотадашњих друштвених односа. Та револуција је по много чему оригинална, а пре свега због својих националноослободилачких компоненти са елементима социјалне и политичке еманципације. Југословенска социјалистичка револуција се не може, по нашем мишљењу, никако свести на „оскрепљене комунистичке идеје у једној болшевичкој варијанти“, као што то чине аутори књиге, већ представља јединствен процес у коме се прелићу ослобођење од окупатора, борба против снага колаборације и контрареволуције и политичка и социјална еманципација.

Аутори, такође, пренемају историју

оку су се организационо распале у току народноослободилачког рата. По својим номиналним ознакама ове странке су имале нека својстава политичких организација, али изоступају: нису имале организацију од неких странака до тада; имале су предратне изабране главне одборе странаке, професионе и „крпе“ на изласку из рата; изложни програми су били „староглави“ и отворени новом добу; већини део бивших присталица ових странака излазило се у редовима Народног фронта нове формационе фазе која је дошла на ред после ослобођења и победоу рату, него је гта и јединственом процесу који уследио трајала на политичку сцену новона излазе вођства грађанских политичких странака.

Апстракција и пренемања (са којим неки догматички проналазе из неувлазављања постојећа револуције) карактеристична су и за долове књиге у којима се говори о вођствима грађанских странака опозиције само што, свога пута и за разлику од присталица комунистима, имају обрнут предзнак.

Грађанске странке и њихова вођства не делују и не постоје у току рата (од окуп у Словенији до Долоничке изјаве); вођи ових странака или су укључени у снаге колаборације или седе у опозицији („немоћне опозиције“, како их назива Черчил) у ваздуху са Дражом Михаиловићем или су пасивни витификације који прелазе рат у „мишјим рупама“ одбојачујући позиве да се прикључе НОБ-у; још је и странака са изразито националним и конфесионалним обележјима без Југословенског домаћа; програми су им нешто мадификовани у односу на предратне и теже одста „очувати старе пертега ствари“... Историјар Драво Петровић, анализ овог периода и највише иктерни аутор у ко-

о интересној подели Бланина. Динак су и тада, морали у пуном из сви оми који су били за спољне силе или су њима излази партијске стезања.

Два света на поли позорници

Из већ реченог произи на политичкој позорници гола и против комита Горе као Федералне Јези на нове „аутентичне“ сус бројне „слободарске“ постоје аутора нине тачно изабављање било могло даће укранско представљеница КПЈ, маси ницима грађанских стра

На, оно што је најб аутори покушавају да је моћу и привају јесте грађанске странке или политичку позорницу (и ско) су већ поражене) прелекодно снажним свољвополитичким ст притисцима (као Черчи Стаљинови). Московск Попсаљска салетавана, претворке су фактори вају КПЈ да грађанске е су не представљање од логички чиница, пољског „интересу“ есна. Јако, б народни легавитет пове жени свољвополитичка на је прелудна чинени појаву грађанских пав кња, а много мање по учорсана адмистративну пољсљеним вишким средни тачка одласа грађански снага су (као и у ф

tragom idejnih stranputica

Pledoaje za višestranački sistem

N po kojim kvalitetama knjiga Vojislava Koštunice i Koste Čavoskog »Stranački pluralizam ili monizam« (izdanie Instituta društvenih nauka, Univerziteta u Beogradu, Centar za filozofiju i društvenu teoriju) ne bi zaslužila toliko prostora u našoj štampi da nije riječ o izdanku onih kvazunaučnih političkih pokušaja koji neprestano, agresivno i uporno »dokazuju« nepostojanje demokracije u našem društvu i statistički bice i praksu KPI odnosa sila.

Obilno se koristi društvenim novcem – ovaj je knjižarijak financiran novcem Republičke zajednice nauke Srbije – u nas se situacija autora, na istoj idejnoj osnovi kao i se stvara svim sredstvima kako bi argumentirali svoje tezičke teze. Pri tome se koriste i različiti oblici pismenosti i usmene propagande pa je i ovaj prijedlog osporavanja uspjeh društva već dubio epitet dalje rasuđenja tabua kojima, kako to ovi politički epigoni neprestano ističu, obiluje povijest naše socijalističke revolucije, a posebno historija SKJ. Žongliranjem toga nema polje, jer bi bilo na njihovom nivou argumentacije, pobijati tezu autora.

Problematična metoda

U njihovoj knjizi »Stranački pluralizam ili monizam« riječ je o metodi i ciljevima, a ne o novim ocjenama, naučnim otkrićima i znanstvenim revizijama povijesnih činjenica. Događaji o kojima je riječ dobro su poznati, sve se zvala na javnoj sceni, bilo u Privremenoj ili Ustavotvornoj skupštini, bilo na brojnim političkim skupovima koji su karakterizirali upravu to vrijeme. Samo se znanstveno može tvrditi kako bi tek zaprešice Politburo CK KPJ osvijetlili to vrijeme, kada su članovi tog istog Politburo javno istupali, iznosili to je valda baran izvješno, stavove političkog tijela čiji su bili članovi. No kako je to već običaj u toj štampi, ono što je posve razumljivo za građanske političare, izaziva nepovjerenje prema komunistima!

Već i sam podnaslov knjige »Društveni pokret i politički sistem u Jugoslaviji 1944-1948«, vrlo pretenciozan, dovedu u sumnju. Ne treba definirati što je to politički sistem jedne zemlje, da li se zadržava isto je to u ovih autora nesno posve drugo. Po njima, to već i prvo površno čitanje pokazuje, politički sistem nove Jugoslavije započeo je kao teorij jedne partijske partije (KPJ) koja u borbi za vlast na čelu svedstava situacije se lukavstvom, silom, terorom. Na može se izbjeći iluzijom da su naiprije postavljene teze, a zatim tražena i konstruirana argumentacija. Nema tu nikakve a ponajmanje je marksističke analize. Naprotiv, autori kao da žele samo doći do zaključaka da naši marksisti, to je, čekako, njihove privatna stvar.

Ne čitava je ta metoda, problematična zato što se u njihovim riječima ne spominju uvjeti u kojima se odvijala situacija, kako to čini opisiva liberalna i boljševizma. U tom se razdoblju naše vode orijentalne buržoazne buržoazije i doma-

ta Jugoslavenska armija, u radu za front, u brojnim radnim akcijama frontovaca i onih koje je tu se nije bilo po stranačkoj pripadnosti, u kolonizaciji, u obnovi izjednačiji Taj društveni pokret i politički sistem do putog je izražaja došlo u revolucionarnim promjenama koje je karakterizirale stvaranje nove narodne vlasti, koja je svoj utraz tonila u narodnoslobodilačkim odborima, a ne u odborima povjereničkim i organizacijama političkih stranaka. Upravo u tome bila je izuzetna uloga. Jedinstveno narodnoslobodilačko-fronto. Političke stranke o kojima toliko čitamo na stranicama ove knjige, u častre traženje, izmislili su na javu tek veću pod vodstvom KPI izvotvena sloboda. A zna se koje su parole na zastavama te korbe bile ispisane i ako ih je ispisao.

Neargumentirana revizija ocjena

Podnaslov te knjige bi, na osnovi njenog stvarnog a ne pretpostavljenog sadržaja, trebao biti »Pledoaje za višestranački sistem«, jer ih pledoajom ona i završava. Bez obzira na frazeologiju, osnovna je poruka zaključak knjige da uz pluralizam samoupravnih inijeza, treba legalizirati politički pluralizam, a pretpostavka za to je napuštanje boljševičke tradicije, što je sinonim za staljinizam. Tek tada, kako odgovoriti na pitanje pluralizam ili monizam. Poljesse od pretpostavke da »stvarno razdružuje ova di-joma jedino može proizaći iz praktičnog korišćenja ustavne slobode udruživanja kao opšteg i jednako prava, kojim raspolazu svi građani bez ikakve razlike«, autori su se ograničili za višestranački sistem, čime negiraju i dovode u pitanje cjelokupnu ustavno-pravnu praksu i politička opredjeljenja jugoslavenske socijalističke samoupravne demokracije. Poljesse od pretpostavke da se sloboda mišljenja može iskazati jedino postojanjem više stranača i njihovih borova, opredjeljati su se ne samo u odnosu na ono za što jesu, nego i protiv čega jesu. Svi događaji i činosti o kojima pisu dobiju su već svoje znanstvene ocjene, pa ovaj pokušaj revizije tih ocjena, bez ijednog novog argumenta, ne može imati bilo kakvu političku ili znanstvenu relevantnost.

U knjizi »Stranački pluralizam ili monizam« Vojislava Koštunice i Koste Čavoskog najbolje se vidi kako izgleda pisanje povijesti kada to čine poražene snage koje su sišle s povijesne pozornice – to je tek jedan pokušaj osporavanja naše revolucije i socijalističkog društvenog razvoja

ANTIMARKSIZAM

ZATOČENICI PRIRODNOGA UMA

Nelegitimnost političkog sistema po K. Čavoškome i V. Košunici

Izreka da: «Knjige imaju svoju sudbinu» s mnogo se razloga može primijeniti i na «Stranački pluralizam ili monizam» Vojslava Košunice i Koste Čavoškoga. Djelo ove dvojice autora, koji se bave rekonstrukcijom društvenih poremeta i političkog sistema u Jugoslaviji 1944-1949. godine, malo razvoduštim, bilo u smislu odobravanja, ili osporavanja. Već objavljene kritike ukazuju da će ono imati mnogo veći utjecaj od svoga skromnog tiraza (1000 primjeraka) i institucija koja ga je objavila (Centar za filozofiju i društvenu teoriju Instituta društvenih nauka u Beogradu, 1993).

Dadašnji osvrt bili su historiografski, politološki i kulturno-estetski, objavljeni u različitim glasilima i od autora za koje se ništa ne može reći da pripadaju istoj orijentaciji. Stoga, bitna ovim mjestu, više pažnje valja obratiti metodološkom pristupu pisaca ove knjige, shjedeći o nepoznato naravno. «Kao mi koji si, metodološki izabrao, pa ću ti kazati do kakvih si rezultata došao». Zadatak će biti nešto jači, jer je riječ o dvojici stvaralaca, između kojih ne mora postojati potpuna identifikacija u gledistima. Ali ako bi je bilo i teško razaznati u svim pojedincima, nesumnjivo je ima u težnji da se dode do zajedničkog cilja – negacije legitimnosti današnjega političkog sistema i postavljanje višestruke alternativne. Ona autoriteta u toj stvari mjeri, izgleda neosporna da članovi pronašle samo jedno pitanje: kako sistem uopće postoji. Ima kakva se prava o svom opstojanju i može pozivati?

Provokacija je u znanstvenom i političkom pogledu sasvim velika a da bi mogla izbjeći pozornosti javnosti. Jer: pitanje legitimnosti osnovni je problem svakog poretka, pa ako ono nije razriješeno, ili ako se oko njega pletu dobre sumnje, (kao što to u posljednje

vrijeme čini grupa «radikalno» okupljena u Centru za filozofiju koji je izdao ovu knjigu) onda je očito da nešto nije u redu ili sa samim porukom ili s njegovim poricateljima.

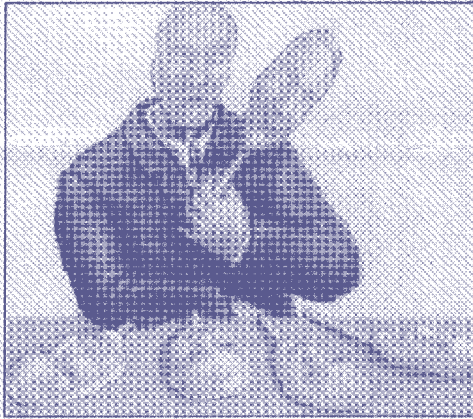
Negacija marksizma. Čavoški i Košunica opredijeli su se za prvi dio ove alternative. Krajnji je čas, po njihovu mišljenju, da se u slecanje mladih generacija vrati silke, ratnog i neposrednoga poslijeratnog, rasuloja u društvu, interperetaciji od one službene, pa da se objelodani istina o potpunoj povijesnoj nelegitimnosti sistema u sklopu kojega je već od početka bio najavijen kraj same revolucije.

političkog mišljenja davno demodiran pristup.

Metodološka alternativa, koju nude Čavoški i Košunica, u svojoj je biti prirodopravna. Njezin izbor nije slučajaj. Jedan dio naših teoretičara svoj je razlaz s ideološkom SKJ doživio i kao razlaz s marksizmom te se okrenuto drugim učeljima. Među njima su posebno konzal anarchizam, liberalizam, prosvjedteljstvo i filozofije prirodnog prava. Najveća je pak bila njihova kombinacija u kojoj su se doktrinarni elementi povezivali u nove spojive, zavjao od početnog izbora prapostojak. Ta-ko se anarhizam nije pokazivao nespojiv s liberalizmom kao što

se općenito smatralo da značenje pojedinih učenja (prirodopravnoga u prosvjedteljskom nikakome smislu biti ograničeno samo ne vrijema u kojemu nastajala (17.-18. stoljeće). Ovo polje mišljenja izvježavalo se s posebnom umoroso vremenom je došlo u rediste paznje. Njegov je smisao ruzni u pariteti monarhijskoj absolutizmu 18. stoljeća i etota liberalizma boljševičkog tipa (u koji je utrojan nas politički sistem) 20. stoljeća. Usporedba, s obzira na protegnu i na položaj mišljenja, filozofa, ončasne epuhe i humanističke inteligencije, danas ne epohode.

Kao što su prosvjedtelji 18. stoljeća duhovno pripravili građansku revoluciju, smatra se da je zadatak njihovih nasljednika u 20. stoljeću da pripreme antihirakratsku revoluciju. Budući da se ta priprema ne može izvršiti s pozicije učenika koje je inspirirao revoluciju što je u međuvremenu izšla i povijesno se odvojela kao socijalistička, zahtijevano je ugetno napuštanje marksizma i njegova, posvećasnija, negacija. Vajdalo se vratiti prirodnom pravu, njime prosvjedtelji duhovne s kraja 20. stoljeća. Pretpostavka je

Ilustracija: G. Alibegović

Tema o nelegitimnosti nipošto nije nova. Kao motiv poricanja, ona je prisutna u većina teoretičara radikalnog lijevog i desničice te će upućenijeg poznavaca našega intelektualnog života više zanimati način njezine obrade nego njezin sadržaj, i sasvim poznat a da bi izazvao produbljenu znanje. Interes koji, tuđi ova knjiga okrenuti je pomajrije njezinoj metodologiji. Ona nije marksistička, i to saznanje ne proizlazi samo iz nastojanja autora da nas u to uvjeravaju u gotovo svakom rečenju i iz poruke cjelokupnog djela, očito usmierenoga na dokazivanje kako je marksizam u sferi

danas
174.9

Nebojša Popov, 1983.

**Rešenje Okružnog suda u Beogradu
o zabrani rasturanja knjige**

Kr. br. 217/83

Okružni sud u Beogradu, u veći sastavljenom od sudije Stojković Zorana, kao predsednika veća i sudija porotnika Vuiaković Nadežde i Ravlović Živojina, kao članova veća, sa zapisničarem Kožomča Dušanom, u postupku po predlogu OJT-a u Beogradu Ut. br. 56/83 od 23.09.1983. godine, za zabranu rasturanja knjige "Društveni sukobi izazov sociologiji - SUKOBI" autora Nebojše Popova iz Beograda, čiji je izdavač Institut društvenih nauka Univerziteta u Beogradu - Centar za filozofiju i društvenu teoriju Beograda, Po održanom javnom i glavnom pretresu dana 26.09.1983. godine, u prisustvu zamenika OJT-a Danila Subotića, glavnog urednika izdavača Dragoljuba Mićunovića i predsednika Zbora radnih ljudi Centra dr. Svetozara Stojanovića, kao i pomoćnika izdavača Srde M. Popovića adv. iz Beograda, doneo je i javno objavio

REŠENJE

ZABRANJUJE SE u celosti rasturanje knjige "Društveni sukobi izazov sociologiji - SUKOBI" autora Nebojše Popova iz Beograda čiji je izdavač Institut društvenih nauka Univerziteta u Beogradu - Centar za filozofiju i društvenu teoriju - Beograd, ul. Narodnog fronta br. 45., a štampar štamparija "Radiša Timotić" u Beogradu.

Oduzimaju se svi primerci knjige i po pravosnažnosti rešenja isti će biti uništeni.

Po pravosnažnosti rešenja izreka rešenja objaviće se u "Službenom listu SFRJ" i "Službenom glasniku SR Srbije".

Obrazloženje

Institut društvenih nauka Univerziteta u Beogradu - Centar za filozofiju i društvenu teoriju izdao je knjigu "Društveni sukobi izazov sociologiji - SUKOBI" čiji je autor Nebojša Popov iz Beograda.

Okružno javno tužilaštvo u Beogradu stavilo je predlog za zabranu rasturanja navedene knjige u celosti Ut. br. 56/83 od 23.09.1983. godine, navodeći da se u knjizi prikazuju događaji iz 1968. godine u takvom svetlu kao da je to bila šansa ovoga društva da odbaci stariji zamirni kretni pittem demokratije. Akcije studenata smatra društvenonopravnim i opravdanim, dok akcije državnih organa i drugih društvenih činilaca predstavlja kao gušchje započete demokratizacije društva. Događaje posle 1968. godine prikazuje tako, da stvaraj neistinitu sliku o društveno-političkim prilikama u oblasti kulturnog, duhovnog i idejnog stvaralaštva. Prikazujući akcije državnih i drugih organa kao akcije koje su bile uprene na

Knjiga žalbi - Nebojša Popov, 1983. (dok. 1)

sprečavanje slobodne misli i duhovnog stvaralaštva. Smatra da su takve neistine po svojoj suštini i težini takve da mogu uznemiriti javnost.

Zastupnik i punomoćnik Izdavača su na glavnom pretresu koji je održan 26.09.1983. godine, osporili navod javnog tužioca ističući da je predlog tužioca neosnovan. U konkretnom slučaju radi se o naučnom delu, a sloboda naučnog stvaralaštva je Ustavom zagarantovana. Zato se odredbe Zakona o javnom informisanju i odredbe Zakona o sprečavanju zloupotrebe slobode štampa i drugih vidova informisanja, ne mogu odnositi na ovu knjigu. U pitanju je naučno delo u koje je uložena obilna rad i bazira se na veoma obimnoj dokumentaciji. Knjiga nije čitana u celim, te se ne može ni izricati zabrana izdavanja celokupne knjige. Iz celine su izvučene pojedine rečenice što nije dopušteno, jer takav metod izdvajanja pojedinih rečenica iz celine knjige, omogućava pogrešno tumačenje i pridavanja onog smisla tim rečenicama, koje one nemaju ako se gledaju i tumače u kontekstu celine. Kako se radi o naučnom delu, to se i ne može tražiti da u njemu budu iznete samo apsolutne istine. Iznete inkriminacije ne bi mogle uznemiriti javnost, tim pre što je niz sličnih ocena čak i u znatno oštrijem vidu izneto u više navrata u brojnim publikacijama, štampi i drugim sredstvima informisanja. Ako se ima u vidu da je u pitanju knjiga namenjena užem krugu ljudi koji se stručno bave ovom materijom, to je izvesno da ista ne bi mogla izazvati uznemirenje šire javnosti. Iz tih razloga predložili su da se predlog javnog tužioca odbije kao neosnovan.

Ocenjujući razloge tužioca podnete u predlogu i rešenja o privremenoj zabrani rasturanja knjige, te reči na glavnom pretresu, a s druge strane razloge zastupnika i punomoćnika Izdavača u sklopu sa sadržinom knjige čija se zabrana traži, sud je našao da je predlog javnog tužioca osnovan iz sledećih razloga:

U knjizi "Društveni sukobi izazov sociologiji – SUKOB!" autor Nebojša Popov bavi se analizom studentskog pokreta iz 1968. godine. Iako se knjige bazira na veoma obimnoj građi, što ističe i zastupnik i punomoćnik Izdavača, autor neistinito prikazuje studentske događaje iz 1968. godine. Autor polazi od toga da se radilo o prelomnoj godini u razvoju našeg društva, te da je studentski pokret i akcije studenata predstavljao šansu da se odbaci domaći staljinizam i krene putem demokratije. Međutim smatra da je ta šansa propuštena i da je birokratija aparatom državne primde i akcijama drugih društvenih činilaca preduzela sve kako bi se ugušila započeta demokratizacija društva. O studentskim događajima javnost nije mogla biti valjano informisana, jer za to nisu postojale odgovarajuće pretpostavke za demokratsko formiranje javnosti. Javnost je obmanjivana i nametan je utisak da je radnička klasa ta koja je najviše pogodena delovanjem studentskog pokreta i da od njega treba da brani svoj interes, u čemu su bile prepoznavane birokratske manipulacije, a ne izraz stvarnog opredeljenja radnika, a da je svaki oblik normalnog saobraćaja između radnika i studenata bio zaprečen. Zatim tvrdi da se radilo o nastojanju birokratije da se skrši onaj tok demokratizacije političkog poretka koji je nadolazio kroz duže vremensko razdoblje a koji se nalazi u središtu društvenih sukoba 1968-1972. godine. Birokratija je uspostavljanjem političkog i ideološkog monopola, uskratila svaku mogućnost opstanka studentskog ili radničkog pokreta (str. 33., 7., 57., 58., 193.) a određene društvene akcije označene su kao ispoljavanje staljinizma (str. 143.). Nakon prestanka štrajka studenata, politička kampanja koja je sledila okomila se na zborove i akcione odbore studenata, a da će se nakon toga naći na udaru sloboda štampe, kritičkog mišljenja i duhovnog stvaralaštva (str. 175.). Po autoru kasniji događaji su potvrdili jer su kritička mišlja demokratije i samoupravljanje pretrpeli poraz (str. 242.). Po autoru protagonisti konkretne partijske linije, razaranjem elementarnih oblika demokratije ukinuli su svaku praktičnu mogućnost svake demokratije. Po njemu šansa za demokratizaciju društva je propuštena a obnavljanje političkog i ideološkog monopola na razvalinama socijalističkog pokreta predstavljalo je samo prividan izlaz iz krize društva (str. 192., 203.). Iznošenjem ovakvih grubih neistina o društveno-političkim prilikama i događajima u našoj zemlji kao i drugih neistina bliže označenim u rešenju o privremenoj zabrani rasturanja

Knjiga žalbi - Nebojsa Popov, 1983. (dok. 1)

knjige OJT-a u Beogradu Ut. br. 56/83 od 23.09.1983. godine, očigledno da bi moglo izazvati veoma veliko uznemirenje javnosti. Stoga je sud u smislu čl. 8. Zakona o sprečavanju zloupotrebe slobode štampa i drugih vidova informacija i čl. 136. Zakona o javnom informisanju, odlučio kao u izreci nalazeći da je predlog javnog tužioca za izricanje zabrane rasturanja navedene knjige osnovan.

Navodi punomoćnika Izdavača da je sloboda naučnog stvaralaštva Ustavom zagarantovana, te pošto se u konkretnom slučaju radi o naučnom delu, da se prema istom nemože izreći zabrana, je neosnovan. Ovo iz razloga što se u konkretnom slučaju radi o štampanoj stvari u kojoj se iznose neistine, kojima bi se mogla uznemiriti javnost, pa je u smislu čl. 135. st. 1. tač. 2. Zakona o javnom informisanju imalo mesta izricanju zabrane.

I tvrdnja Izdavača da su navedene inkriminacije u rešenju o privremenoj zabrani samo delovi i rečenice izvučene iz celokupnog teksta, te da se zbog istih ne može zabraniti rasturanje cele knjige, se ne može prihvatiti. Navedene inkriminacije – rečenice, predstavljaju određene zaključke autora i proziru celokupan tekst a sa istim predstavljaju jedinstvenu celinu, te se ne bi mogla izreći delimična zabrana već samo zabrana kompletnog teksta, a što se moglo zaključiti čitanjem konkretnih stranica koje sadrže navedene inkriminacije, što je učinjeno na glavnom pretresu. Iz tih razloga sud je našao da su primedbe izdavača neosnovane.

Sud je izveo dokaze čitanjem recenzije navedene knjige datih od strane recenzenata prof. dr Rudija Supeka, prof. dr Andrije Krešića i dr Božidara Jakića, dopisa Republičke zajednice nauka SR Srbije od 14.09.1983. godine i čitanjem rešenja o privremenoj zabrani, dok je ostale predloge zastupnika i punomoćnika Izdavača odbio, nalazeći da bi izvođenje tih dokaza bilo suvišno za razjašnjenje ove stvari.

Zapisničar,
Dušanka Kozomera

Predsednik veća-sudija,
Zoran Stojković

UPUTSTVO O PRAVU NA ŽALBU:

Protiv rešenja dozvoljena je žalba Vrhovnom sudu Srbije, u roku od 3. Dana od dana prijema istog, a preko ovoga suda, s tim što se žalba podnosi u dva primerka.

Nebojša Popov, 1983.

Predlog za podizanje Zahteva za zaštitu zakonitosti

SAVEZNOJ AVNOM TUŽIOCU

Predlog

ZA PODIZANJE ZAHTEVA ZA ZAŠTITU ZAKONITOSTI

PROTIV REŠENJA Okružnog suda u Beogradu od 26. septembra 1983 god.,
Kr. 217/83

i
rešenja Vrhovnog suda Srbije od 10. oktobra 1983 god. Kž. 460/83

SAVEZNOJ SUDU

zbog bitnih povreda odredaba Zakona o krivičnom postupku - čl. 416 ZKP.

Obrazloženje

Celokupni postupak, proveden je protivno odredbama Zakona o krivičnom postupku. Naučni rad Nebojše Popova zabranjen je U CELOSTI, a da nije U CELOSTI ni pročitan. Dokazni predlozi odbrane odbijeni su a da za to nije dato *NIKAKVO* obrazloženje. Odlučna činjenica istinitosti odn. neistinitosti inkriminisanih tvrdnji *nije uopšte utvrđena*, niti je sumarna ocena suda *uopšte obrazložena*. Žalbeni navodi nisu cenjeni u drugostepenom postupku, već se drugostepeni sud "u svemu poziva" na *-nepostojeće-* razloge prvostepenog suda.

Sve bitne povrede odredaba Zakona o krivičnom postupku detaljno su obrazložene u žalbi izdavača na prvostepeno rešenje, te se ovde samo sumarno na njih ukazuje, a bliže se obrazlažu samo povrede učinjene u drugostepenom postupku. One se svode na povredu odredbe čl. 388, st. 1 ZKP, po kojoj je drugostepeni sud *dužan da oceni sve žalbene navode*.

Tako, napr. u drugostepenom rešenju *nijednom jedinom rečju se* ne ceni žalbeni navod izdavača da je rešenje prvostepenog suda *neobrazloženo*: da se u njemu ne navode nikakvi razlozi zbog kojih su odbijeni dokazni predlozi odbrane (već se samo daje *ocena* da su ti predlozi bili "suvišni"), i što je daleko važnije da se ne daje nikakvo obrazloženje za *ključnu* i *odlučnu* ocenu činjenice da li su inkriminisane tvrdnje istinite ili to nisu.

Ova *odlučna* činjenica "utvrđena" je tako da se u prvostepenom rešenju na nju ukazuje kao na "očiglednu". Drugostepeno rešenje, rešavajući po žalbi u kojoj se ukazuje na nedostatak svakog obrazloženja odlučne činjenice, zadovoljava se time da ponovi da je činjenica neistinitosti inkriminisanih tvrdnji "očigledna", ne ulazeći uopšte u žalbene razloge, kojima se upravo napada ovakav način *retorskog ubeđivanja*, koji se stavlja na mesto argumentacije.

Takav metod "obrazlaganja" lišava drugostepeni postupak svakoga smisla. Kada bi bilo dozvoljeno po postupku da sudovi sude po tome šta je njima "očigledno", onda bi svaki dokazni postupak bio potpuno suvišan, a isto tako i pravo stranke na žalbu sasvim iluzorno.

Knjiga zahtijeva – Nebojša Popov, 1983. (dok. 4.)

Presude bi izmicale svakom ispitivanju, a svaka kontrola zakonitog postupanja bila bi nemoguća. Pravo na odbranu bilo bi lišeno svake sadržine, a društvena i pravna odgovornost onih koji primenjuju zakone svedena na nulu.

Zato Zakon o krivičnom postupku takvo "obrazlaganje" ne dozvoljava i zato ova dva rešenja ne mogu opstati u pravnom saobraćaju, jer grubo narušavaju načelo zakonitosti.

Gledano sa jednog šireg stanovišta, cela stvar je još ozbiljnija.

Stavovi koji su ocenjeni kao "očigledno neistiniti" odnose se na, po oceni autora, nepovoljna politička kretanja u periodu od 1972. god. do danas. Takvi stavovi, logički nužno, makar da se za tim ne ide, jer je reč o sociološkoj studiji, sadrže implicitnu kritiku nosilaca javno-pravnih ovlašćenja koji su odlučujuće uticali na ta politička kretanja. Kako, pak, nosioци javno-pravnih ovlašćenja, istovremeno, imaju i olakšan pristup sredstvima masovnih komunikacija i odlučujuće utiču na formiranje javnog mnjenja, njihova sopstvena ocena njihovog sopstvenog rada i rezultata toga rada (napr. ocena političkih kretanja), koja je po psihološkoj nužnosti, redovno i uglavnom pozitivna, postaje ona "očiglednost", na koju se sudovi pozivaju kada kritiku proglašavaju neistinitom. Na taj način, mera *samokritičnosti* nosilaca javno-pravnih ovlašćenja postaje merom "istinitosti" svake društvene kritike.

Takvo, pak, gledanje na društvenu kritiku i njene granice, ustvari ukida mogućnost svake kritike, a time čini i sve naše razgovore o odgovornosti potpuno iluzornim.

Prozivanje na "očiglednost" nije ništa drugo do pozivanje na tzv. *consensus omnium* (saglasnost svih). Po logici stvari ovaj argument može imati težinu jedino ako SVI svoju saglasnost ili nesaglasnost mogu izraziti, inače postaje opasan sofizam. Paradoksalno je pozivanje na saglasnost svih, kada sud upravo svojom odlukom zabranjuje izražavanje nesaglasnosti. Drugim rečima, pozivanje na javno mnjenje ima svoju težinu tek kada se javno mnjenje *formira*, a to upravo napadnuta rešenja ne dozvoljavaju. (Druga bi stvar bila da je do zabrane došlo pošto bi knjiga bila podvrgnuta savесnoj naučnoj, pa i političkoj analizi svih zainteresovanih i postignut *consensus omnium* da je njena sadržina neistinita, da je na delu bila represivna cenzura koju i Zakon predviđa, namesto preventivne, koju zakon zabranjuje).

Zato, po mišljenju izdavača, oba napadnuta rešenja treba ukinuti, pa se napred stavljeni predlog javlja kao umestan i na Zakonu osnovan.

u Beogradu,
14. novembra 1983 god.

Izdavač
INSTITUT DRUŠTVENIH NAUKA
UNIVERZITETA U BEOGRADU
CENTAR ZA FILOZOFIJU I
DRUŠTVENU TEORIJU
koje zastupa
Srđan M. Popović

Nebojša Popov, 1983.

Rešenje Vrhovnog suda Srbije o žalbi

Kž. II 460/83

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija: Nikolić Vlastimira, kao predsednika veća, Blagojević Branislava i dr Jovana Pavlice, kao članova veća i stručnog saradnika Sandić Ksenije, u krivičnom predmetu zabrane rasturanja knjige "Društveni sukobi izazov sociologiji – SUKObI" autora dr Nebojše Popova, rešavajući o žalbama izdavača Instituta društvenih nauka Univerziteta u Beogradu – Centar za filozofiju i društvenu teoriju u Beogradu i punomoćnika istog advokata Srđe Popovića izjavljenim protiv rešenja Okružnog suda u Beogradu Kr. 217/83 od 26. septembra 1983. godine, u sednici veća održanoj dana 10. oktobra 1983. godine, doneo je

REŠENJE

ODBIJAJU SE kao neosnovane žalbe izdavača Instituta društvenih nauka Univerziteta u Beogradu – Centra za filozofiju i društvenu teoriju u Beogradu i njegovog punomoćnika advokata Srđe Popovića izjavljenim na rešenje Okružnog suda u Beogradu Kr. 217/83 od 25. septembra 1983. godine.

Obrazloženje

Prvostepenim rešenjem Okružnog suda u Beogradu Kr. 217/83 od 28. septembra 1983. godine zabranjeno je rasturanje u celosti knjige "Društveni sukobi izazov sociologiji – SUKObI" autora dr Nebojše Popova čiji je izdavač Institut društvenih nauka Univerziteta u Beogradu – Centar za filozofiju i društvenu teoriju u Beogradu, a štampar štamparija "Radiša Timotić" u Beogradu. Odlučeno je da se oduzimaju svi primerci knjige koji će po pravosnažnosti rešenja biti uništeni. Istim rešenjem odlučeno je da će po pravosnažnosti izreke biti objavljena u "Službenom listu SFRJ" i "Službenom glasniku SR Srbije".

Protiv ovog rešenja izjavili su žalbu izdavač i njegov punomoćnik zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i zbog povrede krivičnog zakona s predlogom da prvostepeno rešenje bude ukinuto i predmet vraćen istom sudu na ponovno odlučivanje ili pak da pobijano rešenje bude preinačeno tako što će se odbiti predlog Okružnog javnog tužioca u Beogradu Ut. 56/83 od 23. septembra 1983. godine, i ukinuto rešenje o privremenoj zabrani Okružnog javnog tužioca u Beogradu pod istim brojem i datumom.

Vrhovni sud je razmotrio sve spise predmeta zajedno sa pobijanim rešenjem, pa je po oceni navoda u žalbama izdavača i njegovog punomoćnika kao i pismeno dostavljenog stava zamenika Javnog tužioca Srbije da prvostepeno rešenje kao pravilno bude potvrđeno, našao:

U žalbi punomoćnik izdavača ističe da knjiga autora dr Nebojše Popov "Društveni sukobi izazov sociologiji – SUKObI" predstavlja naučni rad i da se na naučna dela ne može proširiti primena Zakona o javnom informisanju, konkretno propis člana 135. stav 1. tačka 2. koji nije ni u skladu sa propisom člana 40. Ustava SFRJ, jer objavljivanje naučnih radova nije informativna već naučna delatnost, a Ustav SFRJ garantuje apsolutnu slobodu naučnog stvaranja, bez ikakvih ograničenja. Dalje se u istoj žalbi ukazuje da u prvostepenom postupku na glavnom pretresu knjiga nije u celosti pročitana niti je odbrani data mogućnost da je pročita, te da sadržina knjige nije mogla biti utvrđena samo izdvajanjem inkriminacija za koje se u prvostepenom rešenju navodi da prožimaju celu knjigu i na osnovu kojih se zaključuje da autor neistinito prikazuje studentske događaje od 1968. godine i da takve neistine mogu uznemiriti javnost zbog čega je po navodima u ovoj žalbi usledilo i neosnovano zabranjivanje rasturanja knjige.

U žalbi izdavača ponavljaju se uglavnom navodi sa glavnog pretresa i ukazuje na postupak kojim je u okviru naučnog projekta autor potpisao ugovor sa Filozofskim institutom – Filozofskog fakulteta u Beogradu za izradu predmetne monografije 1971. godine. Autor je 1978. godine predao završeno delo naručiocu, Naučno veće Filozofskog instituta poverilo je recenziju najznačajnijim i najpoznatijim imenima Jugoslovenske sociologije koji su o knjizi dali sasvim pozitivnu recenziju koju je prihvatilo i naučno veće Instituta za filozofiju Filozofskog fakulteta u Beogradu koji je zajedno sa Institutom društvenih nauka – Centrom za filozofiju i društvenu teoriju obezbedio sredstva za njeno štampanje, to bi zabranjivanje rasturanja ove knjige značil dezavuisanje čitavog niza samoupravnih tela u navedenim naučnim ustanovama i ignorisalo samoupravno konstituisanu naučnu javnost.

Najzad, se ukazuje da se na osnovu desetak istrgnutih rečenica ne može doneti valjan zaključak o celoj knjizi te da je autor neistinito prikazao studentske događaje iz 1968. godine, već da je u pitanju istorijski događaj koji sociološka nauka uvek iznova procenjuje i preocenuje i da u tom smislu treba posmatrati i delo dr Nebojše Popova "Društveni sukobi izazov sociologiji – SUKObI". Pozitivne ocene navedenog dela date su u prilogima koje izdavač predlaže da budu posmatrani kao sastavni deo njegove žalbe i to dopisi profesora dr Ljubomira Tadića "Uznemiravanje javnosti ili nečista savest i strah od slobode", profesora dr Svetozara Stojanovića naučnog savetnika "Politički teatar apsurdna", dr Koste Čavoškog višeg naučnog saradnika "Zabrana pred sudom logike i istorije". Uz žalbu je priložen i dopis autora dr Nebojše Popova, kojim se kao i napred navedenim podržava predlog izdavača za ukidanje zabrane rasturanja knjige "Društveni sukobi izazov sociologiji – SUKObI".

Vrhovni sud nalazi da je prvostepeni sud dovoljno obrazložio svoj zaključak o tome da delo dr Nebojše Popova "Društveni sukobi izazov sociologiji – SUKObI" sadrži neistinita tvrđenja o studentskom pokretu iz 1968. godine i događajima nakon njega zbog kojih bi se mogla uznemiriti javnost, te da stoje razlozi iz čl. 135. st. 1. tač. 2. Zakona o javnom informisanju zbog kojih je zabranjeno rasturanje iste. Ne sumnjajući u navode punomoćnika i zastupnika izdavača u višegodišnjem radu autora koji se

zastitna na obimnoj građi, prvostepeni sud je konkretno obrazložio u čemu se sastoji neistinito prikazivanje događaja koji su predmet knjige. Period od 1968. do 1972. godine, u knjizi je prikazan kao nastojanje birokratije da spreči tok demokratizacije političkog poretka uspostavljanjem političkog i ideološkog monopola i da je na taj način uskraćena mogućnost opstanka studentskog i radničkog pokreta (strana 33, 57, 58 i 193), a što se dalje (na strani 143) označuje kao "domaća varijanta staljinističke ideologije". Dalje na strani 175. navodi se "Politička kampanja koja je potom sledila, najviše se okomila na zborove i akcione odbore. Kada oni budu skršeni na udaru će se naći sloboda štampe, kritičkog mišljenja i uopšte duhovnog stvaralaštva" a da su kasniji događaji to i potvrdili jer su kritička misao, demokratija i samoupravljanje pretrpeli poraz (strana 242) kao i "Da je obnavljanje političkog i ideološkog monopola na razvalinama socijalističkog poretka, samo prividan izlaz iz krize društva" (strana 203). Najzad, "Reč je najme, o postojanju da se obuzda i skrši onaj tok, demokratizacije političkog poretka koji je nadolazio kroz duže vremensko razdoblje, a koji se nalazi u središtu društvenih sukoba iz 1968. godine do 1972. godine i da se zauzda kritički odnos prema istoriji – prošlosti, sadašnjosti i budućnosti jugoslovenskog društva – iz kojeg prouističu težnje ka uspostavljanju integralnog samoupravljanja (strana 234).

Na prednji način autor knjige je i po oceni Vrhovnog suda izneo grube neistine o društveno-političkim prilikama i događajima u našoj zemlji koja bi očigledno mogle izazvati veliko uznemirenje javnosti, zbog čega je pravilno prvostepeni sud ocenio da je osnovan predlog javnog tužioca za izricanje zabrane rasturanja knjige dr Nebojše Popova "Društveni sukobi izazov sociologiji – SUKOB!".

S obzirom da je u pitanju štampana stvar koja sadrži neistine zbog kojih bi mogla javnost biti uznemirena to je u konkretnom slučaju osnovano i pravilno primenjen propis člana 133, st. 1. tačka 2. Zakona o javnom informisanju o zabrani rasturanja knjige, zbog čega se pokazuju neosnovanim navodi u žalbama izdavača i njegovih punomoćnika da se na prednji način vređa sloboda naučnog stvaralaštva koja je zagarantovana Ustavom. Neosnovani su i navodi u žalbama da se na osnovu delova teksta i pojedinih rečenica izvučenih iz sadržine knjige kao celine, a kako je to bliže naznačeno u rešenju o privremenoj zabrani kao i u prvostepenom rešenju, ne može utvrditi smisao knjige niti zabraniti njeno rasturanje u celini, te da je bilo neophodno na glavnom pretresu pročitati kompletan tekst i na taj način omogućiti strankama kao i sudu poznavanje a potom i donošenje potpune i pravilne ocene iste. Vrhovni sud nalazi da su citirani delovi knjige i pročitani odlomci – stranice na glavnom pretresu sasvim dovoljni za shvatanje njenog globalnog smisla i poruke pri čemu iznete očigledne neistine o političkim i društvenim prilikama i događajima ne gube od svog značaja ako se posmatraju nerazdvojivo sa celokupnim tekstom sa kojim čine jedinstvenu logičnu celinu zbog čega upravo i nije moguće izreći zabranu samo pojedinih delova knjige.

Sa iznetih razloga, a na osnovu čl. 397. st. 3. ZKP, Vrhovni sud je odlučio kao u izreci ovog rešenja.

Zapisničar,
Ksenija Sandić, s.r.

Predsednik veća,
Vlastimir Nikolić, s.r.

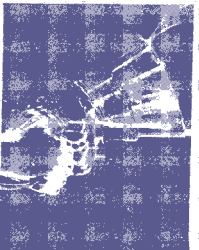
nije mogao da duže ostane samo-novolekarski. Takom godinu predočivali su mu se politički koji su od SKJ otpadali i po drugim članovima (uniziraju, nacionalizmu ili običnom političkom egzibicionizmu) te je postojao formiran šaržski, opozitorni blok čiji su pripadnici postajali vezani osnovnim zajedničkim očekivanjima da treba tražiti za vlastite alternativom i staviti se na čelo snaga koje bi bile njen realizator. Ta «alternativa» međutim, nikad nije išla do kraja razrada. Štice se utisak da to nije ni moglo da bude s obzirom na to da bi morala da pomiruje dosta različitih političkih strujanja, te su se njen zagovornici radnje zadovoljili klasičnom taktikom opozitnih skupina — djelovali kao grupa za priključak i političke konkretizacije ostavili za trenutak kad postojeći institucionalni okvir ne bude više u stanju da se samo ne destruktivnom djelatnosti. Samo je tako izgled, moguće da se objasni pošto to mjesto koje u «slobodnom univerzitetu» zauzima nekoliko afirmiranih naučnika (Ljubićević, Marković, Popov) koji su zaslužili uvođenje u okviru razmjerna, određeni naučnici u skorije vrijeme zapreštili i situ Jugoslovensku javnost.

Zakulisne igre

Kad se malo u vidu ovih nekoliko osnovnih elemenata, nije začuđujuć što je u «slobodnom univerzitetu» mogla postojati inicijativa za osnivanje časopisa «Javnost». Završeni u humanističkoj tradiciji «naviga» reda, ona je običavala svoje epistole, slogane i demagorije, ujedno i najčvršće svjetlu predstavljajući dosadašnja dostignuća socijalističke izgradnje kod nas. Nije nipošto neželjeno, što je u praksi, javnici da ne pristup ovim problemima predstavljajući tradicionalnu političku inteligenciju. I, što je još važnije, oni nisu hteli da se koriste političkom pragmatikom i taktikom, neizbežnim prvostupnim svakidne politike. Ali, distanciranje čitavog političkog i kulturnih posledica ne znači da se mi zalazimo za opštu depolitizaciju inteligencije jer u tom slučaju svakako naše zalaganje za slobodnu javnost bilo samo po sebi besmisleno. Ono što mi odbližno, to je zalaganje intelektualnih snaga za političke procese u okviru i političku med.

Ovi posljednji rečenici valjalo je potvrditi jer je u njihov sadržaju sva tačnaci i licitiranih ideoloških svijesti «slobodnog univerziteta». Jer, nije došao bilo kojeg praktično potera njegovih protagonista koji nije bio prošir dužikom političkom ambicijom da se postane liderom različitih varijanti «masovnog socijalnog pokreta». Nečiji primjer šir incidentom na mitingu solidarnosti sa palestinskim narodom u Beogradu 69. jula 19820 u tome najviše govori. U prvotnoj se transparentima «Sokratskim» u kojoj je glavna uloga bila dodijeljena Nebojši Popoviću politika je izvija sva zakulisna «ga «slobodnog univerziteta» sa ekstremnim krilom beogradskih studenata. Na parčanju, na čim. s tonovima nesvojeno zadovoljstva, jednosti i cinizma, u tome je posebno pisala emigrantske štampa. Svi sudjelovali ovog događaja, pisala je na primjer «Nova Hrvatska» (broj 152) simulu Zajedništvo, jedno su svi posljednjati predavanja beogradskih priključivaca u njihovim privatnim stanovima i bili članovi Zaklupa slobodnog univerziteta. Četni beogradska profesora te grupe Praxia poslala su takođe prosvjedni brožur beogradskom građanskim Beogradu Bogdanoviću... Tako je «slobodni univerzitet», koji je za političku emigraciju samo «hokuzacij» i ništa drugo, gem razgledilo njihovez iste one po-

«... Neformalna grupa 'slobodni univerzitet' već nekoliko godina djeluje u Beogradu. Njeno najizje jezgro čine profesori Filozofskog fakulteta, udaljeni iz nastave 1975. (Tadić, Marković, Golubović, Životić, Stojanović, Popov). Oni su nastavnu djelatnost nastavili po privatnim stanovima, u vidu povremeno organizovanih seansi na kojima se čitaju referati, i zauzimaju odgovarajući teorijski i praktično-politički stavovi...»

htizacije koje se u platformi «Javnosti» politično i s meliorističnim uzetihm odrekao. A mehanizmi su priključno jednostavi i upućenijim poznavocima ovi problematiki odavno poznati: indoktrinacija (u prvom redu ostidralni) protiv sistema do granica infernatne nuznje, izavanje javnog incidenta protiv određenog napisa ili političkog nastupa; i onda izimanje u zaštitu njegovih protagonista kao «žrtava poretkaa» i isticanje samih sebe kao jedinih protoktora slobode i demokratije u našem društvu.

O kakvoj je demokratiji riječ, zorno svjedoči stav «slobodnog univerziteta» prema našim intelektualci koje je izrazio diferencijama. Dio te inteligencije, koji nije dijeli njegov radikalizam, posmatra se a priključno prezira kao «stijava vojsna». O njemu se govori s mnogo ironije, na ne njegovo se šutnje ipak gleda blagonakloni. Tako su se otprilike vidjela grupa za priključak s kraja tridesetih godina ovog vijeka kada su pomno ređetivale apolitično ponašanje prema njihovim programima i kada su «stijavu u vednu» gledale kao pogodno tlo svoje buduće dominacije.

Metodi obrazovanja

Prava priroda «slobodnog univerziteta» i njegovog zalaganja za «slobod-

ni» i demokratije dolazi stoga do izražaja kroz tek u njegovom odnosu prema kritici vlastita pozicije. Svaki kritičar koji se odvaja na takav poduhvat, mora da računna da će se protiv njega u letoru intelektualni aktivisti reagovati. Onaj koji neće birati sredstva da se pokuša unijeti na moralnom, političkom i ljudskom planu, sa strahom koja privlačizlazi okvire najmorbidnijeg intelektualnog terorizma. Zbog toga što se usudio da kritički progovori o platformi i načinu djelovanja ove grupe za priključak (autor ovih redova je u samo minutnoj godini i po morao da izrazi napad student strijeljnov iz tog olinaka (B. Jakić, Z. Avramović, S. Sokolović, Vanjaka, Đ. Uskoković, V. Drašković, i jednog golobradog novajije čije bi pomijanje imena, s obzirom na to da je njegova patološka sklonost ka kletvanju i sudske upravljenia, bilo lepog svakog dostojanstva).

Metodi obrazovanja aktivista «slobodnog univerziteta» sa njihovim kritikama nisu ništa različiti od metoda bilo koje grupe za priključak. «Slobodni univerzitet» ima široko analitičko i jezikovno prali naučnici i stručnu publicistiku te sredstva masovnog komuniciranja i većom prezreću nauje na sva nepodudne napise. Kad se por javi likost koji treba intelektualno likvidirati, najprije se sačinia mišljenje «veliki majstora» koje njeguje direktive. Tada se odobire «operativni» (najčešća miadi publicisti, asistent ili novinar, madi se nađe i politika silaba) i ovaj forme sa daju (poveć odredena) i neopoziva uputstva do naziv obradu. Tako su svirevi osnovni predulo na ču ono vrsto masovno nad (nečuđno) kritička koja egzektora sa «slobodnog univerziteta» rimalo na razlike od mnogih drugih grupija. Stileg, ali jedga natega svojih «razvijevanih» bosovani su spremni na svaku vrstu duhovnog novinar. U konzultaciji sa tim, oni su botinani i steno da legitimiziraju terminologiju: kritička utrajeljavatvasta prikazu kao ždanovici ili likvidator, kritička imajinirana kao «stajinjevu», kritička nacionalizma kao nacionalizam i sl. Stoga je šerlovima «slobodnog univerziteta» za njegov izvršila njihovih zamata nepopodan tip primljenog egzektora, musinonog i moralno i intelektualno oštećenog bar ujednoj gimenziji, ali zato veoma sređno što, mođa da svoje kompleksa ispravljava pod okriljem jedne lažne slobodarske firme.

Bilo bi, međutim, pogrešno pomisliti da je labor takvog egzektora primivica (dvašen po liniji manjeg otpora (budući da se ozbiljan mlad čovjek takvog nečasnog posla neće prihvatiti) pa treba uzeti ono što se muđi labor je, naprotiv, duboko promišljen jer naglednog kritička treba unijeti na upućen i besstajlni načinu na katvay se kulturna osoba teško pristati... Besstajlna orgija nad njegovom likošću bila ujedno i posledna opomene ostalim kritičarima u pogledu blazama koje ih čeka pred javnim mrjenjem ukoliko se odvaze na oporitanje slobodnom univerzitetu». Ovakva takvica već je dala dobre rezultate za one koji su je ispolirali. Velik broj intelektualaca, koji su koncipirali «slobodnog univerziteta» već odavno pogledali kao fiktivni jedne tipične grupe za priključak, a njegovo je odboje da se protiv nje i javno angažiraju, imajući u vidu da bi se tada morao da sukobiti sa maledrojm ali dobro uvježbanim odjeljenjem strijati i erupcijom racionalne strijati što nema nikakvo veze sa razumskim dijalogom. Netajevanje na istinu, ostignuto ovom mistologijom, «slobodni univerzitet» je predstavio kao prafurto ostajanje na njegove koncepte i kao potencijalno većak dućeg dijela humanističke inteligencije kojija su nametljivo sugerisalo kao nove avangardne. Jedinstva utisak postojanja i u mostranstvu. Tamo je uzostajanje masovnog otpora akcijama «slobodnog univerziteta» triumfalno: tumačeno kao

poraz režima i kao «konstruktivna boratiga intelligencije» koja će se razburiti u granicama prvotno definiranih poduhvatima «nove avangarde» i radošću prama poretku prevroti u onerog opozitnog strajanja. Pro-paganda nije ostala bez cilja. Našim filozofima i sociolozima su u sveučilišnim sejdinama, do kojih je dopro ulica «slobodnog univerziteta», ostali prama njemu često uzimali kao mjerilo njihove znanstvene vrijednosti, pokušujući na tajnačom liku suti samoljive sredine, i porad svog nebljednog «slobodnomisliva», lako podložne političkoj manipulaciji.

Političke orgije

Duhovni terorizam «slobodnog univerziteta» njegovim je protagonista iznemerno ovdahlo svešir mladevarski prostor. Nakon što su ostvarili psihološke protipostavke da svakog svoj likičarski-jerostano proglašava za «režimskog», i nakon što im je pošlo za rukom da u jednom dijelu javnosti kompromitu sasu (Džamij angazmanu na strani SKJ kao intelektualnih poduhvatvivo, više bilo teško otpodeti i političkom orgije koji se sve, manje mođ sagledati kraj. U ritmu su glasilima, koja su prafurto usvojila platformu «Javnosti» i za svoje saradnike u političkom dijelom primili njene kriterijove već legalizovan likator njima je traži ukidanje SKJ i obvoreno razvijalo šeroviti razlicim «demokratiziraju» alternativu. Takvih glasila, istina, nia veliki broj, ali taj se nedostatak nastojao otkloniti «intenzivnijom» propagandno bazofizičkom napada na sve kritičare takvih «alternativa».

Na pri svirevu tome, objektivni tok okolnosti koja krišto ud objektivno bretnom ekonomski i politički (iskok) na ide javni «slobodnog univerziteta» (u radikalnoj i radikaliziraju) grupa turobira tona gup ču na nekad oješati najčam — u oblasti informacija. Ne jako dugo, ritiga radikalizacija je temeljila se na podacima koji javnost dijata nisu bili poznati u dovoljno mjeri. Ima kritiki godnjaja žigete neta, kojima je još teže bila situacija. Današ, kad takvini područja neta, i kad je SKJ obvio prepa javnosti sva izvora vijestima, i još veće izostajanje nustranji duvoga do najstajajjih momenta iz radia najviših partijskih foruma aktivistima «slobodnog univerziteta» nije ostao ništa drugo do da se i same služe tim izvorima, čime su na najbolji način demantovali svoje teza iz «hermetičnosti» Jugoslovenskog sistema». Stoga im je da bi se održali kao grupa za priključak, sada nepopodna radikalizacija propagande koja lida u dva pravca: proglašavanje SKJ za staljinističku partiju od javih trunjakta prodora, stitv nizmua u međunarodni radnički pokret, zalaganje (dosad prafurto implicitno) da se preuzima i uloga Tlove leninosti. Po razradjenom protokolu «slobodnog univerziteta», po kome se na čelu pojedinih akcija raznomerimo angiraju njegovi «veliki majstori», taj je zadatka sada povieren Zagorbi Golubović, nakon što su Ljubomir Tadić i Mihajlo Marković uglavnom iscrpili fond svoje radikalizama. O tome govori i njen zajednički nastup s Milovanom Đilasom na austrijakom raduju gdje je svog partitvira u oštrim kazivanju ostavila za nekoliko trkačkih dužina. Nastojanje ostajanje niko nije nesumnjivo je snervan da nasme u oči svakom onom ko se odvaži na kritiku njenih teza, samo je pitanje kakav će biti napredivi raspored uloga i koji će se šer operativno povesti u tačno određenom glasilu i razviti da svakako biti još dužo prisutni, sva dok je «slobodnog univerziteta» ne bude silinut već najizljeve mistifikacije koja je naše društvo u posljednje vrijeme upozнала.

Dr Fuad MUHIĆ

ШТА ЈЕ »ФИЛОЗОФ

Развој без партије, револуција без авангарде, југослове

Група професора са Филозофског факултета у Београду је својим критичким наступима у јавности (предавања, написи у часописима и штампани) стварала одређену опозициону атмосферу — отворено тражећи кореније измене у политичкој структури друштва. Идејно-политичка платформа с којом је ова група наступала, своди се углавном на неколико демагошких социјално-политичких теза. При том су се обилато користили слабостима друштвене праксе, недоследностима и појавама против којих се борио и сам Савез комуниста.

Циљ им је био да до краја афирмишу опозиционе атархо-либералистичке ставове према свим доменима груптивно-политичког система, уз отворени захтев да

тије западног типа са обележјима „нове левнице“. Инсистирали су на међусобном супротстављању науке и политике, на вулгаризовању и компромитовању идеологије. Најчешће су наступали са демагошким левим паролама о потреби опште соци-

јалне правде, за „истинско“ самоуправљање, против неспособних на одговорним местима, за повезивање студената и радника, против разлика у личним дохоцима.

Деловање са оваквих позиција почиње још пре Осмог конгреса СКЈ. Тада је дошло и до првих размисла међу филозофима и социолозима. Испоставило се да првобитна лична нетрпељивост и борба кланова на катедрама имају корене у различитим научним оријентацијама у филозофији и социологији.

УЛТРАЛЕВИЧАРСТВО

Ултралевичарство је данас идеологија пре свега интелектуалаца, понекад самих за себе, а понекад — и то пре свега у недовољно економски развијеним земљама — у одређеној повезаности са најсиромашнијим делом сељака и са другим крајње пауперизованим слојевима. Радничка класа је ту — како ју је Ленин назвао — „дечу болест“ већ одавно преболела. Извор том ултралевичарству је, по свој прилици, пре свега у специфичној побуни савремене интелигенције, односно слоја школованих људи против историјских промена које је у друштвени положај интелигенције увео савремени монополистички капитализам и технократско-монополистичко управљање привредом и друшт-

Две супротстављене групе

Филозофи су се међу собом поделили у две супротстављене групе: групу такозваних „научних филозофа“ или „неопозивиста“ и групу „догматичара“. „Победничку групу у том сталном ривалству чинили су ови први. Користећи се слабостима, неспособношћу и либералистичком опуштеношћу неких организација и органа СК, успели су да се намегну и воде главну реч на неким трибинама. Окупили су око себе и већу групу талентованих студената и вршили сталан утицај на њих.

зијум у Врњачкој Бањи), а познати су њихови дијалози на Коларчевом народном универзитету, у Дому омладине, на Правном факултету, у Центру за политичке студије Србије непосредно пред јунске догађаје 1968.

На готово свим скуповима група филозофа је у полемикама износила не само „критику свега постојећег“, већ и своје закључке и процене. Тврдила је да је земља у политичком и привредном хаосу, да је Савез

У основи њихове ксцеп-

КРИТИКА „СВЕГ

ФСКА «ОПОЗИЦИЈА»

Нско друштво без СКЈ — идеје и пароле «новолевичари»

„спонтане акције незадовољних студената“. У уској вези са таквим циљем, један од филозофа је изјављивао: „На Универзитету треба створити конструктивну опозицију садашњем режиму. У том циљу треба организовати студенте, јер они представљају младу и значајну снагу у тренутној ситуацији...“ Истовремено се на Филозофском факултету и у Студентском граду формирају групе које од дискусија и расправа почињу да праве програме за акцију. Иницијативне групе, мимо Универзитетског комитета и организација СК, тих дана организују мирне демонстрације испред зграде амбасаде СР Немачке у Београду. Неколико стотина студената преседело је целу ноћ на плочнику, у знак солидарности са покретом немачких студената. Једном од учесника демонстрација, овако је објаснио новинарима шта они траже и шта хоће:

**Припрема за
јуни 1968.**

„Наша акција је много дубља него што се чини на први поглед. Поставља се

FILOSOFIJA

'72

МИХАИЛО МАРКОВИЋ
ЏАРКО ПУHOVСКИ
КОСТА ЧРВОШКИ
МЛАН ВОЈНОВИЋ
ОВИС-ЛУГУСТЕБЛАНQUI
ТАРАС КЕРМАУНЕР
БОШКО В. ПОПОВИЋ
ВЛАДЕТА ИЕРОТИЋ
НАДЕЖДА ЧАЧИНОВИЋ
-ПУHOVСКИ

**AUTORITET,
NASILJE,
I SLOBODA**

SUOČAVANJA

OSVRTI I PRIKAZI

HRONIKA

PROCESI

ZASTO SE SUDI ČLANOVIMA ORGANIZACIJE UJDI

PRIGLASIJE U BEOGRADU

Predstojeći izbori — za i protiv — tako je glasila tema o kojoj se debatovalo 2. novembra u sali Malog pozorišta „Duska Radovića“ u Beogradu na tribini organizacije UJDI (Udruženje za jugoslovensku demokratsku inicijativu). Učesnici su Kosta Čavković, Ivan Janković i Miroslav Belančić, tvrdili su da izbori u Srbiji ne poštuju demokratsku proceduru. Dva sata dugo, u raspravli, Rade Radovanović, izborni Poveljnik Republike Beograda, član UJDI i voditelj Debatnog kluba dotiče je pitanje — dozvo da se javi sudiji za izvršenje? Pa kako, ali poziv kasnije je uručio Nebojša Žiković, predstavnik izbornog odbora beogradskog ogranaka UJDI.

PRIJAVA — PO SLUŽBENOJ DUŽNOSTI

Oseti novinarima 6. ujutro udarce rasilu su se 6. decembra u prostorijama sudije za izvršenje, Panklju Nebojša Žikoviću. I ostali su krakili rukava. Sudjenje je odloženo, a održano se 20. decembra objektivno, za Rade Radovanovića i Nebojšu Žikovića. Nebojša Žiković, bivši član UJDI, venju da se nekome u Beogradu nije dopalo kritičke stava prema izborima i da se upravo zbog toga pristupilo odmazdi. Za tužilaštvo uopšte ne upućeno pošto je UJDI Beograda, stvari stoje drugačije. Članovi UJDI su dalovali, iako njihova organizacija nije upućena u registar građana. To, valjda stoji u krugovnoj prijavi.

— Sve ovo ne razumem — kaže nam Rade Radovanović. — Debatni klub je organizovan izvan i pre ove krugovne prijave, pa niko nije reagovao. Zanimljivo je da sam ja samio vodio tribinu. Nisam imao svoje stavove, već sam doneo tek me predstavio i stajao se da ovo ima demokratsku formu. Kada sam dobio plati kavajati, prestradio sam se. Pomislilo sam da se sada izvršavaju gone sticajne sudji koji su odesetvovali na tim tribinama. Iako me je imalo nekoliko sudija Nebojša Žiković koji je prešao na levo, a spor dobiove isto kad da je za o prekršaju na prešakom prelatu.

Došete Nebojša Žiković smatra da se prekršaji pridaje značaj koji ne zaslužuju.

— Postupak isto i sudji drugi — ista on. — Bilo mu je prvotno ozbiljnost. Nije počinio i ne može da neoi opteret borbu za demokraciju. U SSSR su bili počinili da je Srećko Pantić, potpisana ispod krivične prijave, tek službeno lice. Prijava je imala potpisani službeni dužnost, pošto je GSUP odbio da registruje ovo udruženje. Pitanje koliko je demokratski da se GSUP nalazi i odgovornosti i u stvari sudija tri registriroli i u ulogu tužilaštva u ovom sporu ostala za neko drugo vreme. Tek, stav UJDI po ovom pitanju nešto je

PREKRAJNA PRIJAVA PROTIV NEBOJŠE POPOVA I NOVINARA RADETA RADOVANOVIĆA • FORMALAN POSTUPAK ZBOG REGISTRACIJE, ILI ODMAZDA ZBOG DEBATOVANJA O IZBORIMA U SRBIJI • HOĆE LI EVENTUALNO IZRICANJE KAZNE UTICATI NA POSTUPAK REGISTRACIJE U DRUGIM DELOVIMA JUGOSLAVNE

iskazao zaogrbački ogranak u pismu sudionosti: „*Tim činom razvratja se žalosa preša kriminalizacije bilo kakvog vanrednog političkog delovanja koja pogotovo u svetlu novih kretnja u socijalističkim zakonima, pokazuje beznadnu anekroničnost vanrednog sistema. Treba li zavisiti ovakve postupci da se takvim postupkom krše elementarna — neotudiva građanska prava ne slopudu mišljenja, govora i udruživanja? Povni prividi, koji se stvara formulacijom o „neregistrovanoj organizaciji“ „provodi“ konstitutivno delovanje sa da već davnost podržavke UJDI u svim republikama SFRJ, je stalnu i javnu aktivnost delovna Udruženja bez obzira da je postupak registracije, u toku u svakim republikama, zbog toga jer našim javstvom da ne pravo ovde još jednom pokazuje same kao masiva aktivnosti vlasti.“*

„SABLAŽNJAVANJE SLOBODE“

Samo na prvi pogled ova sitna prekršajna prijava u javnosti je došla nezanimljivost. Pretrese li se aktionist UJDI širom zemlje i ojevi koji članovi imaju pred sobom, po-

staje očigledan interes vlasti za umentionj dužnosti.

U njihovom programu kao idealni su postavljeni parlamentarna demokracija, Jugoslavija bez nacionalnih zadržavanja i građanin u centru države. Ujedinci se bore za donošenje zakona koji će obezbediti demokratski legitimitet vlasti, slobodne izbore za Ustavotvornu skupštinu. Tokom izborne procedure u Srbiji poslali su saopštenja, Glasanje nije biranje, koje je objavio list „Borba“ i zbog toga odučivo žestoke napose sekretara Predsedništva FK, SSKH Srbije.

Potom ujedinci na svakom skupu ističu da je vlast Saveza komunisti antidemokratska, te da je to vlast manje nad većinom građana Jugoslavije. U poslednje vreme su pružili dovoljno podosa, za nepopulavost, razgovor, pred nameravani miting u Lujani, puzali su u opšne stamparije list „Dosta je bilo ljudi“ u kome su poručili: „*Dođimo da učestvujemo u nepopulavosti, imadu slob, i slobodna ili bilo kojih drugih jugoslovenskih naroda! koje pažljivo nacionalne demokratije. Sada kada se Evropa upredjuje, a lates promena i demokratizacije menja lice i istočne Evrope, naše su nacionalne promišljanje u zaslavljanju sovinitima i slobodijer „borbi*

protiv nacionalizma“ poslednje sredstvo opravdanja svoje dominacije. Uprkos prekršajnim prijavama, u njihovoj organizaciji održana je 8. decembra nova tribina u okviru Debatnog kluba na temu: Nov politika, autoritarnost i sloboda. Tom prilikom je Srećko Pantić, jedan od učesnika, rekao rukaviću u lice vlasti. Za ovog advokata iz Beograda je stara politika SKJ bila politika koruptivne stranke, čiji je cilj bilo održavanje starog stanja. Posle Titove smrti nastao je „centar“, svaki SKJ se okrenuo sebi sa istim zadatkom. Napredno je stara klasna ideologija i odušlo da sa samospasava nacionalno!

— Kad se to dogodilo, zapravo se ništa novo nije dogodilo: i dalje imaju namogu samo sada svako u svojoj republici. Isto su tehničke vladavje, zabranjuju se listovi, nose se silke i zadržite, pevaju prema. Samo ne više klesane, već mecionane. Barba, svako list, to se pobuna postajao je izdajnik različite klase, a sada postajao izdajnik sveg naroda. Teroriz je da je inteligencija u ovoj zemlji pristala ne samo da bude upravnika u to, već je bila i polovakana novim uvajevljenim i potčinjenim iz kolona vlasti, i ned su joj skuhali ideološke okeve. Sad brani i ubrđuje cenozo, ogze, dođete i dođete i dođete i dođete! Zanim, populizam organizacija UJDI ozemirava „mnoge“. Postupno, anonimno, je prošle dve godine sproveli u delu. Ujedinci za koje bi glasali, ako bi došlo do slobodnih izbora, najviše Spiljana je odgovorio da bi glasalo upravo za UJDI (20 odsto igranike se odlihuje za UJDI, a 17 odsto za SKJ). U Novom Sadu je ova organizacija osvojila mnoge srca, a u Pristini je, takođe, 7. decembra osnovana podržavke u koju se odmah uplatilo 60 građana. Albanaca i Srba, isto u ovoj pokrajini ohrabruje. I on da, tekovo su od-trim prilikom obavestili, nastojali da omoguće konstituisanje Jugoslavije kao demokratske federativne zajednice, kao zajednice državnica i federativni jedinica.“

UJDI je, sudući po pozivu iz Austrije, gde je zavedena nacijom socijalistička internacionalna, prekršajno područje okviru akademskog udruženja, Socijalističkog Internacionala, je, inače, odbila da u svoje krilo primi slovenačku stranku SDZ zbog nekog nacionalnog programa.

U svetu ovaj zbivanje, razumljivo je što ujedinci sumnjaju u zvanično obrazloženje prekršajnog postupka. Naime, za sada ne postoji registracija lista ni vezba za celu Jugoslaviju. Čeka se odluka Vrhovnog suda Srbije, kao i rešavanje nadležnih organa u drugim republikama, gde je podređivanje za registraciju. Posto postupak oko registracije nije okončan, ujedinci su izjavili da se Beograd moglo bi da postuži kao prekršajno istraž u drugim delovima zemlje.

Do sada je nadležni organ, pri SSKH Jugoslavije dio saglasnost za registraciju, u drugoj sredinama ili teritoriji, ne su ujedinci u Beogradu utvrdili sa šarom u ovom gradu. „Moglo“, Nazvali su tu u svom, poslednjem saopštenju, „sablaznjavanje slobode“.

27

OD DEBATE DO SUDIJE: debatni klub u Malom pozorištu „Duska Radovića“ u Beogradu

UNIVERZITET U BEOGRADU
 ODRUGI INSTITUT OSVRTENIH NAUKA
**CENTAR ZA FILOZOFIJU
 I DRUŠTVENU TEORIJU**

UNIVERZITET U BEOGRADU
 INSTITUT OF SOCIAL SCIENCES
**CENTER FOR PHILOSOPHY
 AND SOCIAL THEORY**

MEMORANDUM CENTRA ZA POLITIKOLOŠKA ISTRAŽIVANJA
 I JAVNO MIŠLENJE

Dr. Dragomir Čentiću

Na Zboru radnih ljudi Centra za filozofiju i društvenu teoriju, održanog 31.10.1984.g., predloženo je da se sugeriše Centru za politikološka istraživanja i javno mišljenje da se saglasnost za prelazak Dr. Vojislava Koštunice u Centar za filozofiju i društvenu teoriju iz sledećih razloga:

Pošto je na Zboru izloženo stanovište da se vodno jedinice u Institutu treba da formiraju na istraživaškom principu, to znači da treba sprovesti okupljanje saradnika koji rade na istim istraživačkim projektima u istraživačke timove, koji bi predstavljali osnovu određene radne i naučne jedinice.

A budući da je učešće dr. Vojislava Koštunice u dosadašnjim projektima pokazalo da se njegove osnovne interesovanje kreću u okvirima društvene teorije, što je njegova saradnja sa našim Centrom ukoliko potvrdila (u 1983.g. dr. V. Koštunica je saradnjivo na projektu kojim rukovodi Dr. Nebojša Popov, a u 1984.g. radi na jednoj temi u okviru projekta kojim rukovodi dr. Megerka Golubović i dr. Svetozar Stojanović), Zbor radnih ljudi Centra za filozofiju i društvenu teoriju smatra da bi tu saradnja ubuduće trebala adekvatnija institucionalno rešiti. U tom smislu se predlaže prelazak dr. V. Koštunice na naš Centar. Ista ideja, što je i dugoročnim projektima od 1986.g. predviđeno da dr. Koštunica radi na temi "Savremena teorija demokratije", koja se uklapa u predviđene projekte našeg Centra.

Prelazak bi usledio 1. januara 1985.g. s tim da se deo sredstava potrebnih za isplatu ličnih dohodaka dr. Koštunice prenesu na Centar za filozofiju i društvenu teoriju, sa projekta na kojem on radi do kraja 1985.g. kada ističe rok za izradu projekta koji je upovoren na Republičkom Zajednici za nauku u okviru vašeg Centra.

Molimo Vas da razmislite ovaj naš predlog na Zboru i da nas o vašoj odluci obavestite.

13.11.1984.

Za Upravnika
 Centra za filozofiju i društvenu teoriju
Megerka Golubović
 Dr. Megerka Golubović

UNIVERZITET U BEOGRADU
 INSTITUT OSVRTENIH NAUKA
**CENTAR ZA FILOZOFIJU
 I DRUŠTVENU TEORIJU**

UNIVERZITET U BEOGRADU
 INSTITUT OF SOCIAL SCIENCES
**CENTER FOR PHILOSOPHY
 AND SOCIAL THEORY**

Pi. 1551/86 i dr.

OKRUŽNI PRIVREDNI SUD U BEOGRADU, kao registarski i
to sudija Milan Vinčić, rešavajući po zahtevu predlagrača
CENTAR ZA FILOZOFIJU I DRUSTVENU TEORIJU, Beograd, Narodnog fronta 45
za upis u sudski registar organizovanje i konstituisanje radne bez
OOUR-a
na osnovu čl. 9, 35-39. Zakona o postupku za upis u sudski registar
("Službeni List SFRJ" 13/83), doneseno je na dan 13.10.1986. sledeći

Z A K L O Ž B A

I. Prijava za upis u sudski registar organizovanje i
konstituisanje radne bez OOUR-a
ne sadrži

II. Nalaže se predlagraču da u roku od 20 dana ot-
kloni sledeće nedostatke u prijavi odnosno ispravama:

U vezi vaše prijave pod gornjim brojem vraćamo vam odluku od 22.7.1986.
godine a napomenom da istu treba dopuniti u tom smislu što ista mora da
sadrži podatak o tome da se osnovna organizacija privredne radne Centar
za Filozofiju i društvenu teoriju iz sastava Instituta društvenih
nauka u skladu sa odlukom suda navedenom radna organizacija transformisala
vaše osnovne organizacije ostavišam dok se odmah da odluku o stvarima
svoje osnovne organizacije. S obzirom na to da je ova osnovna organizaci-
imale dve mogućnosti: da donese odluku o prihvatanju transformacije
Instituta u prostu radnu organizaciju ili da se izdvoji iz sastava radne
organizacije, a prihvatila je ovu drugu opciju u tom smislu mora i
izvršiti odgovarajuću ispravku napred navedene odluke.

Firma ove radne organizacije ne može da sadrži oznaku Iniverziteta jer
ova radna organizacija još uvek nije potpisnik saopštavaoc sporazuma,
kao ni oznaku Institut društvenih nauka jer je ova radna organizacija
posebna samostalna radna organizacija.

Prijavi nedostaje saglasnost Komiteta za nauku i informatiku za obavlja-
nje naučnistraživačke delatnosti, kao i saglasnost Republičke zajednice
nauke u smislu člana 3. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o naučnicima
živačkoj delatnosti.

III. Ukoliko predlagrač u roku odredjenom ovima zaključ-
kom ne postupi po nalogu suda, sud će odbaciti prijavu kao neurednu.

OKRUŽNI PRIVREDNI SUD U BEOGRADU

Pi. 1551/86 od 13.10.1986.

Sudija
Milan Vinčić

UNIVERZITET U BEOGRADU
INSTITUT DRUŠTVENIH NAUKA
CENTAR ZA FILOZOFIJU
I DRUŠTVENU TEORIJU

CF
&
DT

11000 BEOGRAD
NARODNOG FRONTA 45
CENTRALA: 643-956
ODRIVNIK: 646-281
ODRIVNIK: 646-917
TEROČNI RACUNI
68806-603-21067

CP
&
ST

UNIVERSITY OF BELGRADE
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
CENTER FOR PHILOSOPHY
AND SOCIAL THEORY

- PREDSEDNICIMA ZBORA RADNIKA CENTARA I RADNE
ZAJEDNICE ZAJEDNIČKIH SLUŽBI
- UPRAVNICIMA CENTARA

Na svojoj sednici od 15. 10. 1985. Zbor radnika Centra za filozofiju i društvenu teoriju razmatrao je pitanja vezana za reorganizaciju Instituta društvenih nauka, kao i odluku koju je u vezi sa sporom nastalom u ovoj stvari doneo Osnovni sud udruženog rada u Beogradu (S.br. 138/85 DS od 9.10.1985.)

Zbor radnika Centra za filozofiju i društvenu teoriju je pri tome zaključio da je dosadašnja saradnja ovog Centra na različitim zajedničkim projektima sa drugim centrima u okviru Instituta društvenih nauka bila obostrano korisna i da su mogućnosti za proširivanje ove saradnje velike (rad na dugoročnom jugoslovenskom projektu "Struktura jugoslovenskog društva", na međunarodnom projektu "Enciklopedija savremenog socijalizma" i drugim projektima kao i zajednička biblioteka, zajednička oprema i zajedničke službe. Kako se delatnost Centra za filozofiju i društvenu teoriju iz više razloga razlikuje od delatnosti drugih Centara, a kako Centar za filozofiju i društvenu teoriju ispunjava Zakonom o naučnoistraživačkoj delatnosti predviđene uslove o minimalnom broju istraživača koji mora imati svaka osnovna organizacija udruženog rada u oblasti nauke, Zbor radnika bio je mišljenja da postoje svi uslovi za održanje ovog statusa ne samo u interesu samog Centra za filozofiju i društvenu teoriju, već i od šireg interesa za razvoj društvenih nauka. Prihvatanjem ovakvog organizacionog rešenja, po kojem bi Radnu organizaciju Institut društvenih nauka pored OOUR Centar za filozofiju i društvenu teoriju činio još jedan ili više OOUR-a, očuvala bi se funkcija Instituta društvenih nauka kao jedine naučne ustanove interdisciplinarnog karaktera u oblasti društvenih nauka u SR Srbiji, a Centar za

- 2 -

filozofiju i društvenu teoriju bi zadržao svoju samostalnost kao jedini filozofski institut u Republici.

Imajući sve ovo u vidu Zbor radnika nalazi da su u odluci Osnovnog suda udruženog rada u Beogradu sadržani bitni elementi za razrešenje spora o reorganizaciji u okviru postojeće radne organizacije Instituta društvenih nauka. Centar je i do sada bio mišljenja da se postojeći spor može rešiti u samom Institutu društvenih nauka i da je takvo rešenje jedino celishodno. Ne ulazeći u druge elemente odluke Suda, u ovoj su podvučene sledeće neophodne činjenice: da u postojećoj situaciji jedina osnovna organizacija udruženog rada želi da zadrži svoj subjektivitet i da ispunjava zakonom predviđene uslove za to, a da drugih pet osnovnih organizacija pojedinačno usvete uslove za sada ne ispunjavaju, po statusne promene u ovim drugim organizacijama imaju ne samo karakter prava već i dužnosti.

U ovakvoj konkretnoj pravnoj i faktičkoj situaciji Sud je zaključio da njegova odluka "ne bi mogla da zameni volju radnika koji više ne žele da budu osnovna organizacija udruženog rada, ali ni volju radnika osnovne organizacije koji to i dalje žele da budu. U ovom slučaju jedino stoji obaveza akcije subjektivnih snaga u radnoj organizaciji, da se iznadje rešenje samoupravne organizovanosti koje će najviše odgovarati svim radnim ljudima Instituta kao celine, a kojim se neće poremetiti postojeća organizacija i jedinstvo Instituta kao organizacije koja se bavi delatnošću od posebnog društvenog interesa. U tom smislu, ovaj Sud upućuje sve učesnike u postupku na postojeće zaključke i primedbe Akcione konferencije sindikata Instituta.

Radnici Centra za filozofiju i društvenu teoriju smatraju da jedino u ovom pravcu, dakle uz dosledno poštovanje volje radnika u svim postojećim organizacijama udruženog rada Instituta društvenih nauka, leži rešenje spora o reorganizaciji Instituta. Da je ovakvo rešenje ne samo od interesa za radnike u svim osnovnim organizacijama Instituta, već i od šireg naučnog i društvenog interesa, ne bi trebalo posebno dokazivati.

Da bi volja radnika u svim osnovnim osnovnim organizacijama bila delotvorna nepodno je da svi radnici Instituta budu obavesteni o sadržaju spora i njegovom ishodu, da nesmetano iznesu da li su zadovoljni ishodom spora i da li žele njegovo produženje, kao i to da Savet Instituta društvenih nauka bude upoznat sa stavovima svih Centara i u vezi sa njima donese odgovarajuće zaključke.

- 3 -

Nadamo se da ćemo, bez obzira na različita mišljenja i viđenja reorganizacije, uz dobru volju i argumentovane razgovore doći do onih rešenja koja će najviše odgovarati opštim interesima Instituta.

Beograd,
17.10.1985.

PREDSEDNIK ZBORA
RADNIKA

B. Kostunica
dr Vojislav Kostunica

UPRAVNIK CENTRA

Dragoljub Mićunović
dr Dragoljub Mićunović

REPUBLIČKA ZAJEDNICA NAUKE
Broj: **FR 57/1**
24.XII 1987.godine
Beograd

INSTITUT DRUŠTVENIH NAUKA
br. **02-802/3**
25. 12. 1987. P. D.
BEOGRAD, Narodnog Fronta 13
Pošt. Inb. 927

INSTITUTU DRUŠTVENIH NAUKA
- Centru za filozofiju i društvenu teoriju -

Beograd

U vezi vašeg dopisa br.o2-802 od 15.XII 1987.godine a koji smo dobili 21.XII 1987.godine (br.01-6841/1) izveštavate se o sledećem:

1. Vaš dopis ne predstavlja formalno-pravni zahtev za preuzimanje odredjenih radnji u Republičkoj zajednici nauke
2. Shodno odluci koju su referendumom radnici Centra doneli u vezi sa transformacijom Instituta društvenih nauka odnosno o konstituisanju Centra za filozofiju i društvenu teoriju kao radne organizacije bez osnovnih organizacija udruženog rada, dužni ste da postupite u skladu sa članom 14. odnosno članom 14.a Zakona o naučnoistraživačkoj delatnosti ("Službeni glasnik SR Srbije" br.31/83 i 27/85).

SEKRETAR SKUPŠTINE
Vidojko Veličković

INSTITUT DRUŠTVA
 3. 06 - 29
 12. 01 1988
 BEOGRAD, Narodnog Fronta
 Pošt. Adr. 621

Na osnovu čl. 386. Zakona o udruženom radu (Službeni list SFRJ br. 53/86, čl. 15. Zakona o referendumu i drugim oblicima odlučivanja ličnim izjašnjavanjem (Službeni glasnik SRS br. 30/77, čl. 31. i 32. Statuta Centra za filozofiju i društvenu teoriju IDN, a u vezi sa zaključkom Okružnog privrednog suda u Beogradu Fi 1651/86 idr., od 4.01.1988. godine, Zbor radnika Centra za filozofiju i društvenu teoriju, na svojoj sednici od 8.01.1988.godine, jednoglasno je doneo

O D L U K U

o raspisivanju referenduma o promeni naziva firme Radne organizacije "Univerzitet u Beogradu - Centar za filozofiju i društvenu teoriju Instituta društvenih nauka" u "Univerzitet u Beogradu - Institut za filozofiju i društvenu teoriju"

Referendum će se održati u prostorijama Centra, na trećem spratu IDN, 18. januara 1988.godine u 12 sati.

Predsednik Zbora radnika
 Centra za filozofiju i društvenu teoriju

B. Kostunica
 dr. Vojislav Koštunica

GLAVNOM ODBORU DEMOKRATSKE STRANKE

B e o g r a d

Narodnog fronta 43

Uvaženi gospodine Mićunoviću,

Član Glavnog odbora vaše stranke, akademik Ljubomir Tadić u najnovijem broju DUGE (br. 439 od 20 decembra) napao UJDI kao "potpuno falš organizaciju", "komedijašku partiju" "operisanu od svih mogućih nacionalnih osećaja", koja se "majmuniše" itd.

Molim Vas da nam Glavni odbor odgovori kakav je njegov stav o 1) kršenju "izborne tišine" i 2) nepriznavanju Sporazuma Udružene opozicije Srbije od strane eminentnog člana najvišeg organa Demokratske stranke.

U Beogradu,
23.XII 1990.

S poštovanjem,

(Nebojša Popov)

Predsednik IO UJDI- ja

Forma zaštite autorske		UNIVERSITET U BEOGRADU INSTITUT ZA FILOSOFIJU I DRUŠTVENU TEORIJU, Beograd, Karađozijeva, br. 35		Broj za indeks 1
Broj registrovanog izdavača registrovanog autorsko-nakladničkog društva		1-24744-00		
Datum izdavanja	Oznaka i broj izdavanja	Broj izdavača	Mesto izdavanja	
11.2.1992.	FI.14224/92	1	Bz Beograd	
Na osnovu potvrde registrovanog izdavača izdati su izdavači i izdavači registrovani				
za izdavači izdavača				
1	Forma i sadržaj produkcije ili drugog izdavanja i price			
INSTITUT ZA FILOSOFIJU I DRUŠTVENU TEORIJU, ^{88 B-07} Beograd, Karađozijeva, br. 35				
2	Društvo izdavača			
Institut nastao podelom Instituta društvenih nauka, Beograd i organizovanja Instituta za filozofiju i društvenu teoriju, Beograd i Instituta društvenih nauka, Beograd.				
Beograd,				
Društvo izdavača:				

Ova izdavača nije preporučila samo pripremu, a već i sadržaj izdavanja i
 BEOGRAD, Broj za indeks: Broj: 1

POVRATAK

- PRAVNI FAKULTET DONEO ODLUKU O SEDAMDESETIH GODINA ZBOG „NE
- KOŠTUNICA ODBIO „POMILOVANJE“, A Č
- ŠTO ĆE POJEDINE KOLEGE MORATI DA
- SAVEST ● DR ĐURIĆU OSTALO SAMO P
- MRŠAV BILANS REHA

OTPISANIH

VRAĆANJU NASTAVNIKA NAJURENIH
PODOBNIH DISKUSIJA“ O USTAVU
ČAVOŠKI NEĆE DA RAZMIŠLJA O TOM
GA GLEDAJU KAO SVOJU NEČISTU
OLA GODINE DO PENZIJE ● ZAŠTO JE
BILITACIJE PAMETI?

Direktor Instituta za filozofiju i društvenu

Petar Bojan pokušava d

NASA PRICA

Beograd - Naučno veće Instituta za filozofiju i društvenu teoriju oštro je reagovalo protiv odluke i rešenja Vlade Srbije o imenovanju novog Upravnog odbora Instituta, prema kojem

ključne državne institucije „Protivimo se Rešenju kojim Vlada Republike Srbije kao članove Upravnog odbora Instituta imenuje za predsednika: Prof. dr Zoran Avramović, Fakultet za kulturu i medije, Megatrend univerzitet, Beograd; a za člano-

Autonomija dosad uvažavana

U obrazloženju se navodi da je Institut za filozofiju i društvenu teoriju ustanovljen 1992. Izdvojivši se iz Instituta društvenih nauka kako bi kao samostalni član bio pripojen Univerzitetu u Beogradu. „Božidar Jakšić, Zagorka Golubović, Ljubomir Tadić, Svetozar Stojanović, Dragoljub Mićunović, Nebojša Popov, Laslo Sekelj, Kosta Čavoški, Vesna Pešić, Zoran Dindić i Vojslav Kostunica samo su neka od imena istraživača koji su bili okupljeni oko te ideje i na kraju je realizovali. Kao jedini društveno-humanistički institut koji je član Univerziteta u Beogradu, Institut za filozofiju i društvenu teoriju aktivnostima potvrđuje svoju akademsku autonomiju i odgovornost prema akademskoj zajednici i građanskom društvu. Od početka rada Instituta, ta autonomija je bila uvažavana, budući da su sve Vlade Srbije, kao i Ministarstva prosvete i nauke, odluke o svojim članovima UO Instituta usklađivale sa naučnim i projektnim ciljevima Instituta“, piše u pismu Instituta.

je za predsednika imenovan dr Zoran Avramović, predavač na Fakultetu za kulturu i medije Megatrend univerziteta iz Beograda, kao i nove članove, poput Dragana Simeunovića, profesora na Fakultetu političkih nauka, takođe iz Beograda.

List Danas dobio je na tvrd pismo Naučnog veća Instituta za filozofiju i društvenu teoriju Univerziteta u Beogradu, koje je Institut uputio na četiri adrese: kabinetu predsednika Srbije, predsednici Vlade, ministru prosvete, nauke i tehnološkog razvoja i rektorki Univerziteta u Beogradu.

Na hitnoj sednici Naučnog veća Instituta, koja je održana 12. aprila, usvojena je sledeća odluka, koja se navodi u pismu upućenom na adrese četiri

ve. Prof. dr Dragan Simeunović, Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Beogradu; Prof. dr Zoran Jevtović, Filozofski fakultet, Univerzitet u Nišu; Nina Mudrić Milovanović, Centar za savremenu umetnost, Beograd“.

Između ostalog, navodi se da su nadležne državne institucije kasnile sa imenovanjem novih članova UO, kojima je prošle godine istekao mandat. Ističe se da su ignorisani predlozi članova Instituta, dostavljeni u zadatim rokovima, kao i kašnjenje u imenovanju UO ometali redovni rad Instituta. Zaključuje se da je konačnim izborom članova UO Institut zapravo kažnjen.

—Odgovorno tvrdimo da je namera UO u novom sastavu da, bez saglasnosti istraživača i

u teoriju za Danas povodom imenovanja partijskih kadrova u Upravni odbor

Bojanić: Vlada ga zatvori Institut

istraživačica Instituta, nedemokratski utiče na kreiranje kadrovske politike, radikalno menja programsku orijentaciju našeg akademskog rada, kao i da poništi sve dosadašnje napore kojima smo pozicionirali Institut kao važan centar u naučnoj i istraživačkoj zajednici u Srbiji, regiji, Evropi i svetu - ističe se u pismu članova Instituta.

U svojoj reakciji, Institut se poziva na Odluku o utvrđivanju liste konkurentskih visokoškolskih ustanova, usled koje ne postoji recipročna mogućnost da kolege sa Univerziteta Megatrend mogu obavljati odgovornije funkcije u odlučivanju i kadrovskom profilisanju naše ustanove.

- Neprihvatljivo je da se u našu radnu sredinu uključuju partijski kadrovi čiji akademski rezultati ne opravdavaju njihovu funkciju i čiji je javni rad u potpunosti suprotnosti sa našim javnim angažmanom. U skladu sa navedenim stavovima Naučno veće Instituta za filozofiju i društvenu teoriju donosi sledeće odluke: Članovi UO iz redova Insti-

Petar Bojanić

zahteva da ne zakazuje konstitutivnu sednicu UO, te da odbije svaki oblik saradnje sa ovako imenovanim UO - ističe se u pismu Naučnog veća Instituta za filozofiju i društvenu teoriju.

Direktor Instituta, Petar Bojanić, kaže za Danas da Odlukom o Upravnom Odboru u ovakvom većinskom sastavu,

nativni ali i odbačeni radili su u Institutu, kretali su iz Instituta. Neki predsednici, savetnici predsednika, šefovi vlada, šefovi partija, državni sekretari dolazili su iz instituta. Kada Vojislav Šešelj izlazi iz zatvora pre mnogo godina, Ljuba Tadić ga pravo sa železničke stanice dovodi u Institut. Kad nekome treba da se skloni, tu je Institut. Kada se Dindić vratio s doktoratom iz Nemačke, tu je Institut. Poslednjih godina, Institut zapošljava veliki broj ljudi s doktoratima iz inostranstva. U trenutku kada je Institut jedan od najboljih i najdinamičnijih instituta humanističkih i društvenih nauka u Evropi, kada je postao članom velikih međunarodnih konzorcijuma, započinje se s procesom razgradnje u vidu političkog disciplinovanja. Mi i Institutu nemamo vremena za to. Imamo

- Udar na jednu od najrenomiranijih naučnih institucija, u UO ušli Zoran Avramović sa Megatrenda i Dragan Simeunović
- Članovi UO zaposleni u Institutu najavili bojkot

puno posla i projekata pred nama - zaključuje Petar Bojanić.

Inače, kako Danas saznaje, prvi put u istoriji Instituta, novi članovi Odbora izabrani su uz potpuno zanemarivanje aktuelnog direktora i Naučnog veća. Postavljene su osobe koje pripadaju srpskim strukturama moći. Novoimenovani predsednik Upravnog odbora, recimo, bio je dugogodišnji zvaničnik Srpske radikalne stranke a zatim i član predsedništva Srpske napredne stranke, sa direktnim vezama ne samo sa ultrakonzervativnim akademskim krugovima, već i tajnim službama i najodanijim esalonima vladajućeg režima. Većina članova Instituta za Danas navodi da su se obistinile njihove strepnje - ovakva odluka je ništa drugo do kaznena meta zbog kritičkih i društveno angažovanih aktivnosti, od kojih je najskorija bila pismo podrške mirnim građanskim protestima koji se od decembra 2018. godine odvijaju u 80 mesta u Srbiji. U tom pismu, međutim, Institut nije podržao nijednu stranku niti političara, već princip da „sve građanke i građani ravnopravno učestvuju u formulaciji i donošenju političkih odluka“.

Snežana Congradin

Profesor ne zna o čemu je reč

Profesor Dragan Simeunović je kratko za naš list rekao da mu nije poznato o čemu se radi, da nikakvo obaveštenje niti je dobio niti je zainteresovan za članstvo u upravnim odborima i programskim savetima. Dodao je i da ako to „njima stvara neki problem“, onda on ne želi da u tome učestvuje.

P. D.

tuta se neće odazvati na poziv da prisustvuju konstitutivnoj ili bilo kojoj drugoj sednici, ili bilo kojoj vrsti rada novoimenovanog UO Instituta ukoliko ne dođe do promene u njegovom sastavu. Od direktora Instituta se

Vlada i Ministarstvo prosvete, pokušavaju da zatvore Institut koji je pre 45 godina okupio disidente, profesore izbačene s Filozofskog fakulteta.

- Dobar deo onih koji su u ovoj zemlji bili nepodobni, alter-

Nečastiv

Ne može se očekivati da Institut koji je ponikao iz pobune pognute glave pristane da ga vlast disciplinuje

Pisu **Jelena Vasiljević, Adriana Zaharijević, Milivoj Bešlin**

Zarad
budućnosti
samog
Institutu i
njegovih
istraživača,
ali i slobode
kritičke
misli u ovoj
zemlji koja
se istrajnim
zalaganjima
ponovo
našla na
svetskoj
mapi
progressivne
društvene
misli,
odlučni
smo da
odbranimo
instituciju
koja jedina
može da
štiti hrabre
pojedince

Profesore čija je filozofska misao, ali i praktična akcija, inspirisala studentsku revoluciju 1968. u Jugoslaviji, vrh države i partije označio je kao neprijatelje. Mihailo Marković, Zagorka Golubović, Dragoljub Mićunović, Miladin Životić, Ljubomir Tadić, Svetozar Stojanović, Nebojša Popov i Trivo Iadić, osmoro nastavnika Filozofskog fakulteta koji su politički optuženi za studentsku pobunu, 1975. godine bivaju uklonjeni iz nastave. Šest godina kasnije oni i formalno ostaju bez posla. Budući da se radilo o uglednim i priznatim misliocima, pritisak kritičke javnosti u zemlji, ali i u inostranstvu doveo je do obustave ovog flagrantnog pokušaja gušenja slobode misli. Zbog brojnih pravnih prešedana koji su u ovom slučaju načinjeni, odlučeno je da se nepodobna osmorka stavi pod okrilje Centra za filozofiju i društvenu teoriju koji je 1981. osnovan pri Institutu društvenih nauka. Tako je ovaj Centar, koji 1992. godine prerasta u samostalni Institut, postao dom za disidente: prokazane u vladajućem sistemu, koje je, međutim, bilo nemoguće izbrisati i lišiti glasa. Tome u prilog govori i činjenica da su u Centru osamdesetih godina radili uticajni i politički stigmatizovani društveni teoretičari poput Božidara Jakšića, Vojislava Koštunice, Zorana Dindića, Vesne Pešić, Lada Sekelja i drugih.

U osvrt političkog pluralizma većina novostvorenih partijskih

struktura u svom vrhu je imala grupu okupljenu oko Instituta za filozofiju i društvenu teoriju. Mihailo Marković je postao potpredsednik vladajuće SPS i njen središnji ideolog; Dragoljub Mićunović je izabran za predsednika Demokratske stranke, jedne od prvih opozicionih partija u Srbiji; Nebojša Popov je bio jedan od lidera poslednjeg pokušaja stvaranja jugoslovenske alternative UJDI-ja; Miladin Životić je stao na čelo Beogradskog kruga, stožerne antiratne organizacije u Srbiji, dok je Svetozar Stojanović postao specijalni savetnik Dobrice Čosića, prvog predsednika međunarodno nepriznate "treće Jugoslavije". Veza Instituta i političkog života nipošto ne bi smela da nas iznenađi. Svi pomenuti mislioci razvijali su osobene političko-teorijske pozicije koje su na pragu političkog pluralizma odista mogle i da se realizuju u praksi. Iz njihovih političkih biografija jasno je takođe da su teorijski pravci koji su sledili neretko bili u direktnom sukobu. Pa ipak, oni su zajedno, u najboljoj tradiciji Korčulanske škole i u vreme intenzivnog političkog angažmana organizovali zapažene i dobro posećene međunarodne konferencije s najprestižnijim kritičkim intelektualcima iz čitavog sveta. Institut za filozofiju i društvenu teoriju, ta kuća disidenata, štutio ih je u njihovoj pluralnoj, kritičkoj borbi za društvo koje su teorijski zamišljali i želeli politički da ostvare.

Danas je svima jasno da proces demokratizacije Srbije devedesetih godina i borba protiv autoritarnog nacionalističkog režima Slobodana Miloševića nije zamisliva bez angažmana istraživača iz Instituta za filozofiju i društvenu teoriju. Zoran Dindić, Vesna Pešić i Vojislav Koštunica radili su u Institutu, a poslednji je izvesno vreme bio i na mestu njegovog upravnika. Najzad, istorijska je činjenica

I ma izvesne simbolike u tome da je prošlo tačno pola veka od slavne i romansirane antivladine pobune 1968. iz koje je nastao Institut za filozofiju i društvenu teoriju, naučna ustanova nadaleko čuvena po svom kritičkom glasu. Vremena su se promenila i teško je reći da filozofi i društveni teoretičari pokreću revolucije kao što su to činili 68. Pa ipak, jedno je isto: slobodna misao, ona koja poziva na promišljanje stvarnosti i nudi obrazložene argumente za njenu kritiku, za vlasti ostaje nepoćudna.

Danas kada se, ne samo u našem društvu, na svaki način dovodi u pitanje integritet slobodne misli, kada se institucionalnim metodama žele podriti institucije, vaљljalobilo bi se još jednom vratiti burnoj istoriji Instituta za filozofiju i društvenu teoriju Univerziteta u Beogradu. Ta istorija nam kazuje jednu činjenicu: koliko god da su vremena bila smutna, koliko god da je bilo teško govoriti, bilo je onih koji su, uprkos svemu, govorili - i to ne iz jednog glasa. Ustanova kojoj su pripadali pružala im je zaštitu. Njihov je bio slobodan izbor da kritikuju društvo i državu, da pokreću inicijative i da se upuštaju u angažovane činove. Međutim, institucija koja im je pružala okrilje, koja je stajala iz njih, nije dovođena u pitanje. Da bi se društvo pomeralo napred, da bi moglo biti otvoreno za promene, neophodni su i hrabri pojedinci i institucionalni okviri koji tu hrabrost podstiču. Bez toga, društvo ostaje samo u rukama podanika - onih koji sprovode odluke vlasti, koji rade na zadržavanju status quo-a. A to je društvo smenjivih, bezglasnih, podobnih, društvo u kojem postoji samo jedna i jedina institucija: ona koja donosi odluke tako da mislimo, šta da želimo, tako da se vladamo.

POBUNA. Institut za filozofiju i društvenu teoriju proizvod je pobune 68, prvog i najvećeg javnog manifestovanja neslaganja s političkim monopolom Saveza komunista Jugoslavije i dogmatiskim rasmevanjem vladajuće ideologije.

na Institutu

ca da prvi demokratski izabrani predsednik SR Jugoslavije i prvi demokratski predsednik Vlade Srbije potiču upravo odatle. Teško je, najzad, nabrojati društvene teoretičare koji su u ovoj sredini stasavali i tokom decenija oblikovali javnu raspravu u Srbiji iz perspektiva koje su se društveno i politički razlikovale. Njihov doprinos kritičkom rečniku humanističke misli i njenom angažovanju u praksi od nesagledivog je značaja. I premda se među sobom često nisu ni po čemu slagali, i premda često nisu išli naruku vladajućim opcijama, istraživače Instituta za filozofiju i društvenu teoriju štiti je institucija – ona je štiti i njihovo pravo na teorijsku različitost, i autonomiju u odnosu na vladajuće strukture, i pravo na zajednički rad koji je nekad podrazumevao slaganje s vlastima, a nekad njihovu ostru kritiku.

POTPORA: Postavši deo Univerziteta u Beogradu, zahvaljujući svom tadašnjem direktoru Miletu Saviću, Institut za filozofiju i društvenu teoriju dobio je snažnu institucionalnu potporu i značajnu autonomiju koja pripada samo nekoliko najvećih instituta u zemlji, među kojima je on jedini iz redova društveno-humanistič-

kih. Zadržavajući najbolje segmente iz svoje bogate i pluralne prošlosti, Institut je u proteklih osam godina, pod rukovodstvom Petra Bojanica, rekonstruisan i značajno podmlađen. Istraživačka paradigma po kojoj smo postali prepoznatljiviji počiva na zajedničkom radu filozofa, sociologa, antropologa, političkih naučnika, istoričara i drugih. Angažovani rad u javnosti – otvaranje prostora za raspravu s važnim lokalnim akterima i najvećim umovima današnjice koji su tokom poslednjih godina posetili Beograd i Novi Sad – ne svodi se samo na artikulisanje društveno važnih problema. Taj rad nastoji da vrati poverenje u temeljno narušene institucije u našem društvu, da povezuje društvene aktere iz zemlje i sveta suprotstavljajući se kontinuiranom palančenju Srbije i da rekonstruiše samo institucionalno delovanje. Čineći to predano i uvek u javnosti, angažujući se oko najaktuelnijih pitanja uz prisustvo najznačajnijih svetskih mislilaca sa svih kontinenata, Institut za filozofiju i društvenu teoriju nastavio je da sprovodi legat vlastite istorije, angažujući se, doduše, izvan partija na kritički odgovoran način.

No, danas kritičko mišljenje nije

▲
Petar Bojanic
(u sredini) u
srednviču između
Dragana
Simeunovića
i **Zorana**
Avramovića

manje subverzivno i potencijalno opasnije nego u ranijim vremenima, vremenima disidenata i nacionalističkog ratnog autoritarizma, kada je ova institucija bila tvrđava za sve koji su bili spremni na neslaganje. Kršeći višedecenijsku dobru praksu i model koji je i sada primenjen u drugim naučnim institutima, Vlada Srbije je imenovala Upravni odbor koji je direktno suprotstavljen svim težnjama, idejama i temeljnoj vrednosnoj orijentaciji Instituta za filozofiju i društvenu teoriju, u nameri da ga neskriveno disciplinuje. Ne može se, međutim, očekivati da Institut koji je ponikao iz pobune pognute glave pristane na takvu vrstu disciplinovanja. Stoga, zarad budućnosti samog Instituta i njegovih istraživača, ali i slobode kritičke misli u ovoj zemlji koja se istrajnim zalaganjima ponovo našla na svetskoj mapi progresivne društvene misli, odlučni smo da odbranimo instituciju koja jedina može da štiti brabre pojedince. Udarajući u samo središte institucija, ova vlast je pokazala da odlično poznaje strategije vladanja koje je društvena teorija odavno opisala. Budući da ih iz teorije dobro znamo i mi, štitićemo pravo na nepodobnost i autonomiju institucionalnom neposlušnošću. ■

Угрожена самосталност: Директор Петар Бојанић и запослени упутили су протестно писмо државном врху

СНС ОКУПИРАЛА ИНСТИТУТ ЗА ФИЛОЗОФИЈУ И ДРУШТВЕНУ ТЕОРИЈУ

Покоравање Универзитета

Постављањем Зорана Аврамовића, високог функционера СНС на место председника УО, власт је намерила да уђутка институцију која је деценијама окупуљала слободоумне интелектуалце

Власт је очигледно наумила да стави шапу и на Универзитет, одузимајући и минимум слобода остављен грађанима: за председника Управног одбора Института за филозофију и друштвену теорију, Влада је поставила свог поверљивца Зорана Аврамовића, високог функционера СНС-а, и професора на Мегатренду. Аврамовић је, штавише, био други човек Министарства просвете у време Милошевића, као члан Српске радикалне странке Војислава Шешеља.

Да би осигурале стегу актуелне власти су запоселе већином у наведеном УО,

па су колективну неприхvatљивост чланови и професори Драган Симеуновић са Факултета политичких наука у Београду, Зоран Јевтовић, са Филозофског факултета Универзитета у Нишу и Нина Мудринић Миловановић из београдског Центра за савремену уметност. Запослени су упутили писмо протеста поводом ове одлуке на четири адресе - кабинету председника Србије, председници Владе, министру просвете, науке и технолошког развоја и ректорки Универзитета у Београду. И приде поједином медијима.

Угрожено самосталност, директор др Петар

Бојанић је нагласио наводећи да је Институт у своје време окупуљао дисиденте, побачене са Филозофског факултета, и био прибежиште за све слободомислиће. Изајама науке ван класика били су посвећени од 1992. године - Божидар Јакшић, Загорка Голубовић, Љубомир Тадић, Светозар Стојановић, Драгољуб Мићуновић, Зоран Вишњић, све до оштрог збокрета удео у руковођењу институције. И недавног уступа страничке политике.

„Од почетка рада Института, његова аутономија је била уважавана, будући да су све владе Републике Србије, као и Министар-

стпа prošle i nauke, odluke o svojim članovima YO Instituta usklađivale sa naučnim i projektnim ciljevima Instituta. S puno poverena građani su dobri odnosi sa najstručnijim i najangažovanijim predstavnicima društvenih i humanističkih nauka svoga vremena koji su radili u Institutu". Naglašeno je u tom dopisu. Protiveti se da im se izvršna vlast meša u naučno-istra-

живачku delatnost, baš kao što ne žele da učestvuju u bilo kojoj vlasti, pokušali su da zaštite zajednički rad svih zaposlenih u Institutu, ali „i republikansku tvorevinu institucije koja traje bez obzira na to koja je politička i ideološka struja na vlasti“.

Svoj uspeh u naučnom radu pripisali su ne samo stručnosti saradnika i angažmanu direktora Instituta, Bojanića, već i dobroj saradnji sa članovima YO, nikad do sada selektovanim bez konsultacije sa zaposlenima. Preodan imenovanja Avramovića drastičniji je i bolniji, jer je u suprotnosti sa Odlučkom o utvrđivanju vlaste konkurentskih visokoškolskih ustanova. Po kojoj neko sa Megatrenda ne može da obavlja najodgovornije funkcije na Institutu, kao delu Univerziteta u Beogradu.

A ko je, uopšte, Zoran Avramović, „mañe poznat širokoj javnosti, a „nažalost“, vrlo poznat stručnoj zajednici“ – kako je ap-

kom u medijima? I kakve veze ima sa filozofijom, osim što je diplomu Filozofskog fakulteta zadržao radom „Ideja društvenog progressa u delima Marksa i Engelsa“. Bliskošću sa vlašću osvojio je mesto direktora Zavoda za unapređenje obrazovanja i vaspitanja. U javnom prostoru borio se za smanjenje „zapadnog uticaja u medijima – kupovinom TV kuća, novina, portala...“ Javno je

pitao kako je ostvarivan i strani profin i sprovođeno „mешanje u društvene, ekonomske i političke procese Srbije“, što zvuči kao predokcija onoga što sada počinje da se dešava na Univerzitetu.

Naravno, mlađije u svemu je to

što jedan od novoimenovanih članova YO Instituta, Dragana Simeunović – nije imao poñma o poverenoj mu dužnosti, niti je „zainteresovan za učestvje u bilo kakvim upravnim odborima i programskim savetima“, kako je rekao za *Danas*. Takođe, „ukoliko njegovo imenovanje zaposlenima predstavlja neki problem, apsolutno ne želi da u tome učestvuje“. Pa ko će onda da upravlja Institutom za filozofiju i društvenu teoriju?

Zna se, ona ko se u sve razume i u sve sa pažnjom, ona ko nam određuje život detaljnih detalja i postavlja čak i „profesionalne“ predsednike kućnih saveta. Ona ko je kontrola oncesija i misija, način da zvuk vlada.

ДРАГАНА НИКОЛЕТИЋ

 Tribine

 Seminari i konferencije

242

PREGLED TRIBINA I KONFERENCIJA

Pregled događaja izrađen je prema tekstovima Nebojše Mandića, Đorđa Pavićevića, Draška Grbića i Dušana Boškovića o radu Instituta koji su izašli u časopisu *Filozofija i društvo*. Zahvaljujemo se posebno Dušanu Boškoviću na pomoći da se rekonstruiše period od 2000. do 2010. godine za koji nije postojala zvanična dokumentacija, ali iz istog razloga molimo čitaoce za razumavanje, ukoliko u navedenom periodu postoje neki nedostaci.

(1992 – 2019)

TRIBINE

1992.

23. SEP

Nacionalizam i rat u kontekstu dezintegracije konstitutivnih federacija: slučaj Jugoslavija

Vesna Pešić

30. SEP

Nacionalizam i demokratija – jugoslovenski slučaj

Zagorka Golubović

7. OKT

Elementi vladavine prava – teorijski pristup

Kosta Čavoški

14. OKT

Svetsko stanovništvo – danas i sutra

Dušan Breznik

21. OKT

Čadajev – filozofsko pismo

Milan Subotić

28. OKT

Inflacija

Pavle Vasić

4. NOV

Nacija, država i institucije u zemljama srednje i istočne Evrope

Dušan Janjić

11. NOV

O teološko-političkom

Ivan Vejvoda

18. NOV

Kako misliti naciju (I)

Stjepan Gredelj

25. NOV

Kako misliti naciju (II)

Stjepan Gredelj

2. DEC

Populizam Dimitrija Ljotića

Nebojša Popov

16. DEC

Teorija strukturacije i društvena promena

Jadranka Bulatović

SEMINARI I

KONFERENCIJE

1992.

NAUČNI SKUP

Jugoslavija u drugom svetskom ratu

Učesnici: Svetozar Stojanović, Dušan Bilandžić, Milovan Đilas, Božidar-Gajo Sekulić, Milan Bulajić, Zoran Lakić, Mladen Čolić, Rade Bulat, Božidar Jakšić, Milan Popović, Dragutin Leković, Eduard Čalić, Branko Horvat, Milutin Folić, Branko Petranović, Dobrica Ćosić, Slobodan Nešović, Pero Damjanović, Ljubomir Tadić, Nebojša Popov, Stefano Bianchini, Vesna Pešić, Zdravko Antonić.

10 - 11. DEC
NAUČNI SKUP

Retorika i demokratija

Učesnici: Ljubomir Tadić, Jean-Pierre Faye, Sreten Petrović, Jovan Arandelović, Jelena Berberović, Vojin Simeunović, Milan Podunavac, Slobodan Samardžić, Jasna Levinger, Tanja Ostojić, Dragan Žunić, Zagorka Golubović, Milenko Karan, Zoran Vidojević.

TRIBINE

1993.

- Antropologija kao poznavanje sveta** 3. FEB
Marinko Lolić
- O muslimanskoj naciji u novim okolnostima** 10. FEB
Darko Tanasković
- Teorija političke pravde O. Hefea** 24. FEB
Vojin Simeunović
- Pojam kiča u politici** 10. MAR
Mirjana Radočić
- Predlog upitnika za istraživanje: Autoritarni mentalitet i ponašanje** 24. MAR
Zagorka Golubović,
Bora Kuzmanović, Mirjana Vasović
- Problemi utemeljenja jednakosti ljudi kao moralnih bića u Rolsovoj teoriji pravde** 31. MAR
Tatjana Glintić
- Legitimnost političke vlasti** 7. APR
Vojislav Stanović
- Humanističko uređenje društva** 14. APR
Aleksandar Šarović
- Promene u Istočnoj Evropi i raspad Jugoslavije** 21. APR
Gabriela Herbert i Georg Pots
- Socijalne i političke ideje evroazijskog pokreta (I)** 28. APR
Milan Subotić
- Socijalne i političke ideje evroazijskog pokreta (II)** 5. MAJ
Milan Subotić
- Filozofske pretpostavke kritičke nauke** 12. MAJ
Mihailo Marković
- Humana *in vitro* – fertilizacija** 19. MAJ
Jovan Babić
- Sarajevski ratni 'novogovor'** 26. MAJ
Jasna Levinger
- Odnos racionalnosti i iracionalnosti** 9. JUN
Nebojša Mandić
- Kosovo – pomirenje istorijskog i etničkog prava (I)** 16. JUN
Branislav Krstić
- Kosovo – pomirenje istorijskog i etničkog prava (II)** 23. JUN
Branislav Krstić
- Američka istraživanja dezintegracije Jugoslavije** 13. JUL
Robert Hayden
- Definicija filozofije u dijalektici Jovana Damaskina** 15. SEP
Slobodan Žunjić
- Nemoć vojne moći (I)** 22. SEP
Miroslav Hadžić
- Nemoć vojne moći (II)** 29. SEP
Miroslav Hadžić
- Norme i moć** 6. OKT
Mladen Kozomara
- Socijalnoekonomske i političke osnove ideologije levih zemljoradnika** 13. OKT
Nadežda Jovanović
- Problem interkulturalnosti u multietničkim društvima** 20. OKT
Brigitta Busch
- Ideja prirodnog prava** 3. NOV
Kosta Čavoški
- Nauka i odgovornost** 10. NOV
Vojin Simeunović
- Istočna Evropa, kriza države i porast nacionalnih tenzija** 17. NOV
Zoran Obrenović
- Metodska iskustva u empirijskom istraživanju autoritarnog karaktera** 24. NOV
Zagorka Golubović
- Raspad Jugoslavije u svetskoistorijskoj perspektivi** 1. DEC
Milan Popović
- Rat kao odgovornost i mir kao vrednost** 8. DEC
Božidar Jakšić
- Ekonomске osnove nacionalizma** 15. DEC
Ljubomir Madžar

SEMINARI I KONFERENCIJE 1993.

20. JAN

Razgovor o knjzi Zorana Obrenovića „Srbija i novi svetski poredak“

Učesnici: Jovica Trkulja, Slobodan Samardžić, Radmila Nakarada, Vera Vratuša, Miroslav Pečulić, Slobodan Žunjić, Milan Brdar, Zoran Vidojević, Leon Kojen, Darko Tanasković, Oliver Potežica, Nikola Popović.

3. MAR

Razgovor o knjzi Milana Subotića „Sricanje slobode“

Učesnici: Latinka Perović, Mirjana Vasović, Dubravka Stojanović, Zoran Avramović, Jovica Trkulja, Milorad Belančić, Trivo Indić.

29 - 30. JUN
NAUČNI SKUP

Teorijske pretpostavke razumevanja raspada Jugoslavije

Učesnici: Dragica Mugoša, Nada Novaković, Jagoš Đuretić, Silvana Bolčić, Mirko Tepavac, Dušan Obradović, Slobodan Branković, Dragan Žunić, Đokica Jovanović, Milan Popović, Milan Podunavac, Jovica Trkulja, Živko Surčulija, Života Đorđević, Slavenko Grgurević, Milan Tepavac, Pavle Vasić, Andrija Krešić, Vojislav Stanovčić, Ivan Vejvoda, Johan Galtung, Mijat Šuković, Ilija Vujačić, Slobodan Jovanović, Dušan Janjić, Slobodan Inić, Vladimir Matović, Željko Ivaniš, Ašer Deleon, Miloš Nemanjić.

3. MAR
NAUČNI SKUP

SOFISTIKA I SOKRATIKA

Učesnici: Ljubomir Tadić, Ksenija Maricki Gađanski, Milan Damnjanović, Vladimir Vukičević, Jovan Arandelović, Trivo Indić, Žarko Vidović, Sreten Petrović.

TRIBINE 1994.

2. FEB

Estetički sporovi 1944-1972.

Dušan Bošković

23. FEB

Interkulturalnost u multikulturalnom društvu

Božidar Jakšić

2. MAR

Problem opravdanog važenja normi

Đorđe Pavičević

9. MAR

Postkomunističko osvajanje demokratije

Jovica Trkulja

16. MAR

Problem komunikacije između srpske i manjinskih kultura

Zoran Avramović

23. MAR

Fenomen nacionalizma

Svetozar Stojanović

30. MAR

Evropski kulturni identitet

Branimir Stojković

6. APR

Izdavanje preliminarnih rezultata istraživanja Instituta za filozofiju i društvenu teoriju o autoritarizmu i tradicionalizmu u Srbiji sprovedenog oktobra 1993. (I)

Zagorka Golubović, Mirjana Vasović, Bora Kuzmanović

13. APR

Izdavanje preliminarnih rezultata istraživanja Instituta za filozofiju i društvenu teoriju o autoritarizmu i tradicionalizmu u Srbiji sprovedenog oktobra 1993. (II)

Zagorka Golubović, Mirjana Vasović, Bora Kuzmanović

20. APR

Ideja Olimpijskih igara i njena stvarnost

Ljubodrag Simonović

27. APR

Antropologija i filozofija

Michal Sládeček

4. MAJ

Tranzicija u Rusiji

Sava Živanović

11. MAJ

Školska socijalizacija – ratništvo, patriotizam, patrijarhalnost

Vesna Pešić

18. MAJ

Primena matematičkih modela u društvenim naukama

Zoran Ognjanović

25. MAJ

Vrednosna orijentacija srednjoškolske omladine (I)

Stjepan Gredelj, Nena Skopljanac, Nenad Popadić, Zdenka Milivojević

8. JUN

Vrednosna orijentacija srednjoškolske omladine (II)

Violeta Odalović, Sonja Pejaković, Stjepan Gredelj, Nena Skopljanac, Nenad Popadić, Zdenka Milivojević

15. JUN

Ideja novog poretka 1941-1945.

Milan Ristović

22. JUN

Kontekstualizam pravila

Živan Lazović

21. SEP

Država kao topla i prisna zajednica

Kosta Čavoški

SEMINARI I KONFERENCIJE 1994.

28. SEP
Etičke osnove političkih dužnosti
Milorad Stupar

5. OKT
Kraj političkog
Milorad Belančić

12. OKT
**Pojam paganskog i tri
reakcije na Modernu**
Petar Bojanić

25. OKT
Bugarska u periodu tranzicije
Petar-Emil Mitev

2. NOV
**Logocentrizam u istoriji
Zapadne misli**
Mile Savić

16. NOV
**Smisao revolucije u delu
Gaje Petrovića**
Ranko Milovanović

23. NOV
Hipertekst
Aleksandar Zistakis

7. DEC
**Nastanak referencijalne
strukture jezika i uloga
intelektualaca**
Obrad Savić

14. DEC
**Postmoderna i melanholija
(Julija Kristeva)**
Nenad Daković

21. DEC
Mirovni pokreti u Srbiji
Žarko Paunović

2-4. JUN
NAUČNI SKUP

Interkulturalnost u multietničkim društvima / Interculturality in multiethnic societies

Učesnici: Božidar Jakšić, Tibor Várady, Franjo Starčević, Ivan Ivić, Trivo Inđić, Ljubiša Rajić, Isidor Graovac, Branimir Stojković, Karan Milenko, Bernard Doray, Ivan Vejvoda, Svetozar Koljević, Ranko Bugarski, Sinan Gudžević, Đuro Šušnjić, Jovanka Senčanski, Vladimir Wakoning, Svenka Savić, Celia Hawksworth, Miladin Životić, Velimir Kazimir Čurgus, Vojin Dimitrijević, Lidija Yordanova, Andrija Krešić, Petar-Emil Mitev, Dušan Janjić, Dragica Mugoša, Brigitte Busch, Alija Hodžić, Krasimir Ivanov Kanev, Ivan Čolović, Ratko Božović, Angel Angelov, Mirjana Miočinović, Michaela Ceccini, Vesna Cakeljlić, Milena Dragičević-Šešić, Dušan Bošković, Jelena Đurić, Zagorka Golubović, Raymond Getaz, Jasna Levinger, Milan Popović, Jürgen Micksch, Vesna Pešić, Mirjana Radojičić.

TRIBINE 1995.

18. JAN
Žensko pitanje – žensko pismo
Branka Arsić

25. JAN
**Zašto nije uspjela ideja
građanskog društva u Srbiji?**
Zoran Avramović

1. FEB
**Moć i odgovornost
intelektualaca**
Đorđe Vukadinović

8. FEB
Pojam prava čoveka
Aleksandar Molnar

15. FEB
O zapadnom Umu i Srbiji
Vladimir Cvetković

22. FEB
Rekonstrukcija i hermeneutika
Zoran Janković

1. MAR
**Psihologija znanja kao
hermeneutički model**
Nikola Milošević

8. MAR
**Jugoslovenska ideja i
autoritarni poredak**
Laslo Sekelj

15. MAR
Sociološka teorija Eriha Gofmana
Ivana Spasić

22. MAR
**O industrijalizaciji istočnih
zemalja, posebno Jugoslavije**
Kosta Mihajlović

29. MAR
**Problem lične vlasti u
savremenoj Srbiji**
Slobodan Antičić

SEMINARI I KONFERENCIJE 1995.

5. APR
Smisao i dometi konsenzualne demokratije
Vladimir Goati

12. APR
Demografska slika Republike Srbije
Miloš Macura

19. APR
Fenomen podrške neuspešnoj vlasti
Srbobran Branković

26. APR
KEBS i nacionalne manjine
Zoran Lutovac

3. MAJ
Politička scena u Americi
Ognjen Pribičević

10. MAJ
O krizi paradigmi u društvenim naukama
Marko Živković

17. MAJ
Nesporazum sa istorijom
Svetozar Stojanović

24. MAJ
Politika vrednosti
Aleksandar Zistakis

31. MAJ
Ka jeziku mira
Ivana Spasić

7. JUN
Autohtonost srpske kulture i problem kontinuiteta i diskontinuiteta
Dragoslav Srejović

14. JUN
Razumevanje raspada Jugoslavije
Voleve Paul Gagnon

4. OKT
Smisao mita u društvu danas
Jelena Đurić

11. OKT
Politička kultura potencijalno modernizacijskih elita u Hrvatskoj i Sloveniji
Stjepan Gredelj

18. OKT
Recepcija kritičke teorije danas
Đorđe Pavićević

25. OKT
Bilans raspada i cena rata
Božidar Jakšić

1. NOV
-
Nebojša Popov

8. NOV
Interakcije kulture i tehnologije u jugoslovenskom društvu
Trivo Indić

15. NOV
Nacional-boljševizam: istorija pojma
Milan Subotić

22. NOV
Politička koncepcija pravde (Džon Rols)
Milan Podunavac

6. DEC
Rat i žrtvovanje – anatomija pasivnosti
Marina Blagojević

13. DEC
Teorijski koncepti primene parlamentarizma u Srbiji
Dijana Vukomanović

20. DEC
Nacija kao veštačka i prirodna tvorevina
Juli Mostow

21. JUN

Razgovor o knjizi Svetozara Stojanovića „Propast komunizma i razbijanje Jugoslavije”

Učesnici: Božidar Jakšić, Milan Podunavac, Jovica Trkulja, Vojislav Stanovčić, Života Đorđević, Slobodan Samardžić, Đokica Jovanović, Svetozar Stojanović, Vučina Vasović, Đuro Kovačević, Stjepan Gredelj, Natalija Mićunović, Zoran Vidojević, Sava Živanov, Zagorka Golubović.

26. OKT

Razgovor o knjizi Zagorke Golubović, Bore Kuzmanovića i Mirjane Vasović „Društveni karakter i društvene promene u svetlu nacionalnih sukoba”

Učesnici: Milorad Belančić, Maša Đorđević, Milan Podunavac, Vukašin Pavlović, Sreten Vujović, Nenad Havelka, Srećko Mihajlović, Dušan Janjić, Vladimir Goati, Dragan Pantić, Mirjana Vasović, Bora Kuzmanović, Marija Bogdanović, Radmila Nakarada, Ljubomir Madžar, Miladen Lazić, Miroslav Janičijević.

7. DEC

Razgovor o knjizi Koste Čavoškog „Ustav kao jemstvo slobode”

Učesnici: Milan Podunavac, Radmila Vasić, Vučina Vasović, Jovica Trkulja, Trivo Indić, Slobodan Samardžić, Pavle Nikolić.

TRIBINE

1996.

14. FEB Tumačenje i individualizacija prava zarad pravičnosti Kosta Čavoški	22. MAJ Posthladnoratovski haos i nova epistemologija Milan Popović	13. NOV Nacionalna država i demokratija Slobodan Samardžić
21. FEB Kultura i civilno društvo 90-ih Branimir Stojković	27. MAJ Jezik mira (II) Michal Sládeček	20. NOV Postoji li srpskohrvatski jezik? Ranko Bugarski
28. FEB Uloga intelektualaca i vođa u samonegaciji komunizma Svetozar Stojanović	29. MAJ Intelektualna klima u savremenoj Rusiji Marieta Stepaniands	27. NOV Partijska identifikacija i biračko telo u Srbiji Zoran Slavujević
6. MAR Muška kultura i totalitarna svest Zorica Bobić	5. JUN Politička kultura, ekonomske promene u Istočnoj Evropi Robert F. Miller	4. DEC Demokratija, populizam, cezarizam: vladavina većine ili ustavna poliarhija Vojislav Stanovčić
13. MAR Problemi odnosa nacije, države i pojedinca u modernim društvima Mihailo Marković	12. JUN Intelektualci i jugoslovensko nasleđe Miodrag Perišić	18. DEC Postmodernizam, antropologija i zdrav razum Aleksandar Bošković
20. MAR Prilog istoriji kritičkog mišljenja na jugoslovenskim prostorima Nebojša Popov	25. SEP Mogućnost empirijske provere nacionalnog identiteta Sulejman Hrnjica	
27. MAR Promene u jugoslovenskom radništvu od 1960. do 1995. Nada Novaković	2. OKT Postnacionalizam ili hibernacija Natalija Mičunović	
10. APR Italija – formiranje nacije i države Nikša Stipčević	9. OKT Haški tribunal – za i protiv Konstantin Obradović	
17. APR Izborna ponašanje i izborna apstinencija birača u Srbiji Aleksandra Sajc	16. OKT Promena socijalne, kulturne i političke strukture našeg društva Desimir Tošić	
24. APR Yugoslavia Dismembered / Raspad Jugoslavije Catherine Samary	23. OKT Nacionalna država i proces transformacije u Istočnoj Evropi Laslo Sekelj	
15. MAJ Jezik mira (I) Michal Sládeček	30. OKT O izborima u Bosni Kosta Čavoški	

TRIBINE

1997.

19. FEB Srpski liberalizam i Slobodan Jovanović Aleksandar Pavković	12. MAJ Budućnost američko-srpskih odnosa Richard Miles	1. OKT Stavovi javnog mnjenja o legitimnosti institucija u SRJ Stjepan Gredelj
26. FEB Pravoslavlje i demokratija Radovan Bigović	14. MAJ Moderni svet kao ruina metafizičke eksplozije Mirko Zurovac	8. OKT Mogućnost demokratije u Srbiji Vojislav Koštunica
5. MAR Razvoj Srpske pravoslavne crkve od nastanka Prve do kraja Druge Jugoslavije Radmila Radić	28. MAJ Manjine u političkom životu SRJ Zoran Lutovac	15. OKT Mogućnost demokratije u Srbiji Vesna Pešić
12. MAR Značenja simbola Bog Đuro Šušnjić	4. JUN Regionalne države Miodrag Jovičić	22. OKT Srpsko pitanje u Hrvatskoj Petar Lađević
26. MAR Protest i pokret Ivana Spasić, Đorđe Pavičević, Čedomir Antić, Miša Gavrilović i Čedomir Jovanović	11. JUN Istorija srpsko/hrvatskog jezika i nacionalna ideologija u Srbiji Aleksandra Petrović	29. OKT Grad i rat Sreten Vujović
2. APR Jugoslovensko društvo u Titovo vreme – kolektivni profiter hladnog rata Predrag Marković	17. JUN Budućnost demokratije u Nemačkoj Gesine Schwann	31. OKT Philosophical Conversions / Filozofske konverzije William L. McBride
9. APR O etici odgovornosti Miladina Životića Milorad Belančić	18. JUN Kongres, Bela kuća, američka spoljna politika i budućnost američko-srpskih odnosa James Loewenstein	5. NOV Ostvarivanje i zaštita ljudskih prava u SRJ Biljana Kovačević – Vučo
23. APR Istorijske osnove savremene Evrope Andrej Mitrović	3. JUL Američki pogledi na postkomunizam Norman Levine	12. NOV Istorija i socijalna teorija: radnici, duhovnici i vojnici Sima Ćirković
30. APR Zemlje tranzicije i Evropska unija Stjepan Gredelj	16. JUL Nakon Samita u Madridu: uloga NATO-a u bezbednosti Evrope – nemačko gledište Wilfried Gruber	19. NOV Nevladine organizacije u SRJ Žarko Paunović
7. MAJ Nacionalizam i jezik: jedno balkansko iskustvo Božidar Jakšić	17. SEP Mogućnost demokratije u Srbiji Dragoljub Mićunović	8. DEC Šta je modernost? Karel Turza
		10. DEC Jedno viđenje drugog Marinko Lolić

17. DEC

Mogućnosti demokratije u Srbiji

Nebojša Popov

24. DEC

Studentski protest kao teorijski i metodološki izazov

Ildiko Erdei i Gordana Gorunović

**SEMINARI I
KONFERENCIJE**

1997.

16. APR

**Razgovor o knjizi Ivane Spasić
„Značenja susreta: Goffmanova
sociologija interakcije”**

Učesnici: Ivan Čolović, Ratka Marić, Miloš Nemanjić, Lazar Nikolić, Žarana Papić, Marina Pavlović, Dragan Radulović, Brana Stojković i Dušan Stojnov.

21. MAJ

**Razgovor o knjizi Mileta Savića
„Izazov marginalnog: dometi
kritike logocentrizma u sporu
Moderna-Postmoderna”**

Učesnici: Milorad Belančić, Nenad Daković, Vladimir Cvetković, Vladimir Milosavljević, Đorđe Vukadinović, Mile Savić, Dušan Bošković, Milan Subotić i Đorđe Pavićević.

30. JUN

**Razgovor o projektu
„Individualni i kolektivni
identitet u postkomunizmu”**

Učesnici: Jovan Babić, Marija Bogdanović, Đorđe Vukadinović, Života Đorđević, Dragoljub Đorđević, Sulejman Hrnjica, Trivo Indić, Andrija Krešić, Ljubomir Madžar, Andreja Miletić, Aljoša Mimica, Radmila Nakarada, Dragomir Pantić, Žarana Papić, Nikola Rot, Slobodan Samardžić, Zoran Vidojević i Sreten Vujović.

1 - 7. JUL

**Međunarodna letnja škola u
Institutu za filozofiju i
društvenu teoriju**

Predavači: Zagorka Golubović, Svetozar Stojanović, Ljubomir Madžar, Mladen Lazić, Vladimir Goati, Vojin Dimitrijević, Božidar Jakšić, Ivan Čolović, Milan Vukomanović, Stjepan Gređelj, Rada Drezgić.

KONFERENCIJA

14 - 15. NOV

**MODELS OF IDENTITIES
IN POSTCOMMUNIST
SOCIETIES**

Predavači: Zagorka Golubović, G.F McLean, Vesna Pešić, M. Bednar, S. Darmanović, M. Palouš, Milan Podunavac, M. Vasović, K. Murawski, Đorđe Pavićević, S. Gueye, H. Holley, J. Gasparikova, O. Blanchette, Stjepan Gređelj, P. Peachy, J. Đurić, M. Lazić.

TRIBINE

1998.

28. JAN

**Konfucije – tradicija i
savremenost**

Radosav Pušić

18. FEB

**Spatial and Temporal Concept
in the Political Philosophy of
Hannah Arendt**

Daša Duhaček

25. FEB

**Moderna filozofija:
izmišljanje velikog društva**

Trajan Stojanović

4. MAR

**Dubrovačka Republika – spona
balkanske i mediteranske kulture**

Predrag Stanojević

11. MAR

**Stereotipi o „neprijatelju” kod
srpskih intelektualaca u XX veku**

Olja Milosavljević

18. MAR

Građanstvo i nacionalitet

Milan Podunavac

19. MAR

**The Open Society and Its
Enemies: Authority, Community
and Bureaucracy**

Mark Notturmo

23. MAR

Kult jezika i nacionalizam

Ivan Čolović

25. MAR

**Angažman – nacionalizam –
književnost**

Drinka Gojković

1. APR

**Tolerance, the Critique of
Violence and Foundations of
Early Liberalism**

David Durst

8. APR

Mogućnosti demokratije u Srbiji

Nebojša Popov

22. APR

Kulturna arheologija

Branka Prpa Jovanović

29. APR

Moral Justification and Feminist Thought

Alison M. Jaggard

13. MAJ

Hegel and European Crisis

Bergmann Frithjof

20. MAJ

Nacija: identitet i razlike (časopis *Srpska politička misao*)

Vladimir Cvetković, Đorđe Vukadinović, Natalija Mićunović

27. MAJ

Are Major Political Events Inherently Unpredictable?

Anthony Oberschall

2. JUN

Kvalitativne metode u društvenom istraživanju

S. Simić, Srbobran Branković i Darko Bročić

10. JUN

O ljudskim pravima – između moderne i postmoderne

Vuk Stambolović

16. SEP

Univerzitet i novi zakon

Marija Bogdanović i Srbijanka Turajlić

23. SEP

Pravna zasnovanost Haškog Tribunala

Kosta Čavoški

30. SEP

Da li postoji hrišćansko prosvetiteljstvo?

Vladeta Jerotić

7. OKT

Obnova junsnaturalističke misli

Vladimir Vodinelić

14. OKT

Razvojne perspektive jugoslovenske ekonomije

Zoran Popov

21. OKT

Psihoanaliza u Rusiji: od antropologije do soteriologije

Radomir Đorđević

28. OKT

Totalitarizam i fenomen izdaje

Mihajlo Mihajlov

4. NOV

Srbi i Jugoslavija

Ljubodrag Dimić

11. NOV

Međunarodno ekonomsko okruženje i položaj Jugoslavije

Radovan Kovačević

18. NOV

O kleptokratiji

Dragoljub Mićunović

25. NOV

Pravo na samoopredeljenje i kosovski problem

Zoran Lutovac

2. DEC

Pravo na samoopredeljenje i kosovski problem

Vesna Pešić

9. DEC

Problemi kritike socijalizma

Vladimir Ilić

16. DEC

Bivša Jugoslavija suočena sa sadašnjim nacionalizmima

Catherine Lutard

23. DEC

Američki plan za Kosovo – primer pravnog voluntarizma

Vojislav Koštunica

SEMINARI I KONFERENCIJE1998.

4. FEB

Razgovor o knjizi Ivana Čolovića „Politika simbola“

Učesnici: Ivana Spasić, Mirjana Radojičić, Michal Sládeček, Ivan Čolović, Vesna Pešić, Natalija Mićunović, Zagorka Golubović, Jelena Đurić i Svetozar Stojanović.

15. APR
PANEL DISKUSIJA**Mogućnosti demokratije u Srbiji**

Učesnici: Svetozar Stojanović, Nebojša Popov, Zagorka Golubović, Vesna Pešić, Natalija Mićunović, Đorđe Pavićević, Zoran Obrenović i Srećko Mihajlović.

TRIBINE

1999.

1. FEB Nacionalni identitet i nacionalizam Aleksandar Petrov	5. MAJ Moždana smrt i trudnoća: kontraverzni slučaj iz nemačke prakse Ljiljana Krulj	13. OKT Oslobođenje i spasenje Mirko Đorđević
10. FEB Vaseljenski sabori i hrišćanska crkva Radimir Popović	12. MAJ Prisvajanje stresa Vuk Stambolić	20. OKT Pomoćnici i izdajnici: refleksije o medijskom diskursu Mirosljub Radojković
17. FEB Žigisanje verskih sekti, moralna panika i mediji Branimir Stojković	19. MAJ Novi svetski poredak i budućnost sveta Zoran Glušević	27. OKT Matematika i kultura Zoran Lučić
24. FEB Verske zajednice u Jugoslaviji Zorica Kuburić	26. MAJ Humanitarna intervencija i zloupotreba sila u međunarodnim odnosima Milan Paunović	3. NOV Preključivanje kodova u savremenoj sociolingvistici Jelena Filipović
3. MAR Politika Univerziteta Vladimir Cvetković	2. JUN Ekonomske posledice rata i perspektive obnove Ljubomir Madžar	17. NOV Grad u ratu Sreten Vujović
10. MAR Mogućnosti demokratske tranzicije u Srbiji Vojin Rakić	9. JUN Srbi i evropska tradicija kolektivne krivice Dragan Simeunović	8. DEC Mediji i demokratizacija Srbije; trenutno stanje i projekcija Radimir Diklić
17. MAR Nauka pod represijom - primer genetike Aleksej Tarasjev	16. JUN Rat i javno mnjenje Srbije Srbobran Branković	15. DEC Zakon o informisanju Republike Srbije Ilija Popović
31. MAR Iskustvo kritičke književnosti Predrag Palavestra	22. SEP Javno mnjenje o društvenim promenama u Srbiji Srećko Mihajlović	22. DEC Znanje i spoljašnji činioci Vojislav Božičković
14. APR Muški zločin i izvinjenje Dragoljub Mićunović	29. SEP Akcionarstvo i demokratija Milko Štimac	
21. APR Srpsko-nemački odnosi od XVIII do XX veka Đorđe Kostić	6. OKT Bespuća srpske opozicije Miša Đurković	
28. APR Državni suverenitet i međunarodni poredak Slobodan Samardžić		

SEMINARI I
KONFERENCIJE

1999.

7. APR

Razgovor o knjizi Zagorke Golubović „Ja i drugi. Antropološka istraživanja individualnog i kolektivnog identiteta“

Učesnici: Jelena Đurić, Đorđe Pavićević, Milan Podunavac, Nebojša Popov, Olivija Rusovac, Mile Savić, Vojislav Stanovčić, Svetozar Stojanović, Milan Subotić, Čeda Čupić, Stjepan Gredelj, Dragoš Ivanović, Svetozar Kovačević, Marinko Lolić, Aleksandar Nikitović, Ljilja Radenović, Vojin Rakić, Milan Stupar, Milan Vukomanović.

23. JUN

Razgovor o knjizi Mileta Savića „Vanredno stanje“

Učesnici: Jovan Arandelović, Jovan Babić, Vladimir Cvetković, Trivo Inđić, Miroslav Prokopijević, Milorad Belančić, Nenad Daković.

TRIBINE

2000.

2. FEB

Izborne koalicije i građenje vlasti

Zoran Stojiljković

9. FEB

Ženskom politikom ka ženama u politici

Zorica Mršević

1. MAR

Globalne posledice agresije NATO na Jugoslaviju

Trivo Inđić

8. MAR

Perspektive i ograničenja modernosti - Zapad i Istok (povodom knjige Clausa Offea - „Modernost i država“)

Marinko Lolić

15. MAR

Jugoslavija i NATO; etički i politički aspekti sukoba

Đorđe Vukadinović

29. MAR

Pravo na otpor tiraniji u monarhomaškim teorijama

Aleksandar Molnar

31. MAR

Yugoslavia faces Millennium

Charles Ingraio

5. APR

Građanski protesti 1997. i 1999 - uporedna analiza

Mladen Lazić, Marija Popović-Babović i Slobodan Cvejić

12. APR

Procena izbornih šansi stranaka na saveznim izborima 2000. godine

Srbobran Branković

19. APR

Javno mnjenje Srbije o korupciji - rezultati istraživanja

Srećko Mihajlović i Stjepan Gredelj

26. APR

Civilno društvo i građanske inicijative

Dragica Vujadinović-Milinković

3. MAJ

Nacionalizam i terorizam: slučaj Baskije

Mira Milošević

9. JUN

Amerika i Kosovo

Mihajlo Mihajlov

22. NOV

Iskustva Ženske političke mreže

Lejla Ruždžić

15. DEC

Razgovor povodom objavljivanja knjige „Critical Art Ensemble: 'Digitalni partizani'“

Dejan Sretenović

SEMINARI I
KONFERENCIJE
2000.

16. FEB
Razgovor o knjizi „Mediji i rat“
Učesnici: Stjepan Gredelj, Nena Skopljanac Brunner, Nebojša Popov.

22. MAR
Razgovor o knjizi Zagorke Golubović „Stranputice demokratizacije u postsocijalizmu“
Učesnici: Obrad Savić, Đuro Kovačević, Trivo Indić.

17. MAJ
Postmoderna i politika. Razgovor povodom knjige Nenada Dakovića „Noćni rat“
Učesnici: Nikola Milošević, Novica Milić i Milorad Belančić.

24. MAJ
Pravo na drugost i različitost - Razgovor povodom zbornika „Gayto“
Učesnici: Zorica Mršević, Dušan Maljković i Miodrag Kojadinović.

14. JUN
Polis i filozofija. Razgovor povodom knjige Vladimira Cvetkovića
Učesnici: Jovan Arandžević, Mile Savić, Irina Deretić.

TRIBINE
2001.

24. JAN
Jugoslovensko-američki odnosi: mala zemlja i supersila
Saša Mart

31. JAN
Rock, Folk and Politics
Eric Gordy

7. FEB
Srpski jezički korpus: naučno i političko pitanje
Aleksandar Kostić

14. FEB
Perspektive uključenja Srbije u Evropsku Uniju (ekonomski i politički aspekt)
Maja Kovačević

7. MAR
Global Civil Society
John Keane

13. APR
Anomija i putevi njezinog ukidanja
Lino Veljak

26. APR
Problemi građanske institucionalizacije društvenog života Albanaca na prostoru Kosova
Slađana Đurić

14. MAJ
Dealing With Past
Robert F. Miller

17. MAJ
Nenasilne društvene promene
James Satterwhite

21. MAJ
Solidarity, Egoism and Universalism
Audun Oefsti

22. MAJ
Social Change and Technology of Social Control
Kevin Durrheim

14. JUN
Faculty Participation in Writing Across the Curriculum at the American University in Bulgaria: Observations and Lessons
Benedict Edward DeDominicis

20. JUN
Stanja tranzicije kao psihološki aspekt procesa globalizacije
Dušan Stojnov

27. JUN
A Sense of Home? Bosnian Experiences of Displacement
Stef Jansen

26. SEP
Kulturna industrija i problem nacionalnog identiteta (Slučaj popularne muzike u Srbiji)
Miša Đurković

15. OKT
Mogućnosti naučne saradnje u jugoistočnom regionu
Božo Jakšić

22. OKT
O nacrtu Zakona o univerzitetu
Mile Savić
22. OKT
O ženskom pitanju
Isidora Jarić
24. OKT
Bivstvovanje i odgovornost – okret ka praktičnoj filozofiji
Savo Laušević
25. OKT
Promocija knjige „Šverceri vlastitog života. Refleksije o hrvatskoj političkoj kulturi i duhovnosti“
Milan Kangrga
29. OKT
Folklorni aspekti političkog i literarnog diskursa balkanskih zemalja
Gordana Đerić
5. NOV
Nivoi moralnog mišljenja u Herovoj normativnoj etici
Aleksandar Dobrijević
12. NOV
Praktična filozofija Karla Šmita
Neven Cvetičanin
19. NOV
Javna sfera i javni um
Đorđe Pavićević
21. NOV
Muzika kao činilac srpskog nacionalnog identiteta
Jasminka Milivojević
26. NOV
Problem običajnosti u Hegelovoj filozofiji
Marinko Lolić
3. DEC
Liberalno društvo i izazov multikulturalnosti
Michal Sládeček
10. DEC
Raspad Jugoslavije i podela jezika
Božo Jakšić
18. DEC
Metod Hajdegerove filozofije umetnosti
Nebojša Grubor
28. FEB - 7. NOV
CIKLUS TRIBINA
INSTITUCIONALNA REKONSTRUKCIJA SRBIJE I JUGOSLOVENSKOG DRUŠTVA
28. FEB
Nova diplomatija i spoljnopolitički prioriteti SRJ
Ilija Đukić, Dušan Bataković, Aleksandra Joksimović
14. MAR
Pravosudni sistem Srbije: o mogućnostima nezavisnog sudstva danas
Zoran Ivošević, Kosta Čavoški
21. MAR
Transformacija sistema odbrane: vojni i civilni aspekt
Momčilo Perišić
4. APR
Transformacija policije
Goran Vesić, Budimir Babović, Zoran Dragišić
16. APR
Ekonomski sistem: između rata i pravednosti
Branko Dragaš, Časlav Očić
27. APR
Naučno-istraživački razvoj i istraživački potencijal Srbije
Dragan Domazet, Ivan Petrović
19. MAJ
Reforma školskog sistema: između želja i mogućnosti
Vigor Majić, Aleksandar Bogojević
30. MAJ
Reforma ekonomskog sistema: donacije i privatizacija
Boris Begović, Boško Mijatović
9. JUL
Reforma univerziteta
Živan Lazović
3. OKT
Javno mnjenje u Srbiji: vrednosti i opredeljenja
Stjepan Gredelj, Milka Puzigaća
17. OKT
Mediji u Srbiji – između društvene tranzicije i političke instrumentalizacije
Dragan Janjić, Dragoljub Žarković, Nenad Čekić
7. NOV
Partijski sistem u Srbiji - pre i posle 5. oktobra 2000.
Slobodan Antičić, Dušan Pavlović
28. MAR - 12. DEC
CIKLUS TRIBINA
UM I ETOS. KRIZA I PERSPEKTIVE PRAKTIČNE FILOZOFIJE
28. MAR
Um i etos - Posledice njihovog razdvajanja i neophodnost novog jedinstva
Mihailo Marković

SEMINARI I
KONFERENCIJE

2001.

11. APR

Filozofija istorije u psihološkom ključu

Nikola Milošević

25. APR

Država, pravo, carstvo slobode. Praktičkofilozofske teme poznog Fichtea

Danilo Basta

9. MAJ

Savremeni svet i kriza duhovnih vrednosti

Mirko Zurovac

23. MAJ

Kriza moderne kao kriza političkog: ka kritici običajnog uma

Simo Elaković

24. OKT

Bivstvovanje i odgovornost. Okret ka praktičkoj filosofiji

Savo Laušević

14. NOV

Sloboda i principi moralnosti

Zagorka Golubović

12. DEC

Javnost i praktična delatnost

Dragoljub Mićunović

21. FEB

Od postkomunističkog etatizma do demokratske revolucije u Srbiji. Razgovor povodom knjige Svetozara Stojanovića „Na srpskom delu Titonika“

Učesnici: Jovan Arandelović, Slobodan Divjak, Zoran Ivošević.

2 - 3. MAR
NAUČNI SKUP**Socijalno-političke promene u Srbiji/Jugoslaviji: Perspektive i ograničenja**

Učesnici: Vojislav Koštunica, Dragoljub Mićunović, Slobodan Samardžić, Žarko Puhovski, Milorad Pupovac, Lino Veljak, Vehid Šehić, Nenad Dimitrijević, Zagorka Golubović, Svetozar Stojanović, Milan Podunavac, Ljubomir Tadić, Srećko Mihajlović, Trivo Inđić, Laslo Sekelj, Miroslav Hadžić, Srđan Vukadinović, Miroslav Vasović.

24. MAJ
NAUČNI SKUP**Balkanska kriza
Razgovor povodom knjige Božidara Jakšića „Balkanski paradoksi: Ogledi o raspadu Jugoslavije“**

Učesnici: Ivan Čolović, Jovica Trkulja, Đorđe Pavićević.

1. OKT

Razgovor o knjizi „R/Evolucija i poredak: O dinamici promena u Srbiji“

Učesnici: Đorđe Vukadinović, Ivana Spasić, Milan Subotić.

TRIBINE

2002.

30. JAN

Teorija muzičke kritike

Miško Šuvaković

4. FEB

Interesi versus moral u politici

Mirjana Radojčić

6. FEB

Kosmogonija i prirodna istorija u Kantovoj etici

Ivan Vuković

13. FEB

Može li filozofija doprineti promeni etosa (put od običajnog prema evropskom pravu), UM I ETOS

Jovan Arandelović

21. FEB

Problemi zemalja u tranziciji: slučaj Srbije

Cathrine Samary

4. MAR

Velika Hrvatska i velika Srbija

Marina Glamočak

6. MAR

Liberalizam i politika multikulturalizma u državama centralne Evrope

Goran Bašić

11. MAR

Uloga mladih u tranziciji društva u Srbiji

Neven Cvetičanin

13. MAR

„O filozofiji i političkom identitetu (od disidentskog marksiste do revolucionarnog demokrate)“, UM I ETOS

Svetozar Stojanović

27. MAR
Rasprava o biću i prirodi filma
Ivana Kronja
1. APR
Serbian Nationalism in the Milošević Regime (1987-1992: The View from Below)
Janine Natalya Clark
17. APR
Prevladavanje estetike u bitnom mišljenju
Saša Radovanović
22. APR
Pojmovno određenje političke zajednice
Michal Sládeček
24. APR
Uloga mladih u transformaciji društva u Srbiji: društveni angažman mladih u Srbiji
Ivan Marović, Nenad Konstantinović, Milja Jovanović
29. APR
Nacionalni identitet i rekonstrukcija institucija u Srbiji
Vladimir Cvetković
8. MAJ
Bahtinova filozofska estetika: ključni pojmovi
Dušan Radunović
13. MAJ
Praktične implikacije postmoderne filozofije
Mile Savić
15. MAJ
Promocija knjige „Ljudi bez krova” Bože Jakšića
Nebojša Popov, Dragoljub Acković, Željko Jovanović, Boža Jakšić
20. MAJ
Nacionalna država, izazov i globalizacija
Zoran Obrenović
22. MAJ
Prezentacija knjige „Ugrožena sloboda” Vojislava Koštunice
Vojislav Stanovčić, Kosta Čavoški, Milan Podunavac, Vojislav Koštunica
27. MAJ
Održiva stabilnost, saradnja i razvoj
Stjepan Gredelj
28. MAJ
Stanje u Hrvatskoj - neki sociološki aspekti
Svetozar Livada
3. JUN
Kajmak i posna demokratija
Rada Drezgjić
10. JUN
Granice reinterpretacije tradicije
Mile Savić
12. JUN
Ekonomska situacija u Srbiji: stvarnost i perspektive, o zborniku „(Re)konstitucija institucija. Godinu dana tranzicije u Srbiji”
Branko Dragaš, Dragan
17. JUN
Elementi teorijskog stanovišta Pierrea Bourdieua
Ivana Spasić
19. JUN
Globalisation is Not What You Think
Eric Gordy
20. JUN
Vrednovanje naučnog rada: Stanje u društvenim naukama
Pero Šipka
18. SEP
Kolektivno sećanje i kolektivni zaborav u Poljskoj posle 1989: slučaj Jedwabe, slučaj lustracije
Wojciech Stanislawski
14. OKT
Sukob neoliberalizma i socijaldemokratije
Dorde Pavičević
6. OKT
Dekartov bog kao uzrok samog sebe
Predrag Milidrag
21. OKT
Hegel i liberalizam – postavljanje problema
Marinko Lolić
23. OKT
Patrijarhat i roditeljstvo u savremenoj srpskoj porodici
Ljubica Rajković
28. OKT
O različitim vrstama normativiteta
Aleksandar Dobrijević
30. OKT
Razgovor povodom objavljivanja knjige „Čovjek u središtu” Radivoja Kerovića
Jovan Arandžević, Vladimir Cvetković, Mile Savić
4. NOV
Civilno društvo u Srbiji
Ivana Spasić
6. NOV
Gest: Kulturni simbol
Bojan Žikić

SEMINARI I KONFERENCIJE 2002.

11. NOV
**Savremeni neokomunizam:
slučaj Genadija Zjuganova**
Milan Subotić

13. NOV
**Uvodna slova
Sociološka grupa: o projektu
„Okrugli sto“**
Boža Jakšić, Stjepan Gredelj

18. NOV
**Primenjivost kritika globalnog
postindustrijskog društva u
transformaciji Srbije**
Milan Stojanović

20. NOV
**Biopolitika kao način
depolitizacije (Hana Arent, Mišel
Fuko, Đorđo Agamben)**
Ivan Milenković

25. NOV
**Svetski poredak, globalizacija i
pitanje suvereniteta**
Milorad Stupar

27. NOV
**Metafizičko i političko kod
Platona**
Časlav Koprivica

4. DEC
Dekonstrukcija i konstruktivizam
Novica Milić

15. MAJ
**Naučni skup povodom
objavljivanja knjige Božidara
Jakšića „LJUDI BEZ KROVA/
ROOFLESS PEOPLE. Život
izbeglica i raseljenih Roma sa
Kosova u Crnoj Gori/The Life of
Refugees and Displaced Kosovo
Roma in Montenegro“**
Učesnici: Nebojša Popov, Dragoljub
Acković, Željko Jovanović.

22. MAJ
**Razgovor povodom
objavljivanja knjige Vojislava
Koštunice „UGROŽENA SLOBODA.
Političke i pravne rasprave“**
Učesnici: Vojislav Stanovčić, Kosta
Čavoški, Vojislav Koštunica.

26. JUN
**Naučni skup „Ustavna
rekonstrukcija Srbije i Državne
zajednice Srbije i Crne Gore“**
Učesnici: Kosta Čavoški, Boško Mijatović,
Radoslav Stojanović.

26. DEC
Sociološki skup

TRIBINE 2003.

5. FEB
**Politička antropologija u
biblioteci XX vek**
Ivan Čolović

12. FEB
**Izdavaštvo kao otvorena i
aktivna politička aktivnost**
Dejan Ilić

13. FEB
**Balkanske studije u Francuskoj
1990-ih**
Yves Tomić

17. FEB
**Romska naselja, uslovi života i
mogućnosti integracije Roma u
Srbiji**
Božo Jakšić

26. FEB
Kontekstualizam i univerzalizam
Slobodan Divjak

3. MAR
**Politička nacija i identitet u
perspektivi nacionalnih manjina**
Michal Sladaček

5. MAR
Antropološko proučavanje mita
Aleksandar Bošković

10. MAR
Integracija i dezintegracija
Mirjana Radojičić

12. MAR
Liberalizam i nacionalizam
Ivan Vuković, Miša Đurković

24. MAR
Tradicija u 'obrednu prelaza'
Gordana Đerić

26. MAR
**Ljubomora kao strategija
subjektiviteta**
Jelisaveta Blagojević

31. MAR

**Filozof u masonskoj loži
(razmatranje jedne kontroverze
Fihteove praktične filozofije)**

Marinko Lolić

7. APR

Intelektualci u tranziciji

Zoran Obrenović

9. APR

**Svet posle 11. septembra
(predstavljanje posebnog izdanja
Nove Srpske Političke Misli)**

Đorđe Vukadinović, Ivan Milenković

16. APR

Crnogorsko selo u tranziciji

Sreten Vujović

21. APR

Tradicija i poraz

Dušan Bošković

OKRUGLI STO

23. APR

**„Politika i filozofija (moderni
raskol: značenja i posledice)”,
povodom knjige Vladimira N.
Cvetkovića, „Noć i mudrost”**

5. MAJ

Publicista i javni um

Mile Savić

12. MAJ

**Simbolička geografija: primer
srednje i istočne Evrope**

Milan Subotić

14. MAJ

Zapad i islam

Milan Vukomanović

19. MAJ

Utemeljenje države

Kosta Čavoški

21. MAJ

**Razgovor o knjizi „Estetika u
okruženju” Dušana Boškovića**

Sreten Petrović, Miško Šuvaković,
Radoslav Đokić, Stojan Đorđić

26. MAJ

Revolucija i ustav

Milan Podunavac

28. MAJ

**Prezentacija knjige „Između
demokratije i autoritarizma”**

Vladimir Goati, Lino Veljak, Milan
Podunavac, Aleksandar Nedeljković,
Dražen Puljić

4. JUN

**Održivi razvoj i ekološki
menadžment: upravljanje
ekološkom podobnošću
proizvoda**

Nataša Petrović

29. SEP

Globalizacija, vrednosti, interesi

Mirjana Radojičić

27. OKT

Zloupotreba vanrednog stanja

Kosta Čavoški

3. NOV

**„Istorija dvadesetog veka” –
prikaz knjige**

Gordana Đerić

10. NOV

**Religijske promene u
postkomunizmu: slučaj
pravoslavlja u tranziciji u Srbiji i
Crnoj Gori i Rusiji**

Mirko Blagojević

12. NOV

**Šta razlikuje uspešnu tranziciju
od neuspešne?**

Miroslav Prokopjević

17. NOV

**Priroda državnosti u
postjugoslovenskim društvima**

Milan Podunavac

24. NOV

**Politika multikulturalizma u
jugoistočnoj i centralnoj Evropi i
uslovi za očuvanje etno-
kulturnog identiteta srpske
nacionalne manjine**

Goran Bašić

1. DEC

Iščekavanje tradicije

Jelena Đurić

3. DEC

**Objektivnost i nezavisnost:
mogućnosti i stvarnost**

Danica Vučinić

8. DEC

**Hegelovo shvatanje *bildunga* –
pojam i problem**

Marinko Lolić

10. DEC

**Sociokulturna antropologija
danas**

Aleksandar Bošković

15. DEC

Žižekov povratak Lenjinu

Milan Subotić

17. DEC

Vreme i vremena

Miloš Arsenijević

22. DEC

**Filozofska politika Ž. F. Liotara
ili refleksivno pisanje kao oblik
dezangažmana**

Mile Savić

24. DEC

**Zaštita životne sredine i održivi
razvoj**

Gordana Brun

TRIBINE

2004.

4. FEB

Civilno društvo i politička kultura

Ratko Božović

9. FEB

Ideje javnog uma

Đorđe Pavićević

11. FEB

Politika razlike

Ivan Milenković

23. FEB

Građanska neposlušnost

Ivana Spasić

1. MAR

O bogu – teze iz doktorata

Predrag Milidrag

3. MAR

Ideološki i politički sukobi oko popularne muzike u Srbiji

Miša Đurković

8. MAR

Religijska situacija u SCG u proteklih 20 godina (konfesionalna i religijska samoidentifikacija)

Mirko Blagojević

15. MAR

Politika medija (medijska politika)

Stjepan Gredelj

17. MAR

Razgovor povodom knjige Milorada Belančića „Odgodena demokratija“

Mile Savić, Đorđe Vukadinović, Milorad Belančić

22. MAR

Makijaveli i Ksenofont

Kosta Čavoški

24. MAR

O ombudsmanu

Miodrag Radojević

29. MAR

Evropska tržišta i štampe

Srđan Govedarica

31. MAR

Heteronomija kao etički ideal

Branko Romčević

14. APR

11. Septembar – 11. Mart: posledice islamskog terorizma

Mira Milošević

19. APR

Nozik i utopija – libertarijanska perspektiva

Michal Sládeček

21. APR

Maluar, stvaralaštvo Riharda Vagnera, umetnost i realnost

Dragana Jeremić

26. APR

Razvitak Hegelove distinkcije između moralnosti i običajnosti

Marinko Lolić

28. APR

Filozofija i 'politička ontologija'

Mladen Kozomara

5. MAJ

Razgovor povodom knjige Božidara Jakšića „Mitarenje čudovišta“

Aleksandar Lukić, Branimir Stojković, Stjepan Gredelj

10. MAJ

Od terorizma do terora i pogroma

Zoran Obrenović

12. MAJ

Razgovor povodom knjige Aljoše Mimice „Emil Dirkem i radikalna sociologija“

Ivana Spasić, Slobodan Naumović

17. MAJ

Subjektivnost i suverenitet: kartezijska dimenzija položaja suverena u Hobsovom *Levijatanu*

Predrag Milidrag

19. MAJ

Poetika i antropologija

Nada Sekulić

24. MAJ

Kategorije vremena i prostora u optici 'mentalnog mapiranja'

Gordana Đerić

31. MAJ

Igrani film kao izvor etnografskih podataka

Marko Živković

2. JUN

Motiv dokolice u italijanskoj operi: biopolitičke koordinate opere

Ksenija Stevanović

7. JUN

Imaju li nacije pupak?

Milan Subotić

9. JUN

Razgovor povodom knjige Zagorke Golubović „Izazovi demokratije u savremenom svetu“

Aleksandar Lukić, Božidar Jakšić, Marinko Lolić

TRIBINE 2005.

14. JUN
Univerzalizacija i standardizacija u perspektivi evropske integracije
Zagorka Golubović

20. SEP
Istoričar filozofije kao čuvar otvorenosti mišljenja
Predrag Milidrag

27. SEP
O obrazovanju u Americi – postdiplomska nastava
Rada Drezgić

6. OKT
Razgovor o knjizi dr. Mileta Savića „Politika filozofskog diskursa“

Jovan Arandelović, Vladimir Cvetković,
Milorad Belančić, Nenad Daković, Anka Jakšić

18. OKT
O nacionalnim manjinama
Goran Bašić

20. OKT
Istraživanje etničkih konflikata u Vojvodini
Vladimir Ilić

25. OKT
Tranzicija u Srbiji
Jelena Đurić

1. NOV
Dobrovoljna liga naroda ili prinudna svetska država – naroda. Kantova i Rolsova razmatranja međunarodnih odnosa
Milorad Stupar

3. NOV
Sociologije svakodnevnog života
Aljoša Mimica, Gordana Đerić, Slobodan Naumović, Anka Jakšić, Ivana Spasić

8. NOV
Interesi i vrednosti u politici
Mirjana Radojičić

15. NOV
Dobar, ružan, rdav; tipologija nacionalizma
Milan Subotić

17. NOV
Modernizacija i evropeizacija Srbije: jedna, više njih ili nijedna
Predrag Marković

22. NOV
Večni mir i svetski građanski poredak
Marinko Lolić

29. NOV
Država i verske zajednice: nacrt zakona o slobodi vere
Mirko Blagojević

1. DEC
Brak i/ili partnerstvo: demografsko – sociološki pristup
Mirjana Bobić

6. DEC
Če Gevara i Hegel
Petar Bojanić

13. DEC
Feminističke nevolje sa Balkanom
Rada Drezgić

15. DEC
O teoriji muške dominacije Pjera Burdjea
Ana Birešev

22. DEC
Društvene konstrukcije - human trafficking
Milena Jakšić

31. JAN
Intelektualci u epohi pomerenih vrednosti
Zagorka Golubović

7. FEB
Dostupnost informacija o Srbiji na internetu posmatrano u sklopu evropskih i svetskih integracija
Branislava Gajić

14. FEB
Dworkin o integritetu i demokratiji
Michal Sládeček

28. FEB
Socijalistički realizam i Sreten Marić
Dušan Bošković

7. MAR
Nacrt zakona o naučno – istraživačkoj delatnosti
Stjepan Gredelj

9. MAR
Religija i crkva u transformacijama društva – prezentacija knjige

Mirko Blagojević, Miloš Nemanjić, Milan Vukomanović, Dragoljub Đorđević, Zorica Kuburić

14. MAR
Historical Considerations
Isidora Jarić

4. APR
O „nemim“ (prečutnim) i „glasnim“ stereotipima
Gordana Đerić

6. APR
Novi oblici maskuliniteta u srpskoj kulturi
Tatjana Rosić

TRIBINE

2006.

13. APR

Moderno čitanje Kanta

Slobodan Divjak, Ivan Milenković

20. APR

Razgovor o knjizi Gordane Đerić „Pr(a)vo lice množine”

Ivan Kovačević, Milan Subotić, Ivana Spasić

25. APR

Jedna romska glavobolja; Romi u traganju za ličnim dokumentima, posebno Romi raseljeni sa Kosova

Božo Jakšić

11. MAJ

Kako zasnovati porodicu u Srbiji – položaj i stavovi mladih u procesu porodične tranzicije

Smiljka Tomanović, Dušan Mojić, Suzana Ignjatović

16. MAJ

Crno-beli svet: prilog istoriji dualnih tipologija nacionalizama

Milan Subotić

15. JUN

Trostruki identitet Srba u SAD

Vladimir Pištalo

28. JUN

Politika i svakodnevni život

Zagorka Golubović, Ivana Spasić, Isidora Jarić

7. SEP

Displaced Subjectivities: Gender and Remaking of Home Among Bosnian Refugees

Stef Jansen

21. SEP

O radu specijalnog suda za ratne zločine

Bruno Vekarić

10. OKT

Case – study: Jedan slučaj „autoritarne demokratije” – Srbija posle 2000. godine

Zagorka Golubović

12. OKT

„Filozofija i queer teorija”

Jelisaveta Blagojević

17. OKT

Nastavak – diskusija o predavanju

Zagorka Golubović

9. NOV

„Ideologija i politika u srpskom hipopu”

Iva Nenić

21. NOV

„Analiza pojma urbaniteta na primeru Srbije”

Ivana Spasić

23. NOV

Borba za telo (priča o dva tela)

Jasna Šakota Mimica

28. NOV

Internetski/virtuelni antisemitizam

Sandra Radenović

30. NOV

Srbi među evropskim narodima

Sima Ćirković, Milan Ristović

30. JAN

Dobro planirana spontanost – pad Miloševićevog režima kao politički inscenirana masovna demonstracija

Silvija Nađivan

1. FEB

Od tradicije do invencije – ideologija i praksa world music-a

Iva Nenić

1. MAR

Podela vlasti u Republici Srbiji

Miodrag Radojević

6. MAR

O radu tribunala za ratne zločine – manje poznati detalji

Ljubica Gojčić

8. MAR

Predstavljanje knjige „Promene i otpori”

Mladen Lazić, Vladimir Vuletić, Sreten Vujović, Zagorka Golubović

15. MAR

Suočavanje s prošlošću – feministički pristup

Divna Stanković, Jelena Miletić, Staša Zajević, Tamara Belenzada, Nađa Duhaček, Gordana Stilković, Jasmina Savić

22. MAR

Izazovi reintegracije žrtava trgovine ljudima u Srbiji

Ksenija Lazović, Slađana Jovanović, Dragana Ćuk Milankov

31. MAR

Ženska pitanja oblikuju globalnu agendu

Indira Kajošević

3. APR

Savremena (de)sekularizacija srpskog društva

Mirko Blagojević

5. APR

Predstavljanje knjige „Umetnost preživljavanja, gde i kako žive Romi u Srbiji“

Božo Jakšić, Nebojša Popov, Aleksandar Acković, Rajko Đurić

12. APR

Rozenbergov obračun sa hrišćanstvom

Aleksandar Molnar

19. APR

Univerzalna jurisdikcija u međunarodnom pravu za ozbiljne povrede ljudskih prava

Ivana Krstić

10. MAJ

The Romani Case in BiH post Dayton

Elizabetta Vivaldi

24. MAJ

Dijalektika prosvetiteljstva: subjekt, um i emancipacija u dijalektici prosvetiteljstva Horkhajmera i Adorna

Predrag Krstić

31. MAJ

Zakon o crkvama i verskim zajednicama u svetlosti ustavnih i međunarodnih standarda ljudskih prava

Tanasije Marinković

27. JUN

Turbo folk muzička scena u Srbiji: prevazilaženje kulturnih granica ili kulturna isključivost?

Marija Grujić

28. JUN

Razgovor o knjizi Milice Bakić-Hejden „Varijacije na temu Balkan“

Milica Bakić-Hejden, Gordana Đerić, Slobodan Naumović, Milan Subotić

13. SEP

Hrohova tipologija nacionalnih pokreta: male nacije

Milan Subotić

20. SEP

Dijalektika prosvetiteljstva ili dijalektika prosvetćenosti

Mile Savić

27. SEP

Razgovor o knjizi Zagorke Golubović „Pouke i dileme minulog veka“

Zagorka Golubović, Božidar Jakšić, Stjepan Gredelj, Jagoš Đuretić

18. OKT

Nemoguće identifikacije: kriza političkog i doba globalizacije, Karl Šmit, Žak Ransijer

Ivan Milenković

25. OKT

Varalice (ogledi iz postfilozofije)

Nenad Daković, Ivan Milenković, Vladimir Milisavljević

5. NOV

Naučni skup u Nišu – pregled

Mirko Blagojević

8. NOV

Oponašanje boga: intimna istorija Kantove filozofije

Ivan Vuković, Mašan Bogdanovski, Aleksandar Dobrijević

15. NOV

„Kosovska raskršća“, povodom tematskih brojeva časopisa „Nova srpska politička misao“

Đorđe Vukadinović, Slobodan Antić

22. NOV

„Srbofili“ u Francuskoj u vreme kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca

Stanislav Sretenović

29. NOV

The Antinomies of Christian Zionism

Roland Boer

6. DEC

Istoričari i društveni naučnici kao veštaci u haškom tribunalu

Vladimir Petrović

TRIBINE 2007.

7. FEB

Predstavljanje knjige „Nasleđe Pjera Burdijea – pouke i nadahnuća

Miloš Nemanjić, Zagorka Golubović,
Branimir Stojković, Ivan Milenković

14. FEB

Eros i politika

Vladimir Đurđević

21. FEB

Predstavljanje knjige A. Molnara „Rasprava o demokratskoj državi – rat od Kulta Votana do Holokausta”

Aleksandar Molnar, Milan Subotić,
Dejan Ilić, Aljoša Mimica

28. FEB

Uvodničar u organizaciji III programa Radio Beograda i IFDT-a Savremene kontroverze prosvetiteljstva

Mile Savić

7. MAR

Predstavljanje knjige Zorana Kindića „Problem neidentičnog u filozofiji Teodora Adorna”

Zoran Kindić, Sofija Mojsić, Marinko Lolić

21. MAR

Predstavljanje knjige „Samosvest i moć: Dekartov bog kao *causa sui*”

Predrag Milidrag, Radmila Šajković,
Mile Savić

28. MAR

Pravo naroda na samoopredeljenje i nepromenljivost granica: pristup političke geografije

Amael Catuzza

4. APR

Problemi svijeta u istorijskoj perspektivi

Časlav Koprivica

11. APR

Antropologija i kritika obrazovanja

Jana Bačević

18. APR

Etnosimbolizam vs Interakcionizam: stari/novi ćorsokak ili mogućnost sinteze

Jovo Bakić

23. APR

Genocide Denial Laws as Secular Heresy: A Critical Analysis With Reference to Bosnia

Robert Hayden

25. APR

Globalni uspon religije od šezdesetih godina 20. vijeka: historija ili konstrukcija

Vjekoslav Perica

9. MAJ

Predstavljanje knjige Nade Sekulić „O kraju antropologije i savremene antropologije”

Nada Sekulić, Zagorka Golubović,
Ivan Spasić, Bojan Žikić

16. MAJ

Dijalog sociologije i istoriografije, škola anala

Pavle Milenković

23. MAJ

Viši: prošlost koja odbija da prođe

Predrag Milidrag

30. MAJ

Prilog istoriji antisemitizma: protokoli

Milan Subotić

6. JUN

Egzil i egstopija u strukturama poetskog jezika

Vladimir Zorić

13. JUN

Protivkopernikanska sociologija

Ivana Spasić

23. SEP

Kosovska trauma u srpskim nacionalnim narativima

Ivana Spasić

3. OKT

Semantika čutanja i nasilje

Gordana Đerić

17. OKT

Položaj marginalizovanih društvenih grupa na tržištu rada kao element socijalne integracije: Srbija danas

Marija Babović

24. OKT

Da li je moguća jedna sociologija nasilja? Da li je moguće nasilje fizičkih akata?

Selimir Govedarica

7. NOV

Sociološki rečnik

Aljoša Mimica, Marija Bogdanović,
Mirjana Todorović

17. NOV

O knjizi Žaka Deride „O duhu”

Adrijana Zaharijević, Nenad Daković, Ivan Milenković, Vladimir Milisavljević

21. NOV

Sociobiologija – nova sinteza?

Eva Kamerer

28. NOV

Kant i prosvetiteljstvo: moderna ontologija aktualnosti

Srdan Nikolić

TRIBINE 2008.

5. DEC

**Značaj i osobenost rituala
krstonoša nekada i sada**
Ivica Todorović

12. DEC

**O koristi i šteti nacionalizma za
život**
Aleksandar Bošković

26. MAR

**Migracioni tokovi u Srbiji i
jugoistočnoj Evropi**
Miodrag Shrestha, Danilo Rakić,
Vladimir Petronijević

6. FEB

**Između autoritarizma i
demokratije: nacionalni i državni
interes moderne Srbije**

Žarko Puhovski, Đorđe Pavičević,
Alpar Lošonc, Dragica Vujadinović,
Vladimir Goati

13. FEB

**SANU o nacionalnim i državnim
interesima: Akademija na mlakoj
vatri (ne)podnošljive klonulosti**
Božidar Jakšić

20. FEB

**Predstavljanje knjige „Neko je
rekao feminizam? Kako je feminizam
uticao na žene XXI veka”**

Daša Duhaček, Lino Veljak, Predrag
Šarčević, Paula Petričević, Adrijana
Zaharijević

27. FEB

**Kulturna politika: cenzura i
autocenzura – prostori slobode i
intelektualnog dijaloga u Srbiji**
Milena Dragičević-Šešić

5. MAR

**Pojmovi narodnog nacionalnog i
državnog suvereniteta – pokušaj
modernog određenja**
Jovana Ćirić

12. MAR

**Politika i svakodnevni život (III):
probudene nade – izneverena
očekivanja**
Zagorka Golubović, Srećko
Mihailović, Isidora Jarić

19. MAR

Savremene teorije demokratije
Ivan Mladenović

26. MAR

Internet i društveni odnosi
Dalibor Petrović

23. APR

**Predstavljanje knjige – zbornika
„Politika tajne”**

Petar Bojanić, Sreten Ugričić, Aleksandar
Dobrijević, Milorad Belančić

7. MAJ

**Reinstitucionalizacija islamskih
zajednica na zapadnom Balkanu**
Srđan Barišić

14. MAJ

**Razgovor o pitanjima ustava
(povodom autorskih knjiga)**

Nenad Dimitrijević, Aleksandar Molnar,
Dejan Ilić

21. MAJ

**Derviši u Beogradu: muzika,
trans i misticizam u islamu**
Milan Vukomanović

28. MAJ

**Kritika subjektocentrizma u
savremenoj filozofiji**
Milanko Govedarica

4. JUN

Normativni modeli odrastanja
Smiljka Tomanović

11. JUN

**Samo sloga Srbina: društvene
osnove i političke upotrebe
narativa o srpskoj neslozi i
nejedinstvu**
Slobodan Naumović

TRIBINE 2009.

18. JUN

Neki idejno-socijalni elementi transformacije ranog hrišćanstva
Mirko Blagojević

25. JUN

Žak Derida: Odmetničke države
Milorad Beločević, Ivica Milić,
Ivan Milenković, Ivan Mladenović

12. NOV

Predstavljanje zbornika „Intima javnosti“ (ur. Gordana Đerić)

Dejan Ilić, Ivan Milenković, Vladimir Ilić,
Rade Stanić, Gordana Đerić

19. NOV

Neke društvene funkcije revitalizovanog pravoslavlja
Mirko Blagojević

26. NOV

„Balkan-teror kulture“ na osnovu knjige predavanje „Nacionalizam kao religija“
Ivan Čolović

17. DEC

„Građanstvo i politike identiteta – neki problemi“
Jelena Vasiljević

24. FEB

Predstavljanje knjige: „Studying People in People’s Democracies II: Socialist Era Antropology in South-east Europe“ (Berlin: Lit Verlag 2008. Ed. Vintila Mileaileску, Ilia Iliev, Slobodan Naumović)

Slobodan Naumović, Ivan Kovačević,
Miloš Milenković

4. FEB

Predstavljanje knjige Vladimira Milutinovića „Postideologije“
Ivan Vuković i Vladimir Milutinović

11. FEB

Proučavanje smrti u savremenom društvu u Srbiji – mogući odgovor na pitanje (merenja) religioznosti
Aleksandar Pavićević

18. FEB

O knjizi Zorana Arsovića „Fenomenologija i Evropa“

Zoran Arsović, Jovan Arandelović,
Časlav Koprivica, Ivan Milenković

25. FEB

Predstavljanje knjiga:

Jovan Babić i Petar Bojanić (ur.)
„Humanitarne vojne intervencije“

Petar Bojanić i Predrag Krstić (ur.)
„Odgovornost: Individualna i kolektivna“

Petar Bojanić i Ivan Milenković (ur.)
„Suveren i suverenost: Između pojma, fikcije i političke emocije“

18. MAR

Ekozofija i eko-etika
Dušan Pajin

6. MAJ

Predstavljanje zbornika „Fenomenologija duha Palanke: nova čitanja ‘Filozofije palanke’ Radomira Konstantinovića“

Milorad Belančić, Predrag Krstić,
Nenad Daković

25. MAJ

Jaz ili kontinuitet: nekoliko pitanja u vezi sa praxis-filozofijom i njenom sudbinom
Katarzyna Bielinska

3. JUN

„Šta je novi egalitarizam?“ povodom knjige Entonija Gidensa „Novi egalitarizam“
Zagorka Golubović

23. SEP

Kosovska trauma u srpskim nacionalnim narativima
Ivana Spasić

30. SEP

Hermeneutika budućnosti
Željko Radinković

21. OKT

Transseksualnost i interseksualnost kao izazovi modernističkoj konceptualizaciji pola i roda
Predrag Šarčević

28. OKT

Sokratova dijalektička usmenost
Zoran Arsović

4. NOV

Histerija: fizički prisutna homoseksualnost i odsutnost demokratije; seks, užitek, ljubav, politika
Nikola Janović

11. NOV

Mit, politika, ideologija: neke teorijske pretpostavke
Aleksandar Bošković

25. NOV

Od etnopolitike do biopolitike: mračne strane modernizacije srpskog i jugoslovenskog društva
Vladimir Petrović

9. DEC

Migration and Citizenship in Europe Today
Dimitris Christopoulos

16. DEC

Izazovi antropoloških istraživanja na Kosovu i Metohiji, povodom knjige „Savremena kultura na Kosovu i Metohiji“
Saša Nedeljković

23. DEC

Da li je politika priznanja zaista ‘post-moderni tribalizam?’
Miodrag Jovanović

TRIBINE

2010.

10. FEB

Rorti i savremena društvena teorija

Srđan Prodanović

17. FEB

Negativna dijalektika i jezički zaokret: aktuelnost Adornovog shvatanja konfliktne prirode modernih društava

Marjan Ivković

24. FEB

Odlučivanje, rizik i svakodnevni život

povodom knjige Hemond, Dž. S., Kini R. L. i Reifa H., *Izabrali pametno*, Bigz net, Beograd, 2009

Ivan Mladenović

3. MAR

Dekart

Predrag Milidrag

10. MAR

Uticajni intelektualci u Srbiji

Gazela Pudar

7. APR

Reshaping Kids Through Public Policy in Madrid, Spain

Margarita del Olmo

14. APR

O aspektima kritike logocentrizma

povodom knjige Belančić M., *Rasređeni logos*, Službeni glasnik, Beograd, 2010

Milorad Belančić

21. APR

Postmoderna teorija i film

Ljubomir Maširević

3. NOV

Making Sense of the Contemporary Debate on State-Building: The Legitimacy and the Institutional Approaches to State-Collapse and State-Building

Nicolas Lemay-Hébert

10. NOV

Ljubav i mišljenje: prepiska između Dekarta i Elizabete

Jasna Šakota-Mimica

17. NOV

Klimatski Armagedon kao post-politika

Vladimir Janković

24. NOV

Visoko obrazovanje u transformaciji

Sanja Petkovska

SEMINARI I KONFERENCIJE

2010.

17. MAR

Razgovor o knjizi Predraga Krstića „Postapokaliptika“

Učesnici:

Aleksandar Dobrijević, Ivan Milenković, Predrag Krstić, Spomenka Krajačić i Ivana Spasić

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA 24 - 26. MAR

EUROPE IN THE EMERGING WORLD ORDER: SEARCHING FOR A NEW PARADIGM

24. MAR

False Dawn: the Elusive Global Promise of European Unification

Philip Golub

Democracy in the European Union's Accession Process

Graham Avery

The Moral Foundations of Europe in the Emerging World Order

Vojin Rakić

Europe: Cape of Crisis

Alfred Hirsch

EU and Post-Liberal Governance

David Chandler

European Institutional Discourse on Minorities: What is Said and What is Meant

Dimitris Christopoulos

25. MAR

L'identité européenne comme processus/The European Identity as Process

Christoph Hubig

Pour une politique de l'intraduisible/For a Politics of Untranslatable

Rado Riha

What is Politics of Identity?

Vladimir Gligorov

Disciplining the Labor Market in Europe: The Emerging Normative Neoliberal Order

Noëlle Burgi

On Future Prospects of Capitalism and Society. European Model?

Peter Klepec

Modelling Deliberative Democracy for the European Union

Ivan Mladenović

TRIBINE

2011.

European Citizenship Within and Across the Boundaries of the European Union

Jo Shaw

26. MAR

Europe, or Documentality

Maurizio Ferraris

Transforming National Courts into Community Courts: The Role of Preliminary RulingsFernanda Florentino
Fernandez Jankov**On the Authority of EU Constitutional Law**

Miodrag Jovanović

Dawning Consciousness of a Common Predicament

Dušan Pajin

Razgovor o knjizi Vladimira Milisavljevića „Snaga egzistencije: teorija norme kod Kanta i Hegela”

19. MAJ

Učesnici:

Aleksandar Dobrijević, Predrag Krstić,
Marinko Lolić i Vladimir Milisavljević**Razgovor o knjizi Đorđa Sibinovića, „Profesija advokat”**

8. DEC

Učesnici:

Vladimir Milić, Momčilo Grubač,
Nebojša Šarkić, Jovica Trkulja, Goran Ilić,
Miroslav Paunović, Milena Prokić,
Siniša Važić i Slobodan Spasić**Razgovor o knjizi Ivana Mladenovića „Institucionalna realnost i pravda”**

8. DEC

Učesnici:

Vladimir Milisavljević, Aleksandar
Dobrijević i Ivan Mladenović**Postdemokratija pre demokratije: kriza reprezentativne demokratije na Zapadnom Balkanu**

Vedran Džihić

9. FEB

Predstavljanje magazina „QT: časopis za kvir teoriju i kulturu”

Dušan Maljković

16. FEB

Uvod u „poboljšanje ljudi”

Veselin Mitrović

23. FEB

O rodu, subjektivitetima i iskustvima: politike različitosti i feministička solidarnost nakon sukoba u bivšoj Jugoslaviji

Deana Jovanović

9. MAR

Ekološki aktivizam u tranzicionom kontekstu

Jelisaveta Vukelić

16. MAR

How Far is Serbia from Europe?

Erhard Busek

24. MAR

Institucionalizacija principa rodne ravnopravnosti u Srbiji

Natalija Mićunović

20. APR

Revitalizacija religije u Srbiji: stvarnost ili mit?

Mirko Blagojević

4. MAJ

Bioetika: kako preplivati ocean?

Tonči Matulić

4. MAJ

Drugarica à la mode: odevanje i moda u Zagrebu od 1945. do 1960. godine

Ante Tonči Vladislavić

9. MAJ

Peti oktobar: puč, revolucija ili demokratizacija?

Nebojša Vladisavljević

11. MAJ

Materiality and the Subject: Using „daljinsko grejanje” to Study Individualism in Belgrade

Charlotte Johnson

18. MAJ

Trilogija Matriks i istorija filozofije

Predrag Milidrag

25. MAJ

Sense and Existence

Markus Gabriel

30. MAJ

Da li kritika privatnog jezika vodi ka skeptičnom rešenju? : Kripkeov Vitgenštajn i njegovi kritičari

Michal Sládeček

8. JUN

Izazovi doslednog promovisanja zelene ideologije i delovanja ekoloških organizacija Srbije

Iva Marković

8. JUN

Retke bolesti – društveni i etički aspekti

Dušanka Krajnović

15. JUN

Filozofija politike

Milorad Stupar

20. JUN

Pripadnost naciji i formiranje građanstva: kratka istorija režima građanstva u Srbiji

Jelena Vasiljević

21. SEP

Zašto nismo besmrtni?: filozofski aspekti evolucije starenja

Eva Kamerer

28. SEP

SEMINARI I KONFERENCIJE 2011.

28. SEP
O izrazu „pregazilo vreme“
Dušan Bošković

4. OKT
Šta zaista podrazumeva Kant pod pridevom „transcendentalno“ i problem „Kritike čistog uma“
Michael Nerukara

5. OKT
Pristup medicinskog prava osnovnim pitanjima biomedicine i bioetike – primer Srbije
Hajrija Mujović-Zornić

5. OKT
Etika i pojam kontinuiteta
Jelena Đurić

19. OKT
Gender „New Wars“ and Human Rights: On Epistemic and Ontological Communities of Hegemony
Dubravka Žarkov

19. OKT
Integrativni procesi s kraja devedesetih i početkom 21. vijeka
Mile Mariničić

20. OKT
Biopolitika i ruševine dvadesetog veka
Gáspár Miklós Tamás

26. OKT
Libertarijanski paternalizam i bioetika
Ivan Mladenović

26. OKT
Da li je Kantovo shvatanje radikalnog zla dovoljno radikalno?
Marinko Lolić

2. NOV
Međunarodni krivični tribunal za bivšu Jugoslaviju – između kažnjivosti i isplativosti ratnog zločina
Mirjana Radojičić

5. NOV
Globalizing A Feminist Bioethics of Care
Rosemarie Tong

15. NOV
Filmovi koji nas gledaju su filmovi koje ne možemo da vidimo
Vladan Milanko, Ivan Selimbegović, i Lidija Prišing

16. NOV
Tri predavanja iz bioetike: Abortus
Jovan Babić

16. NOV
Zdravorazumski uvid u strukturu javnog jezika
Srđan Prodanović

23. NOV
Tri predavanja iz bioetike: Nove tehnologije u humanoј reprodukciji
Jovan Babić

30. NOV
Tri predavanja iz bioetike: Smrt
Jovan Babić

30. NOV
Uloga neurofarmakologije u kognitivnom i moralnom poboljšanju
Vojin Rakić

30. NOV
Religija, država i društvo: okvir za analizu postkomunističkih zemalja
Albert Musliu

21. DEC
Društvene klasifikacije u Srbiji danas: interesi, moral, politika
Ana Birešev

3. FEB
Razgovor o knjizi Milorada Belančića „Filozof ne sme da ide u Sirakuzu“
Učesnici:
Ivan Milenković, Nenad Daković, Đorđe Savić i Milorad Belančić

MEĐUNARODNA
KONFERENCIJA 3 - 4. MAR

**VIOLENCE, GUERRE
ET ETAT CHEZ DELEUZE**

3. MAR

Nomos et anomie de la terre: le problème de l'illimitation de la violence chez Deleuze et Carl Schmitt
Guillaume Sibertin-Blanc

La généalogie de la violence chez Deleuze: le renversement du problème du mal
Igor Krtolica

Clinique de la psychose et violence de la forclusion: l'enjeu schizoanalytique chez Deleuze-Guattari
Florent Gabarron-Garcia

Image de la pensée et violence du signe: le problème de la vérité dans la philosophie de Deleuze
Nathalie Lucas

Cercles ou spirale? Topologie deleuzienne de l'Enfer de Dante
Ivan Milenković

La „machine de guerre“ de Deleuze et Guattari à la lumière de certaines idées d'Albert Lautman
Sanja Todorović

Guérilla et micro- politique dans la RFA des années 60: mouvement anti-autoritaire et RAF à la lumière de la conceptualité deleuzienne

Marco Rampazzo Bazzan

Violence et institution chez Deleuze

Petar Bojanić

„Machine de guerre“ peut-elle être divine? Réflexions sur la nomadologie (Deleuze et Guattari) et la violence révolutionnaire (Benjamin)

Vladimir Milisavljević
Sur machine de guerre, dispositif et société de contrôle chez Deleuze
Peter Klepec

Violence et culture: remarques sur la théorie deleuzienne de l'apprentissage

Antoine Janvier

4. MAR

MEĐUNARODNA

5 - 6. MAJ

THE STATE AND STATE-BUILDING: THEORY AND PRACTICE IN RETROSPECT

PANEL I: THE STATE: EXCAVATING A CONCEPT, DECONSTRUCTING AN IMAGE

CHAIR: PETAR BOJANIĆ
DISCUSSANT: DAVID CHANDLER
PAPERS:

State-Building, World-Making
Nicholas Onuf

Potemkin States: On the Illusion of Remaking the World in the Western Image

Berit Bliesemann de Guevara

The Anthropologist and the Early State: The Field, the Steppe and the Case of Rus
Iver Neumann

5. MAJ

5. MAJ

The Role of Regional Organizations in State-Building after the North African Uprisings: An Opportunity to Cement a Common Policy or a Threat to the New Emerging Democracies?

Jan Wouters

PANEL III: THE STATE, SOCIETY AND GOVERNANCE

CHAIR: VOJIN RAKIĆ
DISCUSSANTS: JAN WOUTERS AND IVER NEUMANN
PAPERS:

The Webs that we Weave: Failed State Social Policy and Regulatory Policy as Catalysts for Financial Crises

Rodney Hall

Communities and Boundaries in Cyber Territories

Jovan Babić

The Crisis of Capitalism and the State - Ever More Powerful, Ever Less Authoritative

Albena Azmanova

23. MAR

Razgovor o knjizi Rade Drezgić „Bela knjiga među Srbima: o naciji, rodu i radanju na prelazu vekova“

Učesnici:
Mirjana Bobić, Olivera Nušić, Nada Sekulić, Mirjana Rašević i Rada Drezgić

6. APR

Razgovor o knjizi Predraga Krstića „Kameleon: kako da se misli ljudska životinja“

Učesnici:
Sanja Todorović, Marinko Lolić, Veselin Mitrović i Predrag Krstić

13. APR

Razgovor o knjizi Milana Mladenovića „Opsesionizam“

Učesnici:
Đorđe Savić, Pavle Pavlović, Željko Timotić i Milan Mladenović

5. MAJ

PANEL II: THE STATE: A MODERN INSTITUTION, CONTEMPORARY DILEMMAS

CHAIR: FRIEDRICH KRATOCHWIL
DISCUSSANTS:
NICOLAS LEMAY-HEBERT

Conflicting Norms Governing State Recognition Since 1989— Non-Interference in Domestic Affairs Versus Self Determination of Nations, and Territorial Integrity Versus Plebiscitary Secession. Devaluing or Valorizing Statehood?

Raymond Taras

Eternal Peace in Kosovo- A Philosophical Perspective

Vojin Rakić

6. MAJ

PANEL IV: STATE-BUILDING IN RETROSPECT

CHAIR: IVAN MLADENVIĆ
DISCUSSANT: RAYMOND TARAS
PAPERS:

The Future of the State-Building Paradigm

David Chandler

The Bifurcation of the Two Worlds: Assessing the Gap Between Internationals and Locals in State-Building Processes

Sustainable Development and the Neoliberal Problematisation of State Sovereignty

Julian Reid

6. MAJ

**PANEL V: THE STATE,
CITIZENSHIP AND
GLOBALIZATION**

CHAIR: JOVAN BABIĆ
DISCUSSANTS: NICHOLAS ONUF
AND ALBENA AZMANOVA
PAPERS:

**States as Good International
Citizens: Some Pitfalls to Avoid**

Hannes Peltonen

Politics, Law and the Sacred

Friedrich Kratochwil

6. MAJ

**PANEL VI: WRAP-UP AND
DE-BRIEFING, ROUTLEDGE
EDITED BOOK**

DISCUSSION
CHAIR: JELENA VASILJEVIĆ

MEĐUNARODNA 31. MAJ - 1. JUN

**SOCIAL ONTOLOGY:
FROM INTENTIONALITY
TO DOCUMENTALITY**

31. MAJ

**PANEL I: EPISTEMOLOGY,
ONTOLOGY, SOCIETY**

MODERATOR: VLADIMIR MILISAVLJEVIĆ

**On the Recent Return of
Ontology - Why Ontology
Beats Epistemology**

Markus Gabriel

**Reciprocal Illumination:
Epistemological Necessity or
Ontological Destiny?
Some Short Remarks**

Jovan Babić

**PANEL II: INTENTIONALITY
AND SOCIAL REALITY**

MODERATOR: JELENA VASILJEVIĆ

**Is Society Built on Intentions?
The Question of Social Ontology**

Stephan Zimmermann

**Objects, Properties and
Relations: Social Ontology from
a Sociological Point of View**

Alban Bouvier

**The Cognitive Basis of Social
Ontology: For a More Dynamic
Picture**

Ivo Kara-Pešić

**PANEL III:
THE (IM)POSSIBILITY OF
NATURALISTIC SOCIAL
ONTOLOGY****A Defense of Social Ontology:
A Distant Answer to Radical
Naturalism**

Frederic Nef

Are Species Social Objects?

Elena Casetta

**The Natural, the Spiritual, and
the Social: A Hegelian View on
Contemporary Social Ontology**

Sebastian Ostritsch

1. JUN

**PANEL IV:
FROM INTENTIONALITY
TO DOCUMENTALITY**

MODERATOR: JOVAN BABIĆ

Documentality and Intentionality

Maurizio Ferraris

Documenting Sex/Gender

Sanja Milutinović

**Creating a New Social Space:
Internet and Documentality/
Internet as Documentality**

Isabelle Pariente-Butterlin

**PANEL V: COLLECTIVE
INTENTIONALITY**

MODERATOR: STEPHAN ZIMMERMANN

**Collective Intentionality, Ratio-
nality and Institutional Reality**

Ivan Mladenović

**Collective Intentionality,
Documents, and Social Reality**

Giuliano Torrenzo

**PANEL VI: LANGUAGE
AND SOCIETY**

MODERATOR: IVO KARA-PEŠIĆ

Charter and Institution

Petar Bojanić

Language Game and Différance

Marius Bartmann

KONFERENCIJA 24 - 26. JUN

**PRAVOSLAVLJE U
EMPIRIJSKOJ PERSPEKTIVI****PRVA SESIJA****Socio-politički i religijski
značaj običaja kao izvora prava
u Istočnoj crkvi**

Aleksios Panagopoulos

**Od Nacrta o duhovnom
autoritetu do Zakona o crkvama
i religijskim organizacijama
(170 godina zakonodavstva
Pravoslavne crkve u Srbiji)**

Dragan Novaković

Član 9 Evropske konvencije o ljudskim pravima: Prepoznavanje pravoslavnog problemskog obrasca

Sergej Flere

Ljudska prava i stanje religioznosti u Rusiji

Helena Mhedlova

Neki metodološki problemi u sociološkom istraživanju pravoslavne vere

Ivan Cvitković

Interakcija kultura sekularnih i religijskih tipova u modernom društvu: Metodološki principi i pristupi

Sergej Lebedev

„Konfesionalizacija“ naučnog proučavanja religije: oblici i granice (slučaj istočnoj pravoslavlja)

Nonka Bogomilova

DRUGA SESIJA

Vrednosne orijentacije gradjana Rusije: pravoslavni i muslimani

Julija Sinelina

Pravoslavna religioznost na kraju prve decenije 21. veka

Mirko Blagojević

Religioznost pravoslavne omladine u Crnoj Gori

Vladimir Bakrač

Hodočašće u empirijskoj perspektivi: Stavovi hodočasnika prema crkvenoj i narodnoj religioznosti i sujeverje u Srbiji

Dragana Radisavljević-Čiparizović

Atmosfera u porodici i odnos prema pravoslavlju

Dragoljub Krneta i Aleksandra Šević

Pravoslavlje u funkciji socijalnog kapitala

Danijela Gavrilović i Miloš Jovanović

TREĆA SESIJA

Vera i/ili kultura? Tradicionalni vernici kao pastirski problem i izazov

Zoran Krstić

Pravoslavni popovi i Romi protestanti

Dragoljub Đorđević i Dragan Todorović

Duhovno pastirstvo danas u Srpskoj pravoslavnoj crkvi

David Perović

Pravoslavno arhijerejsko namesništvo u Kruševcu od 2000. do 2010.

Zorica Kuburić

Crkva i duhovna muzika u pravoslavnoj tradiciji

Marija Kuburić-Borović

INSTITUT ZA 26. SEP

„Ideja svetske države između teorije i prakse“, razgovor o knjizi „World Governance“

UREDILI: JOVAN BABIĆ I PETAR BOJANIĆ

Učesnici:
Jovan Babić, Aleksandar Pavković,
Dragan Mitrović, Miša Đurković i
Aleksandar Gajić

KONFERENCIJA 2 - 5. OKT

RUSKA FILOZOFIJA DANAS: O UMETNOSTI I POLITICI

SEMINAR

17. OKT

NENAD MIŠČEVIĆ: FILOZOFSKI RAZGOVORI

UVODNA REČ: PETAR BOJANIĆ
I SNJEŽANA PRIJIĆ-SAMARŽIJA

Rani tekstovi

Petar Bojanić

Dispozicije kao izvor/početak svega

Bojan Borstner

Intuicije i apriornost

Neenad Smokrović

Topološki model integracije za fenomenalnu svijest i inteligibilnost objašnjenja

Daniel Kostić

Zbirni odgovori i rasprava

Neenad Mišćević

Epistemičko opravdanje, epistemička odgovornost i intelektualne vrline

Živan Lazović

Komentar povodom knjige „Nationalism and Beyond“

Jovan Babić

O sekundarnim i tercijarnim kvalitetima

Miljana Milojević

Socijalna epistemologija: revizionizam i/ili ekspanzionizam

Snježana Prijić-Samaržija

Zbirni odgovori i rasprava

Neenad Mišćević

KONFERENCIJA 3 - 5. NOV

EKOLOGIJA I EKOFEMINIZAM: NOVA POLITIČKA ODGOVORNOST

3. NOV

Ekologija i ekofeminizam

Vukašin Pavlović

Ecofeminist Ideas in Women's Movement in Serbia – Gender, Social Justice and Environment

Marina Blagojević

Ekofeminizam vs. Ekologija za žene

Hrvoje Jurić

Prevladavanje ili savladavanje ekofeminizma?

Marija Selak

Vegetarijanstvo, ekologija i položaj žene

Sanja Petkovska

Seksizam i socioekološke orijentacije u Republici Hrvatskoj

Branka Galić i Ksenija Klasnić

Religioznost, rodni egalitarizam i ekocentrizam – studentski odgovor

Ilija Aceski

4. NOV

Zagreb: Žene i reprodukcija u Hrvatskoj – ekofeministički diskurs

Branka Galić

Ekofeminističko društvo, ili o svijetu u kojem razlika ne stvara hijerarhiju i dominaciju

Ivanka Buzov

Ecofeminist Perspective as Critic of Malestream Approach Towards Ecological Theory

Lejla Mušić

Ekofeministička ideologija Petre Keli

Darko Nadić i Vojin Vidanović

Potiskivanje ekofeminizma

Jelena Đurić

Combat Hate Graffiti as a Part of Feminist Political Ecology Agenda

Zorica Mršević

Sarajevo: Mapping Contemporary Ecofeminist Fiction: Pollution in Reality and Metaphor

Ajla Terzić

Environmentalist Porn: What Would Françoise say?

Milorad Kapetanović

5. NOV

Globalizing a Feminist Bioethics of Care

Rosemarie Tong

OKRUGLI STO

5. NOV

Rod i ekologija – slučaj Srbija

MODERATOR: DRAGANA POPOVIĆ

9. NOV

Razgovor o zborniku „Rizik, moć, zaštita: uvođenje u nauku bezbednosti“

Priredio: Vladimir N. Cvetković

Učesnici:

Mile Savić, Branko Romčević,

Vojin Rakić i Vladimir N. Cvetković

MEĐUNARODNI SEMINAR

24 - 26. NOV

THE SUBJECT OF POLITICS: PHILOSOPHY, POLITICS, PSYCHOANALYSIS

STUDENTSKI SIMPOZIJUM

5 - 6. DEC

MIŠLJENJE, VEROVANJE, DELANJE

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA

8 - 10. DEC

DE LA TERREUR À L'EXTRÊME VIOLENCE

8. DEC

Un monde sans maître? Nouvelles réflexions sur le problème du souverain

Etienne Balibar

9. DEC

PANEL I

MODERATOR:

GUILLAUME SIBERTIN-BLANC

Violence, sens, vérité. Les témoignages de la „violence extrême“ permettent-ils de la comprendre ou de la penser?

Catherine Coquio

Las Casas, Marx et Tocqueville face à la violence impérialiste

Nestor Capdevila

PANEL II

MODERATOR: CATHERINE COQUIO

La Violence à l'œuvre

Bertrand Ogilvie

Violences et déviolences

Rada Iveković

Violence, État, forme scolaire – entre La Boétie et Marx, remarques sur l'articulation entre éducation et capitalisme à l'époque moderne

Antoine Janvier

PANEL III

MODERATOR: BERTRAND OGILVIE

La violence de document (Documental Violence)

Maurizio Ferraris

Etwas morsches im Recht: sur le droit et la violence

Sandro Chignola

Normativity Reconsidered: Law, Ethics, and Violence

Markus Gabriel

PANEL IV

MODERATOR: IGOR ŠTIKIS

10. DEC

TRIBINE

2012.**Below Even the Other:
Colonialism's Violent Legacy –
in Honor of Frantz Fanon**

Lewis R. Gordon

La violence des femmes

Marie-Elisabeth Handman

PANEL V

10. DEC

MODERATOR: JELENA VASILJEVIĆ

Right, Disobedience, Resistance

Costas Douzinas

Just Rage:**Politics Without Consensus**

Diane Enns

**In Their Own Words:
„That Was Fun!“**

Peter Klepec

PANEL VI

10. DEC

MODERATOR: EDWARD ĐORĐEVIĆ

Community and Violence

Roberto Esposito

**La violence extrême,
la violence institutionnelle**

Petar Bojanić

**Nécropouvoir et politique du
deuil: remarques sur la
mélancolie dans la stratégie
minoritaire à partir de
Derrida, Butler, et Deleuze**

Guillaume Sibertin-Blanc

PANEL VII

10. DEC

MODERATOR: ANTOINE JANVIER

**Hegel et la conversion de
la Terreur**

Vladimir Milisavljević

**Un renversement du renverse-
ment? La violence et le négatif
chez Gilles Deleuze**

Igor Krtolica

Conclusions

Etienne Balibar

29. FEB

**Neuhvatljiva suština (žene):
jezička mimeza Lis Irigaraj kao
vid dekonstrukcije esencijalizma**

Tijana Bajović

5. MAR

**The Contested Spaces of
Citizenship**

Jo Shaw

7. MAR

**Od „samouništenja prosvetitelj-
stva“ do „posledica modernos-
ti“: odnos države prema nauci i
obrazovanju**

Sanja Petkovska

7. MAR

**Revolucija i melankolija: prema
kritici Deridina marksizma**

Tatjana Jurić

8. MAR

**Revolucija i mazohizam:
Kiš, Joyce, Deleuze**

Tatjana Jurić

14. MAR

Spartu si naslijedio: ukrasi je

Aleksandar Nikitović

21. MAR

**Kantova revolucionarna
eko-politika *in sensu cosmico*:
svrhovitost prirode i prostori
moguće istorije**

Rastko Jovanov

28. MAR

**Temporalna uskraćenost bića i
mišljenja bića kod Jozefa Keniga
u kontekstu fenomenoloških
rasprava Huserla i Hajdegera**

Željko Radinković

4. APR

Aleksandar Molnar

18. APR

**Diskurzivne strategije i „kultura“
u savremenom srpskom društvu**

Tamara Petrović

25. APR

**Honetova teorija borbe za
priznanje: između formalne
konceptije etičkog života i
konfliktno-teorijske kritike
socijalne dominacije**

Marjan Ivković

9. MAJ

**Potrošačke prakse i
rekonstrukcija „normativnosti“
u postsocijalističkoj Srbiji**

Marina Simić

24. MAJ

**Pravne fikcije kao instrument
strategijskog manevrisanja u
sudijskom rasuđivanju**

Ana Dimiškovska

30. MAJ

**Pitanje autoritarizma u
savremenoj teoriji i praksi**

Miša Đurković

30. MAJ

**Cultural Aspects of Current
Scandinavian Identity Crisis**

Tine Møller Sørensen

13. JUN

Lepa duša i mentalitet mase

Ana Haber

27. JUN

**Reparation for U.S. War Crimes
Against Iraq**

Angelo Corlett

21. SEP

O religiji

Mirko Blagojević

4. OKT

Miodrag Stojković

4. OKT

Ingmar Persson

SEMINARI I KONFERENCIJE 2012.

**„Naučna zajednica“:
stvaranje jezika za suočavanje
sa društvenom promenom i
neoliberalnom „tranzicijom“
u postsocijalističkoj Srbiji**
Andrew Hodges

10. OKT

**Subjectivity,
Transparency, Transcendence**
Miklós Vető

10. OKT

**Jedna moguća naučna
revolucija: nova paradigma
proze srpskog realizma
(književnost druge polovine 19.
veka) – idealizacija patrijarhata
od strane naučne norme ili
Zašto nam je (između ostalog)
potreban feminizam**
Svetlana Tomić

17. OKT

**Islam u okviru
avramističkih religija**
Radmilo Košutić

26. OKT

Feminizam i levica
Jelena Petrović

21. NOV

**Making Monoethnic States:
The Balkans and Central Asia**
Andrew Wachtel

5. DEC

**Living Organ Donors:
Lessons About Anatomy**
Rosamond Rhodes

7. DEC

**Razvoj, evolucija i racionalizacija
muzike: socio-muzička teorija
Maksa Vebera**
Ana Petrov

12. DEC

Lokova teorija svojine
Aleksandar Stojanović

12. DEC

**Treba li prihvatiti
abortus pre rođenja?**
Voin Milevski

17. DEC

**Koncept rase i etički aspekt
humanih populacionih studija**
Dubravka Vejnović

24. DEC

**Razgovor o knjizi Zdravka
Kučinara „Srpsko filozofsko
društvo – kratka istorija“**

22. FEB

Učesnici:
Vladimir Milisavljević, Marinko Lolić,
Dušan Bošković i Zdravko Kučinara

KONFERENCIJA 27 - 28. APR

**ANTROPOLOŠKA TEORIJA I
DRUŠTVENA PRAKSA -
NA TRAGU ISTRAŽIVAČKOG
ISKUSTVA ZAGORKE
GOLUBOVIĆ**

27. APR

MODERATOR: BOŽIDAR JAKŠIĆ

Uvodna reč
Zagorka Golubović i Nebojša Popov

**Kritičko mišljenje
Zagorka Golubović**
Lino Veljak

**Rodonačelnici naše
savremene antropologije**
Nada Sekulić

MODERATOR: LINO VELJAK

**Karakteristike
sociološko-antropološke analize
pervetiranog napretka**
Vojislav Stanovčić

**Paradoks beogradske „praxis
grupe“**
Božidar Jakšić

**Zdravo društvo ili o zaboravljenoj
jeziku kritičke teorije društva -
rana recepcija Fromove misli
u radovima Zagorka Golubović**
Marinko Lolić

MODERATOR: NADA SEKULIĆ

Neumorni borac za demokratiju
Milenko Marković

**Kritika tradicionalizma i
autoritarizma kao prepreka za
modernizaciju društva u Srbiji**
Čedomir Čupić

**Deset godina od istraživanja
„Politika i svakodnevni život“:
recepcije**
Ivana Spasić i Đorđe Pavićević

Granice Sociologije
Nenad Daković

28. APR

MODERATOR: JELENA ĐURIĆ

**Na tragu istraživačkog iskustva
Zagorka Golubović**
Miloš Nemanjić

**Kvalitativni pristup istraživanju
kulturnih politika**
Rada Drezgić

**Porazi, istorijske alternative i
levica danas**
Zoran Vidojević

MODERATOR: RADA DREZGIĆ

**Zagorka Golubović:
odnos prema javnosti**
Olivija Rusovac

Zagorka Golubović u „Republici“
Zlatoje Martinov

**Kultura i ličnost: personalističke
vrednosti Zagorka Golubović**
Jelena Đurić

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA 3 - 4. MAJ

**DAS GESTELL – TECHNIK,
WISSENSCHAFT UND DIE
SOZIALE WELT. NEUE
PERSPEKTIVEN AUF
HEIDEGGERS
SPÄTPHILOSOPHIE**

PANEL I

3. MAJ

MODERATOR: ŽELJKO RADINKOVIĆ

Heidegger und E./G.F. Jünger

Holger Zaborowski

Technik und Wohnen

Virgilio Cesarone

**Das Ding, das Phänomen
und das Medium**

Željko Radinković

PANEL II

3. MAJ

MODERATOR: ANNETTE HILT

Technik und Subjektivität

Juan Vermal

**Heideggers Kritik
der Kulturphilosophie**

Časlav Koprivica

Gelassenheit und Polemos

Rastko Jovanov

PANEL III

4. MAJ

MODERATOR: VIRGILIO CESARONE

**„Sein ist heute Ersetzbarsein“:
Heidegger und Gehlen zur
Kybernetik**

Cathrin Nielsen

Technik und Institutionen

Petar Bojanić

**Ursprungsfragen oder Züänge
zur Welt des Sozialen: Kunst,
Technik, Politik**

Annette Hilt

22-23. MAJ

**Radionica „Empirijski
dokaz i filozofija“**institut za filozofiju i društvenu teoriju,
Beograd i Labont - Laboratory for Ontology,
TurinUčesnici: Genoveva Marti, Mario De
Caro, Andrea Kern, Bojan Borstner,
Elvio Baccarini, Nebojša Zelić,
Slobodan Perović i Giuliano TorrenzoMEĐUNARODNA
KONFERENCIJA

4 - 5. JUN

**ROSENZWEIG FÜR
ANFÄNGER. EINE GANZ
KURZE EINFÜHRUNG IN DEN
„STERN DER ERLÖSUNG“**

4. JUN

**Einleitung: Über die Möglichkeit
das all zu erkennen**

Gérard Bensussan

**Erstes Buch: Gott und sein Sein
oder Metaphysik**

Francesco Paolo Ciglia

**Drittes Buch: Der Mensch und
sein Selbst oder Metaethik**

Martin Brassler

**Einleitung: Über die Möglichkeit
das Wunder zu erleben**

Yehoyada Amir

**Erstes Buch: Schöpfung oder der
immerwährende Grund der Dinge**

Jules Simon

**Zweites Buch: Offenbarung oder
die allzeiterneuerte Geburt der
Seele**

Gesine Palmer

5. JUN

**Drittes Buch: Erlösung oder die
ewige Zukunft des Reichs**

Renate Schindler

**Einleitung: Über die Möglichkeit
das Reich zu erbeiten**

Gabiella Caponigro

**Erstes Buch: Das Feuer oder das
ewige Leben**

Petar Bojanić

**Drittes Buch: Der Stern oder die
ewige Wahrheit**

Caspar Battegay

**Goethe contra Hegel: Notes
on Rosenzweig's the Star of
Redemption**

Willi Goetschel

MEĐUNARODNA
KONFERENCIJA

21 - 23. JUN

**PACIFISM:
STILL THE ISSUE?
INTERNATIONAL LAW AND
ETHICS CONFERENCE
SERIES (ILECS)**

21. JUN

Is Pacifism Reasonable?

Jan Narveson

**A Pacifist Critique of Just War
Theory**

Cheney Ryan

Pacifism and Moral Integrity

Jovan Babić

Sharp Pacifism: How Sharp?

Nicholas Fotion

**Elements of the Pacifist
Conscience**

David Ritchie

**Contradictions Between
Pacifism and Nonviolent
Political Action**

Iain Attack

22. JUN

Pacifism and Punishment

J. Angelo Corlett

Bloodless Invasions

Helen Frowe

**What Could a Military Force
Still Learn from Some Brands of
Pacifism?**

Asa Kasher

**Is It Fair to Exempt Pacifists from
Military Service?****The Israeli Case Reconsidered**

Daniel Statman

After Just War Theory

David Rodin

**Pacifism and Population
Dynamics**

Paul Viminiz

Contingent Pacifism, the Responsibility Dilemma, and Complicitous Liability in War

Saba Bazargan

Physicians at War: Betraying a Pacifist Professional Ethos?

Daniel Messelken

Is Eternal Peace possible Without a Global State?

Vojin Rakić

23. JUN

Self-Defense, Justifying Emergency, and War

Uwe Steinhoff

Pacifism vs. Necessary War in Russian Philosophical Discourse

Boris Kashnikov

A Stratified Understanding of Pacifism in Orthodoxy

Borislav Grozdić, Ilija Kajtez i Dragan Gostović

Japan's „Pacifist“ Constitution-Complicitous Liability in War

Guy Almog

3. OKT

Razgovor o knjizi „Državljeni i državljanstvo posle Jugoslavije“

Priredili:

Jo Shaw i Igor Štiks

Učesnici:

Jo Shaw, Zoran Hamović, Igor Štiks i Jelena Vasiljević

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA

5 - 6. OKT

VERTRAUEN UND TRANSPARENZ – FÜR EIN NEUES EUROPA

PANEL I

5. OKT

MODERATOR: ŽELJKO RADINKOVIĆ

Der europäische Friedensbund: Zwischen Transparenz und Geheimnis

Alfred Hirsch

Kulturen der Transparenz: Vorüberlegungen zu einem interdisziplinären Forschungsprojekt

Friedrich Jaeger

Vertrauenswürdigkeit

Pascal Delhom

PANEL II

5. OKT

MODERATOR: JOVAN BABIĆ

Transparenz und/oder Vertrauen: Zur Revision zeitgemäßer Ideen öffentlicher Sichtbarkeit

Burkhard Liebsch

Sollte man der EU vertrauen? Oder wäre erst Transparenz notwendig, um Vertrauen herzustellen?

Hans-Martin Schönherr-Mann

„Lost in democratic nightmare“- Von der Erosion des Vertrauens und dem Verlust des Politischen. Skizzen aus dem postsozialistischen Jugoslawien

Vedran Džihić

PANEL III

6. OKT

MODERATOR: MILICA TRIFUNOVIĆ

Wagnis Zukunft: Braucht Vertrauen Transparenz?

Christina Schües

Vertrauen in Technik im Zeitalter der transklassischen Technik

Željko Radinković

The Future of Europe: Cultural Identity in Exchange For Moral Identity

Vojin Rakić

PANEL IV

6. OKT

MODERATOR: PASCAL DELHOM

Transparenz in der Rechtfertigung, Vertrauen im Handeln

Milica Trifunović

Welches Vertrauen?

Bernd Lahno

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA

19 - 21. OKT

CORRUPTION AND SOCIAL DEVELOPMENT

PANEL I

19. OKT

MODERATOR: RADA DREZGIĆ

Anti Corruption Policy in Serbia – Welcome to Potemkin Village

Petrus C. van Duyné

PANEL II

19. OKT

MODERATOR: SRĐAN PRODANOVIĆ

Corruption Scandals in Serbia: Trigger for Institutional Formation and Change?

Marija Zurnić

Social and Legislative Stand Against Corruption

Petre Damo

PANEL III

20. OKT

MODERATOR: IGOR CVEJIĆ

Le surplus de lumières

Miran Božović

History Gone Wrong: Rousseau on Corruption

Gregor Kroupa

Corruption and Sex

Sanja Milutinović Bojanić

PANEL IV

20. OKT

MODERATOR: GAZELA PUDAR
INSTITUTE FOR PHILOSOPHY AND
SOCIAL THEORY, BELGRADE

A legal and Ethical Approach to Corruption – Whistle Blowing as a Tool for Shifting Responsibility?

Silvia Augeneder

„External“ and „Internal“ Strategies to Control Corruption: The Role of Ethics in Fostering the Integrity of the Public Administration

Aleksandar Fatić

Corruption in Serbia – Social and Psychological Aspects

Zlatko Nikolić

States of Perpetual Experimentation: Neoliberal Transformations in Postsocialist Romania

Narcis Tulbure

PANEL V

Introductory remarks

Kori Udovički

Corruption and the Public Administration

Vito Tanzi

Presentation title was not announced

Ljubomir Madžar

Balancing Corruption-proofing and Flexibility: The Case of Serbia's Public Procurement Law

Goran Radosavljević

21. OKT

Predstavljanje časopisa „Filozofija i društvo“

Učesnici:

Predrag Krstić, Dušan Bošković, Marinko Lolić i Predrag Milidrag

23. OKT

MEĐUNARODNA
KONFERENCIJA

6 - 7. NOV

ONTOLOGIE ET POLITIQUE DES INSTITUTIONS

6. NOV

Hegemonic Regimes and the Politics of Re-definition

Martti Koskeniemi

How much „people“ is in the international law? An ontological review

Milica Trifunović

Inventing Institutions: The Fundamental Positivity of Social Life

Robert Seyfert

À propos de l'ontologie des normes: le „paradoxe de Kelsen“ a-t-il une solution institutionnelle

Jean-François Kervégan

The concept of law as an artefact concept

Luka Burazin

Dispositional and institutional background

Italo Testa

Naturalizing institutional reality

Ivan Mladenović

7. NOV

Qu'est ce l'ontologie d'une institutions exige de plus que celle d'un collectif social?

Pierre Livet

Belonging as a social and institutional fact

Jovan Babić

La naissance d'une institution selon les Epistres pastorals

Paolo Napoli

Evolutionary change in institutions and markets

Chrysostomos Mantzavinos

Corporation as a model of institutional reality

Petar Bojanić

14. NOV

Razgovor o knjizi Dragane Popović „Od Arhimeda do Ajnštajna: žene u nauci“

Učesnice:

Daša Duhaček i Biljana Dojčinović

28. NOV

Razgovor o knjizi Renea Dekarta „Metafizičke meditacije“ u prevodu Ivana Vukovića

Učesnici:

Predrag Milidrag, Vladimir Milisavljević i Ivan Vuković

KONFERENCIJA

26. DEC

POLITIKE UKUSA – NOVO ČITANJE KRITIKE MOĆI SUĐENJA**Problem estetskog suđenja: perspektive estetike**

Una Popović

Hermeneutika ukusa. Gadamerova interpretacija Kantove estetike lepog

Nebojša Grubor

Kantov „ukus“ između transcendentale kritike i politike

Zoran Dimić

Svrhovitost, harmonija i sensus communis

Igor Cvejić

Kant i politika uzvišenog

Mark Lošonc

Delezova kritika uloge sensus communisa u Kritici moći suđenja

Ivan Milenković

TRIBINE

2013.

20. FEB

Vrag i Turčin: privatni teološki i politički koncept neprijatelja u srpskoj tradiciji

Aleksandar Pavlović

21. FEB

Дело 'Пусси Райот' и особенности российского постсекуляризма / The Pussy Riot and Peculiarities of Postsecular Society in Russia

Дмитрий Узланер

25. FEB

Kritičke kontroverze o feminizmu Isidore Sekulić

Bojana Stojanović Pantović

27. FEB

Razgovor o knjigama Bioetika i Horizont bioetike: moral u doba tehničke reprodukcije života

Učesnici:

Vojin Rakić, Predrag Krstić, Aleksandar Dobrijević

27. FEB

Profesionalno obrazovanje u Srbiji u postsocijalizmu

Dragoljub Kaurin

5. MAR

Should we erase trauma memories?

Ayesha Ahmad

8. MAR

Is It Immoral to Put a Price on Life

Jonathan Wolff

(predavanje održano u Rimskoj dvorani Biblioteke grada Beograda)

27. MAR

Razgovor o knjigama Filozofija I i Filozofija II prof. Borana Berčića i predavanje „Šta je filozofija?”

Učesnici:

Živan Lazović, Vojislav Božičković, Saša Krnic, autor Boran Berčić

27. MAR

Medically Assisted Dignified Death

Andreas Poltermann

3. APR

Bioetička edukacija i smanjenje etničkih stereotipija i predrasuda – primer posete romskim nehipigijenskim naseljima

Sandra Radenović

3. APR

Revitalizacija religije i religioznosti u Srbiji: stvarnost ili mit?

Mirko Blagojević

10. APR

Prezentacija knjige Veselina Mitrovića Iskorak bioetike: Nove biotehnologije i društveni aspekti „poboljšanja” zdravih

Učesnici:

Vojin Rakić, Marija Bogdanović, Nada Sekulić, Jovan Babić, autor Veselin Mitrović

10. APR

Istorija i kolektivno sećanje: kontinuitet i diskontinuitet

Michal Sládeček

17. APR

O filozofiji samoubistva: pogled jednog psihijatra

Aleksandar Damjanović

17. APR

Monaštvo u Srpskoj pravoslavnoj crkvi: istorijski razvoj i savremeno stanje

Radmila Radić

25. APR

Razgovori o knjizi Božidara Jakšića Mišljenje kao diverzija

Učesnici:

Lino Veljak, Slobodan Gavrilović, Nebojša Popov, Predrag Milidrag

30. APR

Democratic Experimentalism

Jack Knight

8. MAJ

Predstavljanje knjigâ Sretena Marića o likovnoj umetnosti

Učesnici:

Slobodan Gavrilović, Miško Šuvaković, Dušan Bošković

8. MAJ

Nacionalizam, etatizam i pravoslavlje

Davor Džalto

10. MAJ

Religija i religioznost u Americi

Paul Mojzes

22. MAJ

Više od primera: dug (Schuld) u Kantovom spisu Pokušaj uvođenja pojma negativne veličine u filozofiju (1763)

Petar Bojanić i Sanja Todorović

29. MAJ

Habermasova filozofija psihoanalize

Milanko Govedarica

30. MAJ

Bildung bei Hegel – Entfremdung oder Versöhnung

Birgit Sandkaulen

30. MAJ

Zur Geschichtsphilosophie Hegels

Walter Jaeschke

3. JUN

Antagonistic Tolerance: Competitive Sharing of Religious Sites

Robert M. Hayden

5. JUN

Razgovor o knjizi Milorada Belančića *Bele stranice istorije*

Učesnici:

Zagorka Golubović, Branko Romčević, Vladimir Milisavljević, autor Milorad Belančić

5. JUN

O građanskoj neposlušnosti: za redefiniciju kontekstualnog okvira

Aleksandra Mirović

12. JUN

Etika – sto šesnaesta epizoda serijala *Zvezdane staze: sledeća generacija*

Predrag Krstić

12. JUN

Zoran Đinđić i njegova filozofska bibliografija

Novica Milić

12. JUN

Promocija knjige *PRAXIS Društvena kritika i humanistički socijalizam*

Učesnici:

Dragomir Olujić Oluja, Krunoslav Stojaković, Božidar Jakšić, Lino Veljak

19. JUN

Uvođenje u geopolitiku – prilog pokušaju njenog određenja

Nebojša Vuković

10. JUL

Hobbes's Fifth Law of Nature and its Implications

Rosamond Rhodes

13. AVG

The World Philosophy Community Today

William McBride

13. AVG

The Changing Face of Leadership

Angela McBride

25. SEP

Finalna razmatranja o likovnoj umetnosti i Sretenu Mariću

Dušan Bošković

25. SEP

Odnos države i crkve u Evropi

Velizar Mirčov

3. OKT

Images of an Execution: News Media, Sexualised Violence and Theology

David Tombs

3. OKT

O mogućnosti dijaloga između (empirijske) teologije i društvenih nauka: primer društvene konstrukcije konverzije

Srđan Sremac

9. OKT

Niče: tragedija i teleologija

Igor Cvejić

16. OKT

Ljudska prava i kulturna prava – neki problemi pravnog uokviravanja društvenih praksi

Jelena Vasiljević

23. OKT

Kantova kritika i novo utemeljenje društvenog ugovora

Marinko Lolić

23. OKT

Causes mineures: bilan-programme sur le sujet de la politique

Guillaume Sibertin-Blanc

24. OKT

Radikalna kritika sporta

Lev Kreft

30. OKT

Svetovi posvećenih pravoslavnih vernika u Srbiji: potreba za etnografijom

Slaviša Raković

30. OKT

Postsekularnost kao povratak volje za smislom

Jelena Đurić

6. NOV

Rasprava povodom knjige *Slobodana Divjaka Teror uma ili teror nad umom. Karl Šmit – ikona postmodernizma*

Učesnici:

Aleksandar Ilić, Milenko Bodin, Jovan Babić, Nenad Daković, Vladimir Cvetković, Dragan Prole, Đorđe Vukadinović, Ljubomir Kljakić, Rade Kalik, Trivo Indić, autor Slobodan Divjak

13. NOV

Feministički empirizam i naturalistička epistemologija

Jelena Mijić

14. NOV

Posmatrački selekcion efekti i globalni rizici

Milan M. Čirković

20. NOV

Platon i izmišljanje autohtonosti

Vladimir Milisavljević

20. NOV

Spor oko teorijskog statusa zdravog razuma u klasičnom pragmatizmu i sociologiji: Dirkem vs. Djui

Srđan Prodanović

23. NOV

Religion in the Contemporary World

Graham Ward & Davor Džalto

27. NOV

Stranački pluralizam ili monizam – trideset godina posle. O prvom izdanju knjige *Vojislava Koštunice i Koste Čavoškog*

Učesnici:

Nebojša Popov, Aleksandar Ilić, Momčilo Pavlović, Nikola Popović, Časlav Koprivica Slobodan Samardžić, autori Vojislav Koštunica i Kosta Čavoški, moderator Mile Savić; uvodne reči Dušan Bošković i Aleksandar Nikitović

SEMINARI I KONFERENCIJE 2013.

2. DEC
Rodne varijacije – u susret priznavanja pravnih posledica 'promene pola' u Srbiji
Jelena Simić

4. DEC
Dve 'paradigme' savremene kritičke teorije društva: između 'socijalno-filozofske' i deontološke kritike dominacije
Marjan Ivković

4. DEC
Neograničena vlast monarhije i vladavina zakona
Aleksandar Nikitović

12. DEC
Seksualno i ontologija
Alenka Zupančič

18. DEC
Hegel i Frojd
Alenka Zupančič

18. DEC
Društveni pokreti i separatizam
Danilo Mandić

25. DEC
Uticaj jezuita na formiranje moderne evropske intelektualne zajednice: naučni, filozofski i pedagoški aspekti
Predrag Milidrag i Marinko Lolić

MEĐUNARODNA
KONFERENCIJA
5 - 7. MAR

ERÖRTERUNG GRUNDLEGENDER FRAGEN ZUM VERHÄLTNIS VON BIOPOLITIK UND INSTITUTIONEN / RAZMATRANJE TEMELJNIH PITANJA ODNOSA BIOPOLITIKE I INSTITUCIJA

5. MAR
GESPRÄCHE ÜBER LEHRE UND ZUSAMMENARBEIT / RAZGOVORI O NASTAVI I SARADNJI

Die biotechnische Herausforderung – Zwei Optionen machttheoretischer Modellierung / Biotehnički izazov - dvije opcije modeliranja u okviru teorije moći
Christoph Hubig

Macht – eine transzendentalphilosophische Frage? / (Bio-) moć – transzendentalno-filozofsko pitanje?
Željko Radinković

6. MAR
Biopolitik als Politik der Gewalt? Vom Vitalismus zur Institutionenkritik / Biopolitika kao politika nasilja? Od vitalizma do kritike institucija
Jan Müller

Die Grenze - biopolitische Aspekte / Biopolitički aspekti granice
Markus Manojlović

Bioethik als Form von Biopolitik/ Bioetika kao forma biopolitike
Petra Gehrin

Ästhetik der Schuld / Estetika duga
Igor Cvejić

Biopolitiken und Institution / Biopolitike i institucija
Petar Bojanić

Biomacht des Empire? Der souveränitätstheoretische Rückfall hinter Foucault / Biomoć imperija? Pad teorije suvereniteta iza pozicija Fukoa
Kaja Tulatz

Foucaults Verständnis der Freiheit / Fukoovo poimanje slobode
Milijana Sladojević

Reflexion der Modalität. Macht als Instanz bedingter Möglichkeit / Refleksija modaliteta. Moć kao instanca uslovljene mogućnosti
Michael Nerurkar

Biopolitik für Kulturwissenschaften / Biopolitika za kulturološke studije
Maja Mandić

Krieg, Politik, (Bio-) Macht: Verhältnis und Strategie / Rat, politika, (bio-) moć: odnos i strategija
Rastko Jovanov

7. MAR
Dynamik der Macht. Vom logischen Raum zum Handlungsraum / Dynamika moći. Od logičkog prostora ka prostoru delanja
Philipp Richter

Zur Normierung des Gesundheitsverständnisses in Zeiten der technischen Aufrüstung des menschlichen Körpers / O normiranju razumevanja zdravlja u doba tehničkog opremanja ljudskog tela
Klaus Wiegerling

Biopolitik und die Ideologie der Menschenrechte / Biopolitika i ideologija ljudskih prava
Željko Šarić

Lektürekurs: Hardt, Michael/ Negri, Antonio: 'Empire. Die neue Weltordnung' / Lektira: Hardt, Michael/Negri, Antonio: Imperija Novi svetski poredak

Lektürekurs: Giorgio Agamben: „Homo Sacer” / Lektira: Giorgio Agamben: ‘Homo sacer’

MEĐUNARODNA
KONFERENCIJA

8 - 9. MAR

**DEMOCRACY, IDENTITY,
EUROPEAN INTEGRATION /
DEMOKRATIJA, IDENTITET,
EVROPSKE INTEGRACIJE**

8. MAR

Antipolis

Chandran Kukathas

**On the Priority of (Deliberative)
Democracy**

Ivan Mladenović

**Toleration, Respect, and the
Cultural Defense**

Emanuela Ceva

**The European Memory and
Identity as Reconciliation with
the Past**

Michal Sládeček

**Epistemic Circumstances of
Democracy**

Fabienne Peter

**Epistemology and Democracy.
Epistemological Benefits of
Democratic Procedures**

Snježana Prijčić-Samaržija

MEĐUNARODNA
KONFERENCIJA

9. MAR

**SYMPOSIUM ON
J. WOLFF'S ETHICS AND
PUBLIC POLICY.
A PHILOSOPHICAL INQUIRY**

**Précis to Ethics and Public
Policy. A Philosophical Inquiry**

Jonathan Wolff

**Political Philosophy and
Public Policy: Six Models**

Enes Kulenović

**The Role of Ideal Theory in Public
Policy Making**

Nebojša Zelić

**Ethics and Public Policy.
The Role of Public Reason**

Elvio Baccharini

**Demos problems in the
European Union**

David Owen

**Republicanism, Democracy,
and the European Union**

Miriam Ronzoni

MEĐUNARODNA
KONFERENCIJA

18 - 20. APR

**MIND THE GAP –
FAMILY SOCIALISATION
AND GENDER**

18. APR

**Presentation of RRPP Western
Balkans programme**

Mihailo Đukić

**Documentary Film Projection
„Parents on parenting”**

Sanja Milutinović Bojanić
and Jelena Čeriman

18. APR

**WOMEN, GENDER AND
SOCIAL ENVIRONMENT**

**Motherhood as a social
construct**

Nada Sekulić

**„The Cut of the Real” –
a presentation of a forthcoming
book on feminist philosophy
published by Columbia Universi-
ty Press, supported by RRPP**

Andrea Racles

Katerina Kolozova

**Mother-Daughter Relationships
among Roma from Romania:
Value-transmitting Domestic
Activities**

Andrea Racles

**Critical Approach in Children's
Social and Educational Progress
in Albania. Consequences of the
Family Problems and Education
System Mistakes**

Elidiana Shkira

City with a Gender

Natalia Skoczylas

18. APR

**REPRESENTATION AND
ACCEPTANCE OF DIFFER-
ENT GENDER IDENTITIES
AND GENDER ROLES IN
FAMILY AND SOCIETY**

**Creation of Self-perception in
the Families and Social Groups:
Lifestyle or Destiny**

Manfred Zentner

**Family Values: The Role of
Culture and Cultural Policy
in Contemporary Serbia**

Rada Drezgic

**Family Values and Modern
Identities**

Jelena Đurić

**Feminism and Gender Studies -
The Beginnings of School Women
Education in Montenegro**

Mirjana Popović

**Traditionally and Contemporary
in Assessments of Family
Relationships of Students of
the University of Nis**

Marina Matejević, Jelisaveta

Todorović, Dragana Jovanović

19. APR

**FROM TRADITIONAL TO
MODERN AND POSTMOD-
ERN CONCEPTS OF THE
FAMILY AND GENDER
ROLES**

Benevolent Sexism in Family and Romantic Relationships: Subtle and Efficient Mechanism of Persistent of Modern Patriarchy

Marija Todorović Tatar

LGBT Children in their Parental Families – Dismissal Instead of Solidarity and Protection

Zorica Mršević

How are Women Presented? What Messages Do They Communicate Through the Role of Women in Advertisements?

Ioanna Fokou

Women in the PKK

Ozhan Hancilar

Women in Northern Kosovo – Daily Life in Between Social and Political Division

Ivana Artonović

19. APR

GENDER RESEARCH

Semiotic Analysis: Presentation of Gender Roles in a Family-Oriented Online Media in Serbian Language

Verica Pavić Zentner

On Tourism, Tradition, Family and Gender in South-Eastern European Fishing Village

Oana Ivan

Measuring Gender Inequality: Gender sensitive indicators and Aggregate Indexes: What stories do they tell?

Ewa Cukrowska

Representation of Divorce: TV Series and Movies in 1980s in Serbia

Staša Lučić

Gender and Visual Arts in the Sumadia Region

Snežana Grujić and Jelena Petrović-Desnica

WORKSHOP GENDER AND FAMILY IN THEORY AND PRAXIS

MODERATOR: VERICA PAVIĆ ZENTNER, CELAP; WORKSHOP IN BHS LANGUAGE, OTHER PARTICIPANTS ARE FREE

19. APR

20. APR

CHALLENGES OF GENDER MAINSTREAMING IN LAW, POLICY-MAKING PROCESSES AND CLIENT-ORIENTED PROFESSIONS

Presentation of the workshop results. Discussion round on workshop results

Verica Pavić Zentner

Influencing Policies – Emerging Paths in Mainstreaming Gender in National Policy Frameworks. Challenges of Gender Mainstreaming in Public Policies in Serbia

Zorana Antonijević

Gender Mainstreaming in the Serbian Policy-Making Process. What are the Odds?

Amanda Orza

Challenges of the Modern Anti-Discrimination Law and Policies – Light at the End of the Tunnel

Snježana Vasiljević

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA 29-30. APR

ONTOLOGIE ET POLITIQUE DES INSTITUTIONS / ONTOLOGY AND POLITICS OF INSTITUTIONS / ONTOLOGIJA I POLITIKA INSTITUCIJA

Natural Law, Legal Positivism, and the Place of Law as Institution

Massimo La Torre

La théorie de l'institution et la doctrine allemande à la fin du 19ème et au début du 20ème siècle

Caroula Argyriadis-Kervegan

Explaining the Rise of Neoliberalism: A Case Study in the Mechanisms of Institutional Change

Jack Knight

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA

14-16. APR

ENHANCEMENT: COGNITIVE, MORAL AND MOOD / POBOLJŠANJE: KOGNITIVNO, MORALNO I POBOLJŠANJE RASPOLOŽENJA

14. MAJ

DISCUSSION OF THE THESIS „MORAL ENANCEMENT SHOULD NOT BE PURSUED BECAUSE IT IS A THREAT TO FREEDOM“

PAPER: **Julian Savulescu**
Oxford University

NEGATIVE: **John Harris**
University of Manchester

DISCUSSANT: **Peter Singer**
Princeton University

MORAL BIOENHANCEMENT: CAN IT OFFER ANYTHING VALUABLE IN THE FUTURE? / MORALNO BIO-POBOLJŠANJE: MOŽE LI DA PONUDI BILO ŠTA VREDNO U BUDUĆNOSTI?

Autarkija i poboljšanje
Ingmar Persson

Protiv moralnog bio-poboljšanja
Nicholas Agar

Voluntary moral bioenhancement and the creation of post-persons
Vojin Rakić

MORAL ENHANCEMENT AND VIRTUES / MORALNO POBOLJŠANJE I VRLINE

Moral enhancement as obstacle to the good life: Only prisoners and 'saints' might love it

Stefan Sorgner

Enhanced moral character requires multiple virtues
James Hughes

15. MAJ

What are acceptable ways of making people better and happier?

Peter Singer

Discussion keynote speech
Nicholas Agar

TOWARDS A NEW CULTURE OF ENHANCING HUMANS AND HUMAN REPRODUCTION / U SUSRET NOVOJ KULTURI POBOLJŠANJA LJUDI I LJUDSKE REPRODUKCIJE

Neuroenhancements in Crime Prevention

Tom Douglas

Procreative altruism: Beyond individualism in reproductive selection

Katrien Devolder

Egalitarianism and Moral Enhancement

Rob Sparrow

Stem cells and regenerative medicine in the service of enhancement of the quality of life and health

Mima Fazlagić

The right and wrong of growing old

Bennett Foddy

ENHANCEMENT: GENERAL CONCEPTS / POBOLJŠANJE: OPŠTI POJMOVI

Enhancement and Freedom

Jovan Babić

Distinctions of 'artificialness' in moral enhancement and their impact for the future of human culture/s

Ayesha Ahmad

Cognitive enhancement, creative beneficence and the cross-species problem

Sarah Chan

Why it is impossible to enhance human beings and how is this impossibility relevant to the 'enhancement' debate?

Michael Barilan

Enhancing autonomy through the use of cognitive enhancements

Jonathan Pugh

16. MAJ

REGIONAL BIOETHICS 1: „INTEGRATIVE BIOETHICS“ / REGIONALNA BIOETIKA 1: „INTEGRATIVNA BIOETIKA“

Nebojša Lalić

Integrative Bioethics: Handle with care

Tomislav Bracanović

Skepticism about Integrative Bioethics

Aleksandar Dobrijević

REGIONAL BIOETHICS 1: „INTEGRATIVE BIOETHICS“ (CONTINUATION) / REGIONALNA BIOETIKA 1: „INTEGRATIVNA BIOETIKA“ (NASTAVAK)

The strange fate of academic ethics in Croatia: From Marxian disintegration of ethics to Integrative Bioethics

Tomislav Janović

Nenad Cekić

Sandra Radenović

(NEW) PERSPECTIVES ON MORAL ENHANCEMENT / (NOVE) PERSPEKTIVE U MORALNOM POBOLJŠANJU

Moral enhancement: do means matter morally

Maartje Schermer i Farah Foaqueart

Moral Enhancement: Back to the Future?

Veselin Mitrović

Neuro-interventions, altruism and enhancing morality

Hannah Maslen

Indirect Moral Enhancement

Owen Schaefer

Cognitive Diversity and Moral Enhancement

Chris Gyngell

The Enhancement Debate and Deliberative Democracy

Ivan Mladenović

COGNITION, MORALITY AND MOODS IN PSYCHIATRY / KOGNICIJA, MORALNOST I RASPOLOŽENJE U PSIHIJATRIJI

Ethical challenges of modern psycho-pharmacotherapy

Aleksandar Damjanović,

Srdan Milovanović

i Aleksandra Damjanović

The intentionality of madness: checking the cognitive issues in DSM-based diagnosis

Aleksandar Fatić

**REGIONAL
BIOETHICS 2: VARIAE /
REGIONALNA BIOETIKA 2:
RAZNO**

**Cognitive enhancement:
'of mice and men'**

Zoran Todorović

**Do ethics committees contribute
to a morally enhanced health
care system in Serbia?**

Dušanka Krajnović,
Andrijana Milošević

**Euthanasia in Serbia: in need of
enhanced debate and regulation**

Milijana Đerić

**MEĐUNARODNA
KONFERENCIJA 20. MAJ**

**A MAGYAR FILOZÓFIA
NAPJA – FENOMENOLÓGIA
ÉS TÁRSADALOM /
DAN MAĐARSKE
FILOZOFIJE – FENOME-
NOLOGIJA I DRUŠTVO**

**Fenomenologija i filozofija
društva. Fenomenološka
zajednica**

Zsolt Bagi

**Mi (Wir; Wirsein): O uslovima
institucionalnog delovanja
kod Heideggera**

Petar Bojanić

**Neprekidna i izlomljena
intersubjektivnost: filozofija
društva Merlo-Pontija i Sartra**

Alpár Losonczi

**Intersubjektivnost, društveni
svet i objektivacija – da li je reč o
jednosmernom fenomenološkom
odnosu?**

Ádám Takács

Hiperfenomenologija robe

Márk Losonczi

Predrasuda, represija, otpor

Henrik Farkas

**Teološki preokret fran-
cuske fenomenologije i ideja
beskonačnog kod Dekarta**

Tamás Pavlovits

**Odnos logike i vremena u (ranom)
Deridinom tumačenju Huserla**

Sanja Todorović

KONFERENCIJA 7-8. JUN

**SVETOZAR STOJANOVIĆ –
LIČNOST I DELO**

7. JUN

**Svetozar Stojanović -
od disidentskog marksiste do
socijal-eko-demokrate**

Slobodan Divjak

**Životni put i intelektualni razvoj
Svetozara Stojanovića**

Dragoljub Mićunović

**Tri ključna momenta u
intelektualnoj biografiji
Svetozara Stojanovića**

Jovan Babić

**Svetozar Stojanović
i antropološke osnove
filozofije politike**

Bogoljub Šijaković

**Svetozar Stojanović
Poredak i alternativa –
uzorni slučaj srpskog mislioca
Svetozara Stojanovića**

Ljubomir Kljakić

**Svetozar Sveta Stojanović:
filozof, homo politicus, čovek**

Jagoš Đuretić

**Svetozar Stojanović kao
pripadnik *Praxis* grupe**

Miloš Knežević

**Svetozar Stojanović kao
kritičar marksizma**

Jovica Trkulja

**Svetozar Stojanović kao
tumač raspada / razbijanja
SFR Jugoslavije**

Mirjana Radojičić

**Stojanovićaeva etičko-politička
ortopedija**

Vučina Vasović

**Jedan pogled na politički
angažman Svetozara Stojanovića**

Aleksandar Nikitović

Svetozar Stojanović kao novinar

Marinko Lolić

**Stojanovićevo tumačenje
Ričarda Mervina Hera**

Aleksandar Dobrijević

**Stojanovićeova analiza etičkog
naturalizma**

Voin Milevski

Filozof u nevladinoj organizaciji

Zoran Ivošević

**Život i načela - preispitivanje
odnosa**

Zoran Kindić

OKRUGLI STO 27. SEP

**Rod i obrazovanje u
osnovnoj školi**

IZVEŠTAJ

**Principi i praksa rodne inkluzije u
osnovnom obrazovanju u Evropi**

Verica Pavić Centner

MODERATOR:

SANJA MILUTINOVIĆ BOJANIĆ

PANELE VODILE:

JELENA ČERIMAN, NAĐA DUHAČEK I

MELITA RANDELOVIĆ

**MEĐUNARODNA
KONFERENCIJA 22. OKT**

**ANALYSE PHILOSOPHIQUE
ET ÉCONOMIQUE DE LA
DETTE /
FILOZOFSKA I EKONOMSKA
ANALIZA DUGA**

Beskonačni dug

Maurizio Lazzarato

Istorizacija duga i strategije otpora

Márk Losonczi

Aleksandar Stojanović

Dug: dvosmislenost negativnog

Petar Bojanić i Sanja Todorović

ENTRE DETTE ET LIBERTÉ

Suvereni dug: antropologija i politika

Guillaume Sibertin-Blanc

Kult Duga

Elettra Stimilli

Dug i kritika duga (poteškoća sa poverenjem)

Igor Krtolica

Povodom knjige:**„Proizvodnja zaduženog čoveka. Eseji o neoliberalnom stanju“**

Maurizio Lazzarato

MEĐUNARODNA
KONFERENCIJA

22. NOV

**SACRED AND SOCIAL/
POLITICAL FREEDOM.
THE POLITICAL DIMENSION
OF RELIGION****„In the World but not of the
World“ (John 18.36) Reflections
on the Public Role of the Church
in Pluralistic Societies**

Ingeborg Gabriel

**Church and State:
Sovereignty and Competence**

Graham Ward

**PANEL ON RELIGION,
TOLERANCE AND JUSTICE****Religion and Social Justice:
Is There a Room for Social
Engagement of the Church?**

Boris Begović

**The Politics of Tolerance:
Minority Religious Groups in
Secular Society – the Case of
Muslim Communities in Europe**

Miroslava Hukelova

**Religion, Politics and
Tolerance-Experiences of
Roman Catholicism, Orthodox
Christianity and Islam**

Marko Veković

**The Sacred and the Political:
Serbian Orthodoxy in Church-
State Relations**

Tea Janković

**PANEL ON POLITICAL AND
METAPHYSICAL FREEDOM****From Contested Christianity
to Contested Freedom: Political
Transformation of Christianity
and Contemporary Implications**

Nikola Knežević

**The Politics of Tolerance and the
Idea of Christian Character**

Aleksandar Fatić

**Political Power and Social
Role of Autocephalous
Orthodox Churches in the
Middle Ages and Today:
The Case of Cyprus and Serbia**

Vlada Stanković

**Truth and Freedom:
An Orthodox Approach to the
Problem of Pluralism**

Davor Džalto

KONFERENCIJA

6-8. DEC

**UVOD U KRITIKU
POLITIČKE EKONOMIJE****Čemu služi i čemu ne služi kritika
političke ekonomije**

Aleksandar Stojanović

**Novac, kamata i akumulacija
kapitala: Marx i suvremene
interpretacije**

Mislav Žitko

7. DEC

**Marx's theory of crisis and the
law of the tendency of the rate of
profit to fall**

Sašo Furlan

Posleratni kapitalizam

Luka Mesec

**Transformacije rada u
neoliberalizmu**

Primož Krašovec

8. DEC

**Država i kapital – marksističko
shvatanje problema forme i
funkcije kapitalističke države**

Darko Vesić

22. NOV

**Šta feminizam duguje Marksu,
a šta marksizam duguje
feminizmu?**

Andrea Jovanović

**Basics of Marxism through the
reading of Communist Manifesto**

Anej Korsika

KONFERENCIJA

11. DEC

**(POST)SEKULARNI OBRT:
RELIGIJSKE, MORALNE I
DRUŠTVENO-POLITIČKE
VREDNOSTI STUDENATA
U SRBIJI****Religijske i moralne
vrednosti studenata u Srbiji –
Savremena religioznost
studenata i desekularizacija
srpskog društva**

Mirko Blagojević

**Religioznost studenata u Srbiji i
stav prema EU**

Dragana Radisavljević–Čiparizović

Diskusija

Zorica Kuburić i Dragan Todorović

**Društveno-političke vrednosti
studenata u Srbiji
– Verski i nacionalni identitet
mladih intelektualaca u Srbiji**

Jerina Vasić

**Postkonfliktna demokratija:
politička kultura studenata u
Srbiji**

Tijana Bajović

19. JAN
1. MAR
30. APR**Otvoreni razgovori**

TRIBINE 2014.

19. FEB

Razgovor o knjizi Ivane Spasić „Kultura na delu. Društvena transformacija Srbije iz burdijeovske perspektive“

Učesnici:
Ivan Milenković, Marina Simić,
Ana Birešev, Ivana Spasić kao autorka
Moderator: Marjan Ivković

24. FEB

Wissenschaft, Technik und die Bessnung auf das ' Nutzlose'. Heideggers Denken und sein Beitrag für die wissenschaftstheoretische Reflexion der Sozialenschaften

Holger Zaborowski

24. FEB

Natur – Vernunft – Freiheit. Zum naturrechtlichen Denken in der Philosophie der Neuzeit

Holger Zaborowski

26. FEB

Medijalnost između medijskog apriorizma i ideje transparentnog prenosa poruke

Željko Radinković

5. MAR

Promocija Srpske olimpijske filozofije (SOFija)

Učesnici:
profesori Miloš Jeremić i Aleksandra Maksić, predsednik SFD Slobodan Kanjevac; učenici Andrej Cvetić, Uroš Đuranović, Darko Perić, Bojan Popov, Bojan Veselinov
Moderator: Adriana Zaharijević

12. MAR

Burdije i politika habitusa

Ana Birešev

19. FEB

Kulturna proizvodnja i urbani prostor: primer sociogeneze njujorških grafita

Stefan Janković

26. FEB

Epske politike prijateljstva

Aleksandar Pavlović

28. MAR

Jadran za radnike. Socijalni turizam u jugoslavenskom socijalizmu

Igor Duda

UNIVERZITET U PULI 28. MAR

Predstavljanje Centra za kulturološka i povijesna istraživanja socijalizma

Učesnici: Andrea Matošević, Lada Duraković, Igor Duda

28. MAR

Predstavljanje zbornika „Socijalizam na klupi. Jugoslavensko društvo očima nove postjugoslavenske humanistike“

Učesnici:
Lada Duraković, Ildiko Erdei, Andrea Matošević, Ivana Spasić

2. APR

Predstavljanje edicije „Nova srpska antropologija“

Učesnici:
Ivan Kovačević, Ljiljana Gavrilović

9. FEB

Jugonostalgija – Jugoslavija u očima poslednjih pionira

Milica Popović

16. APR

Kritika teorije modernizacije: o strukturalnoj nemogućnosti ekonomskog razvitka periferije. Studija slučaja: Srbija

Filip Balunović

23. APR

Da li su žene potrebne vojsci i da li vojska treba ženama?

Zorana Antonijević

24. APR

Race, Nation, Religion

Gil Anidjar

30. APR

Politika emancipacije: misao-praksa militantnog subjekta ili šta nam poručuju globalne pobune, demonstracije i štrajkovi danas

Lana Zdravković

7. MAJ

Sport, kriminal i pridruživanje: međusobna percepcija Zapadnog Balkana i EU

Gazela Pudar Draško

9. MAJ

'The right to be filmed'. Emancipation through technique and its dark sides in Benjamin's „The Work of Art in the Age of its Technical Reproduction“

Massimo Palma

9. MAJ

Some Remarks on Essentialism in Social Ontology

Tiziana Andina

9. MAJ

Recognition and/or Autonomy

Jan Müller

9. MAJ

'Expression of Contempt'. Hegel's Critique of Legal Freedom

12. MAJ

Praxis und Lebensform

Jan Müller

14. MAJ

Nacionalna žalost kao forma kolektivnog sećanja na ubijenog premijera Zorana Đinđića. Uloga tanatopolitike

Željana Tunić

28. MAJ

Zur Garantie des Ewigen Friedens nach Kant

Otfried Höffe

4. JUN

Zašto uobičajene naučne tvrdnje o ratnim pozicioniranjima beogradskih i zagrebačkih feministkinja tokom devedesetih treba da budu mnogo manje uobičajene?
Ana Miškovska Kajevska

9. JUN

A book presentation
The Milošević Trial – An Autopsy

Speakers:
Timothy W. Waters (book editor),
Aleksandar Fatić, Davor Džalto

11. JUN

Modernity and the Limits of Civilization States: Can Tagorean Discourse Make a Difference
Imtiaz Ahmed

11. JUN

Girl Capital in the Consolidation of Class among Elites: A Relational Approach to Ownership

Ashely Mears

12. JUN

Korupcijski skandali u Srbiji posle 2000. godine
Marija Zurnić

16. JUN

Critical Race Theory/Feminism in the Age of Obama
Adrien Katherine Wing

16. JUN

Ikonski jezik ceste i pripovjesti savremene vernakularne gradnje u Bosni i Hercegovini
Mišo Kapetanović

18. JUN

Muzika koju slušamo i istorija koju biramo da pamtimo: promovisanje i odbijanje (jugo)nostalgije na koncertima 'jugoslovenskih' izvođača u Beogradu nakon raspada Jugoslavije
Ana Petrov

24. JUN

Veal roast à la mode de Kant. Genealogy of the 'sexual object'
Giulia Sissa

PREDAVANJE ODRŽANO U KUĆI KULTURE FAKULTETA ZA MEDIJE I KOMUNIKACIJE

25. JUN

Jealousy: a noble emotion, or a shameful passion?
Giulia Sissa

PREDAVANJE ODRŽANO U SALONU MSU, BEOGRAD

2. OKT

Biti ili ne biti? Ne, hvala
Mladen Dolar

SA PROJEKCIJOM FILMA ERNSTA LJUBIČA „BITI ILI NE BITI“ IZ 1942. GODINE, PREDAVANJE ODRŽANO U DVORANI KULTURNOG CENTRA BEOGRADA

3. OKT

Mimezis i ideologija – od Platona do Altisera
Mladen Dolar

8. OKT

Pravoslavlje i nasilje
Borislav Grozdić

14. OKT

Y a-t-il guerres justes?
Monique Canto-Sperber

PREDAVANJE ODRŽANO U DOMU OMLADINE BEOGRADA

15. OKT

Conversations about the University
Monique Canto-Sperber

15. OKT

Who Wants to Be a Hungarian? The Demand for Hungarian Dual Citizenship in Serbia: A Sociological Analysis
Yossi Harpaz

22. OKT

Sevdah kao diskurs
Damir Imamović

23. OKT

Umereni islam od filozofije do politike: iransko iskustvo
Ajatolah Alireza Arafi

PREDAVANJE NA FARSIJU, SA PREVODOM

29. OKT

Analiza klasnih pristupa jugoslovenskom socijalizmu
Aleksandar Stojanović

13. NOV

Individualization, Cosmopolitization, and the Changing Family Life
Elisabeth Beck-Gernsheim

SEMINAR ODRŽAN U GALERIJI ARTGET, KULTURNI CENTAR BEOGRADA

13. NOV

How the European Project Can be Saved: The Cosmopolitan Outlook
Ulrich Beck

SEMINAR ODRŽAN U GALERIJI ARTGET, KULTURNI CENTAR BEOGRADA, PREDAVANJE SA ISTIM NAZIVOM ODRŽANO UVEĆE I NA KOLARCU

19. NOV

Transitional Justice
Pascal Delhom

19. NOV

Der Sinn der Ungerechtigkeit - Über die Notwendigkeit einer epistemologischen und ethischen Untersuchung
Christina Schües

20. NOV

Der Zeuge und das Politische
Burkhard Liebsch

26. NOV

Predstavljanje studije Milovana Pisarija „Stradanje Roma u Srbiji za vreme Holokausta“
Burkhard Liebsch

SEMINARI I KONFERENCIJE 2014.

4. DEC
How Should We Feel About Death?
Ben Bradley

8. DEC
Democracy Today and the Renewal of Political Liberalism
Alessandro Ferrara

15. DEC
The Paradox of Supererogation Cannot be Resolved
Vuko Andrić

22. DEC
Ratni zločini i teška krivična dela u procesu rekonstrukcije Srbije
Catherine Lutard

24. DEC
Dobitnici i gubitnici: nejednakost kao uzrok sukoba
Nemanja Džuverović

26. DEC
Biopolitika i ontologija
Miroslav Milović

MEDUNARODNA
KONFERENCIJA 6-8. JUN

WHY STILL EDUCATION / ČEMU JOŠ OBRAZOVANJE

6. JUN
PLENARNA SESIJA 1:
PERSPEKTIVE SVETSKOG
OBRAZOVANJA?

'Open-Education': A Challenge to
Education in Transition
Dipannita Datta

**More Benefits for Education and Participation?
The German Educational Package and the current Discussion about Social Inequality**
Michaela Schulze

Water Education: Securing the Future
Imtiaz Ahmed

Obrazovanje u uslovima tranzicionih promena u zemljama balkanske regije
Marija Sakač, Saša Marković & Mia Marić

7. JUN
PARALELNA SESIJA A1:
FILOZOFIJA OBRAZOVANJA
– FILOZOFIJA I/ILI
OBRAZOVANJE

Philosophy and the Therapy of Education
Marjan Šimenc

International Philosophy Olympiad as a Community of Free Thinkers
Aleksandra Maksić

Paolo Freire's Concept of Conscientization and Archetypal Reflectivity by Clifford Mayes
Janez Vodičar

7. JUN

PARALELNA SESIJA B1:
UČIONICA, UDŽBENIK,
UČENIK

Učionica iz Lovrakove radionice
Aleksandra Ilić Rajković

Kreiranje udžbenika istorije za osnovne škole u dvadeset prvom veku – izazovi i problemi
Snežana Bisenić & Ratomir Milikić

Autonomija učenika u nastavi japanskog jezika
Ljiljana Marković & Marko Božović

7. JUN

PARALELNA SESIJA A2:
VREDNOST(I)
OBRAZOVANJA: TEORIJSKI
PROJEKTI I PROJEKCIJE

Epikurejska koncepcija obrazovanja
Aleksandar Dobrijević

Hajdegerovo shvatanje suštine univerziteta
Nebojša Grubor

Klasno oblikovanje građana nejednakim obrazovanjem
Adriana Zaharijević

Tranzicija obrazovanja
Jelena Đurić

7. JUN

PARALELNA SESIJA B2:
NASTAVA NASPRAM
DISKRIMINACIJE

Inclusion and Standardisation in Education – Consequences for the Roles of Teachers
Elisabeth Plate

Social Dialogue and Partnership in Vocational Education and Training
Zoran Velkovski & Elena Rizova

7. JUN
PLENARNA SESIJA 2:
ODOMAČENJE STRANOG

Mi i oni drugi
Vođenje kroz izložbu jednog
obrazovnog programa
Grupa 484

Preschool Teachers'
Perceptions of Teaching English
as a Foreign Language in Early
Years' Settings
Mehmet Mart, Zeynep Duran
Karaoz & Ismail Karaoz

Periodicals as Indispensable
Educational Materials for
Teaching Japanese Language
Milica Jotov

8. JUN
PLENARNA SESIJA 3:
OBRAZOVANJE I ROD

Rodno zasnovano nasilje u
osnovnim i srednjim školama
u Srbiji
Jelena Čeriman, Nada Duhaček &
Ksenija Perišić

Odgovornost visokoškolskog
obrazovanja u Srbiji danas:
rodna perspektiva
Daša Duhaček & Dragana Popović

Održivost rodni studija na
Univerzitetu u Novom Sadu:
2003-2013
Dijana Subotički

8. JUN
PLENARNA SESIJA 4:
ZAVRŠNA RASPRAVA
I ZATVARANJA
KONFERENCIJE

Čemu još obrazovanje:
retrospekcija i inspekcija
Gazela Pudar Draško &
Predrag Krstić

MEĐUNARODNA
KONFERENCIJA

25-27. JUN
13TH ILECS CONFERENCE
WHAT DOES IT MEAN TO
WIN A WAR?

25. JUN
Who Wins in Wars?
Angelo Corlett

The Role of Victory in New Wars
Asa Kasher

Victory and/or Success
Jovan Babić

War, Victory, and Prospects of
Success
Uwe Steinhoff

Changing Character of Wars and
Revisionist Theories
Jovana Davidović

Remote Killing and the
Remoteness of Winning
David Whetham

26. JUN
Jus Terminatio:
The Ethics of Ending War.
David Rodin

Is it Possible to Win the Just
War?
Boris Kashnikov

On 'Victory'
Nick Fotion

Ortodox View at Victory and
Defeat in War
Grozdić et al.

The Value Narrative in the Moral
Justification of International
Intervention
Aleksandar Fatić

The secessionist wars: the last
vestiges of legitimate conquest?
Aleksandar Pavković

The Secessionist Wars: The Last
Vestiges of Legitimate Conquest?
Ned Dobos

27. JUN

Peacemaking and Victory:
Lessons from Kant's
Cosmopolitanism
Phil Rossi

On Liberal Wars in Contemporary
Times: 'Winning' Is Not the Object
Jan Narveson

MEĐUNARODNA
KONFERENCIJA 15-18. AVG

13TH INTERNATIONAL
CONFERENCE ON
PHILOSOPHICAL PRACTICE

PHILOSOPHICAL PRACTICE
AS A PROFESSION AND
A NEW PARADIGM IN
PHILOSOPHY 15. AVG

Introductory lecture
Lou Marinoff

Philosophical practice as a new
paradigm in philosophy
Peter Harteloh

The preacher—Teaching and
learning
Audrey Gers

Polimorphous rationality and
philosophical practice:
Philosophy as working on and
with polymorphous rationalities
Minke Tromp

Using appreciative inquiry in the
construction of codes of ethics
Antonio Sandu and Ana Caras

Out of the shadow:
Philosophical practice as a
laboratory of gender identity
Luisa de Paula

Woman as healer
Dena Hurst

The new role of the seminary
philosopher as a philosophical
practitioner
Vaughn J. Fayle

Philosophical and cultural pluralism

Ora Gruengard

PRT (Practicing–Researching–Training) – A standard for Spain and Iberoamerica

Jose Barrientos Rastrojo

Rationality and truth in philosophy and its practice

Lydia Amir

Philosophy and philosophical practice from a stand up point of view

Roxana Kreimer

Evaluating philosophical dialogue

Tetsuya Kono, Yohsuke Tsuchiya and Mai Miyata

Giving birth to Derrida's mother: Philosophical practice at the end of philosophy

Helen Douglas

Philosophising and neo–Socratic dialogue

Bernt Österman

In the beginning was the deed– How philosophical practice can become an important element both in the phenomenologically oriented action research and creative and innovative university pedagogy

Finn Thorbjørn Hansen

16. AVG

The beginnings of philosophical practice

Anders Lindseth

Everyone's peculiar way of philosophical practice

Detlef Staude

Philosophical practice and overindebtedness

José Eustáquio Moreira de Carvalho

Spirituality and philosophical practice: Group counseling with clients in crisis

Vaughna Feary

Two conceptions of happiness – Flourishing and feeling happy

Dimitrios Dentsoras

Philosophical practice – Between philosophy of health and personalized education

Andrzej Kapusta

The project of Faculty of Practical Philosophy for a pedagogical university

Sergey Borisov

Philosophical practice in the secondary school: changing the way of teaching philosophy

Donata Romizi

Hegel's logic of transformation: Personal, interpersonal and socio–political dynamics

Jörn Kroll

Metaphysical concepts of lay philosophers

Eckart Ruschmann

Philosophical practice based on experience as opposed to an analytic philosophical practice

José Barrientos Rastrojo

Treading the boundary of public and private

Jon Borowicz

Philosophical practice and the truth of desire

Thomas Steinforth

But is it philosophy? Café philosophy and the social coordination of inquiry

Michael Picard

The dialogue between philosophy and psychology

Gerardo Primero

Philosophy: The elixir of health

Ioannis S. Christodoulou

Philosophical discourse against the marketing of illusions

Leonid Dzhorzhovich Petryakov

Practicing philosophy in the working place: Between utilitarianism and shared metaphysics

Oriana Brücker

Philosophical cabaret performance by Barbara U. Jones

PAROBROD CULTURAL CENTRE

17. AVG

Philosophical Counseling

Lou Marinoff and Vaughna Feary

Philosophy as a practice

Oscar Brenifier

What to do with emotions in the philosophy consultation (both individual and collective)?

Jérôme Lecoq

Philosophical practice: Quo Vadis?

Ran Lahav

A framework for diagnosis in philosophical counseling

Peter Harteloh

Philosophical practice and my life experience

Willi Fillingner

Philosophical practice. A way to know yourself through your arguments

Viktoria Chernyenko

Selling skills for philosophers

Minke Tromp

18. AVG

Tony and Phil: Yalom's literary vision of a co–operation in the Schopenhauer–cure

Mike Roth

Mobile philosophy

Zoran Kojčić

The 'Game of defining'

Bruno Ćurko

Hermeneutics with children

Miloš Jeremić

Daimonion – A workshop on guided imagery and Socrates' inner voice

Michael Noah Weiss

Philosophical practice for high school students after the Great East Japan Earthquake on March 11th 2011

Takako Ijiri and Tetsuya Kono

Hegel on the therapeutic dimensions of state and philosophy

Rastko Jovanov

The phenomenology of dreams in philosophical practice

Maria João Neves

The facilitator in Neo-socratic dialogue – some reflections on problems and practical techniques

Matias Österberg and Marianne Airisniemi

Philosophical counseling as a tool to enhance social wellbeing

Aleksandra Bulatović

The preacher – Teaching and learning

Audrey Gers

The flower of evil: On the phenomenon of boredom

Ivana Zagorac

The sentiment of loneliness in philosophical counseling: Existential solitude in E. M. Cioran and methodology of the negative in philosophical practice

Stefania Andretta

On encouraging the 'inner guidance'

Gordana Medić-Simić

Application of Christian philosophy to working with parents of children with developmental disabilitiesKatarina Martinović i
Darko Kerekeš**The Chinese art of 'feeding one's life' (yangsheng): The potential of Daoism for philosophical practice**

Dominique Hertzner

The encounter of nursing and the clinical humanities: Nursing education and the spirit of Healing

An-Bang Yu

How Socratic Dialogue encourages people to talk

Pia Houni

Recognising conflict in philosophical counseling: What can Hegel contribute to philosophical practice

Aleksandar Fatić

The approach of analytical philosophy to philosophical practice

Tian-Qun Pan and Chun'gui Yang

KONFERENCIJA 12-13. NOV

REČNIK TEHNOLOGIJE – 33 GODINE POSLE

12. NOV

Film *Dođeci štafete mladosti osamdesetih***Rečnik duha vremena**

Aleksandar Fatić

Rečnik tehnologije – autentično predskazanje XXI veka

Zoran Petrović Piročanac

Kraj tehnologije

Božidar Mandić

Rečnik tehnologije – pogled iz perspektive klasične teorije automatskog upravljanja

Suzana Polić

Načelo nevidljivosti i njegova primena

Ljubomir Kljakić

Model kulturne produkcije oslonjen na optimizam tehnologije

Dimitrije Vujadinović

13. NOV

'Kritička analiza' *Rečnika tehnologije* – pogled iznutra

Slobodan Antičić

Rečnik tehnologije u političkoj tehnologiji ranog posttitoizma

Miloš Knežević

Razlozi za sećanje (33 godine posle)

Milorad Belančić

O izostanku svesti o važnosti činjenica i njihovoj tačnosti

Slobodan Kljakić

O (im)potenciji sistema i njegovih 'protivnika'

Jelena Đurić

Tehnologija i mehanizmi

Marjan Čakarević

KENOTAF: grobnica za *Rečnik tehnologije*

Dragan Đorđević

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA 20-22. NOV

IDENTITÄT – ANNÄHERUNGEN AN EINE ONTOLOGIE DES SOZIALEN / IDENTITÄT – PŘIBLIŽAVANJA ONTOLOGIJI SOCIJALNOGA

20. NOV

Između konstitucije i interpretacije

– identitet kao povest

Annette Hilt

Identitet između bića i refleksije

Tschasslaw Kopriwitsa

Identitet i politička poslušnost

Virgilio Cesarone

21. NOV

Zur Ontologie des Sozialen in historischer Perspektive

Burkhard Liebsch

Solidarnost, zakon, dužnost. O tri forme kolektivnog identiteta

Rastko Jovanov

Pripadanje kao socijalni i institucionalni fakt

Jovan Babić

Auf die Frage nach dem Ort / Ka pitanju o mestu

Carla Danani

Situative Identität. Sozialität und Selbstverhältnis unter dem Zeitregime der Moderne

Christina Schües

Singularitet i identitet polazeći od Deleza

Marcello Barison

Zu Hause in Geschichten

Pascal Delhom

Narrative Identität und existentielle Möglichkeit

Željko Radinković

22. NOV

Gruppenidentität und Nichtsozialeakte

Petar Bojanić

1. DEC

„Seminar o knjizi Lis Irigare Spekulum drugog: žena“

MODERATORKA:

ANDRIJANA ZAHARIJEVIĆ

GOVORE:

ADRIANA SABO, EMILIA EPŠTAJN, IVONA ŽIVKOVIĆ, JELENA MIJIĆ, KSENIJA STEVANOVIĆ, NAĐA BOBIČIĆ, PETAR BOJANIĆ, SANJA MILUTINOVIĆ BOJANIĆ, TANJA MARKOVIĆ

MEĐUNARODNA
KONFERENCIJA

5-7. DEC

ENGAGING FOUCAULT

5. DEC

The Politics of Actuality: Biopower, Racial Democracy, and the Racialization of Sex

Éric Fassin

WHAT IS CRITIQUE – REVISITED

5. DEC

What, Therefore, Am I, I Who Belong to This Humanity: On Critique and Thinking in Foucault

Jelisaveta Blagojević

Foucault, Critique and Social Construction

Balázs Berkovits

Subject and 'Another Kind' of Critical Philosophy

Sanna Tirkkonen

Is There Any Other Side of Discourse? The Concept of Experience in Foucault's Early Writings

Amadeusz Just

Problematising Contemporary Crises

Vasileios Koutsogiannis

5. DEC

USING FOUCAULT TO READ FEMINISM, SEXUALITY AND LOVE**Michel Foucault and the Futurity of Feminist Philosophy**

Monika Rogowska-Stangret

Power and The Discourse On Sex: Re-Reading Foucault in an African Perspective

Peter Oni

Foucauldian Feminist Approach to Socio-Legal Research and the Challenges To Engaging Sexually Exploited Children in Research

Aravinda Kosaraju

5. DEC

VARIATIONS ON POWER: DELEUZE AND FOUCAULT**Foucault's Victorians, The Repressive Hypothesis and Their Deleuzian Implications**

Tatjana Jukić

Power as the Power of/Over Life

Duško Petrović

Foucault and Deleuze On The ascetic Priest and His Successors

Sjoerd van Tuinen

Foucault and Deleuze on Power and Desire

Duško Petrović

The Primacy of Resistance and the Re-Thinking of The Microphysics of Power

Marco Checchi

5. DEC

THE POWER OF MEDICAL GAZE**A Foucauldian Gaze At Obesity: The intricacies of Governing and Bodies**

Marta Roriz

Clinical Gaze and X-Ray Tube Gaze – The Era of The 'Nosological Theater' and 'Defensive Medicine' Crossroad

Aleksandar Ristić

A Body of Truth / a Truth of the Body

Bilge Akbalik

Bioterrorism, Life and the Logic of Pre-Emption

Christopher Long

5. DEC

THE FLESH OF POWER AND THE POWER OF FLESH: FROM BODY TO POPULATION**How to Resist Bio-Power?**

Tamás Ullmann

Foucault and the Orders of Power in the 21st Century

Can Batukan

Foucauldian Methods of Ian Hacking

Vladimir Gvozden

Power and the Animal Body: a Foucauldian Approach To The Animal Question

Emre Koyuncu

The Crumbled Body

Janos Robert Kun

TECHNIQUES AND STRATEGIES OF LATE CAPITALISM

The (Neo)capitalist Hegemony and Discourse of 'Austerity Measures' Rethinking within Foucault's Theory

Hajrudin Hromadžić

Life By The Numbers: From Quantification to Biopolitics

Mislav Žitko

Foucault's Peripheral Subjects and Late Capitalism

Atila Lukić i Gordana Maslov

AUTHORSHIP AND INTERPRETATION

'Nothing To Interpret' – The Politics of (D)Enunciation

Tomislav Brlek

Authority and Authorship: Foucault's Concept of an Author and Contemporary Oral Studies

Aleksandar Pavlović

„You'll Be Given The Works Until You Confess" – Foucault and the Discourse of Confession

Mirjana Stošić

Techniques of the Self in the German Bildungsroman – a Foucauldian Reading of Goethe's Wilhelm Meister

Sebastian Kock

The Concept of the Author – Michel Foucault vs. Roland Barthes

Sanela Nikolić

FOUCAULT AND KANT: RETHINKING THE BOUNDS

Sagittal Engagement: Event, Transgression and Actuality in Foucault's interpretation of Kant

Aleksandar Mijatović

Foucault and Kant's 'lost chapter'

Igor Cvejić

The two Enlightenments of Michel Foucault

Goran Gaber

Michel Foucault: Archaeology as a Counter-Anthropological Mode of Thinking

Lazar Atanasković

WHAT KIND OF WAR, WHAT KIND OF SOVEREIGNTY?

Foucault's Counter-Theory of Sovereignty

Tetz Hakoda

Chateaubriand and Foucault: a Strange Encounter in Political Theology

Krešimir Petković

DISCIPLINED AUTHENTICITY: SUBJECTIVITY AND POWER IN THE NEOLIBERAL PRECARIAT

Nurturing The Worker's Self: The Ethic of Authenticity in The Contemporary Discourse of Professional Development

Karel Musilek

Art and Discipline – Surveillance and Recompense

Andrej Pezelj

Engaged Customers, Disciplined Public Workers and The Quest For Good Customer Service Under Neoliberalism

Kritee Ahmed

BIOS AND THANATOS: POLITICAL CONFRONTATIONS

Biopower/Necropower, Racism and Social Death: Engaging Foucault in Austere Times

Anna Carastathis

How Is a Postbiopolitical Epoch Possible?

Márk Losoncz

Biopolitics and Bioethics

Hrvoje Jurić

„BELONGING TO SOCIETY'S SHADOW" AND CAPACITIES IN BUILDING THE SOCIETY

Is Foucauldian Queer Activism Possible?

Dušan Maljković

The 'Queer' Work of Act Up

Nikolett Kormos

Escaping From Limbo through New Forms of Life

Koray Özuyar

Engaging With Queer Foucault: The Power of Resistance as a Subversive Appropriation

Iva Dimovska

NEW MEDIA, NEW SUBJECTIVITY, NEW AGENCY?

Is Foucault Relevant For Understanding New Media?

Milad Dokhanchi

**What Is a Software Author?
Michel Foucault, Authorship, and
Intellectual Property**

Constantin Vică

**Neoliberal Subjectivity,
Social Normativities and
Online Production of Identities**

Ana Andrejić

This Body, This Paper, This Web

Rohan Ghatak

**Foucault and technology:
Technologies of the distributed
Self**

Katarina Peović Vuković

**RE-ENVISIONING THE
(OTHER) SPACES**

6. DEC

**Foucault as Thinker of Space:
From Spatialized Power To The
Practice(S) of Space**

Vizureanu Viorel

**A Genealogical Analysis of
People's Houses (Halkevleri) in
Turkey (1932-1951)**

Volkan Kilingç

**Heterotopias and Utopias at the
Border Space of Lesbos: Critical
Reflections On a 'Journey Back
To Lesbos' By The 'Youth Without
Borders' Camp**

Aila Spathopoulou

**José Pedro De Sant'anna Gomes,
Between The Territory and The
Visible**

Alexandre José De Abreu

**FOUCAULT AND MARX:
(IM)POSSIBLE ALLIANCES**

6. DEC

**On the Possibility of a Deep Cri-
tique of Neoliberalism Through a
Foucault-Marx Alliance**

Alexandru Dumitrascu

**Power and Critical Philosophy in
Foucault's Philosophy**

Henrik Farkas

**Entrepreneurialism and Reification:
A Lacanian-Marxist Critique of
Foucault's Neoliberal Subject**

Matthew Flisfeder

BIOPOLITICS APPLIED

6. DEC

**Between Biopolitics and
Compassion: Transforming
Power Relations after Socialism**

Čarna Brković

**'Self-discipline' As a Path to
Power**

Nina Racić, Dejan Matlak

The Biopolitics of Blood Donation

R. William Valliere

**Engaging Foucault in Qualitative
Research in Social Sciences: the
Challenges of Critique on the
Example of Critical Discourse
Analysis**

Anita Dremel

Prisons as Allegories of Culture

Sonja Jankov

**TECHNIQUES OF THE SELF:
ANTIQUITY TO THE PRESENT**

6. DEC

**The Spartan Mirage in Foucault's
Antiquity: An Exploration of the
Potential Social and Political
Repercussion of Practices of
the Self**

Burç Köstem

**Foucault's Ethics: Engaging
Antiquity**

Alenka Ambro

**The Early Church Fathers and
Biopolitics**

Dejan Aničić

**Techniques of the Self in View of
Potentiality**

Fabian Voegeli

**INDEBTED TO POWER:
A FOUCAULTIAN TAKE
ON LIBERAL ECONOMY**

6. DEC

**For a 'normal country': Debt,
Biopolitics, Austerity in the Era
of Memorandum in Greece**

Antonis Galanopoulos

**In Life and Debt: Foucault
and Liberal Economy after
the Welfare State**

Aleksandar Matković

**The Discursive Construction
of Crisis: The Role of Fair Value
Accounting in the Global
Financial Crisis**

David Carter

**ON THE CROSSROADS
OF FOUCAULT'S THOUGHT:
SINGULARITY, DISPOSITIF,
PARRHESIA**

7. DEC

What is a singularity?

Vincent Garton i Eugene Yamauchi

**What is Parrhesia?
Foucault on the Event**

Adam Modos

**Utopia and the Archive. Some
reflections on Archaeology of
Knowledge and the Utopian
Thought**

Dario Altobelli

**Michel Foucault-In-between
Archeology of Knowledge and
Genealogy of Power**

Kushtrim Ahmeti

**Forgotten Foucault: Historically
Singular Form of Experience**

Robert Bobnić

**POWER/KNOWLEDGE
AND THE POSSIBILITY OF
EMANCIPATORY PRACTICES**

7. DEC

**Foucaultopticon:
Geo-epistemology of the gaze**

Robert Bobnić

Name-giving: Foucault and The Double Bind of Theory

Slaven Crnić

The Anarchy of Power

Jernej Kaluža

RIGHTS AND REVOLT IN CIVIL SOCIETIES

Contemporary Political Rationality and the Multiple Effects of Human Rights

Nikolina Patalen

A Foucaultian Approach to 'Gezi Revolt'

Utku Özmakas

Idea of Emancipation in the Dispositif of Education

Nataša Milović, Olja Marković i Iskra Krstić

Michel Foucault in a Post-Foucauldian Era

Alpar Lošonc

AESTHETICS OF EXISTENCE AND ETHICAL SUBJECTIVITY

'The Aesthetics of Existence': Is It Really Ethics?

Cristian Iftode

Foucault's 'Spirituality' and the Critique of Modern Morality

Kerem Eksen

Is it Possible an Aesthetics of Existence on the World Wide Web? A Foucauldian Perspective

Daniel Nica

Ethics and Politics in Late Foucault

Pavle Milenković

ParaFoucault Parafictions

Sigrd Hackenberg

„THE DIAGNOSTICIAN OF TODAY“ – REFIGURING THE INTELLECTUAL

Difficult Anonymity. The Masked Foucault

Kristof K. P. Vanhoutte

Foucault's Investment: A New Political Practice

Aleš Mendiževac i Izidor Barši

Subjectivity Always Comes as a Surprise: Transgressing Docile Bodies. On Foucault's Notion of Autonomy

Tijana Okić

The Academic, Ethics and Power

Conor Heaney

The World as We Know It: Techniques of the Self, Phenomenological 'Engagement' and Digital Surveillance

Sun-ha Hong

FROM PRODUCTIVE CRITIQUE TO FUSION OF HORIZONS: FOUCAULDIAN LEGACY ENGAGED IN DIALOGUE

Foucault, Capital and Modernity

Novica Milić

Violence beyond Pólemos? A Derridean Deconstruction of Foucault's Concept of Power

Thomas Mercier

Crypto-normativity and genealogical method: On Habermas' reading of Foucault

Eraldo Souza do Santos

Experience in the Order of Things

Jiyoung Ryu

Between Anti-Foundationalist Critique and Structural Diagnosis: The Challenges of 'Foucauldian' Social Engagement

Marjan Ivković

FOUCAULT AND THE ARCHAEOLOGY OF MEMORY

Heterotopias and Values of the Monument

Vladimir Božinović

O dejstvu arheologije pamćenja

Dragan Bulatović

Presence of the Past and its Frameworks

Isidora Stanković

Counter/Memory, Institutional Critique, Contemporary Artistic Practice

Jelena Stojanović

Baština kao diskurs

Jelena Pavličić

Remembering Life: Heritage and Biopolitics

Milan Popadić

FOUCAULT: WHAT IS CRITIQUE?

Michel Foucault, Masked Philosopher or Mad Max?

Eva D. Bahovec

How Not to Be Governed in Reading Foucault

Izidor Barši i Aleš Mendiževac

Between History and Philosophy: Michel Foucault

Jernej Kaluža i Matija Jan

From Mysterious Sexuality to Femininity: Freud and Foucault

Gašper Mlakar

The Construction of Character

Domen Ogriajenšek

Power, Space and Architecture

Rastko Pečar

TRIBINE

2015.

7. DEC

Round table: How not to be Governed

SESSION CHAIR:
EVA D. BAHOVEC
PARTICIPANTS:
POLONA MESEC, PIA BREZAVŠČEK,
ANŽE OKORN, KAJA DOLAR, ALJA
LOBNIK, MARUŠA NARDONI, ALJAŽ
ŠKRLEP, MIHA JAVORŠEK

9. DEC

Seminar on the book Alessandro Ferrara „The Democratic Horizon. Hyperpluralism and the Renewal of Political Liberalism“

EXPOSING:
MARJAN IVKOVIĆ, JELENA LONČAR,
BOJANA SIMEUNOVIĆ, SRĐAN
PRODANOVIĆ

3. MAR

Otvoreni razgovori

25. FEB

The uneasy turnaround in Human Rights: do we need a more and more punitive approach to Human Rights violations?

Klaus Bachmann

4. MAR

Veštica i hakerka: Reprezentacija znanja u popularnoj kulturi

Nađa Duhaček

6. MAR

Razgovor povodom objavljivanja knjige Časlava D. Koprivice „Filosofija angažovanja“

Moderator: Predrag Krstić
Učesnici: Petar Bojanić, Igor Cvejić,
Rastko Jovanov, Stanko Blagojević, Bran-
ko Romčević, Miroslav Gudović, Časlav
Koprivica kao autor

9. MAR

Kultura sećanja u multikultural- nim prostorima: Primer Bosne i Hercegovine u 19. i 20. veku

Dennis Dierks

11. MAR

Grocijusova teorija prirodnog prava

Jelena Govedarica

16. MAR

Grenzen und Gefahren der Institutionalisierung von Bereichsethiken

Klaus Wiegelerling

16. MAR

Dropout – Der Abbruch eines Dr.- Ing. Promotionsvorhabens

Katja Kaminski

17. MAR

Antinomien des Vertrauens

Andreas Kaminski

17. MAR

Razgovor o knjizi Željka Radinkovića „Narativna modifikacija Hajdegerove fenomenologije“

Učesnici:
Klaus Wienerling, Andreas Kaminski,
Časlav Koprivica, Rastko Jovanov

18. MAR

Smrt političke filozofije: Raskršće discipline

Bojan Vranić

18. MAR

Epikur o opažanju

Ivan Nišavić

23. MAR

Razgovor o knjizi Aleksandra Nikitovića „Filosofija nasleđa“

Moderator: Márk Losoncz
Učesnici: Jovan Babić, Petar Bojanić,
Miša Đurković, Aleksandar Fatić,
Slobodan Kanjevac, Bojan Kovačević,
Boris Milosavljević, Dorde Pavičević,
Slobodan Samardžić, Ilija Vujačić,
Aleksandar Nikitović kao autor

25. MAR

Isečak filozofiranja o muzici: od umetničke igre tonova do muzičke igre emocija

Sanja Srećković

26. MAR

Razgovor o knjizi Michala Sládečka „Pravila i kontekst upotrebe. Teme i tumačenja Vitgenštajnovе filozofije“

Učesnici: Aleksandar Dobrijević,
Andrej Jandrić, Aleksandar Fatić, Michal
Sládeček kao autor

27. MAR

The Existentialist Moment: Sartre's Rise as a Public Intellectual

Patrick Baert

1. APR

Lica i naličja rata

Bogoljub Šijaković

1. APR

Uloga modela u kognitivnoj nauci

Miljana Milojević

7. APR

Uloga intelektualaca i javni angažman u 'ekonomiji znanja'

Jana Bačević

- Delatni potencijal društvenih grupa u Srbiji**
Mladen Lazić
8. APR
- Rusoovo mesto u debati o luksuzu**
Maja Solar
8. APR
- Premijera dokumentarnog filma Slučaj „Psovanje“**
projekcija je održana u Dvorani Kulturnog centra Beograda
14. APR
- Politika lirske subjektivnosti u savremenoj srpskoj književnosti**
Goran Korunović
15. APR
- Razgovor o zborniku „Razlozi i normativnost“**
Učesnici: Aleksandar Dobrijević, Ivan Mladenović, Nenad Cekić
16. APR
- Pojam zadovoljstva u hrišćanskoj etici i soteriologiji**
Aleksandar Fatić
22. APR
- Temelj istraživanja socijalne stvarnosti: radnja ili institucija**
Nenad Smokrović
29. APR
- Razgovor o knjizi Ane Birešev „Orionov vodič: otkrivanje dominacije u sociologiji“**
Učesnici: Božidar Filipović, Dejan Petrović, Tamara Petrović Trifunović, Ana Birešev kao autorka
6. MAJ
- Žena u Hegelovoj filozofiji**
Milena Stefanović
7. MAJ
- Draga Tanja: Položaj sestara Šuht u teorijsko-biografskim spisima o Antoniju Gramšiju**
Slaven Crnić
13. MAJ
- Bio jednom 'protuprirodni blud': Homoseksualnost u jugoslavenskom socijalističkom krivičnom pravu**
Franko Dota
13. MAJ
- Hajdegerove metapolitike**
Rastko Jovanov
22. MAJ
- Pravoslavna ličnost i autoritet komandanta u ratu**
Aleksandar Fatić
22. MAJ
- Razgovor o knjizi Davora Džalta „The Human Work of Art: A Theological Appraisal of Creativity and the Death of the Artist“**
Moderator: Željka Mrđa
Učesnici: Divna Vuksanović, episkop Irinej Dobrijević, Davor Džalto kao autor
26. MAJ
- Šta je autizam? Kartezijanske pretpostavke u teorijama autizma i kako da ih prevazidemo**
Ljiljana Radenović
27. MAJ
- Duga tradicija biologizacije identiteta na Balkanu**
Monika Milosavljević
4. JUN
- Studije ljudsko-životinjskih odnosa u antropologiji**
Sonja Žakula
4. JUN
- Duhovne dimenzije ratovanja**
Nenad Ilić
5. JUN
- Discussion about the book Jodi Dean „The Communist Horizon“**
Participants: Adriana Zaharijević, Aleksandar Matković, Jodi Dean
Lecture introduced to Conference Reflections On Capitalism
8. JUN
- Izazovi i šanse Bosne i Hercegovine**
Mladen Ivanić
9. JUN
- Kako misliti zajednicu?**
Vladimir Gvozden
10. JUN
- Francuski pogled na raspad SFRJ: Slučaj 'ekstremne levice'**
Ivica Mladenović
10. JUN
- With (from) all due respect: pitanje o pokretaču morala u Kantovoj praktičnoj filozofiji**
Andrea Jovanović
11. JUN
- (Po)ništenje vremena i mogućnost filozofije istorije**
Saša Hrnjez
11. JUN
- Kant o osećaju**
Igor Cvejić
11. JUN
- Srpski pravoslavni etos i ratno stanje**
Aleksandar Stevanović
12. JUN
- O upotrebljivosti pojma 'rasa' u sociologiji**
Andrej Kubiček
12. JUN
- Secesionizam i nomos u sistemu država danas**
Aleksandar Pavković
17. JUN
- Is It Possible to Teach Freedom? Paradoxes in the Education about Civic Values. A Spanish Case Study**
Migel Angel Kintana-Paz
1. JUL
- Tehnika kao medij**
Željko Radinković
30. SEP
- Politička i moralna nepristrasnost**
Michal Sládeček
7. OKT

- Iz istorije polemika o pravoslavlju i ratu**
Vladimir Dimitrijević
8. OKT
- Nasleđe republikanizma u delima Emila Dirkema**
Božidar Filipović
14. OKT
- Kantovo shvatanje moralne samokontrole**
Marijana Milosavljević Vujošević
15. OKT
- Razgovor o knjizi Irine Deretić „Platonova filozofska mitologija“**
Učesnici:
Aleksandar Petrović, Milo Lompar, Časlav Koprivica, Boris Bratina, Srđan Damjanović, Nikola Tanasić, Aleksandar Kandić i autorka
21. OKT
- Razgovor o knjizi intervju „Konture horizonta“ Aleksandra Ćukovića**
Učesnici:
Ratko Božović, Aleksandar Prnjat, Predrag Milić i autor
27. OKT
- Jus ex Bello: Prilog istoriji pravednog rata**
Bojana Simeunović
28. OKT
- Ruska pravoslavna crkva i rat u 20. i 21. veku**
Ignjatije Šestakov
30. OKT
- Radikalna desnica Evrope – ideološki, društveno-strukturni i personalni kontinuitet ili diskontinuitet?**
Jovo Bakić
4. NOV
- Da li je moguće ‘pravedan rat’? (Ne)pravoslavna ‘teologija rata’**
Davor Džalto
6. NOV
- The Three Deficits of Migration, Conflict and Syrians’**
Ibrahim Sirkeci
9. NOV
- Razgovor o knjizi Pjera Lasla „Naučna komunikacija: praktični vodič“**
Učesnici:
Nemanja Đorđević, Marija Novaković, Rastko Jovanov, Bojana Radovanović, Igor Cvejić, Ivan Umeljčić
10. NOV
- Saint and Heroes, War and Peace. A Romanian Orthodox Historical Perspective**
George Enache
13. NOV
- Civilizacija i surovost: Ka istorijskoj sociologiji nasilja**
Siniša Malešević
13. NOV
- Deset godina kolektiva Gerusija i predstavljanje časopisa „Stvar“**
Učesnici:
Ivan Radenković, Đorđe Hristov, Aleksandar Matković, Márk Losonczi
24. NOV
- Politički mesijanizam i demokratija: o mogućnostima političke samotransformacije demokratije**
Đorđe Pavićević
25. NOV
- Rat i mir – dijalektika budućnosti, očekivanja istinskog mira**
Vasilios Julcis
27. NOV
- CENTAR ZA KULTURNU DEKONTAMINACIJU**
27. NOV
Predstavljanje zbornika „Figura neprijatelja: preosmišljavanje srpsko-albanskih odnosa“
Moderator: Saša Ćirić
Učesnici (u IFDT-u): Gazela Pudar Draško, Isidora Stakić, Rastislav Dinić, Piro Rexhepi, Jelena Lončar
Učesnici (Centar za kulturnu dekontaminaciju): Rigels Halili, Anton Berishaj, Danilo Šarenac, Aleksandar
- Medijsko predstavljanje nasilja nad ženama**
Zorica Mršević
30. NOV
- Die Logik der Anerkennung**
Ceyhan Işık
2. DEC
- Sećanja na rad Instituta**
Dragoljub Mićunović
2. DEC
- Les limites de la phénoménalité**
Jean-Luc Marion
4. DEC
- Radionica: Doing Discourse Research – Analyzing Discourse with the Sociology of Knowledge Approach to Discourse**
Saša Bosančić
10. DEC
- Pravoslavlje i rat: O kojem pravoslavlju je reč?**
Vukašin Milićević
11. DEC
- U traganju za srpskom državom – ima li kraja?**
Vesna Pešić
15. DEC
- Uvod u filozofsko delo Anrija Maldinea**
Jasmina Jovanović
16. DEC
- Music as a Cultural Resource in the Turkish Migratory Context**
Ali Türünz
16. DEC
- Autonomija i dualizam praktičkog uma**
Aleksandar Dobrijević
18. DEC
- Um i kritika u Hegelovoj „Fenomenologiji duha“**
Nevena Jevtić
23. DEC
- Relevantnost akademske filozofije za savremeno društvo**
Nikola Đurković

Svetska književnost u globalizovanom svetu

Stefan Slavković

23. DEC

Postajanje roditeljem iza ideološkog ogledala. Nacrt za jedno sociološko istraživanje tranzicije u roditeljstvo u Srbiji
Smiljka Tomanović

28. DEC

SEMINARI I KONFERENCIJE 2015.

MILE SAVIĆ – NASLEĐE

Moderator: Predrag Krstić

Uvodna izlaganja: Saša Radojčić, Dejan Vuk Stanković

Učesnici skupa: Zoran Avramović, Jovan Babić, Petar Bojanić, Vladimir Cvetković, Časlav Koprivica, Mirjana Radojčić, Mićo Savić, Milan Subotić, Milenko Bodin

5. MAR

SEMINAR

27. MAR

The Public Engagement of Intellectuals through the Prism of Positioning Theory – Discussion of Patrick Baert's sociology of intellectuals

Učesnici: Marcus Morgan, Ivana Spasić, Srđan Prodanović, Marjan Ivković

Teorija i fantastika: fakti i fikcije. Povodom knjige Predraga Krstića „Kud plovi ovaj brod: Teorijske staze Enterprajza“

Učesnici: Aleksandar Dobrijević, Ivan Đorđević, Ljiljana Gavrilović, Ištvan Kaić, Predrag Krstić, Veselin Mitrović, Olivera Nušić Terzić, Tamara Petrović Trifunović, Željko Radinković, Milan Tomašević, Adriana Zaharijević, Bojan Žikić. Kao gosti, govorili su Danilo Trbojević i Nađa Duhaček

27. MAR

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA

22-27. JUN

REFLECTIONS ON CAPITALISM

SEMINAR

8. JUN

Discussion about the book „The Communist Horizon“ by Jodi Dean

Učesnici: Adriana Zaharijević, Aleksandar Matković

22. JUN

The Left Side of History: Remembering the Victims of Communism After the Crises of Capitalism

Kristen Ghodsee

OKRUGLI STO

22. JUN

Politics of History in Eastern Europe

Moderator: Adriana Zaharijević

Učesnici: Kristen Ghodsee, Chiara Bonfiglioli, Danijela Majstorović, Tanja Petrović, Ljubica Spaskovska

23. JUN

Emmanuel Lévinas – Money and Community, Measuring the Unmeasurable – Money as Justice, Time and Usury

Zoran Janković

OKRUGLI STO

22. JUN

Round table – Des crises du capitalisme aux critiques du capitalisme

Moderator: Igor Krtolica

Učesnici: Laurence Fontaine, Anselm Jappe, G. M. Tamás, Rastko Močnik

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA

24. JUN

THINKING BEYOND CAPITALISM

Welcome Address

Petar Bojanić, Jean-Luc Goester

Neoliberal Managerial Capitalism: Its Class Foundations and Economic and Political Prospects after the Crisis

Gérard Duménil

Is Capitalism Compatible with Democracy?

Wolfgang Merkel

24. JUN

STRUGGLES IN LATE CAPITALISM

Class Composition and Ideological Struggles

Rastko Močnik

Social Pathologies of Capitalism

Mariana Teixeira

Apathy and Capitalism

Veselin Mitrović

24. JUN

DAY AFTER TOMORROW: CONFIGURATIONS OF POST-CAPITALISM

Beyond Capitalist Mode of Production. Planning and Market Socialism Re-thought

Damian Winczewski

Technological Development, Post-Capitalist Transition and Underdevelopment

Tomislav Medak

Socialism, Communism, Capitalism – Sociological Classic as a Signifier and Critic

Božidar Filipović

24. JUN

POST-YUGOSLAV CHALLENGES

Post-2014 Economic Restructuring as Europeanization.

Discourse/Practice in Bosnia and Herzegovina (BiH)

Danijela Majstorović i Anđela Pepić

Privatization Processes in the Perception of Serbia's Citizens

Jelena Pešić

Alienation Galore – or How to Read the Symptoms: the Politics of Emotions and Social Protests in Bosnia and Herzegovina

Jasmina Husanović

24. JUN

KEYNOTE LECTURES

Are Markets and Democracy Compatible?

Laurence Fontaine

Commons-Based Information Markets as a Means both for Innovation in the Economy and for Progress in Science

Rainer Kuhlen

OKRUGLI STO

24. JUN

How (not) to Own: from Commons to Property

Učesnici: Toni Prug, Giuseppe Mastruzzo, Mladen Lazić, Jovan Babić

25. JUN

Beyond Capitalist Law and toward the Ecology of Law

Ugo Mattei

Capitalism and Democracy: Is Capitalist Democracy An Oxymoron?

G. M. Tamás

25. JUN

LIMITS OF CAPITALISM

Social forms of wealth and production beyond commodities and markets

Toni Prug

Predistribution and the Path Beyond Capitalism

Martin O'Neill

Change is The Only Thing That Matters (?):

On the Impossibility to Overcome Neoliberal Capitalism

Aleksandar Mijatović

i Aneli Dragojević Mijatović

Exploitation and Value-Form Conception of Capitalism

Aleksandar Stojanović

Modes of Accumulation and the Limits of Capitalism

Haldun Gulalp

25. JUN

EUROPEAN (SEMI-) PERIPHERY AND ITS DISCONTENTS

Re-industrialization in Europe's Eastern Periphery

Tamás Gerőcs

Capitalism, Crisis and Countermovements in Contemporary Hungary

Ágnes Gagyi

Cultural Politics as Class Politics: Trajectories of the Cultural Institutional System Through Socialist and Post-Socialist Semiperipheral Integration: the Case of Hungary

Márton Szarvas

'Onshore' Finance and Workers' Subjectivities: the Case of Malta

Jana Tsoveva

Thinking Beyond the Commercialization of Public Space in Post-Socialist Cities

Iskra Krstić

25. JUN

RE-CONCEPTUALIZING INTERNATIONAL RELATIONS

International Relations as Bourgeois Ideology: A Historical-Materialist Analysis

Sarrah Kassem

The Habermas-Streeck Debate: The Left and the European Union

Miloš Šumonja

25. JUN

CRISIS OF THE CAPITALIST AND IMPERIALIST INTERNATIONAL ORDER

Faultlines of the Revisionist Analysis of the Cold War

Tolgahan Akdan

Unsustainability of the Current Capitalist-imperialist International Order and the Regional Wars

Mustafa Türkeş

A Challenge to the existing International Order: Shanghai Cooperation Organization and Eurasian Geopolitics

Tetsuya Sahara

25. JUN

KEYNOTE LECTURES

On the Edge: the Question of the End of Capitalism

Tetsuya Sahara

The Apolitical Veil of Ordoliberal Capitalism and the Strategic Recomposition of Europe

Catherine Samary

25. JUN

STATE, AUTHORITARIANISM AND STATE CONTROL

Debt, Control and the Nation-State

Djordje Hristov

Democracy, Authoritarianism and Capitalism – Reflecting the Protracted Triangle and its South East European Paradoxes

Vedran Džihić

Border Crossings

Stefan Aleksić

'State Politics' or 'Politics of State'

Lazar Atanasković

The Capitalist Revolution: The Left-Wing Restoration

Michael Hauser

25. JUN

ANTI-CAPITALIST AND FEMINIST AND QUEER?

And Who Cares for Marx? An Actualization of Materialist Feminism

Carina Klugbauer

Gender Relations in the 21th Century: Marxist Feminist Perspective

Andrea Jovanović

Italian Autonomist Feminism and Social Reproduction Theory

Andrew Ryder

25. JUN

NEW PERSPECTIVES ON DEBT AND ECONOMY

Money as Debt

Marcello Barison

Two Historians in Front of the Economic Crisis of 2007-2008: E. Hobsbawm and T. Judt Between Marxism and the Legacies of the 20th Century

Marco Bresciani

Debt Resistance – Beyond or Within Capitalism?

Tamara Caraus

Is Capitalism in Our Genes? Competition, Cooperation and the Idea of Homo Oeconomicus from an Evolutionary Perspective

Mariagrazia Portera

From Death Drive to Debt Drive

Aaron Schuster

26. JUN

End of a Family Quarrel: Overcoming Capital and Labour

Anselm Jappe

The Discourse on Crisis Analysis and its Outcomes

Peter Klepec

26. JUN

THINKING BEYOND CAPITALISM IN PHILOSOPHY

Against a Dead Present: Marx, Whitehead and the Production of Living Alternatives

Felipe Lagos

On the Foundations of Louis Althusser's Life-Long Attempt to Think Beyond Capitalism in Early Modern Political Thought

Sebastian Neubauer

Interstatality: Towards a Post-Althusserian Idea of Transition

Cristian Lo Iacono

The Incentives and the Differ- ence Principle – Rawls-Cohen Dilemma

Stevan Salatić

26. JUN

THINKING WITHIN AND BEYOND CAPITALISM

Toward the Critique of the Project-Form, or, why is it Impossible to Think Capitalism

Đorđe Pavićević i Ivana Spasić

Contradictions of Education

Robert Pfüezner

Derationalization as Opposition to Capitalism: Is it Possible?

Tia Glavočić

26. JUN

ECOLOGICAL PERSPECTIVES IN LATE CAPITALISM

International Inaction on Climate Change

Chris Saltmarsh

Biocapitalism

Hrvoje Jurić

Toward the Ecological Economy

Jelena Đurić

26. JUN

KEYNOTE LECTURES

Reflections on the 'Postmodern Turn' in the Social Sciences

Simon Susen

The Perils of Social Critique

Maeve Cooke

26. JUN

BEYOND "TRADITIONAL" REFLECTIONS: A CRITICAL-THEORETIC

Critical Theory and Transdisci- plinary Science – a Meta-Theo- retical Analysis

Sergio Mas

Reconstructing Georg Lukács' Critique of Romantic Anti-Capitalism

Matthias István Köhler

Reconstructing Georg Lukács' Critique of Romantic Anti-Capitalism

Matthias István Köhler

Undead Labor: Marx, Benjamin and the 'Time of Hell'

Sami Khatib

26. JUN

DISCOURSE, MEDIA AND THE CULTURAL LOGIC OF CONTEMPORARY

Dialectical Materialism at the Gates of Technology

Katarina Peović Vuković

New Age: a Modus of Hegemony

Goran Kauzarić

Office Architecture as Capitalist Phantasmagoria

David Adler

26. JUN

REFLECTIONS ON CRISES

Explaining Neoliberalism's Stability

Kevin W. Gray

The Idea of 'Crisis' and the Devolution of Theory

Florian Geislerand i Alex Struwe

Still Defending Right of Extreme Need?

Nevena Jevtić

SEMINAR WITH WOLFGANG 26. JUN
MERKEL (WZB, BERLIN SOCIAL
SCIENCE CENTER) IN DIALOGUE
WITH CAS SEE FELLOWS

Capitalism and Democracy – Debating various Dimensions and Variations of an Uneasy Marriage

Chair: Gazela Pudar Draško and Vedran
Džinić

Participants: Đorđe Pavićević, Gëzim
Krasniqi, Marco Abram, Marcello Barison,
Marco Bresciani, Tamara Caraus, Jan
Muš, Mariagrazia Portera, Aron Schuste

SEMINAR WITH MAEVE COOKE 27. JUN

Politics, Freedom and Truth: on the Relationship between Political Authority and Autonomy

Chair: Marjan Ivković

Participants: Adriana Zaharijević,
Srđan Prodanović, Igor Cvejić, Sergio
Mas, Artur Bueno, Ivana Kronja, Igor
Krtolica, Biljana Đorđević, Simon Susen

8-10. OKT

LIBERALISMS AND ANTILIBERALISMS – CHALLENGES AND ALTERNATIVES

OKRUGLI STO U NOVOM SADU 8. OKT

Hungary in the Last Quarter-Century – From the End of „Socialism” until Today

Chair: Márk Losonczi
Participants: Ádám Takács, Zoltán Miklósi, György Vári

9. OKT

Liberal Autonomy in a Troubled Context: towards Second-Personal Thinking

Nenad Dimitrijević

Liberalism, Paternalism and the Distribution of Autonomy

Andres Moles

Individual as a Non-Neutral, Non-Universal State of the Affairs

Adriana Zaharijević

Liberalism and the Strongly Intersubjectivist Conception of Autonomy

Marjan Ivković

Liberalism and Immigration

Zoltán Miklósi

The Twin Berlins of Europe: on the Parallel Tendencies of Liberalism and Fascism

Aleksandar Matković

The Aporias of Secret in a Liberal Democracy

Márk Losonczi

OKRUGLI STO

9. OKT

What's Left of Liberalism in Eastern Europe?

Chair: Marjan Ivković
Participants: Zoltán Pogátsa, Nenad Dimitrijević, Andres Moles, Biljana Đorđević, Đorđe Trikoš

10. OKT

How Economic Liberalism has Destroyed Post-Soviet Democracies

Zoltán Pogátsa

Is Neo-Liberalism the Tragical, but Non-Intentional Consequence of Liberalism?

Alpar Losonczi

Lukács's Criticism of Liberal Democracy

Ádám Takács

Liberal and/or Radical Democracy

Jovo Bakić

19-21. NOV

HOW TO ACT TOGETHER: FROM COLLECTIVE ENGAGEMENT TO PROTEST

19. NOV

ACTING AND RESISTING TOGETHER

'We Have Nothing in Common'. On the Mechanisms of Constructing a Sense of Belonging

Guisi Strummiello

The Sublime Gesture of Ideology. Adorno on Resistance and (Future) Politics

Ciprian Bogdan

Acting Together as a Co-practice of Political Judgment: The Case of Jury Nullification

Marianne Fougere

19. NOV

FREEDOM OF ASSEMBLY AND CIVIL DISOBEDIENCE

From the Right to Assembly to Constituent Power

Biljana Đorđević

Public Assemblies as a Necessary Means for Acting Together

Zorica Mršević

Could Civil Disobedience Be Institutionalized?

Eraldo Santos

19. NOV

PROTESTS IN FOCUS: SOUTH-EAST EUROPE AND BEYOND (I)

'If you are a girl, stay at home' – An Ethnographic Examination of Female Social Engagement from the Rural 19th Century to Contemporary Political Protests in Macedonia

Iliina Jakimovska

Transnational Imaginary: Nonlinear Time as Feminist Temporality

Erëmirë Krasniqi

Dramatization Beyond the Place – Protests in „White and Black” in the Public Space

Magdalena Sztandara

19. NOV

PROTESTS IN FOCUS: SOUTH-EAST EUROPE AND BEYOND (II)

New Activism in Bosnia and Hercegovina: Re-inventing Civil Society as Civic Agency

Randall Puljek-Shank i Felix Fritsch

From the 'Architectonic Uprising' to 'I Love GTC': The Skopje 2014 Resistance

Dimitar Nikolovski

Security Dimensions of Protests: Changing the Government Politics by Violent Actions

Kire Babanoski

19. NOV

URBAN POLITICS

Peer to Peer Practices on Metropolitan Commons

Nicholas Anastasopoulos

Against the Policescape; or, How to Fight the Invisible Windmills

Srdan Atanasovski

Social Movements Between Demands for Social Change, Justice and Nationalism

Atthe Hetemi

19. NOV

CITIZENS, NATION-STATES
AND THE CHALLENGE OF
IMMIGRATION

The Need of the Immigrant

Aleksandar Stojanović

**Desired Belongings and (B)order
Crossings: How Capitalism Acts
Together**

Stefan Aleksić

**Immigrants Between Marine
Biology and Ecology of a River**

Nikola Petković

19. NOV

PLENARY PRESENTATIONS

Action and Freedom

Mario de Caro

**From a Plurality of Agents to
Collective Engagement**

Pim Haselager

19. NOV

ACTION, AGENCY, JOINT
AGENCY, GROUP AGENCY

**What is it Like to Be a Group
Agent?**

Christian List

**Reasoning, Argumentation,
Deliberation: Groups do it Better**

Nenad Smokrović

Negative Social Acts

Petar Bojanić

How to Come to a Wise Society?

Bojan Borstner

**Epistemic and Social Networks in
Big Science**

Slobodan Perović

19. NOV

ART, DRAMATURGY
AND PROTESTS (I)

What is it to Live Artistically?

Bojana Matejić

Dramaturgy of Occupa(c)tions

Camille Louis

**Working on Actions –
Materialisations of Artistic
and Social Imaginings**

Konstantina Georgelou

Materialising Site

Nela Milić

20. NOV

LGBT RIGHTS AND
PROTESTS

**Engendering Nations, Gendering
Space: The 'Ins' and 'Outs' of the
2014 Belgrade Pride Parade in
Media Discourse**

Danica Igrutinović

**LGBT Collective Action in
Post-Maidan Ukraine**

Nadia Chushak

**How to Organize in a Repressive
State? Homosexualities and
Protest in the GDR (1970-1990)**

Sarah Kiani

20. NOV

PRECARIOUS AND
VULNERABLE SUBJECTS

**Precarity and Solidarity Action in
Contemporary Greek Crisis**

Elena Tzelepis

Vulnerability and Human Agency

Ivana Zagorac

**Rethinking the Public:
The Exposure of Ecstatic Life**

Tina Fritschy

20. NOV

THE INDIVIDUAL AND
THE COMMUNITY, LEADERS,
GROUPS AND CONTEXTS

**Collective Engagement
in Conflicts on Urban
Development in Warsaw**

Karolina Thel

**Being of Community: Between
the Projections of the Leaders
and the Creative Experience of
Spiritual Generation**

Chaslav D. Koprivitsa

**(Re)acting Together:
Grexit as Revival of Intellectuals**

Gazela Pudar Draško

20. NOV

ART, DRAMATURGY
AND PROTESTS (II)

**Acts of Resistance: 'Liberating
Gesture' or (Re)Configuring the
Political**

Biljana Kašić

**Acting Together: The Art of Col-
lective Improvisation in Theatre
and Politics**

Sonja Vilč

**'5 Broken Cameras'.
Photography as a Tool for Urban
and Socio-Political Engagement
Following the Concepts of Ariella
Azoulay's 'The Civil Contract of
Photography' and Henri Lefeb-
vre's 'Right to the City'**

Sapir Huberman

20. NOV

CHANGING PARADIGMS
AND DISCOURSES

**'The Right Words at the Right
Time'. Political Speech and
Action Between Stuckness and
Subversion**

Florian Grosser

**Acting Together in a Radical
Politics of Human Rights:
Human Rights To Come**

Kathryn McNeilly

And... Action

Aleksandra Savanović

20. NOV

PROTESTS IN FOCUS:
SOUTH-EAST EUROPE AND
BEYOND (III)

**Articulating Direct Democracy
on the European Periphery:
Politics of Taking Space in the
Post-Socialist Economy of Affect**

Danijela Majstorović

The Ukrainian Agora: Opposition leaders and Protesters in Maidan

Alexandra Goujon

Troubles with Left Populism:

Lesson of Syriza

Miloš Šumonja

20. NOV

PLENARY PRESENTATION

'As if It Were Possible':

Performing the Institution in the Un/Common Space of the Polis

Athena Athanasiou

20. NOV

RETHINKING THE COLLECTIVE

Being As Event of Bleeding: I bleed into you

Borislav Prodanović

Esprit de Corps: the Secret of Collective Action?

Luis De Miranda

αίρεσις. An Archaeology of 'Heresy/Sects'

Kristof Vanhoutte

20. NOV

ACTING WITH AND WITHIN

Liberal Legitimacy and Civic Friendship

Nebojša Zelić

Hegel Revisited – Against a Normative Understanding of Collective Agency

Thomas Telios

An Audience With... the Public, the Representative, the Sovereign

Niccolo Milanese

20. NOV

CONSTRAINING THE ACTION: STRATEGIES OF COERCION AND COOPTION

Beyond Resistance: Academia, Knowledge Production and Limits of Agency in Neoliberal Times

Jana Bačević

An Ethics of Collaboration: Reimagining Interaction amidst the Neoliberal Academy

Frank Kariotis

Critique of Alternative Centre Metelkova

Andrej Pezelj

20. NOV

KEYNOTE LECTURE

Vulnerability/Resistance

Judith Butler

21. NOV

IDENTITIES AND BODIES

Loose Collectivities, Powerful Discourses: A Power to Act With(out) Identity

Iva Nenić

How to Think Differently About the Political and Escape the Categories?

Jennifer Ramme

From Wilhelm Reich's Materialist Psychology to Frantz Fanon's Sociogeny: Understanding How Ideology Contributes to the (Re) production of Coloniality and Racism

Lina Álvarez

Baring it all for the Cause: The Use of the Nude Body in Recent Protests and Demonstrations

Jennifer Vilchez

21. NOV

EMOTIONS AND AFFECTS IN PROTESTS

Laugh and Engage!

Lada Stevanović

Political Humor, Social Critique and the (Im)possibility of Change

Tanja Petrović

The Role of Emotions in Actions. Dynamical Intentionality to the Material Object of Action or/and to Others

Igor Cvejić

Affects and Collective Action: Spinoza and the Precarious Agency

Kasper Kristensen

21. NOV

FRAGILE INFRASTRUCTURES OF TOGETHERNESS (THE CENTER FOR ADVANCED STUDY–SOUTHEASTERN EUROPE FELLOWS)

'Oh, we could be together, if only the things weren't so complicated': Complexity Factor in the Late Post-Socialist Transition in Bosnia and Herzegovina

Aleksandra Đurasović

Affects That Bond and Disband: On the Production of Spaces for Being Together-with and -against in Bosnia Herzegovina During the 2014 Protests

Giulia Carabelli

After Ankara: Hierarchies of Togetherness and Humanitarian Violence

Piro Rexhepi

The Body as a Weapon: The Logic of Self-Sacrifice in Suicide Bombing

Francesco Marone

Acts of Citizenship from the Margins: Romani Minorities and Social Movements in Southeastern Europe

Julija Sardelic

The Role of the Body in Politics, Epistemic Injustice, and Prejudice

Vera Tripodi

Merely Political: Agonistic Rhetorics of Unity and Anxieties of Proximity in Ankara

Jeremy F. Walton

TRIBINE

2016.

21. NOV

PLENARY PRESENTATION

Mobilizing Publics, Intellectuals, Activists, and the Political Work of Representation

Éric Fassin

Presentations held at the Kolarac Foundation, Belgrade

21. NOV

Round table in the Cultural Centre of Belgrade: Seminar on the Judith Butler's Notes Toward a Performative Theory of Assembly

Introductory notes: Sanja Milutinović Bojanić, Judith Butler

Participants: Athena Athanasiou, Adriana Zaharijević, Biljana Kašić, Brigita Miloš, Daša Duhaček, Eric Fassin, Erzsebet Barat, Jasmina Husanović, Jelena Vasiljević, Katarina Lončarević, Petar Bojanić, Vedran Džihčić, Nikola Petković

5. DEC

Un séminaire dédié au livre Jean-Luc Marion Erotski fenomen (Akademska knjiga, 2015)Introductory notes: Claudia Serban
Participants: Časlav Koprivica, Dragan Prole, Igor Cvejić, Igor Krtolica, Mark Lošonc, Nikola Tanasić, Petar Bojanić, Predrag Krstić, Predrag Milidrag, Rastko Jovanov, Una Popović i Željko RadinkovićOTVORENI
RAZGOVORI

11. FEB

Siriza – mogućnosti i granice**On the Concept of Utopia**

Raymond Geuss

26. FEB

Indić i Velasquez

Miloš Čipranić

2. MAR

M. Heidegger, Crne bilježnice – nacional-socijalizam u obzoru povijesnosti bitka

Goran Gretić

4. MAR

Ré-enchanter la démocratie? Između etike i delanja: razmatranja o potrebi za novim paradigmatama u političkoj teoriji, angažmanu i građanskoj participaciji

Jean-Baptiste Cuzin

7. MAR

Between class and nation: Working class communities in 1980s Serbia and Montenegro

Rory Archer

9. MAR

Politika straha i principi demokratskog života

Milan Podunavac

16. MAR

Naslijeđe populizma: Kako fokus grupe diskutiraju o Miloševićevom spoju nacionalizma i socijalizma

Marko Grdešić

16. MAR

Mediji, ideologija i kultura: pedeset godina kulturnih studija

Snježana Milivojević

23. MAR

What is Capitalism?

Geoffrey Hodgson

24. MAR

Horizonti savremene nauke i fenomenološka teorija smisla

Olga Nikolić

30. MAR

Pomaljanje novog očinstva kroz prakse očeva u Srbiji

Dragan Stanojević

30. MAR

Demokratske vrednosti, emocije i emotivizam

Bojan Vranić

6. APR

Depolitizovani građanski aktivizam i borba za pravnu državu

Danilo Vuković

8. APR

Konstrukcija prostora i reprezentacija Drugosti – slučaj ruske putopisne kulture

Andrej Mitić

13. APR

Rat kao etička dilema u pravoslavnoj perspektivi

Slaviša Kostić

15. APR

Reagovanja javnosti i režima na knjigu „Stranački pluralizam ili monizam: društveni pokreti i politički sistem u Jugoslaviji 1944-1949“

Vojislav Koštunica i Kosta Čavoški

27. APR

Snaga i dinamika emocija u politici - značaj mobilizacije empatije

Zona Zarić

28. APR

From Dayton to Brussels via Tuzla: Post-2014 Economic Restructuring as Europeanization Discourse/Practice in Bosnia and Herzegovina

Danijela Majstorović

11. MAJ

Transformacija Islama na Balkanu 1995-2015. Strukturalne promjene islamskih zajednica

Armina Galijaš

12. MAJ

Levica, desnica i pravoslavno hrišćanstvo

Učesnici: Davor Džalto, Časlav Koprivica i Vladimir Marjanović

13. NOV

SEMINARI I KONFERENCIJE 2016.

18. MAJ
Rodni aspekti prostorne mobilnosti u Srbiji
Dunja Poletić

18. MAJ
Vrednosno-ideološka konsolidacija vladajuće klase u Srbiji tokom perioda restauracije kapitalizma: empirijska analiza vrednosnih orijentacija
Jelena Pešić

25. MAJ
Opravdanje demokratije i njenog autoriteta
Ivan Mladenović

1. JUN
Tehnološki progres, globalizacija i sekularna stagnacija
Milenko Popović

22. SEP
How and Why to Keep a Dissident Spirit in Spite of Tradition?
Tibor Várady

28. SEP
„Kleine“ und „große Politik“ Heideggers Schwarze Hefte im Kontext
Reinhard Mehring

29. SEP
Exodus by Dispossession? Butler and Landauer on Fundamental Collectivity
Eva Von Redecker

OKRUGLI STO 7. OKT
Multikulturalizam u Vojvodini danas
Učesnici: Darko Baštovanović, Miroslav Keveždi, Alpar Lošonc, Michal Sládeček, Zoran Tairović, Boris Varga

12. OKT
Ciklus „Sećanja na rad Instituta“
Trivo Indić

19. OKT
The Forgotten 1989 Ethnic Cleansing of Bulgaria's Turks
Tomasz Kamusella

21. OKT
European Union as a transformative power? Capitalism, democracy and modernisation at Europe's periphery
Wolfgang Štrek

26. OKT
Nastanak estetike i uloga aisthesisa u mišljenju filozofa
Marko Novaković

2. NOV
Savremena kritička teorija: utemeljenje kritike naspram razotkrivanja dominacije
Marjan Ivković

15. NOV
'The Language of Walls' - Analyzing Right-Wing Populist Discourse
Ruth Wodak

23. NOV
Ko je srpska Antigona?
Aleksandar Pavlović

25. NOV
Okupirani antifašizam u Srbiji
Todor Kuljić

30. NOV
Aktivno građanstvo u deliberativnoj demokratiji: obećanja teorijskog modela i njegova praktična ograničenja
Irena Fiket

7. DEC
Ciklus „Sećanja na rad Instituta“
Milan Subotić

14. DEC
Partnerski odnosi i roditeljstvo u porodicama u savremenoj Srbiji
Jelena Čeriman

DEBATA 22. DEC
Dijagnostika fašizma
Učesnici: Alpar Lošonc, Maja Solar i Dragan Nikčević

27. FEB
Seminar with Raymond Geuss: „Utopian Thought between Words and Action“
Participants:
Igor Cvejić, Rastko Jovanov, Predrag Krstić, Mark Lošonc, Aleksandar Matković, Predrag Milidrag, Tamara Petrović Trifunović, Gazela Pudar Draško, Željko Radinković, Bojana Radovanović, Adriana Zaharijević, Đorđe Pavićević, Jelena Pešić i Božidar Filipović

25. MAR
Seminar with Geoffrey Hodgson on the book „Conceptualizing Capitalism“
Participants:
Jovan Babić, Alpar Lošonc, Mihail Arandarenko, Ivan Mladenović, Marko Vladislavljević, Mihajlo Đukić, Petar Bojanić, Aleksandar Fatić, Marjan Ivković, Mark Lošonc, Aleksandar Matković, Michal Sládeček

27. APR
Naučni skup u čast Nebojše Popova (1939–2016) i sećanja na njega
Učesnici:
Zagorka Golubović, Dragoljub Mićunović, Božidar Jakšić, Vesna Pešić, Vojislav Koštunica, Lino Veljak, Dragomir Olujić Oluja, Milan Subotić

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA 4-6. MAJ

SOCIAL JUSTICE: NEW PERSPECTIVES, NEW HORIZONS

4. MAJ
Social justice and the three worlds of welfare capitalism
Wolfgang Merkel

The Game You're in. Social Norms and How They Can be Abused
Lisa Herzog

4. MAJ

THE ROLE OF CIVIL RIGHTS IN ATTAINING A JUST SOCIETY

From Seneca Falls to Selma to Stonewall: President Barack Obama and Civil Rights

Kimberly S. Adams

It's Just another 'negro': Police Brutality and the Unrendered Justice in America

Nadjhia Normil-Skakavac

A Case for the Separation of Indigenous Peoples from Their Settler Colonial States

Vincent Redhouse

Civil Society and Uncivil Justice

Joseph Grim Feinberg

4. MAJ

FREEDOM, JUSTICE AND THE MARKET

Markets, Exploitation, & Justice

Richard Christian

Social Equality, Social Justice, and Market Socialism

Gottfried Schweiger

Social Justice and the Formal Principle of Freedom

Olga Nikolić

Attitudes towards Freedom and Equality - Empirical Examination of Trends in Europe

Vladimir Mentus

4. MAJ

WELFARE AND REDISTRIBU- TION – CONTEMPORARY THEORY AND PRACTICE

Heterogeneous Rationality and Reasonable Disagreement in the Original Position

Alexandru Volacu

Trends of welfare redistribution in the European welfare states

Suzana Mihajlović

From Neoliberalism and Social Democracy to Social Investment: Equality under Scrutiny

Branko Bošković

Spontaneous Large Scale Practice, Urban Pastoralism as An Environmental Tool For Sustainable Urban Planning

Maria Roxana Triboi

Justice as Culture. Beyond Blind Culturalism and False Universalism

Werner Gephart

Equality as an Ideal that Transcends Capitalism? The Critique of the Frankfurt School

Tobias Reichardt

4. MAJ

CAS PANEL

Socially Impoverish and Entrap: A Strategy to Maintain a Hybrid Regime

Dragan Tevdovski, Trajche Panov,
Dane Taleski

Rawlsian vs. Social Choice Approach to Theorizing Injustice

Ali Emre Benli

City Partnerships as Détente from Below? Twinning Bologna and Zagreb

Vladimir Unkovski-Korica

Citizens above the Constitution. Rawls, Schmitt and the require- ments of public justification

Nicolae - Emanuel Dobrei

4. MAJ

(RE)CONCEPTUALIZATION OF SOCIAL JUSTICE

Reciprocity and Justice

Robert Gallagher

Recognition, Decency and Humiliation: Inequality as a Moral and Logical Contradiction

Nicolai Abramovich

Martha Nussbaum's Ten Central Capabilities as a Universal Theory of Justice: A Non-relative Ethical Defence

Sean Comer

Conversation with Jose Gil

U UK PAROBRODU

5. MAJ

Social and Epistemic (In)justice

Snjezana Prijic Samaržija

Broome and Aristotle on Fairness

Christian Pillar

5. MAJ

COMMODITIES, FREEDOM AND SOCIAL CHANGE

The Morality and Justice of Price/ Quality and Ethical Consumerism

Julian Fink

The Impact of Selling Places on the Commodification of Social Justice

Vladimir Gvozden i Alpar Lošonc

Social justice and international and transnational law: Contemporary patterns

Janelle Diller

Three Examples on Justice, Rights and Freedoms in Neo-Liberal World

Sibel Kibar

5. MAJ

EPISTEMOLOGY OF SOCIAL JUSTICE

What Are the Democratic Bases of Equality? Epistemic Parity and Political Disagreement

Federica Liveriero

Bias, Structure, and Injustice: A Role-Ideal Model of Accountability for Implicit Bias

Robin Zheng

Metric, Criterion and Just Institutions: Can Resources and Capabilities Meet Expectations?

Oana-Alexandra Derviş

Social Justice and the neoliberal state – The „shock therapy” of Greece

Marica Frangakis

Productivity, Justice, and Violence: Critical Perspectives from political Economy

Christoph Henning

Restructuring Production – Options for the Central Eastern and Southeast European Periphery

Joachim Becker

OKRUGLI STO

5. MAJ

Out of Your Sight: poverty, rural, gender

Participants: Sanja Milutinović Bojanić, Mihajlo Đukić, Gezim Krasniqi, Milana Lazić, Slavica Milojević, Olivera Vuković, Gazela Pudar Draško, Jelena Čeriman, Verica Pavić, Ana Marija Ivković, Tatjana Lazarević, Vjollca Krasniqi

OKRUGLI STO

5. MAJ

Social Justice in the Regional Perspective: Inequalities in the Western Balkans

Participants: Vedran Džihić, Slobodan Cvejić, Mihail Arandarenko, Ivan Sekulović, Mirna Jusić, Gezim Krasniqi

6. MAJ

Democracy under Siege. Decay of Global Constitutionalization and Structural Transformation of the Public Spher

Hauke Brunkhorst

How (Do We Need) to Think about Solidarity and Citizenship?

Jelena Vasiljević

JUSTICE, CRITIQUE AND JUSTIFICATION

6. MAJ

Conflict, Singularity, A-Legality: Paradigmatic Insights on Radical Democracy as Infinite Critique of Politico-Legal Boundaries

Ferdinando Menga

Knowing non-capitalist production: Categories, Determinate Abstractions and Social Forms

Toni Prug

Democratic Responsibility or the Power of Becoming a Demos

Yasemin Sari

6. MAJ

RECOGNITION AND/OR SOCIAL JUSTICE

Deconstructing Morality, Moving towards Moral Conditions that already Exist

Alaan McCarthy

Fighting Injustice Through Health Care Reform: How to Understand Social Injustice and Recent Reforms in American Health Care System

Nuri Ali Tahir

On Negative Understanding of Justice: Interdisciplinary Approach

Alexey Trotsak

6. MAJ

SOCIAL JUSTICE BETWEEN THE PAST AND UTOPIA Negotiating Cultural Heritage Return

Natalija Čosić

Utopianism in Karl Mannheim's and Lewis Mumford's Work

Miloje Grbin i Dejan Petrović

Global Justice Theories and Non-Ideal World

Davide Pala

Borderlands, Distributive Agency and a Feminist Re-Thinking of 'Environmental Justice'

Petra Bakos Jarrett

The Normativity of Democracy

Roberto Frega

6. MAJ

MIGRATIONS AS A GLOBAL CHALLENGE FOR A JUST SOCIETY

The 'East/West' divide and Europe's relocation system for asylum seekers

Raluca Bejan

Justice and National Self-Interest: The Case for Quality Education

Carol Schick

The Notions About Social Justice among Ukrainian Labour Migrants

Zaremba Kosovich

6. MAJ

SPATIAL JUSTICE, PARTICIPATION IN URBAN DEVELOPMENT AND TRANSPARENCY IN DECISION-MAKING

The role of participative planning in renewal of strategic thinking, research and governance in Serbia

Miodrag Vujošević, Tamara Maričić, Slavka Zeković

Social welfare, political decentralization and quality of governance in Europe

Tselios Vasileios

Participatory Urban Transformations in Savamala: capacities and limitations

Marija Cvetinovic, Jean-Claude Bolay

Social and Environmental Justice through Transport policy: New Perspectives on Greater Manchester's 'Congestion Charge' Referendum

Graeme Sherriff

MEĐUNARODNA
KONFERENCIJA

24-25. JUN

**INTERNATIONAL LAW
AND ETHICS CONFERENCE
SERIES (ILECS)****Liberal Nationalism and
Territorial Conflict**

Tamar Meisels

**Border Anxiety: Culture, Identity
and Belonging**

Brenda Almond

**Where? What Does it Mean, why
Does it Matter?**

Jovan Babić

**Borders, Cossacks and Perpetual
War**

Boris Kashnikov

**The Logic of Borders: Local vs.
International**

Jan Narveson

**Scopic Regimes of Territorial
Rights: Normative Theory, Critical
Geography and Beyond**

Zoran Oklopčić

From Hell-holes to Hell

Zoran Kurelić

**Rights to Migration: The Moral
Consequences of Scholarly
Disagreement**

Rudolf Schuessler

**Kant's Legal Theory and
Territorial Rights**

Alice Pinheiro Walla

Walls

Paul Viminiz

**Our Duties to Refugees: Jus ad
Bellum and Jus Post Bellum**

Jovana Davidović

**What Can Rawls Tell Us About
Indigenous Land Rights?**

Kerstin Reibold

The Ethical Dimension in War

Nicholas Fotion

24. JUN

MEĐUNARODNA
KONFERENCIJA

23. SEP

**TRANSITION WITHOUT
JUSTICE****Round table on the Bachmann
and Fatic book „The UN
International War Crimes
Tribunals: Transition without
Justice?“**

Speakers:

Tibor Varady, Nenad Dimitrijevic, Jovan
Babic, Klaus Bachmann, Aleksandar Fatic
Michal Sládeček**Transitional Justice, Rights and
Legitimacy**

Thomas Hancocks

**Justice before peace: 14 shades
of transitional dilemmas from civil
war to democracy**

Izabela Watts

**Normative Change and
Transitional Justice**

Nenad Dimitrijevic

**Aiding transitions or facilitating
neocolonial interventions: Transi-
tional justice against democracy?**

Zoran Cirjakovic

**Institutional Design and the
Struggle for Influence:
Criminal Procedure Reform in BiH
post-2003**

Roozbeh Baker

**Romanian Transitional Criminal
Justice: The story of five trials
and a failure**

Catalin Constantinescu

**Victor's justice before Croatian
domestic courts: a case study of
trial for war crimes in Grubori**

Nikolina Zidek

**A political instrumentalization of
justice: The case of ICTY**

Misa Djurkovic

25. SEP

**Seminar with Rogers Brubaker
on the book „Grounds for
Difference“**

Participants:

Dino Abazović, Ivan Đorđević, Jovana
Mihajlović Trbovc, Jovo Bakić, Ljubica
Spaskovska, Marko Kovačević, Tamara
Petrović Trifunović, Viktor KoskaMEĐUNARODNA
KONFERENCIJA

26-28. SEP

**POLITICS OF ENMITY: CAN
NATION EVER BE EMANCI-
PATORY?****Religious Dimensions of Political
Conflict and Violence**

Rogers Brubaker

**REVISITING THE
THEORIES OF THE NATION****How to think nation as
a community?**

Vladimir Gvozden and Alpar Loščonč

ε ζ ν and nationalism

Robert Gallagher

**Ernest Renan's What is a Nation?
Reconsidered**

Daniel Rosenberg

**Nation, race, ethnies and class:
the problem revisited**

G. M. Tamás

**(INTER)NATIONAL VS. (INTER)
STATE: IS NATION-STATE
GOING TO HISTORY?****Boundaries of Turkish
ethno-national identity:
immigrant imaginations in
the United States**

Zeynep Selen Artan-Bayhan

**Armenia's trans-border
nationalism: diaspora identity
construction and the Karabakh
conflict**

Elli Ponomareva

26. SEP

26. SEP

26. SEP

25. JUN

Nation of refugees: inventing a nation or reinventing belonging

Stefan Aleksić

26. SEP

GENDERING SERBIAN-ALBANIAN RELATIONS

Gender and Nation: competing loyalties in socialism and post-war period in Kosovo

Elife Krasniqi

Sisterhood in dispossession: the case of Serbia and Kosovo

Adriana Zaharijević

Theorizing ethnically mixed intimate relations in the Balkans: the case of Albanian-Serbian mixed marriages

Armanda Hysa

After ethnicity? Persistence of and challenges to the ethnicity paradigm in the Balkans

Florian Bieber

26. SEP

NATIONS AND INTERNATIONAL RELATIONS

The crisis of national states and the deterritorialization of enmity in Carl Schmitt's international thought

Luca Lattanzi

Conflicting effects of globalization on nation states of the core and the periphery

H. Hande Orhon Özdağ

Bringing in Bibó: understanding identities and reality of small post-Yugoslav states

Marko Kovačević

Indispensable nation – respect for the rights of nations as an indispensable prerequisite for respect of human rights, the world order and international security

Mariusz Węgrzyn

EUROPE, NATIONS AND SYMBOLIC GEOGRAPHY

26. SEP

Belonging to Europe: understanding the complex symbolic geographies of Europe in everyday Serbian discourse

Tamara Pavasovic Trost

Symbolic geography and anthropomorphization of a nation: the Ottoman Empire and Turkey in English and American travelogues (1840-1921)

Sanja Lazarević-Radak and Andrej Mitić

'Europe' and its constitutive Other: a case study of a trial against 'foreign' Islam in Bulgaria

Madlen Nikolova

26. SEP

Panel discussion „Future without enmity: Serbian-Albanian relations in perspective" with presentation of trailer for documentary film

Participants:

Tanja Mišćević, Odeta Barbullushi, Florian Bieber, Agron Bajrami, Borko Stefanović

27. SEP

Carl Schmitts Freund-Feind-Unterscheidung heute?

Reinhard Mehring

27. SEP

NATIONALISM AND RISKS

Is Jihadi terrorism a longing for organic identity?

Aleksandar Fatić

Macedonian Muslims between national emancipation and the rise of religious fundamentalism

Robert Pichler

Violence and emancipatory role of the state

Andrej Pezelj

Risks of social identity – the case of the Republic of Macedonia

Marjan Gjurovski and Dragan Djukanovic

The European crisis through the lenses of the refugee crisis: are migrations from the Middle East strengthening nationalism in Europe?

Stefan Milutinović and Ana Veljković

27. SEP

NATIONALISM AND THE URBAN SPACE

Struggle for nation-state recognition: spatial nation-building, urban mapping and porous memory in the reinvention of the Macedonian capital city

Natasha Sardzoska

Komšilik in Pristina: between memory and locality

Denis S. Ermolin

'Town monument', then and now: memories of the 1990s and social production of identities in Dubrovnik

Ana Ljubojevic and Mia Jerman

Sonic ecologies of urban segregation: Serbian-Albanian relations and producing 'the Other' on the street rallies

Srđan Atanasovski

Formal and informal nationalism: jazz performances in Azerbaijan

Aneta Strzemžalska

Politics of peoplehood: the birth of a new nation

Nuria Sánchez Madrid

Identity, belonging and nationalism

Montserrat Guibernau

(POST-)YU STATES AND NATIONALISMS

27. SEP

Constructing Bosniak nationalism: historical institutionalist perspective

Adin Crnkčić

From a religious to a national movement: a case study of the Young Muslims

Ivan Ejub Kostić

'The sporting men have no country!': sport as a channel for inter-ethnic understanding in the post-Yugoslav space?

Dario Brentin

Civic nationalism, universalism and war crimes: the case of Croatian Social Democrat Party (SDP)

Ozan Erözden

(REAL) SOCIALISM AND NATIONAL QUESTION(S)

27. SEP

A Critical re-evaluation of Lenin's and Stalin's conceptions of national question and self-determination right of nations and people

Ozan Erözden

New, yet unapproachable states: Cavell on America, Makavejev on Yugoslavia

Rastislav Dinić

From social justice to identity: systemic legitimization of Yugoslav socialism in Kosovo protests

Marjan Ivković, Tamara Petrović Trifinović and Srđan Prodanović

'Whoever doesn't listen to the song will listen to the storm': politics of nationalism and Yugoslav popular music

Ana Petrov

ETHNOGRAPHIES OF A NATION

27. SEP

Constructing and destructing the national: discourses and practices of ethnicity among Hungarian youth in Vojvodina

Krisztina Rác

Living Turkish nationalism: theoretical and ethnographic reflections from Kurdish Turkey

John William Day

Roma nation: escaping pariah people's stigma?

Andrej Kubiček

Exploring collective identity and everyday life of Serbian-Montenegrin minority in Shkodra

Inis Shkreli

Panel discussion: „The return of the national borders and the rise of extremism in Europe“

26. SEP

Participants:

Rigels Halili, G. M. Tamás, Jovo Bakić, Ljubica Spasovska, Nebojša Vladislavljević, Monserrat Guibernau

28. SEP

Enmity in the intellectual world: what do they stand for?

Gazela Pudar Draško

NATIONAL IDENTITY FORMATION: US AND THEM

28. SEP

'Catalan is whoever wants to feel Catalan': narrative cultivations of self among Catalan nationalists

Mark Hau

Enmity in nationalism: Spain as a key element of Catalan identity and Nationalism

Lucas Álvarez Canga

A different kind of us: national identity dynamics between Albania and Kosovo

Lucas Álvarez Canga

Persistence of ethno-politics in Bosnia&Herzegovina: adaptability and performativity of ethno-nationalism

Vedran Džihić

28. SEP

NATION AND POLITICS IN EDUCATION AND ACADEMIA**Nationalist and gender discourse in textbooks of highschool education in Turkey**

Çağatay Çoker, Gonca Nebioğlu, Ogeday Çoker and Yakup Azak

Replacing pencil by the rifle: the discourse of the nation and textbooks in Serbia before the Balkan wars

Aleksandra Ilić Rajković and Jovan Miljković Ogeday Çoker and Yakup Azak

Doing science in the times of the nation: politics and authorship in Croatian and Serbian ethnology and anthropology during the 1990s

Agustín Cosovschi

Ottomanism and neo-Ottomanism in the building of the 'Serbian national corpus': Turkey as the recurrent focus of Serbian and Bosnian academia

Ana Dević

28. SEP

MEMORY STUDIES AND MEMORY POLITICS**Public memory from ethno-national marker to subversive political activism**

Jovana Mihajlović Trbovc

Does studying national memory still matter? The transcultural turn in memory studies and the post-Yugoslav space

Jelena Đureinović

'Closely observed narrative': The Museum of the Macedonian Struggle and the shift of the historical paradigms in post-socialist Republic of Macedonia

Naum Trajanovski

Raul Hilberg, the Holocaust and German national identity

Olof Bortz

28. SEP

POSTSOCIALISM: COMPETING DISCOURSES AND NARRATIVE REGIMES

Nationalising regimes and the study of power fields as nationalisms post-1989

Diana T. Kudaibergenova

Cosmopolitanism and the „nation“: liberal constructions of collective memory

Dana Dolghin

Nation as an affective object: the nationalist opposition constructing 'Belarus

Alena Minchenia

Nationalism and neoliberalism: the Romanian economic crisis of 2008

Vlad Bujdei-Tebeica

28. SEP

CYBER-NATIONS: MEDIA AND THE INTERNET

Globalization, postsocialism and nation branding: a discourse-theoretical reading of e-Estonia

Rene Mäe

Cyber Yugoslavia: the state of Cyborg citizens

Lada Stevanović

Contested origins and national identity (re)construction: how the Dacians are conquering the cyberspace

Valentin Nicolescu

Nation and symbolic geography: a case of Moldovan Media

Irina Dushakova

28. SEP

A (TOO) LONG NINETEENTH CENTURY IN THE BALKANS

Images of the own group and the „Other“ in Bulgarian popular songs from the mid-nineteenth century to the Balkan Wars (1912-13)

Darin Stephanov

Borders between Serbs and Bulgarians - five „laboratories“ of national identity

Stefan Detchev

Nationalism of Young Bosnia

Miloš Vojinović

From national emancipation to imperialism: the Balkan Wars in the writings of the Serbian left

Aleksandar Pavlović

5. OKT

Radionica „Humanističke nauke i problem političke prakse i društvene angažovanosti“ (Filozofski fakultet, Univerzitet u Banja Luci)

Učesnici:

Gazela Pudar Draško, Adriana Zaharijević, Olga Nikolić, Igor Cvejić, Srđan Prodanović, Marjan Ivković, Željko Šarić, Željko Radinković, Markus Manojlović i Miroslav Galić

21. OKT

Seminar „Why the Euro divides Europe“

Wolfgang Streeck

8. NOV

Workshop Intellectual Engagement and Political Mobilization, The National Center for Scientific Research (CNRS)

Participants:

Éric Fassin, Igor Krtolica, Laurent Jeanpierre, Geneviève Fraisse, Bertrand Ogilvie, Alain Brossat, Hourya Bentouhami, Alexis Cukier, Gazela Pudar Draško, Adriana Zaharijević, Aleksandar Pavlović, Mark Losoncz, Edward Djordjević, Petar Bojanić, Sanja Milutinović Bojanić and Igor Cvejić

16. NOV

Seminar with Ruth Wodak on the book „The Politics of Fear: What Right-Wing Populist Discourses Mean“

Participants:

Adriana Zaharijević, Gazela Pudar Draško, Marjan Ivković, Srđan Prodanović, Danijela Majstorović, Jovo Bakić, Dušan Ristić, Krisztina Rácz, Isidora Stakić, Andrej Cvetić i Tamara Petrović Trifunović

KC NOVI SAD

16. NOV

Skup Demokratska tranzicija u Španiji i Srbiji: iskustva i paralele

Učesnici: Zoran Krstić, Silvija Monros-Stojaković, Ksenija Šulović i Trivo Indić.

Uvodničar i moderator: Miloš Čipranić

9. DEC

Workshop Can Social Engagement Challenge Neoliberal Democracy?

Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung (WZB)

Participants:

Wolfgang Merkel, Julia Haarbrücker, Thamy Pogrebinski, Andreas Schäfer, Eva Fon Redecker, Thorsten Wilhelmy, Alexander Dunst, Petar Bojanić, Marjan Ivković, Gazela Pudar, Srđan Prodanović, Aleksandar Pavlović, Jelena Vasiljević i Igor Cvejić

12. DEC

Radionica „Korak napred: Zajedničkim angažmanom do naučne izuzetnosti i društvenih promjena u regionu“

na Fakultetu političkih nauka, Univerzitet u Sarajevu

Učesnici:

Sead Turčalo, Nerzuk Čurak, Asim Mujkić, Dino Abazović, Vedran Džihić, Sanja Milutinović Bojanić, Petar Bojanić, Adriana Zaharijević, Mark Losoncz, Gazela Pudar Draško, Erhard Busek, Felix Henkel, Filip Radunović i Nicollo Milanese

TRIBINE

2017.

OTVORENI
RAZGOVORI 18. MAR

Kako razumeti izbegličku krizu

OTVORENI
RAZGOVORI 20. APR

Natalitet: između populacione politike i abortusa

OTVORENI
RAZGOVORI, BANJA LUKA 5. OKT

Kakvo društvo želimo?

OTVORENI
RAZGOVORI, BOR 18. NOV

**Kakvo društvo želimo?
(De)industrijalizacija vašeg grada – analiza iskustva i potencijalnih alternativa)**

OTVORENI
RAZGOVORI, SARAJEVO 12. DEC

**Kakvo društvo želimo?
O izazovima zajedničkog zamišljanja alternative**

OTVORENI
RAZGOVORI, SOMBOR 17. DEC

**Kakvo društvo želimo:
između privatnog i javnog**

OTVORENI
RAZGOVORI, LOZNICA 23. DEC

**Kakvo društvo želimo:
između privatnog i javnog**

8. FEB

Jezič i manjine u Vojvodini danas
Andrew Hodges, Krisztina Rácz

3. MAR

**Legal Ideology and the
Commons: Why are Jurists
Falling Behind?**
Filippo Valguarnera

8. MAR

**Anticipation Between Prediction
and Speculation: The Hermeneutic
Mode of Orientation**
Armin Grunwald

15. MAR

**Gender, Agency and the
Construction of a Female War Victim**
Louis Tozer

29. MAR

**Promene paradigmi u teorijama
emocija u XX i XXI veku**
Igor Cvejić

4. APR

**Hegel's Justification of the
Human Right to Non-Domination**
Kenneth Westphal

5. APR

**Post-autonomija u
latinoameričkoj književnosti**
Đurđa Trajković

12. APR

**Zvučni prostori kontrole i putevi
ka slušanju zajedničkog**
Srđan Atanasovski

26. APR

**Predstavljanje legata Vladimira
Vukičevića**

3. MAJ

**Nagoni i žudnje u prozi i filmu
Živojina Pavlovića**
Natalija Jovanović

24. MAJ

**Ambivalencija i 'rad nade':
anticipiranje budućnosti u
industrijskom gradu Bor u
Istočnoj Srbiji**

Deana Jovanović

31. MAJ

**Račun zadovoljstva kod Platona
i Kanta**

Ivan Vuković

31. MAJ

**Kantovo shvatanje afekata i
strasti**

Tamara Belenzada

31. MAJ

Kant o intencionalnosti osećaja

Igor Cvejić

2. JUN

**Migration as a Gendered Threat:
Old Formulations in New
Packaging Along the „Balkan
Route” to the EU**

Elissa Helms

7. JUN

**Intersubjectivity, Sociality,
Community**

Dan Zahavi

14. JUN

**Antropologija alkohola i socijalne
i kulturne dimenzije pijenja:
preliminarna istraživanja na
primeru mladih u Beogradu**

Nevena Milanović

22. JUN

**Stanje Evropske unije uoči i
nakon nacionalnih izbora u
2017. godini**

Michael Schreyer

28. JUN

**Predstavljanje knjige Ivana
Mladenovića Saglasnost i
većinsko glasanje: osnove
moderne filozofije politike**

7. JUL

(Anti)evropske politike kulture u evropskoj prestonici kulture

Učesnice: Milena Dragičević Šešić, Snježana Milivojević, Aleksandra Đurić Bosnić, Adriana Zaharijević

19. SEP

Interdisciplinarna procena tehnologije autonomnih robota

Mihael Deker

19. SEP

Inteligentne mašine koje misle, delaju i odlučuju. Šta to znači za nas?

Klaus Vigerling

25. SEP

Protiv rada! Socijalno pitanje i leva kritika u kontekstu deindustrijalizacije. Istorijska etnografija preduzeća Zastava Automobili, 1988-2012

Ivan Rajković

29. SEP

Nemačka u izborima, Evropa pred izazovima

Učesnici: Ivo Visković, Jelica Minić, Duško Radosavljević, Aleksandar Simurdić

3. OKT

Joint Attentions

Hans Bernhard Schmid

5. OKT

Razgovor o angažovanosti u post-petooktobarskoj Srbiji – predstavljanje Grupe za studije angažovanosti

11. OKT

Marx's Biggest Idea or How Das Kapital Revolutionised the Epistemology of Social Science

Michal Kozłowski

16. OKT

Radionica o angažiranosti

18. OKT

Subjectivity and Violence in Hegel

Luca Illeterati

19. OKT

Nasilje pojma kod Hegela

Zdravko Kobe

26. OKT

Gde je angažovana književnost?

Đurđa Trajković, Aleksandar Pavlović

1. NOV

Društveni angažmani povjesničara. Bilanca jugoslavenskog i postjugoslavenskog iskustva

Branimir Janković

1. NOV

Primer za značaj nadahnuća u ekonomiji

Mrđan Mlađan

3. NOV

Razgovor o prosvetečnosti i prosvetečivanju

Učesnici: Olga Nikolić, Predrag Krstić, Igor Cvejić, Maja Solar, Vladimir Gvozden, Dragan Prole, Alpar Lošonc, Mark Lošonc

9. NOV

Razgovor o knjizi „Antropologija građanstva“ Jelene Vasiljević

Učesnici: Milivoj Bešlin, Aleksej Kišjuhas, Srđan Radović, Krisztina Rác

15. NOV

Kojim jezikom 'govori' tzv. tranzicija?

Hajrudin Hromadžić

21. NOV

Nemačka i Zapad u previranju: Spoljna politika i izazovi novog doba

Tomas Klajne Brokhof

22. NOV

Psihoanaliza i kvir teorija: bezbožnički savez 'perverzija'

Dušan Maljković

22. NOV

'Blok 70' kao beogradska Kineska četvrt? Orijentalizmi Srbije

Ivana Pražić

30. NOV

Filozofije ljubavi

Gábor Boros

8. DEC

Od zadružne do privatne svojine – prilog tumačenju istorije Srbije kao periferije kapitalističkog svet-sistema

Marko Božić

18. DEC

Skup „Političke orijentacije građana Srbije: Kartografija nemoći“

19. DEC

'Is (Neo-)Racism a Form of Violence of the Past?' Conjunctions of Racism Theory

Manuela Bojadžijev

20. DEC

Rhetoric of Emancipation vs. Rhetoric of Misogyny

Sanja Milutinović Bojanić

SEMINARI I KONFERENCIJE 2017.

9. FEB

Debata „Nasleđe jugoslovenskog antifašizma i njegova revizija“

Učesnici: Milivoj Bešlin, Olga Manojlović Pintar, Milan Radonović, Hrvoje Klasić.

4. MAR

Seminar with Filippo Valguarnera: „Law, Institutions and Commons“

Introductory remarks: Aleksandar Stojanović, „The Marginalization of Commons by the Legal Ideal of Strong and Clear Property Rights“

Participants: Márk Losoncz, Olga Nikolić, Aleksandar Matković, Đurđa Trajković, Irena Fiket, Milica Kočović, Iva Marković and Vuk Vuković.

9. MAR

Seminar with Armin Grunwald: „The assignment of social meaning to new technology: an issue for responsibility debates?“

Učesnici: Olga Nikolić, Željko Radinković, Andrej Mitić, Zoran Dimić, Sava Ristić.

KONFERENCIJA 14 - 15. MAR

GOSTOVANJE KATEDRE ZA SOCIOLOGIJU UNIVERZITETA U VORIKU

14. MAR

Predavanje o istoriji aktivizma
Aleksandar Pavlović,
Srđan Atanasovski

15. MAR

Predavanje o savremenom aktivizmu
Marjan Ivković

22. MAR

Seminar o knjizi Alpara Lošonca i Vladimira Gvozdena „Anatomija robe: ogleđi iz kritike političke ekonomije“

Učesnici: Stevan Bradić, Igor Cvejić, Predrag Krstić, Aleksandar Matković, Ivan Milenković, Srđan Prodanović, Ivan Radenković, Dušan Ristić, Lino Veljak, Adriana Zaharijević.

23. MAR

Debata „Antifašizam danas“

Učesnici: Dubravka Stojanović, Nikola Vukobratović, Luka Matić, Srđan Šušnjica i Aleksandar Matković.

3. APR

Seminar with Kenneth R. Westphal on the book „How Hume and Kant Reconstruct Natural Law: Justifying Strict Objectivity without Debating Moral Realism“

Participants: Jovan Babić, Petar Bojanić, Igor Cvejić, Olga Nikolić, Miloš Marković, Bojan Blagojević, Slavenko Šljukić and the author.

10. APR

Seminar o knjizi Petra Bojanića „O institucionalnom delovanju. Kako je moguće ispravno raditi, hodati, disati, živeti zajedno?“

Učesnici: Aleksandar Fatić, Gazela Pudar Draško, Igor Cvejić, Márk Losoncz, Aleksandar Pavlović, Adriana Zaharijević, Olga Nikolić, Miloš Čipranić, Srđan Prodanović, Predrag Krstić, Željko Radinković, Marjan Ivković, Đurđa Trajković, Jelena Čeriman, Jelena Vasiljević, Irena Fiket, Milivoj Bešlin, Michal Sládeček i autor.

KONFERENCIJA

18 - 21. APR

SEĆANJE NA HOLOKAUST

18. APR

KONFERENCIJA „HOLOKAUST I FILOZOFIJA“

Fenomenologija gađenja
Dragan Prole

Mišljenje Holokausta i Hegelova filozofija povesti
Lazar Atanasković

Problem zla u Šelingovim Istraživanjima o biti ljudske slobode i Levinasovoj Filozofiji hitlerizma
Olga Nikolić

Fenomenologija nezamislivoga. Levinasova kritika hermeneutičke fenomenologije u svetlu debate o Holokaustu
Željko Radinković

Citat o dva Mu-selmänner-a
Sofija Grandakovska

Zebald, Gegen-Denkmal i granice čega?
Vladimir Gvozden

Sećanje na Holokaust u jugoslovenskoj i postjugoslovenskoj književnosti: transnacionalne dimenzije traumatskih sećanja na Balkanu
Stijn Vervaet

Progutati M/mamac: čitanje Albaharijevog predstavljanja Holokausta u kontekstu post-jugoslovenskih ratova
Aleksandar Pavlović

Ravnodušnost i akcija
Igor Cvejić

Da li je Holokaust jedinstveni događaj? – novi prilozii za problem singularnosti
Márk Losoncz

Aušvić: skandal za mišljenje ili skandal mišljenja?

Predrag Krstić

19. APR

Tribina istoričara „Jevrejski identitet, antisemitizam i Holokaust“

Učesnici: Zoltán Dévavári, Milan Koljanin, Milovan Pisarri, Sanja Petrović Todosijević.

20. APR

Jedan školski dan o Holokaustu „Lekcije za budućnost“

21. APR

SIMPOZIJUM „UČITI O HOLOKAUSTU: UTOPIJA ILI ŠANSA – OBRAZOVNE PRAKSE I PEDAGOŠKI IZAZOVI“

Holokaust u obrazovanju: predanje i predavanje

Predrag Krstić

Principi pedagoške filozofije Jad Vašem

Nada Banjanin Đuričić

Učenje o Holokaustu – obrazovne prakse i pedagoški izazovi

Biljana Stojanović

Inovativni pristup u francuskom obrazovnom sistemu

Jacques-Olivier David

Učenje o Holokaustu: Rad sa tekstualnim izvorima

Gordana Todorić

Organizovanje Javnog časa „Sećanje na žrtve genocida“

Vesna Lučić

Učenje o Holokaustu kroz istraživanje i snimanje dokumentarnog filma sa učenicima

Zvezdana Petrović

Pre i posle „nevidljivih spomenika“ Pedagoški dnevnik pozorišne predstave o sećanju na Holokaust i Drugi svetski rat

Jelena Kručićanin

Netolerancija i antisemitizam – kako obrađivati teške teme u učionici

Senka Jankov

Timski rad nastavnika i interdisciplinarni pristup poučavanju o Holokaustu kroz nastavu istorije, srpskog jezika i književnosti i muzičke kulture

Nikola Mitić, Maja Dorić

Kako smo učili o Holokaustu u Železničkoj tehničkoj školi

Nada Banjanin Đuričić

Učenje o Holokaustu kroz neformalno obrazovanje

Danica Stefanović

Edukativni projekat „Znanje jednako tolerancija“

Sonja Viličić

Edukativni projekat „Da se nikad ne zaboravi, Holokaust, da se nikad ne ponovi – muzika piše sećanja“

Marlena Pavlović

Mapiranje Holokausta, učionica u pokretu, studijske posete mestima stradanja i izložbe – kao sastavni deo edukacije o Holokaustu

Milovan Pisari, Nikola Radić Lucati

Učenje o Holokaustu kao sastavni deo obrazovnog programa „Mi i oni drugi“

Robert Kozma

10. MAJ

Seminar o knjizi Nebojše Grubora „Kant i zasnivanje moderne estetike“

Učesnici: Una Popović, Miloš Miladinov, Miloš Čipranić, Igor Cvejić, Saša Radovanović, Ivan Milenković, Marko Novaković i autor.

15. MAJ

Seminar o knjizi „O pravu. Izabrani eseji“ Dragana M. Mitrovića

Učesnici: Dejan Popović, Aleksandar Gajić, Miša Đurković, Dragutin Avramović, Miloš Zdravković, Dalibor Đukić, Ilija Jovanov, Petar Bojanić, Aleksandar Fatić, Željko Radinković, Marjan Ivko-vić, Srđan Prodanović, Irena Fiket, Igor Cvejić i autor.

15. MAJ

Crisis of Democracy Today

Grupa za studije angažovanosti i Centru za studije jugoistočne Evrope u Gracu

16. MAJ

Predstavljanje zbornika „Angažman: uvod u studije angažovanosti“

Govornici: Đokica Jovanović, Đorđe Pavičević, Robert Kozma, Adriana Zaharijević, Jelena Vasiljević, Gazela Pudar.

22 - 23. MAJ

Social Ontology Symposium with John Searle

Sveučilište u Rijeci

8. JUN

**Seminar with Dan Zahavi:
Pre-reflective Self-awareness
and Experiential Selfho-od:
Singular and Plural?**

Participants: Petar Bojanić, Igor Cvejić, Marjan Ivković, Srđan Prodanović, Rastko Jovanov, Željko Radinković, Olga Nikolić, Janko Nešić, Slobodan Perović, Ljiljana Radenović.

27. JUL

**Seminar o knjizi Orasia Čeruti
Guldberga „Mogućnost
transkapitalističkog života“**

Učesnici: Oskar Barbosa Lisano, Miloš Čipranić, Katarzina Dembize, Bojana Kovačević Petrović, Dejan Mihailović, Đurđa Trajković i autor.

**I dottori del triennio – doktori
trogodišnjih studija? Le sfide
della traduzione giurata
dall'italiano in mon-tenegrino e
viceversa"**

Deja Piletić

**PHILOSOPHY IN TRANSLATION:
TRANSLATION AS A
PHILOSOPHICAL PROBLEM**

Animali che traducono

Luca Illetterati

**Prevođenje filozofije: slučaj
pojma *agency***

Adriana Zaharijević

La storicità della traduzione

Gaetano Chiurazzi

Traduzione e trasformazione

Zdravko Kobe

21. JUN

**Seminar with Michael Schreyer
„Deepening European Economic
Governance: Goals, Means,
Actors and the Question of
Democratic Legitimacy and
Control“**

Participants: Mihail Arandarenko, Naim Leo Beširi, Duško Lopandić, Marko Malović, Jelica Minić, Dušan Pavlović, Đurđa Trajković i Aleksandar Matković.

20. SEP

**Seminar sa Mihaelom Dekerom i
Klausom Vigerlingom
„Participation and Societal
Decision-Making“**

Učesnici: Michael Decker, Klaus Wiegelerling, Slobodan Perović, Una Popović, Željko Radinković, Olga Nikolić, Srđan Prodanović, Irena Fiket, Mark Losoncz, Aleksandar Pavlović.

**TRANSLATION,
INTERCULTURALITY AND
EUROPEAN IDENTITY**

**Translation as Intercultural
Practice and its Relevance for
the Future of Europe**

Aleksandra Mančić

**L'antropologia e la traduzione
come modello della
comunicazione interculturale**

Silvana Borutti

**Madness of Pierre Menard:
Power of the Untranslatable**

Đurđa Trajković

**Globalization and the Translation
of Imaginaries**

Michael Oustinnoff

**Translating Written Norms Into
Normative Pictures**

Olimpia Giuliana Loddò

4. JUL

**Seminar with Francis Fukuyama
„Liberal Democracy in the West:
The End of History 25 Years
Later“, Faculty of Political
Sciences, University of Sarajevo**

Participants: Asim Mujkić, Petar Bojanić, Gruia Badescu, Mateja Kurir-Borovčić, Gregor Moder, Marija Ott-Frančević, Nataša Sardžoski, Marek Silvazsi, Marjan Ivković, Gazela Pudar Draško, Damir Kapidžić, Nerzuk Čurak, Nermina Mujagić, Hamza Karčić.

2. OKT

**Seminar with Hans Bernhard
Schmid „Collective Responsibilities
of Random Collections“**

Participants: Miljana Milojević, Časlav Koprivica, Petar Bojanić, Olga Nikolić, Igor Cvejić, Mark Losoncz, Željko Radinković, Predrag Krstić i Rastko Jovanov.

KONFERENCIJA

18 - 19. OKT

**KULTURE U PREVODU:
PARADIGMA ZA EVROPU**

Italijanski institut za kulturu, Beograd

18. OKT

**TRANSLATABILITY AND
UNTRANSLATABLES:
EXAMPLES AND REFLECTIONS**

**Tradurre è impossibile ma
necessario**

Snežana Milinković

**Od „Personenkennzahl“-a do
„Personenkennziffer“-a
ili Put između raspada dva
sistema u budućnost**

Annette Đurović

11. JUL

**Seminar o knjizi Branka
Milanovića „Globalna nejednakost:
Novi pristup za doba globalizacije“**

Učesnici: Gazela Pudar Draško, Petar Bojanić, Božo Drašković, Nevena Kulić, Mladan Mrdan, Alpar Losoncz, Sanja Filipović, Aleksandar Stojanović, Marjan Ivković, Đurđa Trajković, Irena Fiket, Mark Losoncz i autor.

19. OKT

ACTUALITY OF TRANSLATION – TRANSLATION AS ACTIVITY

Izazovi savremenog prevođenja i savremenog izdavaštva

Gojko Božović

Pokaz, Translating for the European Commission

Mirna Zelić

Traduki's Work and Implication

Katja Stergar

20. OKT

Seminar with Tamar Meisels „Targeted Killing with Drones? Old Arguments, New Technologies“

Participants: Srđan Prodanović, Aleksandar Fatić, Jovan Babić, Adriana Zaharijević, Rastko Jovanov, Marjan Ivković, Predrag Krstić, Davide Pala, Carlo Burelli, Olimpia Loddo i Mónica Cano.

21. OKT

Seminar with Margaret Moore „A Political Theory of Territory“

Participants: Margaret Moore, Tamar Meisels, Adriana Zaharijević, Marjan Ivković, Miloš Čipranić, Igor Cvejić, Bojana Simeunović, Olga Nikolić, Michal Sládeček, Rastko Jovanov, Jovica Pavlović, Jovan Babić, Miloš Marković, Aleksandar Fatić, Petar Bojanić, Srđan Prodanović, Mark Losonc. z.

7 - 8. NOV

Seminar „Engaging Vulnerability and Exclusion: Rethinking the Subject in the XXI Century“

Universidad Complutense, Madrid

16 - 17. NOV

Gostovanje Grupe za studije angažovanosti – Filozofski fakultet Univerziteta Čirilo i Metodije u Skoplju

21. NOV

Slučaj Konstantinović: teorijska misao i društveni angažman

Učesnici: Branislav Jakovljević, Ivan Milenković, Latinka Perović, Gazela Pudar Draško, Duško Radosavljević, Branko Romčević, Vladimir Zorić, Radivoj Cvetičanin, Milivoj Bešlin, Predrag Krstić.

29. NOV

Seminar with Gábor Boros „European Philosophies of Love“

Participants: Aleksandar Fatić, Lazar Atanasković, Đurđa Trajković, Miloš Čipranić, Olga Nikolić, Una Popović, Igor Cvejić, Nevena Jevtić, Željko Radinković, Rastko Jovanov i Mark Losonc. z.

5 - 6. DEC

ПОСТИМПЕРСКАЯ СИТУАЦИЯ МЕЖВОЕННОГО ПЕРИОДА В ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ РЕФЛЕКСИИ: ВОЙНА, ОТВЕТСТВЕННОСТЬ, ИДЕНТИЧНОСТЬ

Gosti: Čerepanova Jekaterina, Davljetšina Ana, Loginov Aleksej, Menjšikov Andrej, Kruglova Tatjana.

5 - 8. DEC

МЕЖВОЕННЫЙ ПЕРИОД: ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ИНТЕЛЛЕКТУАЛА И ВОЙНА

KONFERENCIJA

13. DEC

ISTORIJA POLITIČKIH IDEJA I SAMOORGANIZOVANJA VOJVODANSKIH MAĐARA (1989-1999)

Vajdasági magyar autonómia – Egy politikai eszme tíz esztendeje (1989-1999)

Tóth Szilárd

Dilemmák és kisebbségszervezés: a Magyar Párttól a VMDK-ig – Hasonlóságok és különbségek Dévavári Zoltán

Vajdaságiság és etnikai politizálás –A vajdasági magyarság regionális önazo- nosságának kérdéséhez

Losonc. z. Márk

A magyar kisebbségi pártok előzményei, létrejöttük, szétfejlődésük (1989-1994)

Bárdi Nándor

Hősök vagy áldozatok? –Magyar halottak a délszláv háborúban Szerbhorváth György

A tankokkal körbevett falu- Legenda és valóság a Zitzer Szellemi Köztársaságban

Rácz Krisztina

NATO-bombázás a vajdasági magyar naplórás tükrében

Ternovác. z. Dániel

Azok, akik „megváltoztatták a várost” –A délszláv háború menekültválsága a szabadkai magyarok emlékezetében

Vataščin Péter

A temerini múzeumsztrájk multi-diszciplináris megközelítése
Fűrő Andor

Csorba Béla politikai gondolkodása az 1990-es években
Kocsis Árpád

Tulajdonjogi iszonyok és szerkesztéspolitikai a vajdasági magyar írótt és elektronikus sajtóban az 1989 és 1999 közötti időszakban
Zakinszky Toma Viktória

Vajdasági kronológia – Módszertani kérdések és dilemmák
Wágner Tamás

KONFERENCIJA 14 - 17. DEC

SVEDOČANSTVO. POEZIJA. JEZIK.

14. DEC

PAUL CELAN KAO PARADIGMA ČITANJA I PISANJA SVEDOČANSTVA

Svedočenje Celanovih rukopisa i spisa
Bertrand Badiou

Dijaloški uticaji Paula Celana
Sue Vice

Svedočenje: Od jednog jezika ka drugom
Pajari Räsänen

Paul Celan: svedočenja o zavičaju („Ort meiner eigenen Herkunft“). Heimat, und Ich?)
Petar Bojanic

PAUL CELAN DANAS

Svedok kao agent: refleksije o Paulu Celanu i Eti Hilesum
Michael Eskin

Denken und Gedenken: čitanje Celana u 21. veku
David Coury

Na rubu teksta: traumatski rascjepi u jeziku
Nina Čolović, Aneta Lalić

JUGOSLOVENSKI RATOVI I SVEDOČENJE

15. DEC

Fikcije i svjedočenja o ratu
Asmir Kujović

Svedočanstvo i žanr
Lidija Dimkovska

Neodadaističko lice postmodernizma: Manifest Mlade Bosne Darka Cvijetića kao protest protiv kulturnih i općedruštvenih defektnosti jugoslavenskog prostora na prijelazu milenija
Andrijana Kos-Lajtman

Poezija u mukama tranzicije
Senadin Musabegović

RETORIKA, POLITIKA I POEZIJA POSLE JUGOSLOVENSKIH RATOVA

Mač i štit: upotreba poezije na suđenju Radovanu Karadžiću, pesniku-ratniku, za ratne zločine
Jay Surdukowski

Da ratuje ili da piše
Elizabeta Šeleva

Retorike i politike svedočenja u romanima Svetislava Basare i Davida Albaharija
Goran Lazičić

16. DEC

JEZIK I PREDSTAVLJANJE JUGOSLOVENSKIH RATOVA

Rat i jezik
Olivera Marković-Savić

Etička strana stiha – od djela do dokumenta
Šeherzada Džafić

Prikaz rata u performativnim umetnostima
Darija Davidović

Istraživanje sjećanja: tišine i rad granice u usmenom svjedočenju
Selma Zulić Šiljak, Lejla Somun-Krupalija

Ne gubiti nit. Surovi januar: jedan mesec u životu Paula Celana
Bertrand Badiou

17. DEC

KONFLIKTI U PERIFERNOM KAPITALIZMU

Globalni odjeci i pokret za mir sa pravdom i dostojanstvom u Meksiku
Cornelia Grabner

Svedočenje i poezija u SAD
Robert von Hallberg

Stvaranje 'nove' Jugoslovenske žene: svjedočanstvo/ testament emancipacije s kraja Drugog svjetskog rata
Danijela Majstorović

Mahmoud Darwish: svedok i svedočanstvo
Marzuq Al-Halabi

SPOMEN OBELEŽJA I AFEKTI

Čitanje spomen obeležja genocida u Ruandi: evrocentrizam, senzorna sekundarna svedočenja i stid
Matthew Boswell

Svedočenje u vreme konflikta: čitanje kolumbijskih žena i mirovnih aktivista
Cherilyn Elston

TRIBINE 2018.

18. DEC

Međunarodni seminar: **Race, Nation, Class: Ambiguous Identities**

Participants: Rastko Močnik, Gordan Maslov, Valida Repovac Nikšić, Nataša Sardžoska, Vedran Džihić, Vladimir Vuletić, Marko Božić, Petar Bojanić, Aleksandar Fatić, Marjan Ivković, Srđan Prodanović, Đurđa Trajković, Jelena Vasiljević, Adriana Zaharijević, Carlo Burelli, Mónica Cano, Davide Pala.

OTVORENI
RAZGOVOR

28. APR

Kakvo društvo želimo? Između privatnog i javnog

(Piroć)

OTVORENI
RAZGOVOR

29. SEP

Kakvo društvo želimo? Participacija i isključenost: izazovi javne sfere danas

(Šabac)

OTVORENI
RAZGOVOR

5. OKT

Razgovor o angažovanosti u post-petooktobarskoj Srbiji: predstavljanje Grupe za studije angažovanosti

(Subotica)

OTVORENI
RAZGOVOR

30. NOV

Kakvo društvo želimo? Izazovi međugeneracijskog dijaloga: omladinsko samoorganizovanje

(Kragujevac)

14. MAR

O nasilju kritike

Predrag Krstić

27. MAR

On Eielson's Visual Poetry: Knot-Poetics, Not-Objects and Intercultural Topology

Julio Prieto

3. APR

Another Kratos for the Demos

Vladimir Safatle

11. APR

O urgentnoj akciji

Petar Bojanić

17. APR

Simbolički sadržaj psihoze: osnovi interpretativne psihoterapije

Aleksandar Fatić

9. MAJ

Zenica oka: nasilni kadrovi i kritička oduzetost (godišnji seminar „Nasilje i kritika“)

Adriana Zaharijević

16. MAJ

Zašto angažman nije akcija? Prilog metodologiji studija angažovanosti

Rastko Jovanov

16. MAJ

O projektu. Vreme kolektivne intencionalnosti

Željko Radinković

21. MAJ

Aporije zajedničkog: izazovi urbanih zajedničkih dobara

Jovana Timotijević, Iva Čukić

21. MAJ

Los territorios del mal: Literature, Evil and the Question of History

Patrick Dove

21. MAJ

The Relational Value of Empathy

Monika Betzler

25. MAJ

Hegel's Orient and the Concept of Europe

Gregor Moder

29. MAJ

OKRUGLI STO
OMLADINSKI CENTAR CK13

Šta je kritičko mišljenje danas?

Učesnici: Adriana Zaharijević, Dušan Ristić, Gazela Pudar Draško, Marjan Ivković, Predrag Krstić i Mark Lošonc.

7. JUN

Da li Aristotel može učiniti Bradbury-a?

Lev Kreft

13. JUN

Rat i građansko pravo: ratovi u bivšoj Jugoslaviji, Iraku i Avganistanu u uporednom građanskom pravu

Uglješa Grušić

21. SEP

Making Images Talk: Picasso's *Minotauromachy*

Ana María Leyra Soriano

25. SEP

Značaj solidarnosti za uspeh ekonomske tranzicije u vreme Maršalovog plana

Mrđan Mladan

25. SEP

Utabanom stazom, mimo trotoara. Alternativno mapiranje Novog Mjasta

Sara Nikolić

26. SEP

**Ambivalence and Engagement:
Max Weber's Idea of Plurality in
a Disenchanted World The
Relational Value of Empathy**

Matthias Bormuth

26. SEP

**Razgovor o knjizi Sophie Loidolt
*Phenomenology of Plurality:
Hannah Arendt on Political
Intersubjectivity***

Učesnici: Adriana Zaharijević, David
Schweikard, Sanja Milutinović Bojanić i
Sophie Loidolt.

3. OKT

**Možemo li racionalnim sredstvima
rešiti duboke nesuglasice?**

Ana Dimiškovska

3. OKT

**Volontiranje, aktivizam i
društvena angažovanost:
granice i preklapanja**

Bojana Radovanović

3. OKT

**Komunikacija i kooperacija:
stavljanje normi u fokus**

Aleksandra Lazić

OKRUGLI STO

**Mesto filozofije u obrazovnom
sistemu**

Učesnici: Zoran Dimić, Veroljub Ilić, Miloš
Jeremić, Slobodan Kanjevac, Predrag
Krstić, Aleksandar Milanković, Jadranka
Pešti, Una Popović, Suzana Spasić,
Aleksandar Stevanović, Tijana Milojević i
Olga Nikolić, Ivković, Predrag Krstić i
Mark Lošonc.

10. OKT

**Smrt, umiranje i religijske slobode
u Indiji**

Milica Bakić-Hayden

15. OKT

**Pragmatički uvid u zdrav razum,
angažman i društvenu promenu**

Srđan Prodanović

17. OKT

**Thinking the Limits of Populist
Politics**

Mark Devenney

22. OKT

On Dominated Dominators

Lea Ypi

OKRUGLI STO
OMLADINSKI CENTAR CK13

29. OKT

**Emocije i kritika: osećaji u
savremenom društvu.**

Učesnici: Mark Lošonc, Predrag Krstić,
Olga Nikolić, Marko Konjović i Igor Cvejić.

31. OKT

**'Unutrašnji dijalog' o Kosovu:
pregled i ocena**

Predrag Milidrag

6. NOV

**Freedom Necessity and the
Other: Introduction to the
Cuban Philosophy**

Jorge Arocha

6. NOV

**Dijagrami Centra za stanovanje
IMS i artikulacija stambene
izgradnje u socijalističkoj
Jugoslaviji**

Anđelka Badnjar Gojnić

9. NOV

**Activist Sense: The Politics of
Aesthetics in Social Movements**

Christoph Brunner

9. NOV

**Cosmopolitanism in Pre-modern
Islam and Judaism**

Vasileios Syros

22. NOV

**Pol, rod i stvaranje hrišćanskog
identiteta**

Vladimir Cvetković

28. NOV

**Promocija knjige Marka Mikuša
*Frontiers of Civil Society***

Učesnici: Danilo Vuković, Slobodan
Naumović, Dušan Spasojević, Srđan
Đurović, Marina Simić, Jelena Vasiljević
i Marek Mikuš.

3. DEC

**Understanding Context,
Understanding Science:
Husserl, Bohr, Fleck**

Tina Bilban

3. DEC

**Razgovor o knjigama Marka
Lošonca *Vreme, svest i
kompleksnost, odnosno
Slepilo i kapital***

Učesnici: Vladimir Gvozden, Una Popović,
Dragan Prole i Mark Lošonc

7. DEC

**Democracy, Between Powers
and Rights**

Catherine Colliot-Thélène

7. DEC

**To Be a World Citizen: Political
Horizon or Abyss?**

Michaël Foessel

7. DEC

**Debata: *Demokratija i
kosmopolitizam za sutra***

Učesnici: Catherine Colliot-Thélène,
Michaël Foessel i Igor Krtolica

10. DEC

Slikar i zalag tišine

Miloš Čipranić

SEMINARI I KONFERENCIJE 2018.

12. DEC

**Angažman unutar porodice?
Studija o akademskim radnicama
Univerziteta u Beogradu**
Jelena Čeriman, Irena Fiket

13. DEC

Otpornost i nasilje
Aleksandra Bulatović

13. DEC

**Filozofske osnove korpusne
stilistike**
Marija Milojković

14. DEC

**Psihometrija u istraživanju
društvenih mreža**
Ljubiša Bojić

17. DEC

**Angažman i zajednička
perspektiva**
Igor Cvejić, Olga Nikolić

18. DEC

**(Neo)republicanism and
Engagement**
Mark Losoncz, Szilárd János Tóth

24. DEC

**Debata Jugoslavija: Prvih sto
godina**

Učesnici: Dubravka Stojanović, Hrvoje
Klasić, Amir Duranović, Petar Todorov,
Srđan Milošević, Vlatko Sekulović, Milivoj
Bešlin i Adriana Zaharijević.

KONFERENCIJA

8 - 11. FEB

**NEKO JE REKAO
FEMINIZAM? FEMINISTIČKA
TEORIJA U SRBIJI DANAS**

8. FEB

ROD I KNJIŽEVNOST

**Feministička pedagogija i studije
književnosti**
Ana Kolarić

Feminizam čita književnost
Jelena Milinković

**Rodno čitanje srpske epike:
seksualno nasilje kao znak
rađanja Nacije**
Aleksandar Pavlović

**Feministička poetika Svetlane
Slapšak**
Vladislava Gordić Petković

**NASLEĐE, PAMĆENJE I
FEMINISTIČKI I IDENTITETI**

**Naših dvadeset i sedam godina
aktivizma**
Ervin Dabižinović

**Centar za rodne studije
Univerziteta u Novom Sadu:
15 godina posle**
Svenka Savić

**Slovanke u Vojvodini kao primer
Drugog u sopstvenoj državi kroz
kratak istorijski pregled**
Eni Gajanova

**Feminizam, etnicitet i rod:
prepleteni identitet u Vojvodini**
Karolina Lendák-Kabók, Petra
Bakoš

**KAKO PROMIŠLJAMO
ISTORIJU?**

**Pitanje ženske emancipacije
između marksizma-lenjinizma i
prakse KPJ**
Kristina Jorgić

**Ženska/rodna istorija i
feministička teorija:
pretpostavke zabavljenje
istorijom feminizma u Srbiji
(Jugoslaviji)**
Ana Stolić

**Kako promišljamo i
(re)konstruišemo žensku
prošlost: mesto istorije žena u
istoriografiji u Srbiji od 1990. do
2017. godine**
Ivana Pantelić

**Žene u kriznom štabu: slučaj
Duhovne republike 'Zitzer'**
Krisztina Rác

FEMINIZAM U KULTURI

Feminizam 'u' kulturi'
Iva Nenić

**Ženska i dečja emancipacija stiže
iz Diznijevog studija: *Zaleđeno
kraljevstvo* i Grdana**
Lada Stevanović

**Kako se živi feminizam: ženske
prakse na području Balkana**
Biljana Kosmogina

9. FEB

**DECA, RODITELJSTVO I
BRAK: FEMINISTIČKE
PERSPEKTIVE**

**Država i materinstvo:
(dis)kontinuiteti u politikama
javne brige u deci u socijalis-
tičkoj Jugoslaviji i savremenoj
Srbiji**
Marina Simić, Ivan Simić

**Porodica i roditeljstvo u
savremenoj Srbiji: ko tu
kri(t)izira?**
Jelena Čeriman

**Rodna podela rada u domaćinstvu,
lično koje i dalje nije političko**
Irena Fiket

NASLEĐE, PAMĆENJE I FEMINISTIČKI IDENTITETI

Nove: juče, danas, sutra

Marija Bulatović, Stefan Milutinović

Feministička proučavanja istorije srpskog društva I književnosti. Da li stvaramo novu „crnu pedagogiju“

Svetlana Tomić

(Ne)stereotipano predstavljanje likova u nagrađenim romanima iz književnosti za decu

Jelena Stefanović, Saša Glamočak

SAVREMENI PROBLEMI U FEMINISTIČKOJ TEORIJI 1

(Nova) razmišljanja o solidarnosti: od etike zajedništva do političkog principa zajednice

Jelena Vasiljević

Organizovanje za društvenu promenu: za i protiv prefigurativne politike

Olga Nikolić

Nekoliko nevidljivih saveznika: muškarci i feminizam u Srbiji

Zorana Antonijević

Kome trebaju kritičke studije maskuliniteta? Ka poetici kritičkih studija maskuliniteta

Kristina Stevanović

Da li će se pojaviti kritika postsocijalističkog uma i hoće li je napisati žena?

Sanja Petkovska

JEZIK KAO POLITIČKO PITANJE/PRAKSA

Jezik kao političko sredstvo ne-diskriminatorne prakse: jedno shvatanje roda u nemačkom jeziku profesx Lan Hornšajt

Margareta Bašaragin

Upotreba maternjeg i rodno osetljivog jezika u profesijama

Smiljana Milinkov, Maja Sedlarević

10. FEB

FEMINISTIČKA TEORIJA I PRAKTIČNE POLITIKE

Rodni mejnstriming u Srbiji: transfer koncepta u socijalnoj politici

Jelena Vidojević, Natalija Perišić

Uticaj (anti)feminizma na politike i prakse prema muškom nasilju protiv žena: globalna i lokalna perspektiva

Tanja Ignjatović

Značaj rodne perspektive u pravnoj nauci

Dragana Pejović

Uticaj feminističke teorije na učešće žena u oružanim snagama Srbije

Zorica Mršević, Svetlana Janković

FEMINISTIČKA TEORIJA UMETNOSTI I PITANJE REPREZENTACIJE

Tragom feminističkog postupka na primeru Muzeja afričke umetnosti u Beogradu

Emilia Epštajn

Diskursi o rodu u umetnosti: konstrukcija profesionalnog identiteta umetnica u oblasti novih medija

Sanja Kojić Mladenov

Slika Kosovka devojka Uroša Predića i reprezentacija rodnih razlika

Milan Radovanović

O FILOZOFIJI IZ FEMINISTIČKE PERSPEKTIVE

Čemu (još) feministička filozofija?

Katarina Lončarević

Ne budi autoritet dok ne prija!

Sanja Milutinović Bojanić

Agir–femme/parler–femme: o jeziku i jezikom polne razlike

Kristina Bojanović

Feministička rekonceptualizacija lične autonomije

Miloš Kovačević

11. FEB

SAVREMENI PROBLEMI U FEMINISTIČKOJ TEORIJI 2

Od feminističke teorije invalidnosti ka feminističkoj praksi: doprinos feminističke teorije položaju žena sa invaliditetom

Mileša Milinković

Feministički pristup u psihoterapiji: transgeneracijsko rodno mapiranje u terapijskom radu, edukaciji i superviziji

Lidija Vasiljević

Studije turizma kao izazov za feministička istraživanja

Lara Končar

Prostitucija kao rad i borba prostitutki za radna prava

Ana Radojević

FEMINISTIČKO ISTRAŽIVANJE PERIODIKE

Kontrakultura, kontrajavnost (i) i kontraistoriografija: uloga žanra ženskog portreta u zasnovanju ženske istorije

Jelena Lalatović

Sećanje i rod: naučne i kulturne prakse

Milena Dragičević Šešić, Rada Drezgić

Studije ženske/feminističke periodike i žensko autorstvo

Žarka Svirčev

Otpor zaveri nečitanja: ginokritičko proučavanje književnosti u kontekstu Srbije
Zorana Simić

SAVREMENI PROBLEMI U FEMINISTIČKOJ TEORIJI 3

Da li je teorija teška? Misli sa Džudit Batler
Adriana Zaharijević

Jednaka i različita: feminizam kao radikalni humanizam
Petra Mitić

Uloga emocija u politikama identiteta
Melanija Lojpur

Kvir (i) feministička čitanja Platonovog prostornog pojma chōra
Jovana Timotijević

FEMINIZAM VS. KAPITALIZAM

Polna podela rada: borba za pojmove
Maja Solar

Feministička politička ekonomija i sinteza biopolitike i klasne perspektive u krizi
Alpar Lošonc, Vladimir Gvozden

Postoji li „neoliberalni feminizam“? Nekoliko napomena o odnosu feminizma i neoliberalizma
Zorica Ivanović

Feministička ekonomija u postsocijalističkoj Srbiji
Tatjana Đurić Kuzmanović

OKRUGLI STO

Deset godina od objavljivanja knjige „Neko je rekao feminizam“

Učesnice: Jana Bačević, Mirjana Miro-savljević Bobić, Hana Čopić, Vera Kurtić, Milica Ležajić, Jelena Miletić, Iva Nenić, Ksenija Peršić, Sanja Petkowska, Paula Petričević, Marina Simić, Lidija Vasiljević, Ivana Velimirac, Jelena Višnjić.

1. MAR

Seminar o knjizi Bojana Kovačevića „Europe's Hidden Federalism: Federal Experiences of European Integration“

Učesnici: Boris Begović, Zoran Čupić, Radmila Nakarada Aleksandar Milošević, Milorad Stupar, Slobodan Samardžić, Boško Mijatović, Časlav Koprivica, Alpar Lošonc, Đorđe Pavićević, Slobodan Divjak, Tanasije Marinković, Marko Simendić i Bojana Kovačević.

23. MAR

Seminar o knjizi „Kritička teorija Aksela Honeta“ Marjana Ivkovića

Učesnici: Predrag Krstić, Adriana Zaharijević, Igor Cvejić, Srđan Prodanović, Olga Nikolić, Miloš Čipranić, Rastko Jovanov, Gazela Pudar-Draško, Željko Radinković, Milivoj Bešlin, Jelena Vasiljević, Mark Lošonc, Marjan Ivković.

28. MAR

Seminar o knjizi „Holocaust, War and Transnational Memory: Testimony from Yugoslav and Post-Yugoslav Literature“ Stajna Verveta

Učesnici: Adrijana Marčetić, Milovan Pisarri, Predrag Krstić, Aleksandar Pavlović, Stijn Vervet.

16. APR

Seminar o knjizi „Slobodan Jovanović: teorija“ Borisa Milosavljevića

Učesnici: Petar Bojanić, Vojislav Pavlović, Jovica Trkulja, Slobodan Marković, Mirjana Stefanovski, Miša Đurković, Zoran Mirković, Slobodan Samardžić, Vojislav Božičković, Slobodan Kanjevac, Ilija Vujačić, Miloš Ković, Aleksandar Fatić, Vladan Petrov, Irina Deretić, Mile Bjelajac, Bojan Jović i Boris Milosavljević.

KONFERENCIJA

18 - 21. APR

ENGAGEMENT FOR SOCIAL CHANGE: MOVING BEYOND RESISTANCE

18. MAR

Panel discussion Kosovo: Moving Beyond Resistance to Where?

Moderation: Aleksandar Pavlović.
Participants: Čedomir Antić, Đorđe Vukadinović, Sonja Biserko, Vesna Pešić.

19. MAR

Otherwise Engaged
Stef Jansen

Collective Mobilization and New Forms of Citizens' Engagement Through Social Media
Hans-Jörg Trenz

THINKING OF ENGAGEMENT

Thinking Engagement for Social Change: Intentionality and Affect
Sotiria Ismini Gounari

Organizing for Social Change: Pros and Cons of Prefigurative Politics
Olga Nikolić

Intersubjectivity, Emotions and Social Movements: 'Phenomenal Coupling' and Engagement

Igor Cvejić

Rythmòs in Acting Together. A Tool to Improve Stability and Orient Power Hierarchies

Francesca Forle

CONSTRUCTING THE ENGAGEMENT NARRATIVE

A Tale of Two Cities: Mobilizing across Ethnic Lines in Macedonia

Lura Pollozhani

Online Transnational Memory Activism and Commemorations: The Case of the White Armband Day

Orli Fridman & Katarina Ristić

Activism without Resistance? View from the Margins of Social Engagement

Piotr Goldstein

Flipping the Transition Script: How Various Actors Shaped Mediatized Narratives of Social Struggles in the Case of ITAS Prvomajska

Ognjen Kojanić

STRIKING BACK AT NEOLIBERALISM

Social Justice and Public Utilities: Infrastructural Engagements across Post-Yugoslav Region

Deana Jovanović

Housing Struggles and the Role of Art: From Art-Activism to Art and Radical Organizing

Ana Vilenica

Militant Movement from 'Below' as a Response to the Effects of Neoliberal Reforms in Transitional Eastern European Societies

Maja Korolija

Against Modern Football: What Can We Learn from Fan Groups?

Balša Delibašić

THE POWER OF (RE)NAMING: CASE STUDIES

Negotiating Identity: Micro Politics of Mixing Apples and Pears in High School of Jajce

Igor Stipić

BDS Movement: The Global Struggle from and for Palestinian People

Jorge Ramos and Diego Checa

Sistem te laže! The Revolutionary Rejection of Reified Ethnicity in Bosnian Education"

Michiel Piersma

Fieldnotes. From Communis to Communication

Sara Nikolić

Panel discussion *Where Is Europe Heading to? Resistance to Change – Change of Resistance*

Moderation: Vedran Džihić

Participants: Erhard Busek, Ursula Koch Laugwitz, Giuseppe Mastruzzo, Danijela Dolenc, Milan Zivkovic, Jelena Vasiljević.

20. APR

Movements in Institutions: When Contentious Politics Meets Electoral Politics

Donatella della Porta

ACTIVISM AND ACADEMY: FROM INDIFFERENCE TO ENGAGEMENT

Solidarity with Refugees without Refugees? Initiative 'Welcome to Krakow' and Its Relation with Academia

Inga Hajdarowicz

The Revolutionary Potential of Nomadic Academic Proletariat/ Precariat in the Context of Post-socialism

Sanja Petkovska

Knowledge-Based Practices as Activist Engagement

Tamar Katriel

Professionalization of Activism: Is There a Way back? Examples from the Post-Yugoslav Space

Caterina Bonora

PUBLIC SPHERE REVISITED

Welcome Initiatives in Germany as New Actors in Civil Society

Judith Vay

Deliberating in Difficult Times: Lessons from Public Forums in Turkey

Cisem Gunduz-Arabaci

Digitalizing Urban Movements: The Case of The „We won't let Belgrade D(r)own" Initiative

Jelisaveta Petrović

A Possibility of Social Change and the Problem of Redefining of the Political by Media

Waldemar Bulira

YES, WE CAN('T): WOMEN'S ENGAGEMENT

Risking Vulnerability in Feminist Activism: The #metoo Case

Mónica Cano Abadía

Safer Cites as Women's Movement Agenda. Case study of Córdoba, Argentina Kathleen Zeidler, „But It Is up to Us now...": Making War Time Rape a Crime Under International Criminal Law

Anna Bednarczyk

Menstrual Movements and Feminist Spirituality: The Red Tent Case Study

Polona Sitar

Workshop on the book *Where Did Revolution Go?* by/with Donatella della Porta

Chair: Gazela Pudar Draško

Participants: Danijela Dolenc, Barbara Turk Niskac, Tiziano Toracca, Filip Milačić, Jelena Vasiljević, Srđan Prodanović, Marjan Ivković, Irena Fiket.

Workshop *Environmental Movements: Step by Step Towards Sustainable Societies*

Chair: Deana Jovanović

Participants: Ratko Kadović, Darko Nadić, Marko Vujić, Vladimir Đurđević, Jelisaveta Petrović, Iva Marković, Predrag Momčilović, Damjan Rehm Bogunović.

Panel discussion *Where Did 1968 Go? Paradigm of (Un)successful Change in ex-Yugoslavia*

Moderation: Milivoj Bešlin and Predrag Krstić.

Participants: Borka Pavićević, Trivo Indić, Dragomir Olujić, Đorđije Uskoković, Latinka Perović, Tanja Petovar.

21. APR

Social Movements as Legislators. The Making of Bottom up Institutions of the Commons

Ugo Mattei

CAPTURING RESISTANCE

Documentary Films and Resistance: From Actual to Symbolic and Subversive

Aleksandra Milovanović

The Birth of a People: A Ukrainian Documentary Film

Dragan Batančev

Choreography of the Unexpected Event

Sapir Huberman

CHANGING THE CHANGERS: ACTORS AND IMPACT

Inappropriate People: Gezi Resistance, and Destituent Power

Nazli Konya

From Mass Protest to the Activity of Social Groups: Transformation of Protest in Georgia

Tamar Karaia

Inverse Nostalgia among Serbian Politicians: Risks and Paradox of Social Mobility

Veselin Mitrović

New Avenues for Vaccine Advocacy: A Social Dilemma Perspective

Aleksandra Lazić

Film *Other Side of Everything. Discussion (R)evolutions in Serbia: Moving beyond Resistance*

Moderation: Irena Fiket.

Participants: Igor Štiks, Lijljana Čičkarić, Mila Turajlić (author of the Film „Other Side of Everything“), Robert Kozma Latinka Perović, Tanja Petovar.

KONFERENCIJA

20 - 27. APR

SVJEDOČANSTVO – ISTINA ILI POLITIKA. KONCEPT SVJEDOČANSTVA U KOMEMORACIJI JUGOSLOVENSkih RATOVA

20. APR

PAMĆENJE–SJEĆANJE I ZAJEDNICA

(Filozofski Fakultet, Univerzitet u Sarajevu)

Kulture i politike sećanja u Bosni i Hercegovini

Ljupka Mandić Kelijašević

Religija između subjektivnog pamćenja i „licencirano zapamćenog“ u iskustvu etničkih zajednica Bosne i Hercegovine

Tomislav Tadić

Ne nacionalna kultura sjećanja na žrtve rata u Tuzli

Dino Šakanović

Suočavanje žrtve sa izvršiocima zločina

Salih Fočo

SVJEDOČANSTVO I DRUŠTVO

Alternativna istina: svjedočanstvo u „Komisiji za istinu“

Jacqueline NieBer

Internaliziranje svjedočenja i intersubjektivno djelovanje. Mogućnost korektivnog društvenog djelovanja i društvene činjenice?

Vedad Muharemović

Kulturna trauma kao predmet društvene reprodukcije: slučaj Makedonije

Marija Dimitrovska

21. APR

ISTORIJA I PAMĆENJE – SJEĆANJE

Manipuliranje sjećanjem u/izvan književnog teksta

Edisa Gazetić

Dajte šansu 'prekomernom' antifašizmu: Suprotstavljanje istorijskim revizionizmima u post– jugoslovenskom prostoru

Ana Dević

Poklapajući se sa sobom

Smilja Janković aka Brawn

Svjedočanstva o kontinuiranom nasilju u Evropi 21. stoljeća: kontraverzni govor Erri de Luca protiv TAV-a i njegovog pištoljdžisjkog socijalnog iscrpljivanja

Cornelia Gräbner

DUHOVI I MAŠINE KAO SVJEDOCI

Proganjanje duha: krvavi korijeni koncepta modernog blagostanja

Ramiz Huremagić

'Da ponovo čujemo zvuk mašina': radnici DITA-e od samoupravljanja do okupacije fabrike

Zoran Vučkovic

Zbog čega svedočimo? Za šta svedočimo? O čemu svedočimo?

Uspostavljanje društvenog (odnosa) arhiva svjedočenja

Bogdan Golubović

23. APR

SVEDOČENJE I POSREDOVANJE

Negiranje, mistifikacija i politička instrumentalizacija početkom devedesetih. Rumunski slučaj političke rehabilitacije maršala Iona Antoneskua i negiranje razaranja mesta masovnih ubistava. Studija slučaja Pogroma u Jašiju

Iulian Alexandru Muraru

Posredovano sećanje novosadske racije: Holokaust ili ne?

Nevena Daković

Upotreba simbola i mitova

Senadin Musabegović

Memorije i istorija, posvećeno

Mosesu I. Finleyju

Sylvian Lazarus

ISKUSTVO KAO KNJIŽEVNOST I PERFORMANS

Komemorativno kao ideologija

Đokica Jovanović

Od otvorenosti iskustva do čvrstog Gestalta: književnost, stereotip i traumatsko pamćenje

Andrea Lešić–Thomas

Reprezentacija rata u scenskim umetnostima i različite forme svjedočenja

Darija Davidović

24. APR

ŽALJENJE PROŠLOSTI I OTVARANJE PREMA BUDUĆNOSTI

Muzika nade: dokumentarna istorija nenasilne, muzičke kontrakulture u regionu Bajo Lempa, Salvador, 1970–2020

Andrew Redden

Svjedočanstvo i suočavanje sa prošlošću

Peyman Amiri

Postsocijalističke transformacije i aroprijacije spomenika Korčanica

Mišo Kapetanović

Sjećajte se budućnosti: nenasilna komemoracija kao predviđanje zajedničkog života

Michael Eskin

PEDAGOGIJA I PROIZVODNJA DRUŠTVA

Kosovski rat tokom 1998–1999. u udžbenicima istorije na Kosovu i Srbiji

Shkëlzen Gashi

Svedočenje o nastanku kapitalizma u Jugoslaviji – Fenomenologija (pre)vladanja srednje klase ili malo/ građanizacije Jugoslavije

Dragomir Olujić Oluja

26. APR

SVEDOČENJE I BLAGOSTANJE

(Centar za kulturnu
dekontaminaciju)

Sećajte se budućnosti: Nenasilna komemoracija kao predviđanje zajedničkog života

Michael Eskin

Tuning In, Tuning Out and Tuning Past: Svedočenje i rezonancija na Tom Satu McCarthyju „Satin Island” i Erri De Luca „Zločin vojnika”

Cornelia Gräbner

Negiranje, mistifikacija i politička instrumentalizacija početkom devedesetih. Rumunski slučaj političke rehabilitacije maršala Iona Antoneskua i negiranje i razaranja mesta masovnih ubistava. Studija slučaja Pogroma u Jašiju

Iulian Alexandru Muraru

Proganjanje duha: krvavi korijeni koncepta modernog blagostanja

Ramiz Huremagić

KOMEMORACIJA I PROIZVODNJA DRUŠTVA

Alternativna istina: svjedočanstvo u 'Komisiji za istinu'

Jacqueline NieBer

**„Da ponovo čujemo zvuk mašina“:
radnici DITA–e od samoupravljanja
do okupacije fabrike**

Zoran Vučkovic

**Svedočenje o nastanku kapitalizma
u Jugoslaviji: fenomenologija
(pre)vladanja srednje klase ili
malo/građanizacije Jugoslavije**

Dragomir Olujić Oluja

**SVEDOČENJE, DEMOKRATIJA
I BUDUĆNOST
HUMANISTIČKIH NAUKA**

Sara Guyer

27. APR

**BUDUĆNOST
KOMEMORACIJE**

(Institut za filozofiju i društvenu
teoriju)

**BUDUĆNOST
KOMEMORACIJE**

**Muzika nade: dokumentarna
istorija nenasilne, muzičke
kontrakulture u regionu Bajo
Lempa, Salvador, 1970–2020**

Andrew Redden

**Manipuliranje sjećanjem u/izvan
književnog teksta**

Edisa Gazetić

**Svedočanstvo i suočavanje sa
prošlošću**

Peyman Amiri

„Upotreba simbola i mitova“

Senadin Musabegović

PEDAGOGIJA I REVIZIONIZAM

**Svjedokinja Drugoga svjetskog
rata: dnevnička svjedočanstva
hrvatskih intelektualki**

Marijana Kardum

**Kosovski rat tokom 1998–1999.
u udžbenicima istorije na Kosovu
i Srbiji**

Shkëlzen Gashi

**Dajte šansu 'prekomernom'
antifašizmu: Suprotstavljanje
istorijskim revizionizmima u
post–jugoslovenskom prostoru**

Ana Dević

11. MAJ

**Seminar on Luigi Caranti's book
„Kant's Political Legacy: Human
Rights, Peace, Progress“**

Participants: Bojan Kovačević, Miloš
Marković, Olga Nikolić, Aleksandar Fatić,
Igor Cvejić, Rastko Jovanov, Luigi Caranti.

18. MAJ

**Seminar sa Adamom Takačem
*Phenomenology, Materiality and
the Challenge of Realism***

Učesnici: Lazar Atanasković, Damir Smil-
janić, Srđan Prodanović, Olga Nikolić, Igor
Cvejić, Miloš Čipranić, Rastko Jovanov,
Željko Radinković and Mark Losonc.

22. MAJ

**Seminar with Monika Betzler –
Collegial Relationships**

Participants: Marko Konjović, Petar
Bojanić, Rastko Jovanov, Željko
Radinković, Srđan Prodanović, Marjan
Ivković, Aleksandar Fatić, Olga Nikolić,
Mark Losonc, Igor Cvejić, Monika
Betzler.

23 - 24. MAJ

**ACTIVE CITIZENSHIP AND
DEMOCRACY IN THE
WESTERN BALKANS**

23. MAJ

**Western Balkans as
(Non)periphery of Europe**
Vedran Džihić

Democracy with(in) Institutions

Participants: Nenad Marković, Klodiana
Beshku, Biljana Đorđević, Lutjona Lula.

Glance to/from the Past

Participants: Dejan Jović, Adnan Prekić,
Srđan Milošević, Jelena Vasiljević.

24. MAJ

**Identity Cleavages and Struggle
for Democracy**

Participants: Valida Repovac Nikšić, Filip
Milačić, Sead Turčalo.

**Technology and Politics Behind
the Curtain**

Participants: Emir Vajzović, Sanja
Bojanić, Jelisaveta Petrović.

**Active or Activist Citizenship
in WB**

Participants: Jovana Mihajlović Trbovc,
Irena Fiket, Ivan Cerovac, Đorđe
Pavićević, Aleksandar Pavlović.

8. JUN

**Seminar o knjizi Časlava
Koprivice „Homo maximus.
Elementi filosofije sporta“**

Učesnici: Lev Kreft, Milan Brdar, Višnja
Knežević, Milosav Gudović, Igor Cvejić,
Mark Lošonc, Miloš Čipranić, Predrag
Krstić, Balša Delibašić i Časlav Koprivica.

16 - 19. JUN

**Closed workshop „The Critique
of Violence Now“**

18 - 22. JUN

Critique of Violence Now: From Thinking to Acting against Violence

Sveučilište u Rijeci

Guest Lectures: Judith Butler, Herve Le Brass, Peter Fennes, Alexis Nuselovici–Nouss, Astrid Deuber–Mankowsky, Marc Crépon.

18. JUN

Dodela godišnje nagrade „Miladin Životić“: Judith Butler, „Interpreting Non–Violence“

27. SEP

Seminar *The Socratic Adventure of Plurality: Hannah Arendt and the Challenge of the Philosophical Dialogue* with Matthias Bormuth

Sveučilište u Rijeci

Participants: Monica Cano Abadia, Petar Bojanić, Sanja Milutinović Bojanić, Igor Cvejić, Olga Nikolić, Srđan Prodanović, Željko Radinković, Đurđa Trajković, Adriana Zaharijević.

27 - 29. SEP

SHARED COMMITMENT IN CRISIS. SOCIAL ONTOLOGY, ENGAGEMENT, AND POLITICS

27. SEP

Social Corporations as Social Institutions

Raimo Toumela

What We–Perspectives Are Grounded In

Katja Crone

The Social Ontology of Racialized Groups: Political, not Metaphysical

Magali Bessone

A Taxonomy of Prospective and Retrospective Moral Responsibility in Collective Contexts

Niels de Haan

Rescuing Ontological Individualism

Francesco Guala

Being Connected – Being Engaged?

Mark Losoncz

Fictional Communities? Social Ontology and the Mental

Akos Sivadó

28. SEP

Aristotle on Collective Well–Being

Hans Bernhard Schmid

Esprit de Corps and Collective Engagement

Rastko Jovanov

The Reach of Commitment: The Normative Structure of International Cooperation

David Schweikard

What is an Act of Engagement?

Petar Bojanić

Rational Social Trust

Maj Toumela

Engaged Acts and Plural Agency: An Example of Compassion

Igor Cvejić

How to Think the Identity of Sports Teams

Chaslav Koprivitsa

Hannah Arendt on Plurality, Action and Forms of the 'We'

Sophie Loidolt

Commitment and Complex Domination: The Emancipatory Potential of Contingency

Marjan Ivković, Srđan Prodanović

18. OKT

Seminar with Mark Devenney *Rethinking Democratic Politics*

Participants: Igor Cvejić, Biljana Đorđević, Irena Fiket, Marjan Ivković, Mark Lošonc, Olga Nikolić, Aleksandar Pavlović, Srđan Prodanović, Željko Radinković, Đurđa Trajković and Adriana Zaharijević.

26. OKT

Seminar with Michael Zürn *The Struggle over Borders: A Political Sociology of Cosmopolitanism and Communitarianism*

Participants: Adriana Zaharijević, Irena Fiket, Michal Sládeček, Marta Stojić Mitrović, Biljana Đorđević, Jovica Pavlović.

5 - 6. NOV

STUDIJE ANGAŽOVANOSTI U KONTEKSTU POSTJUGOSLOVENSKOG PROSTORA

(Filozofski fakultet, Univerzitet u Banjoj Luci)

5. NOV

Angažman i zajednička perspektiva: primjeri neuspješnih i pseudo angažovanih akata

Igor Cvejić

Šta je angažovani akt

Petar Bojanić

Izgledi za angažiranost s početka 21. stoljeća: primjer postjugoslavenske regije

Hajrudin Hromadžić

Premošćavanje jaza između aktivizma i akademije: izazovna neophodnost

Ana Miškovska Kajevska

6. NOV

Projekat kao konstitutivni element zajedničkog djelovanja
Željko Radinković

Mračna strana civilnog društva u Hrvatskoj

Ivan Cerovac

Nedostatak građanske volje svladavanja konflikta u jezičnim krajobrazu postkonfliktnog prostora Hrvatske

Roswitha Kersten Pejanić

Savremene demokratske prakse na evropskoj poluperiferiji: dometi građanske neposlušnosti

Jelena Čeriman

Da li nam borba za javna dobra može biti mobilizirajući faktor u borbi protiv neoliberalizma ili smo već zakasnili

Gorana Mlinarević

Politička društvena angažovanost kao funkcija brojnosti: motivacija i manipulacija

Aleksandra Lazić

Izazovi prefigurativne politike

Olga Nikolić

Angažman kao transgeneracijski primjer – slučaj Grlić

Željko Šarić

O (dez)angažovanom aktu u vizuelnim umetnostima

Miloš Čipranić

14. NOV

Seminar *Emocije i društvena teorija*

Učesnici: Igor Cvejić, Jelena Čeriman, Aleksandar Fatić, Nebojša Gruber, Amra Latifić, Una Popović, Jelena Vasiljević i Olga Nikolić.

5. DEC

Dekonstrukcija na delu: filozofsko nasleđe Milorada Belančića

Učesnici: Petar Bojanić, Jovan Čekić, Novica Milić, Latinka Perović, Branko Romčević, Obrad Savić, Adriana Zaharijević, Aleksandar Zistakis, Ivan Milenković i Predrag Krstić.

8. DEC

Istorija ideja i politička istorija vojvođanskih Mađara (1945–1989)

(Dom omladine, Temerin)

Učesnici: Katinka Beretka, Márk Losoncz, Krisztina Rác, Viktória Toma Zakinszky, Szilárd János Tóth, Árpád Kocsis, György Szerbhorváth, Oszkár Roginer, Melinda Szarvas, Péter Vukman, Erik Palusek, Klaudió Német.

19. OKT

Čitalačka radionica: Martin Hajdeger – *Biće i vreme*

Željko Radinković

4. DEC

Čitalačka radionica: Artur Šopenhauer o predstavi: izabrani pojmovi kao seme kasnije filozofske prakse i psihoterapije

Aleksandar Fatić

TRIBINE

2019.

27. JAN

Making Milk, Making Persons: An Account of Milk Production in the Rijeka Region

Sarah Szerny

7. FEB

Eastern-Ghoutha and the Christians

Ciklus: Religija, podele i društvene promene

Martin Tamcke

12. FEB

O duhovnim razlozima religiozno inspirisanog nasilja i ekstremizma

Ivica Živković

20. FEB

Violence(s) and Spatial Justice Debate in Latin America

Carlos Salamanca

28. FEB

Novo vrijeme, stare dileme: medijska proizvodnja roda
Ciklus: Promišljanja roda

Jelena Višnjić

1. MAR

Da li propust može da bude direktna manifestacija slobode volje

Damir Čičić

6. MAR

Ka razmatranju pojma vrednosti van okvira poverenja

Andrea Perunović

13. MAR

Analiza časopisa Sociologija (1997-2017)

Božidar Filipović i Aleksandra Marković

15. MAR

Teorija afekta i biopolitičke regulacije privatnih praksi
Ciklus: Promišljanja roda, petak

Marija Ratković

21. MAR

Angažman i političke institucije

Luka Glušac

22. MAR
**Trag Druge:
 Aspekti feminističke kritike
 Levinasovog pojma ženskog**
 Kristina Bojanović

22. MAR
**Institucije, nezavisne
 i nadasve korisne**
 Milan Antonijević

27. MAR
MixTape
 Vesna Pavlović

28. MAR
**Sokratova smrt i demokratija
 Ciklus: Religija, podele i društ-
 vene promene**
 Filip Ivanović

3. APR
Makijaveli i posledice
 Ivan Milenković

5. APR

**Nasilje prema ženama u Srbiji
 - od standarda međunarodnih
 ugovora do državne politike i
 prakse**
Ciklus: Promišljanja roda
 Tanja Ignjatović

10. APR
**Pojam fikcije u nauci
 i književnosti**
 Ana Katić

17. APR
**Pobeda i fer plej: stavovi
 sportista o nekim etičkim pitan-
 jima**
 Miloš Marković

24. APR
**Political Grammars:
 The Unconscious Foundations of
 Modern Democracy**
 Davide Tarizzo

6. MAJ
Evil and Freedom
**Ciklus: Religija, podele i društ-
 vene promene**
 Cyril Hovorun

6. MAJ
**Umetnost u obrazovanju i
 pedagogija feminističkog novog
 materijalizma**
- primeri obrazovnih praksi
Ciklus: Promišljanja roda
 Maja Maksimović

7. MAJ
Sport i angažman
 Balša Delibašić

15. MAJ
**Modaliteti angažmana u
 kritičkoj teoriji: alternative
 ili komplementi?**
**Godišnji seminar: Angažman i
 dominacija**
 Marjan Ivković

16. MAJ
Stoičko shvatanje prijateljstva
 Tamara Plečaš

27. MAJ
**The Politics of Resentiment:
 From Value-Illusion to False
 Solidarity**
 Thomas Szanto

29. MAJ
**Predavanje povodom knjige
 „Smrtonosno čutanje”**
 Marc Crépon

31. MAJ
**‘Shunning’ and ‘Seeking’
 Membership: Rethinking
 Citizenship Regimes in the
 European Constitutional Space**
 Jo Shaw

3. JUN
**Otpornost i
 human flourishing**
 Aleksandra Bulatović

12. JUN
**Novo očinstvo u Srbiji,
 sociološka studija praksama
 i identitetima očeva**
 Dragan Stanojević

12. JUN
**Privatno u javnom:
 pregovaranje porođaja u Srbiji**
 Ljiljana Pantović

13. JUN
**S one strane seksualnosti:
 ambivalentna pozicija žene**
Ciklus: Promišljanja roda
 Selena Radović

13. JUN
**Od predstavljanja do
 komunikacije: Holokaust danas**
 Vera Mevorah

SEMINARI I KONFERENCIJE 2019.

27. FEB
**Skup “Otuđene ili „otete”
 institucije u Srbiji”**
 Moderatori: Srđan Prodanović, Gazela
 Pudar Draško
 Učesnici: Adriana Zaharijević, Božidar
 Filipović, Dalibor Petrović, Dejana
 Dedović, Dušan Spasojević, Jelena Kleut,
 Jelisaveta Petrović, Ljubica Slavković,
 Nikola Mladenović, Rastislav Dinić, Tara
 Tepavac, Vladimir Cvetković i Vujo ilić

11. MAR
**Predstavljanje knjige:
 Zsófia Lóránd “The Feminist
 Challenge to the Socialist
 State in Yugoslavia”**
 Učesnice: Katarina Lončarević, Ana
 Panić, Dubravka Stojanović, Adriana
 Zaharijević i autorka

13. MAR
**Seminar sa Stavrosom
 Stavridesom “Rethinking
 Housing as Urban Commons”**
 Moderatori: Sara Nikolić
 Učesnici: Stavros Stavrides, Mina
 Petrović, Iva Čukić, Jovana Timotijević,
 Danilo Čurčić

18. MAR

Religija i javna sfera: razgovor o ulozi, položaju i mestu religije u javnom i političkom životu

Moderatori: Marko Konjović
 Učesnici: Aleksej Kišjuhas, Marko Božić, Slobodan Sadžakov, Vladimir Cvetković

20. MAR

Razgovor o knjigama Marka Lošonca "Vreme, svest i kompleksnost: temporalnost u Bergsonovoj i Huserlovoj filozofiji" i "Slepilo i kapital"

Moderatori: Igor Cvejić
 Učesnici: Olga Nikolić, Predrag Krstić, Ivan Milenković i autor

22. MAR

Razgovor o knjizi Luce Irigaray "Etika polne razlike"

Učesnice: Sanja Milutinović Bojanić, Kristina Bojanović, Đurđa Trajković, Tatjana Jovanović i Adriana Zaharijević

INTER UNIVERSITY CENTRE DUBROVNIK 25-29. MAR

Letnja škola "Around 1800/2000 – Aesthetics at the Threshold"

Keynotes: Jörg Gleiter, Dierich Neumann, Paul Guyer, Igor Cvejić

12. APR

Razgovor o knjizi "Holokaust i filozofija"

prir. Mark Lošonc i Predrag Krstić
 Moderacija: Milena Đordžević
 Učesnici: Predrag Krstić, Mark Lošonc, Vera Mevorah, Ivan Milenković, Aleksandar Pavlović i Igor Cvejić

18. APR

Razgovor "Šta nam je ostalo od postmoderne?" Povodom godišnjice Liotarovog "Postmodernog stanja"

Učesnici: Adriana Zaharijević, Predrag Krstić, Alpar Losoncz i Stevan Bradić.
 Moderacija: Mark Lošonc

22-23. APR

Međunarodna naučna konferencija "ЧТО ЭТО СООБЩЕСТВО?"

22. APR

Demokratizacija odozdo - razgovor o rezultatima istraživanja

Moderacija: Gazela Pudar Draško
 Učesnici: Balša Delibašić, Sara Nikolić, Jelena Vasiljević, Irena Fiket, Vujo Ilić

25. APR

Seminar sa Davidom Tarizzom "Political Grammars: The Unconscious Foundations of Modern Democracy"

Učesnici: Igor Cvejić, Marjan Ivković, Srđan Prodanović, Olga Nikolić, Đurđa Trajković, Marija Velinov, Milan Urošević i autor

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU 25-26. APR

Radionica "Values at Stake: Revisiting Normative Horizons for Southeast Europe"

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA

10 - 11. MAJ

MISAO I MISIJA SVETOG JUSTINA POPOVIĆA

10. MAJ

OTVARANJE KONFERENCIJE I UVODNA OBRAČANJA

Prof. dr. Ivanka Popović
 Prof. dr. Aleksandar Fatić
 Doc. dr. Aleksandar Đakovac
 Prof. dr. Dragiša Bojović

10. MAJ

PLENARNO PREDAVANJE

Fr Justin Popović and Anglican Theologians: Critical Reflections on a Complex and Multifaceted Encounter

Bogdan Lubardić

10. MAJ

PANEL 1: DOGMATIKA, LITURGIKA I EGZEGEZA JUSTINA POPOVIĆA

Predsedava: Aleksandar Fatić

Otac Justin – Tumač Svetog Pisma

Jovan Purić

Eucharistic Joy in Justin Popović's Dogmatics: A Reflection of an Protagonist

Đorđe N. Petrović

Dogmatika oca Justina Popovića u kontekstu Pavle Kondić, Mitra i skufija Justina Čelijskog

Aleksandar Đakovac

10. MAJ

PANEL 2: JUSTIN POPOVIĆ, DOSTOJEVSKI I RELIGIJSKA FILOZOFIJA

Predsedava: Ivica Živković

Filozofija i njeno značenje u delu oca Justina Čelijskog

Sladana Ristić-Gorgiev

Simboličko i lirsko u delu Svetog Justina Popovića

Sunčica Denić

Ava Justin Popović: Estetika duhovnih spoznaja na osnovu dela Dostojevskog

Slađana Aleksić

Justin Čelijski i Dostojevski – problem ljudske determinisanosti i slobode

Nemanja Škreljić

10. MAJ

PANEL 3: ANTROPOLOGIJA JUSTINA POPOVIĆA: OD DNA PAKLA DO TREĆEG NEBA

Predsedava: Slađana Ristić Gorgiev

Moralno terapeutski smisao dijalektike bogocentričnosti i čovekocentričnosti kod Sv. Justin Popovića

Aleksandar Fatić

Putevi ka zemlji Živih Ave Justina Popovića: kroz podvig raskrivanja čovekovog samopoznanja

Aleksandar Petrović

Otac Justin (Popović) i monaštvo

Slobodan Prodić

Ava Justin i učenje o nečistim silama

Marko Šukunda

10. MAJ

PANEL 4: JUSTIN POPOVIĆ IZMEĐU EKUMENIZMA I KOMUNIZMA

Predsedava: Tomas Bremer

Protestantism as a Pan-heresy: Would Justin and Luther understand each other?

Zdenko Širka

„Svejeres ekumenizma“ prema svetom Justinu Popoviću

Julija Vidović

The Church and the Red Star – the Serbian Orthodox Church and the communist persecution in Yugoslavia

Neven Vukić

St Justin Popović on Papacy

Vladimir Cvetković

11. MAJ

PLENARNO PREDAVANJE

Justin Popović viđen iz rimokatoličke perspektive

Tomas Bremer

11. MAJ

PANEL 5: JUSTIN POPOVIĆ I EVROPA

Predsedava: Zdenko Širka

Justinovo svetosavlje vs. evropski humanizam

Bogoljub Šijaković

Kritička misao arhimandrita Justina Popovića i hrišćansko vaspitanje danas

Ivica Živković

Hristova Vojska i vojska sa Hristom: Sv. Justin Čelijski, Sveti Nikolaj Ohridski i Žički i vojnički etos

Dragan Šljivić

Ava Justin o idolopoklonstvu

Pavle Botić

11. MAJ

PANEL 6: DUHOVNIŠTVO JUSTINA POPOVIĆA

Predsedava: Bogdan Lubardić

Delotvornost učenja vere pod duhovnim staranjem prepodobnog Justina Novog: lično iskustvo

Ilarion Đurica

Ontološka osnova u besedništvu prep. Justina Čelijskog

Ljubiša Kostić

Ko su učenici oca Justina?

Dragiša Bojović

Srbi o Svetom Justinu Popoviću

Pavle Jovića

11. MAJ

PANEL 7: ASKETIKA I TEOLOGIJA LIČNOSTI JUSTINA POPOVIĆA

Predsedava: Dragiša Bojović

Sveti Justin Novi Čelijski i asketski ključ teologije ličnosti

Svilen Tutekov

Pojam ličnosti u delu Justina Popovića

Svetlana Marjanov

Svetost između asketizma i Liturgije u misli Svetog Justina

Aleksandar Mihailović

Pismo arhimandrita Justina Popovića (sv. Justina Čelijskog) igumanu ostroškog manastira Lukijanu Zečeviću na Vaskrs 1964. godine

Predrag Vukić

11. MAJ

PANEL 8: VALORIZACIJA I RECEPCIJA JUSTINA POPOVIĆA

Predsedava: Vladimir Cvetković

Saint Justin of Čelije as an Original Thinker

Dimitry Tribushny

St Justin on Providence: Sources and Consequences

Stephen C. Headley

“I love therefore I know”: The Critique of Western Philosophy According to Saint Justin the New (Popović) to and its Patristic Presuppositions

Dionisios Skliris

Reception and Importance of St Justin and His Works Among Converts in the West

Phillip Calington

20. MAJ

Komemorativni naučni skup "Zagorka Golubović: Horizonti angažmana"

Učesnici: Srđan Prodanović, Marjan Ivković, Ivana Spasić, Isidora Jarić, Đorđe Pavićević, Ivan Zlatić

MEĐUNARODNA
KONFERENCIJA

22. MAJ

Hegel's Universalism Today

Filozofski fakultet u Ljubljani

Učesnici: Jean-François Kervégan, Klaus Vieweg, Pierpaolo Cesaroni, Petar Bojanić, Zdravko Kobe

27. MAJ

Seminar o knjizi Maxa Bergolza "Nasilje kao generativna sila. Identitet, nacionalizam i sećanje u jednoj balkanskoj zajednici"

28. MAJ

Seminar sa Thomasom Szantom "Can Hatred Ever be Appropriate?"

Učesnici: Olga Nikolić, Igor Cvejić, Đurđa Trajković, Srđan Prodanović, Mark Lošonc, Marko Konjović, Rastko Jovanov

28. MAJ

Seminar o knjizi Snježane Prijić Samardžije "Democracy and Truth: The Conflict Between Political and Epistemic Virtues"

Moderacija: Marko Konjović i Bojana Radovanović

Učesnici: Petar Bojanić, Igor Cvejić, Vedran Džihić, Biljana Đorđević, Aleksandar Fatić, Marjan Ivković, Ivana Janković, Marko Konjović, Ivan Mladenović, Srđan Prodanović, Bojana Radovanović, Smail Rapić, Marko Luka Zubčić

21-22. JUN

Međunarodni kolokvijum sa Akselom Honetom "Democracy, Socialism and Engagement: Axel Honneth and Critical Theory Today"

i dodela Godišnje nagrade Instituta za filozofiju i društvenu teoriju za kritički angžman „Miladin Životić "

30. JUN - 7. JUL

Međunarodna letnja škola: "Engagement for Friendship: Changing Political Culture in The Balkans"

Predavači:

Stefano Bianchini, University of Bologna (Forli), Goran Filić, Columbia University / University of Bologna (Forli), Eltion Meka, University of New York (Tirana), Ilir Kalemaj, University of New York (Tirana), Pero Maldini, University of Dubrovnik, Davor Pauković, University of Dubrovnik, Maja Savić-Bojanić, Sarajevo School of Science and Technology, Sabina Čehajić-Clancy, Sarajevo School of Science and Technology, Jelica Minić, European Movement in Serbia, Aleksandar Pavlović, Institute for Philosophy and Social Theory, University of Belgrade, Srđan Prodanović, Institute for Philosophy and Social Theory, University of Belgrade, Rigels Halili, University of Warsaw, Hana Semanić, Central European University

ČITALAČKA RADIONICA

11. MAR
- 22. APR

O pristupu zasnovanom na sposobnostima

Bojana Radovanović i Marko Konjović

ČITALAČKA RADIONICA

4. JUN

Ekonomika finansijskih kriza

Mrđan Mlađan

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

1:005.71(497.11)"1981/2019"
1(497.11):929

ЦВЕЈИЋ, Игор, 1986-

Građenje jedne kontra-institucije : istorija Instituta za filozofiju i društvenu teoriju / Igor Cvejić, Olga Nikolić, Michal Sladecsek. - Bеоград : Универзитет, Институт за филозофију и друштвену теорију, 2019 (Beograd : Donat Graf). - 332 str. : ilustr. ; 21 cm

Podaci o autorima preuzeti iz kolofona. - Kor. nasl. - Tiraž 300. - Str. 6-7: Uvodna reč / Petar Bojanić.

ISBN 978-86-80484-39-6

1. Николић, Олга, 1990- [аутор] 2. Сладечек, Михал, 1967- [аутор]

а) Институт друштвених наука. Центар за филозофију и друштвену теорију (Београд) -- 1981-1991 б) Институт за филозофију и друштвену теорију (Београд) -- 1992-2019 в) Филозофи -- Биографије

COBISS.SR-ID 277232396